RAPORT O STANIE MIASTA
rok 2002

GDAŃSK
morze możliwości

Urząd Miejski w Gdańsku
Gdańsk 2003

Urząd Miejski w Gdańsku 2003
© Copyright by Urząd Miejski w Gdańsku

Opracowanie:
Wydział Polityki Gospodarczej i Integracji Europejskiej
Krzysztof Dalke
Katarzyna Drozd
Magdalena Gielo-Politewicz
Przemysław Kitliński
Aniela Łońska-Kękuś
pod kierownictwem Krzysztofa Szczepaniaka
przy współpracy wydziałów i jednostek Urzędu Miejskiego w Gdańsku

Zdjęcia:
Archiwum Wydziału Promocji Miasta
Pracownia Architektoniczna KD Kozikowski Design
Błażej Kucharski
Liliana Urban

Skład i przygotowanie do druku:
Błażej Kucharski
Piotr Stępień

Druk:
Drukarnia WL
ul. Elbląska 66
80-761 Gdańsk

ISSN 1642-7726

Wydział Polityki Gospodarczej i Integracji Europejskiej, tel. (058) 3236223
Urząd Miejski w Gdańsku, ul. Nowe Ogrody 8/12, 80-803 Gdańsk, www.gdansk.pl

Szanowni Państwo,

Z przyjemnością po raz piąty oddajemy do Państwa rąk „Raport o stanie miasta", tym razem za rok 2002. Treść niniejszego opracowania oraz sposób prezentacji danych statystycznych nawiązuje do poprzedniej edycji. Raport zawiera szeroki zestaw informacji statystycznych, umożliwiających obserwację zmian w dziedzinie procesów społecznych, demografii, edukacji, kultury, w zakresie infrastruktury miejskiej, zwłaszcza komunikacyjnej i mieszkaniowej, ochrony środowiska, a także gospodarki finansowej miasta.

Pomimo trudnej sytuacji gospodarczej, która wymusiła ograniczenie udziału wydatków inwestycyjnych w budżecie, Gdańsk znalazł się w grupie najwięcej inwestujących metropolii w Polsce. Ogółem w 2002 r. ukończono 55 zadań inwestycyjnych oraz rozpoczęto prace nad Wieloletnim Planem Inwestycyjnym na lata 2004-2008. Do najważniejszych miejskich inwestycji należy zaliczyć: modernizację ulicy Słowackiego, kontynuację budowy oczyszczalni ścieków „Gdańsk - Wschód", przygotowanie terenów pod budowę kolejnego odcinka trasy W – Z, przygotowywanie terenów pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze.

W minionym roku Rada Miasta Gdańska zdecydowała o powołaniu zakładu budżetowego pod nazwą Gdański Zarząd Nieruchomości Komunalnych, któremu likwidowane PGM-y przekazały swe obowiązki i uprawnienia w zakresie gospodarowania komunalnymi zasobami nieruchomości. Stworzyło to realną szansę na poprawę jakości wykonywanych w tym zakresie działań. W ramach kontynuacji przedsięwzięć, związanych z usuwaniem skutków powodzi, która miała miejsce w 2001 r., oddano kolejne mieszkania dla poszkodowanych rodzin. Gdańsk zaistniał również na arenie międzynarodowej. W maju 2002 r. odbył się I Światowy Zjazd Gdańszczan, zjazd wszystkich poczuwających się do wspólnoty z naszym miastem jego dawnych mieszkańców. We wrześniu natomiast w Dworze Artusa odbyło się uroczyste wręczenie władzom Gdańska Honorowej Flagi Rady Europy, która stanowi wyraz uznania dla aktywności miasta w rozwijaniu kontaktów z zagranicznymi miastami partnerskimi oraz jest swoistą nagrodą za dokonania Gdańska w dziedzinie promocji idei jedności europejskiej.

Rok 2002 był rokiem szczególnym zarówno dla władz miasta jak i jego mieszkańców. Gdańszczanie mieli możliwość wyboru prezydenta miasta w wyborach bezpośrednich. Ustawa o samorządzie gminnym zmniejszyła liczbę radnych oraz określiła liczbę zastępców prezydenta miasta. W wyniku wyborów samorządowych wybrano nową Radę Miasta IV kadencji składającą się z 34 radnych. Prezydent powołał 4 swoich zastępców. Urząd Miejski w kwietniu 2002 r. otrzymał certyfikat ISO 9001, co oznacza, że funkcjonowanie całego urzędu podlega ustalonym procedurom, ściśle określonym przez normę ISO.

Pragniemy wyrazić nadzieję, że raport będzie przydatny nie tylko jako statystyczne opracowanie lecz także jako przewodnik po aktualnych problemach miasta i jego mieszkańców.

Paweł Adamowicz

Prezydent Miasta Gdańska

SPIS TREŚCI

1. LUDNOŚĆ 9

2. FINANSE MIASTA 13
2.1. Dochody 15
2.2. Wydatki 18
2.3. Deficyt budżetowy i zadłużenie 22

3. INWESTYCJE 27
3.1. Dynamika wydatków inwestycyjnych 27
3.2. Struktura wydatków inwestycyjnych 29
3.3. Największe zadania inwestycyjne 30

4. EDUKACJA 39
4.1. Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe 39
4.2. Finansowanie oświaty i edukacji 42
4.3. Szkolnictwo wyższe w Gdańsku 44

5. OCHRONA ZDROWIA 61
5.1. Finansowanie ochrony zdrowia w mieście 61
5.2. Lecznictwo ambulatoryjne 61
5.3. Promocja zdrowia i profilaktyka chorób społecznych 62
5.4. Działalność Izby Wytrzeźwień w Gdańsku 64
5.5. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych 65
5.6. Przeciwdziałanie narkomanii 66
5.7. Działalność Gdańskiego Zespołu Żłobków 67
5.8. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych 68
5.9. Pomoc społeczna 69

6. KULTURA 75
6.1. Imprezy kulturalne 77
6.2. Inne wydarzenia i imprezy kulturalne: 79
6.3. Podpisanie umowy o współpracy kulturalnej między Gdańskiem a Bremą 82
6.4. Nagrody Prezydenta Miasta w dziedzinie kultury 83
6.5. Nowi honorowi obywatele miasta Gdańska 85

7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE 89
7.1. Policja 89
7.2. Straż miejska 92
7.3. Straż pożarna 93
7.4. Sądownictwo 95

8. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA 99
8.1. Drogi 99
8.2. Obiekty inżynieryjne 100
8.3. Ścieżki rowerowe 101
8.4. Zieleń miejska, parki i cmentarze 102
8.5. Miejski Ogród Zoologiczny Wybrzeża 103
8.6. Schronisko dla bezdomnych zwierząt w Gdańsku 104
8.7. Wodociągi i kanalizacja 104
8.8. Miejski system melioracyjny 106
8.9. Ciepłownictwo 109
8.10. Utylizacja odpadów – Zakład Utylizacyjny sp. z o.o. 110
8.11. Mienie komunalne 112

9. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ 117
9.2. Żegluga 119
9.3. Komunikacja samochodowa 121
9.4. Połączenia Kolejowe 122
9.5. Komunikacja Miejska 124
9.6. Transport indywidualny 127
9.7. Spedycja i firmy spedycyjne 128
9.8. Telefonia stacjonarna 129
9.9. Telefonia komórkowa 130

10. MIESZKALNICTWO 135
10.1. Sytuacja mieszkaniowa w Gdańsku na tle kraju 135
10.2. Lokalne Inicjatywy Inwestycyjne 142
10.3. Komunalny zasób mieszkaniowy 143
10.4. Wspólnoty mieszkaniowe 144
10.5. Stan techniczny zasobów komunalnych i przeprowadzone remonty 145
10.6. Dodatki Mieszkaniowe 148
10.7. Potrzeby mieszkaniowe 149
10.8. Działania miasta w zakresie likwidacji skutków powodzi 150
10.9. Proces likwidacyjny Przedsiębiorstw Gospodarki Komunalnej 151
10.10. Finansowanie Przedsiębiorstw Gospodarki Mieszkaniowej w 2002 r. 153
10.11. Windykacja należności 156
10.12. Budownictwo społeczne 157

11. GOSPODAROWANIE NIERUCHOMOŚCIAMI 165
11.1. Uwarunkowania geograficzne 165
11.2. Zarządzanie gruntami komunalnymi 166
11.3. Struktura funkcjonalno – przestrzenna Gdańska 170
11.4. Tereny inwestycyjne 171
11.5. Planowanie przestrzenne 173
11.6. Nieruchomości komercyjne w Gdańsku 175

12. OCHRONA ŚRODOWISKA 185
12.1. Gospodarka wodno-ściekowa 185
12.2. System wodociągowy miasta Gdańska 186
12.3. Stan wód powierzchniowych 187
12.4. Ochrona powietrza 188
12.5. Natężenie hałasu w mieście 189
12.6. Gospodarka odpadami 189
12.7. Fundusze Ochrony Środowiska 190

13. TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA 193
13.1. Baza turystyczna 193
13.3. Informacja turystyczna w mieście 199
13.4. Wydatki miasta na kulturę fizyczną i sport 199
13.5. Formy organizacji sportu i rekreacji 202
13.6. Wykorzystanie obiektów sportowych w mieście 204
13.7. Działalność Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji 205
13.8. Działalność Ośrodka Promocji Zdrowia i Sprawności Dziecka 207
13.9. Nagrody w dziedzinie sportu 208
13.10. Imprezy sportowo-rekreacyjne w mieście 211
13.11. Rekreacja 213

14. PODMIOTY GOSPODARCZE 219
14.1. Struktura podmiotów gospodarczych w Gdańsku 219
14.2. Wyniki finansowe przedsiębiorstw 221
14.3. Ranking Firm 224
14.4. Instytucje otoczenia biznesu 230
14.5. Bankowość 231
14.6. Bezrobocie 235

15. WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA I PROMOCJA MIASTA 239
15.1. Współpraca zagraniczna 239
15.2. Integracja z Unią Europejską 241
15.3. Wizyty zagraniczne w 2002 roku 242
15.4. Promocja i wystawiennictwo 242

16. ADMINISTRACJA 249
16.1. Rada Miasta Gdańska 249
16.2. Prezydent Miasta 251
16.3. Struktura organizacyjna Urzędu Miejskiego w Gdańsku 252
16.4. Informatyka i komputeryzacja 253
16.5. Obsługa klientów 254
16.6. System zarządzania jakością 254

SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP 259

Ludność

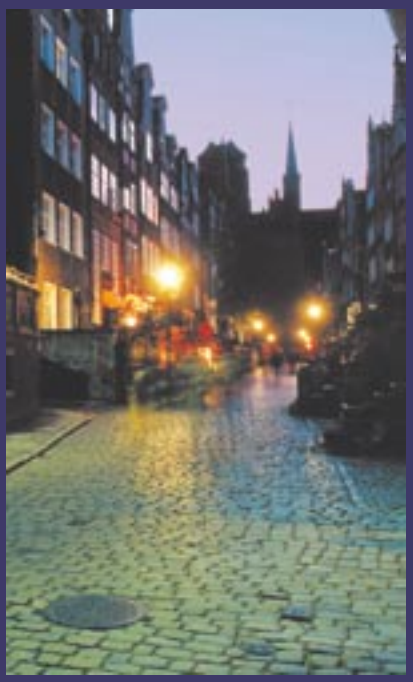

Rozdział 1

1. LUDNOŚĆ

W wyniku Narodowego Spisu Powszechnego, który przeprowadzono w 2002 r., liczba mieszkańców Gdańska została określona na 461 653 osoby (stan na 31 grudnia 2002). Od 1995 r. do 2002 r. nastąpił spadek zaludnienia ogółem o 1,7%. Stopniowy spadek liczby ludności spowodowany był ujemnym saldem migracji. W 2002 r. z Gdańska wyprowadziło się 4 671 natomiast przeprowadziło się 4 155 osób. Ubytek ludności był dodatkowo pogłębiany ujemnym przyrostem naturalnym, który utrzymuje się w mieście od 1990 r. i nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. Na koniec 2002 r. osoby w wieku produkcyjnym tj. mężczyźni pomiędzy 18 a 64 rokiem oraz kobiety pomiędzy 18 a 59 rokiem życia stanowiły 65,5% wszystkich mieszkańców Gdańska. Osób w wieku przedprodukcyjnym było 18,2%. Prezentowane dane dotyczące struktury ludności według grup ekonomicznych pokazują, że na gdański rynek pracy wkroczyła młodzież wyżu demograficznego lat osiemdziesiątych. Przejawia się to zmniejszaniem liczebności grupy osób w wieku przedprodukcyjnym oraz zwiększaniem w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Są to bardzo niepokojące symptomy „starzenia się" społeczeństwa. Od 1998 r. liczebność grupy określanej jako przedprodukcyjna zmniejszyła się o 14 tys. osób (zmniejszenie udziału w strukturze ludności miasta z 21,4% do 18,1%). Grupa produkcyjna powiększyła się o 11,2 tys. osób, co oznacza wzrost udziału w strukturze z 63,4% do 65,4%. Liczba przedstawicieli grupy poprodukcyjnej wzrosła o 5,7 tys. osób, co oznacza wzrost w strukturze z 15,2% do 16,3%. Pierwsze objawy starzenia się ludności Gdańska można zaobserwować na wykresie 1 przedstawiającym szczegółową strukturę wiekową populacji miasta.

Wykres 1. Struktura ludności Gdańska w dniu 31.12.2002.

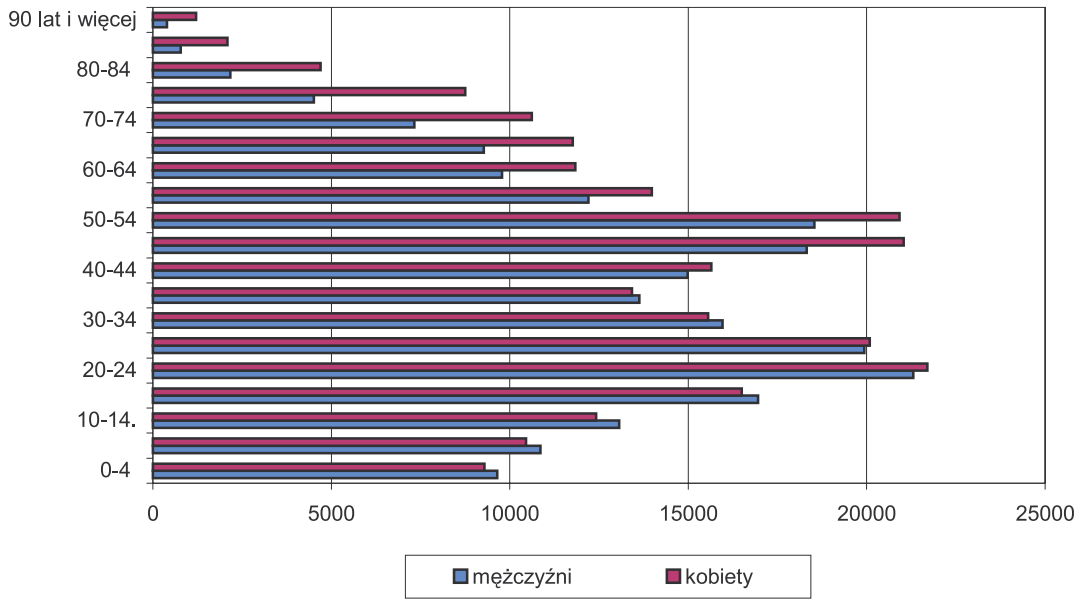

Źródło: Biuletyn statystyczny województwa pomorskiego, sierpień 2003.

W 2002 r. nieznacznie spadła liczba zawieranych małżeństw. Zawarto ich 2 304 tj. o 0,2% niej niż rok wcześniej. Nastąpił także spadek liczby urodzeń (o 6,3% w stosunku do roku ubiegłego) oraz nastąpił wzrost liczby zgonów o 4,1%. Szczegółowe dane demograficzne dotyczące Gdańska zostały zamieszczone w tabeli1 i tabeli 2.

Tabela 1. Ogólne dane o ludności Gdańska w latach 2000-2002.

wyszczególnienie	2000	2001	2002
ludność ogółem	456 574	455 464	461 653
w tym kobiety	240 174	239 873	241 993
zawarte małżeństwa	2 607	2 308	2 304
urodzenia żywe	3 797	3 960	3 722
zgony ogółem	4 365	4 115	4 284

Źródło: Informator o sytuacji społeczno-gospodarczej styczeń-grudzień za lata 2000-2001 oraz Biuletyn statystyczny województwa pomorskiego sierpień 2003.

Tabela 2. Struktura ekonomiczna ludności Gdańska w latach 2000-2002.

Ludność w wieku:	2000	2001	2002
przedprodukcyjnym	91 803	88 335	83 917
produkcyjnym	292 394	293 280	302 296
poprodukcyjnym	72 377	73 849	75 440

Źródło: Informator o sytuacji społeczno-gospodarczej styczeń-grudzień za lata 2000-2001 oraz Biuletyn statystyczny województwa pomorskiego sierpień 2002.

Finanse miasta

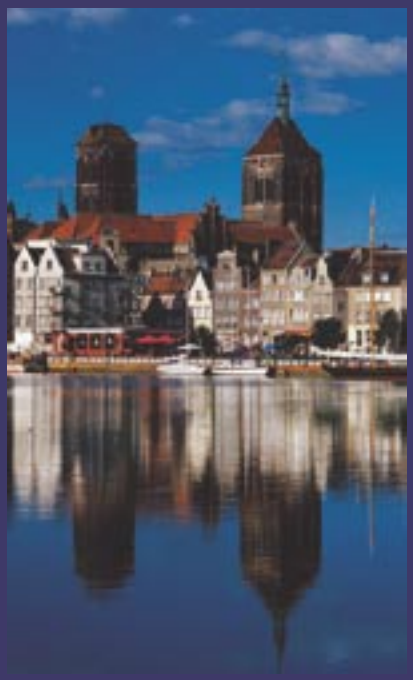

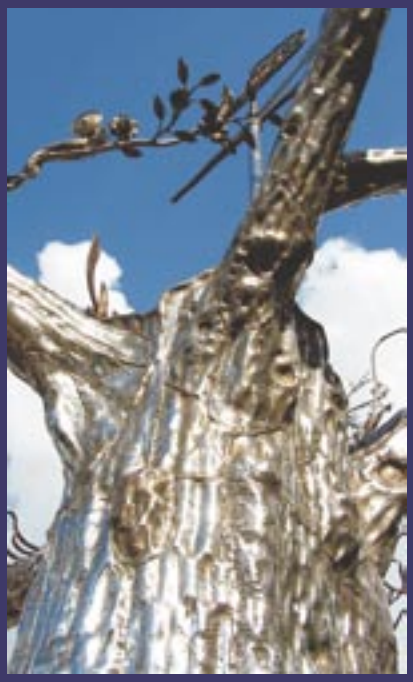

Rozdział 2

2. FINANSE MIASTA

W polskim systemie finansowania samorządów lokalnych wciąż zbyt dużą rolę odgrywają państwowe dotacje i subwencje. Transfery z budżetu centralnego stanowią około 90% dochodów powiatów, 80% dochodów województw oraz 40%–60% dochodów największych miast – powiatów grodzkich. Uzależnienie finansowe jednostek samorządu terytorialnego od budżetu centralnego jest nader widoczne w okresie dekoniunktury gospodarczej. Mniejsze wpływy z podatków państwowych prowadzą do zmniejszenia dotacji i subwencji dla samorządów, które są w ten sposób zmuszane do ograniczania inwestycji. Im wyższy jest udział transferów z budżetu centralnego w dochodach danej jednostki, tym jest ona bardziej wrażliwa na wszelkie niepowodzenia rządowej polityki gospodarczej. Jeżeli udział dotacji i subwencji w budżecie jest stosunkowo niewielki, ewentualne niedobory mogą być pokryte poprzez zwiększenie dochodów własnych, np. ze sprzedaży majątku komunalnego.

Wykres 2. Dynamika budżetu miasta Gdańska w latach 1999 – 2002.

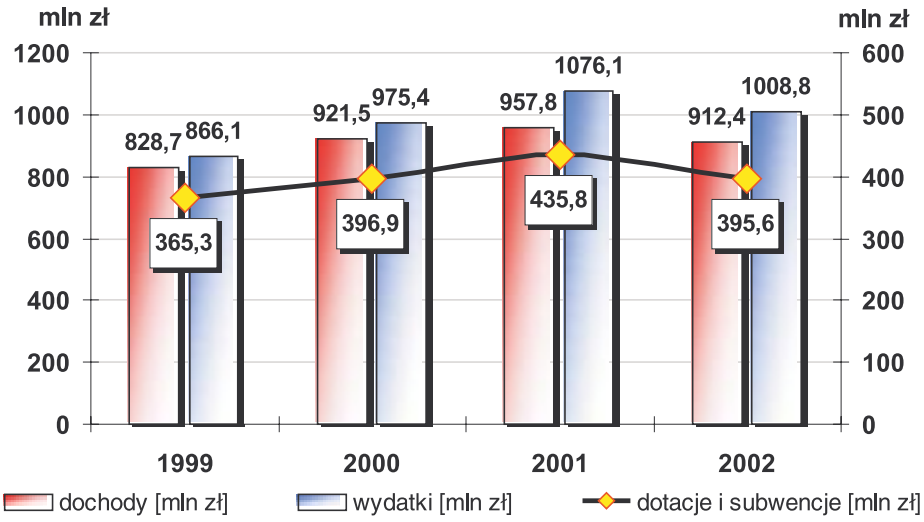

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Gdańska 1999, 2000, 2001, 2002.

Pogorszenie ogólnej sytuacji gospodarczej kraju w roku 2002 odbiło się na wielkości budżetu Gdańska. W porównaniu do roku 2001 dochody były niższe o 4,7%, a wydatki o 6,3%. Należy zauważyć, że zmniejszenie o 45 mln zł dochodów miasta, spowodowane było ograniczeniem transferu z budżetu państwa w wysokości 40 mln zł i spadkiem dochodów własnych w wysokości 5 mln zł. Wynika z tego, że samorząd Gdańska zdecydowanie lepiej od rządu centralnego potrafi przezwyciężyć dekoniunkturę i problemy polskiej gospodarki.

Tabela 3. Dynamika budżetu miasta Gdańska w latach 1999-2002 (mln zł).

	1999	2000	2001	2002
dochody [mln zł]	**828,7**	**921,5**	**957,8**	**912,4**
zmiana nominalna w stosunku do roku poprzedniego	–	*+ 11,2%*	*+ 3,9%*	*- 4,7%*
dochody [mln zł] w warunkach cenowych roku 2002	980,8	990,6	976,0	912,4
zmiana realna w stosunku do roku poprzedniego	–	*+ 1,0%*	*- 1,5%*	*- 6,5%*
wydatki [mln zł]	**866,1**	**975,4**	**1076,1**	**1008,8**
zmiana nominalna w stosunku do roku poprzedniego	–	*+ 12,6%*	*+ 10,3%*	*- 6,3%*
wydatki [mln zł] w warunkach cenowych roku 2002	1025,1	1048,6	1096,5	1008,8
zmiana realna w stosunku do roku poprzedniego	–	*+ 2,2%*	*+ 4,6%*	*- 8,0%*
dotacje i subwencje [mln zł]	**365,3**	**396,9**	**435,8**	**395,6**
zmiana nominalna w stosunku do roku poprzedniego	–	*+ 8,7%*	*+ 9,8%*	*- 9,2%*
dotacje i subwencje [mln zł] w warunkach cenowych roku 2002	432,4	426,7	444,1	395,6
zmiana realna w stosunku do roku poprzedniego	–	*- 1,3%*	*+ 4,7%*	*- 10,9%*
wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (inflacja)	7,3%	10,1%	5,5%	1,9%

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Gdańska 1999, 2000, 2001, 2002.

Wykres 3 ilustruje, w jaki sposób osłabienie koniunktury gospodarczej w Polsce wpłynęło na finanse największych miast – powiatów grodzkich. Analizując dynamikę dochodów widać, że w roku 2002 nastąpiło zahamowanie lub odwrócenie tendencji wzrostowej z poprzednich lat. Jedynym miastem, które oparło się dekoniunkturze była Łódź, natomiast Wrocław notował spadek dochodów już od roku 2001. Warto zaznaczyć, że w tym stosunkowo trudnym dla samorządów okresie, Gdańsk należał do ścisłej czołówki miast najwięcej inwestujących.

Wykres 3. Dynamika dochodów największych polskich miast – powiatów grodzkich. Zestawienie 1999–2002.

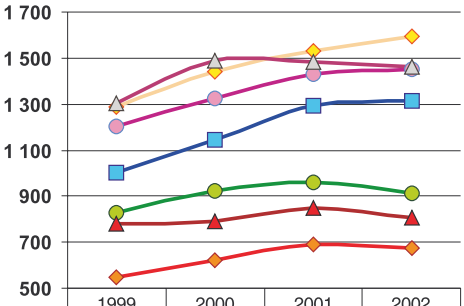

	1999	2000	2001	2002
Łódź	1 287,2	1 439,0	1 531,5	1 596,2
Kraków	1 202,0	1 324,3	1 430,4	1 453,4
Wrocław	1 303,0	1 488,5	1 483,5	1 463,4
Poznań	1 000,5	1 145,4	1 294,2	1 314,2
Gdańsk	828,7	921,5	957,8	912,4
Szczecin	778,4	790,6	847,7	807,6
Bydgoszcz	546,7	623,6	692,1	676,7

Źródło: www.mf.gov.pl.

2.1. Dochody

Dochody miasta Gdańska w roku 2002 wyniosły 912 413 tys. zł. W porównaniu do roku 2001 nastąpiło zmniejszenie dochodów nominalnie o 4,7% i o 6,5% w ujęciu realnym. Część gminna dochodów stanowiła 73,7%, a powiatowa 26,3%. W wyniku obniżenia kwoty dotacji i subwencji rządowych, w budżecie Gdańska wzrósł udział dochodów własnych do poziomu 56,6%[1].

Wykres 4. Struktura dochodów budżetu miasta Gdańska w roku 2002.

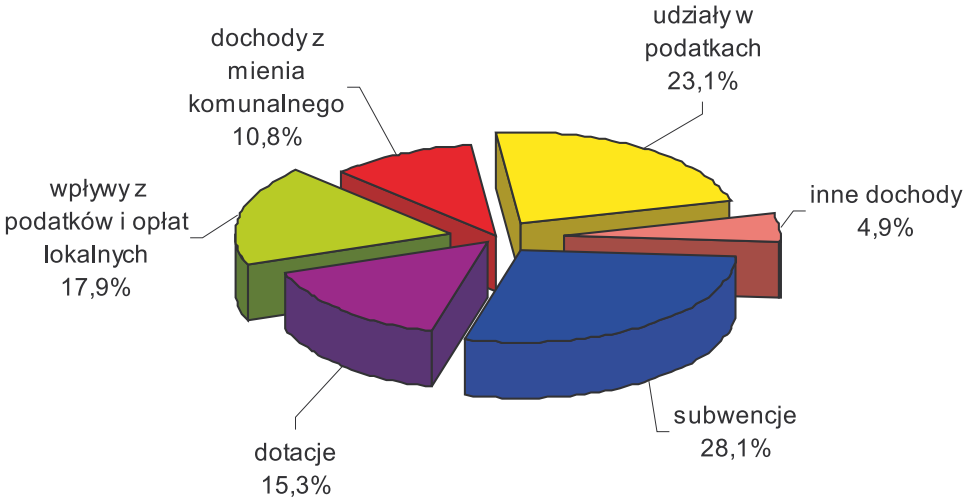

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Gdańska w roku 2002.

Tabela 4. Struktura dochodów budżetu miasta Gdańska. Porównanie 2000-2002 (mln zł).

DOCHODY	2000	2001	2002
dochody własne	524,6	522,0	516,8
wpływy z podatków i opłat lokalnych	108,9	157,1	163,2
dochody z mienia komunalnego	110,1	109,1	98,1
udziały w podatkach	219,7	211,5	210,8
inne dochody	85,9	44,3	44,7
transfer z budżetu państwa	396,9	435,8	395,6
subwencje	257,0	277,1	256,0
dotacje	139,9	158,7	139,6
dochody ogółem	921,5	957,8	912,4

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Gdańska w roku 2000, 2001 i 2002.

[1] Do dochodów własnych zaliczono wpływy z podatków i opłat lokalnych, dochody z mienia komunalnego, dochody od jednostek i zakładów budżetowych oraz udziały w podatkach państwowych. W niektórych klasyfikacjach udziałów w podatkach państwowych nie zalicza się do dochodów własnych. W takim ujęciu poziom dochodów własnych Gdańska w roku 2002 wyniósł 33,5%.

Subwencje

W roku 2002 Gdańsk otrzymał subwencję w wysokości 255 970 tys. zł, czyli o 7,6% mniej niż w roku 2001. Kwota ta stanowiła 28,1% dochodów miasta. Subwencja składała się z następujących części:

- oświatowa – 207 599 tys. zł,
- drogowa – 25 938 tys. zł,
- rekompensująca – 19 009 tys. zł,
- wyrównawcza – 3 165 tys. zł,
- podstawowa – 258 tys. zł.

Zestawiając wielkość otrzymywanej przez Gdańsk subwencji oświatowej z poziomem wydatków na oświatę i edukację można określić poziom niedoszacowania tej sfery. Do każdej złotówki, otrzymanej z budżetu państwa, miasto dopłacało 85 groszy, aby w pełni sfinansować potrzeby edukacyjno-oświatowe, w tym pensje dla nauczycieli.

Udziały w podatkach

Z tytułu udziałów w podatkach państwowych do gdańskiego budżetu wpłynęło 210 809 tys. zł, czyli niemalże tyle samo, co rok wcześniej. Udział tej kwoty w dochodach miasta wyniósł 23,1%, a w jej skład weszły następujące podatki:

- dochodowy od osób fizycznych – 161 722 tys. zł,
- dochodowy od osób prawnych – 18 569 tys. zł,
- od czynności cywilno-prawnych – 15 537 tys. zł,
- opłata skarbowa – 7 256 tys. zł,
- od spadków i darowizn – 3 939 tys. zł,
- karta podatkowa – 3 786 tys. zł.

Po wyraźnym spadku rok wcześniej, w roku 2002 odnotowano 70-procentowy wzrost wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych. Zmiana ta świadczy o ogólnej poprawie kondycji i wzroście rentowności gdańskich przedsiębiorstw.

Wpływy z podatków i opłat lokalnych

Podatki i opłaty lokalne to największe i zarazem bardzo stabilne, w pełni zarządzane przez gminę źródło dochodów. W określonych ustawowo granicach, gmina sama ustala stawki poszczególnych podatków i opłat, a środki pieniężne wpływają bezpośrednio na jej konto. W roku 2002 miejski budżet został zasilony kwotą 163 152 tys. zł, czyli o 3,8% wyższą niż w roku 2001. Udział podatków i opłat lokalnych w ogólnej kwocie dochodów Gdańska wyniósł 17,9%. Do grupy tej zaliczane są następujące tytuły dochodów:

- podatek od nieruchomości – 154 579 tys. zł,
- podatek od środków transportowych – 6 143 tys. zł,
- opłata targowa – 956 tys. zł,
- opłata miejscowa – 476 tys. zł,
- podatek rolny – 440 tys. zł,
- podatek od posiadania psów – 190 tys. zł,
- opłata admin. za czynności urzędowe – 69 tys. zł,
- podatek leśny – 28 tys. zł,

oraz zaległości z podatków zniesionych w wysokości 272 tys. zł. Jak ma to miejsce każdego roku, największym źródłem dochodów był podatek od nieruchomości, którego udział w całej grupie wyniósł 95%. Drugim istotnym składnikiem jest podatek od środków transportowych, czyli samochodów ciężarowych o ładowności od 2 ton i naczep o ładowności powyżej 5 ton. Uzyskane w 2002 roku wpływy z tego podatku to 6 143 tys. zł. W pozostałych przypadkach pobrane kwoty były znacznie niższe.

Dochody z mienia komunalnego

Osiągnięte w 2002 roku dochody z mienia komunalnego wyniosły 98 136 tys. zł, co stanowiło 10,8% dochodów miasta ogółem. W porównaniu z rokiem poprzedzającym odnotowano spadek wpływów o 10%. Wśród dochodów z mienia komunalnego można wyróżnić następujące podgrupy:

- wynajem i dzierżawa składników majątkowych – 38 926 tys. zł,
  - kwota należna miastu od Saur Neptun Gdańsk S.A. – 27 950 tys. zł,
  - dzierżawa gruntów – 3 037 tys. zł,
- sprzedaż składników majątkowych – 34 582 tys. zł,
  - sprzedaż domów i lokali – 25 049 tys. zł,
  - sprzedaż działek – 9 396 tys. zł,
- opłaty za zarząd i użytkowanie wieczyste nieruchomości – 17 657 tys. zł,
- dywidendy i kwoty ze zbycia praw majątkowych – 3 080 tys. zł,
- przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności – 2 259 tys. zł,
- opłaty adiacenckie i renty planistyczne – 868 tys. zł,
- opłaty za wpis do ewidencji działalności gospodarczej – 720 tys. zł,
- wpływy z usług – 43 tys. zł.

Spadek dochodów z mienia komunalnego w roku 2002 wynika głównie z mniejszego popytu na nieruchomości oferowane przez gminę na przetargach. Dochody ze sprzedaży działek, domów i lokali były niższe o ponad 40% niż miało to miejsce rok wcześniej. Coraz więcej osób rezygnuje z wykupu mieszkania kierując się względami finansowymi mając do wyboru z jednej strony wysokie koszty utrzymania substancji mieszkaniowej (remonty), a z drugiej strony w miarę ustabilizowany czynsz za wynajem lokalu komunalnego.

Dotacje

Kwota dotacji przekazanych dla Gdańska z budżetu centralnego wyniosła 139 630 tys. zł, a jej udział w dochodach miasta stanowił 15,3%. Dotacje są przyznawane w celu finansowania dwóch grup zadań:

- na zadania własne – 38 546 tys. zł,
- na zadania zlecone – 101 084 tys. zł.

W porównaniu z rokiem 2001 wielkość dotacji zmniejszyła się o 12%. Tak wyraźne ograniczenie przez rząd wielkości dotacji zaważyło na kwocie dochodów ogółem, która w efekcie okazała się niższa, niż w roku 2001.

Inne dochody

Pozostała część dochodów Gdańska wyniosła 44 716 tys. zł, co stanowiło 4,9% dochodów ogółem. W grupie tej można wyróżnić następujące tytuły wpływów:

- dochody od jednostek i zakładów budżetowych – 14 340 tys. zł,
  - opłaty stałe za przedszkola – 7 998 tys. zł,
  - usługi świadczone przez zakłady – 5 477 tys. zł,
- pozostałe dochody – 30 376 tys. zł,
  - opłata komunikacyjna – 8 069 tys. zł,
  - oprocentowanie kont oraz odsetki karne – 7 922 tys. zł,
  - zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych – 5 704 tys. zł.

2.2. Wydatki

W roku 2002 wydatki budżetu Gdańska wyniosły 1 008 797 tys. zł, co stanowi 2 217 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W porównaniu do roku 2001 wydatki były mniejsze nominalnie o 6,3% i realnie o 8%. Udział części gminnej wydatków stanowił 69,2% a części powiatowej 30,8%.

Tabela 5. Dynamika wydatków miasta Gdańska w latach 1999-2002 (mln zł).

	1999	2000	2001	2002
wydatki bieżące	**638,8**	**754,6**	**843,8**	**856,0**
udział w wydatkach ogółem	*73,8%*	*77,4%*	*78,4%*	*84,9%*
zmiana nominalna w stosunku do roku poprzedniego	-	*+ 18,1%*	*+ 11,8%*	*+ 1,4%*
wydatki inwestycyjne	**227,3**	**220,8**	**232,3**	**152,8**
udział w wydatkach ogółem	*26,2%*	*22,6%*	*21,6%*	*15,1%*
zmiana nominalna w stosunku do roku poprzedniego	-	*- 2,9%*	*+ 5,2%*	*- 34,2%*
WYDATKI OGÓŁEM	**866,1**	**975,4**	**1076,1**	**1008,8**

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Gdańska 1999, 2000, 2001, 2002.

Zmniejszenie dochodów miasta w roku 2002 spowodowało konieczność odpowiedniego zredukowania wydatków. Jednakże samorządy mają stosunkowo niewielkie pole do redukowania wydatków bieżących. Liczba zadań nakładanych na jednostki samorządu terytorialnego w drodze ustaw ciągle rośnie, nie zmienia się natomiast baza dochodowa. Sytuacja ta zmusza samorządy do ograniczania wydatków inwestycyjnych, a są one wręcz niezbędne do poprawy lokalnej infrastruktury i pobudzenia przedsiębiorczości.

Tabela 6. Struktura wydatków budżetu miasta Gdańska wg działów klasyfikacji budżetowej. Zestawienie 2001-2002.

WYDATKI (wg działów klasyfikacji budżetowej)	2001	2002		
		ogółem	w tym inwestycyjne	
			mln zł	%
oświata i wychowanie wraz z edukacyjną opieką wychowawczą	391,0	384,9	12,9	3%
transport i łączność	158,1	123,1	58,3	47%
opieka społeczna	94,2	94,5	0,9	1%
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	80,4	78,6	4,0	5%
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	118,4	68,8	29,2	42%
administracja publiczna oraz urzędy organów władzy państwowej	69,6	66,9	1,3	2%
gospodarka mieszkaniowa oraz zaopatrywanie w energię elektr., gaz i wodę	55,1	55,6	24,4	44%
rolnictwo i łowiectwo	0,3	39,1	17,6	45%
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	31,1	27,4	1,4	5%
obsługa długu publicznego	26,1	26,7	–	–
działalność usługowa	14,7	14,8	0,2	1%
ochrona zdrowia	22,0	13,1	0,2	2%
ogrody botaniczne i zoologiczne oraz obszary i obiekty chronionej przyrody	7,3	7,4	0,1	1%
kultura fizyczna, sport i turystyka	7,7	6,9	1,8	26%
inne wydatki	0,1	1,0	0,5	-
razem	1076,1	1008,8	152,8	15,1%

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Gdańska w roku 2001, 2002.

Wykres 5. Struktura wydatków budżetu miasta Gdańska w roku 2002.

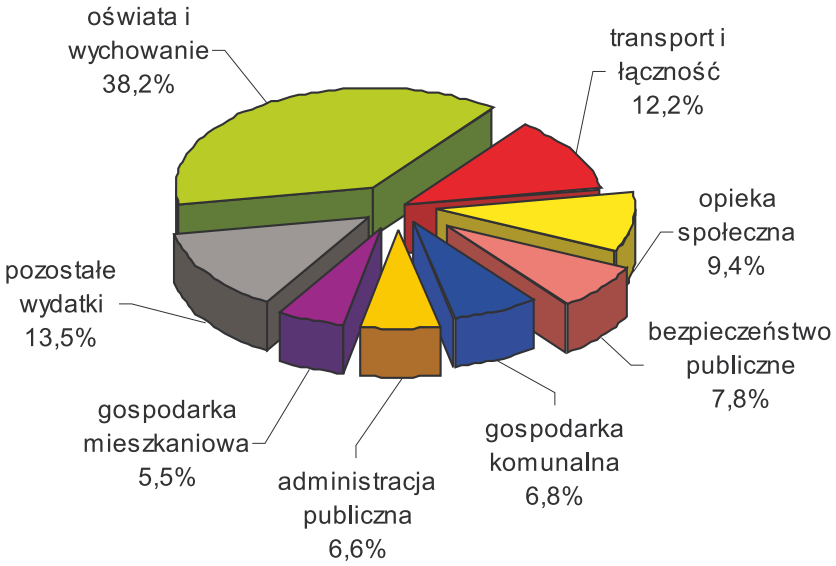

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Gdańska w roku 2002.

Oświata, edukacja i wychowanie

W roku 2002 na oświatę i wychowanie wydatkowano 384.927 tys. zł. Kwota ta była o 1,6% mniejsza niż w roku 2001, ale jej udział w wydatkach budżetowych zwiększył się do 38,2%. Struktura najważniejszych wydatków w tym dziale przedstawia się następująco:

- szkoły podstawowe – 127.816 tys. zł,
- gimnazja – 57.741 tys. zł,
- szkoły zawodowe – 50.012 tys. zł,
- przedszkola – 46.289 tys. zł,
- licea ogólnokształcące – 41.652 tys. zł,
- świetlice szkolne – 10.887 tys. zł,
- ośrodki dokształcania praktycznego – 7.552 tys. zł,
- szkoły pomaturalne i policealne – 5.653 tys. zł,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne – 4.062 tys. zł.

Na uwagę zasługuje wyraźna dysproporcja pomiędzy wysokością przekazywanej przez rząd subwencji oświatowej, a ponoszonymi przez miasto wydatkami na oświatę. W roku 2002 różnica ta wyniosła 128.957 tys. zł, co oznacza, że do każdej otrzymanej złotówki Gdańsk musiał dopłacić jeszcze 85 groszy, by w pełni pokryć potrzeby finansowe oświaty.

Transport i łączność (drogownictwo i komunikacja zbiorowa)

Na drogownictwo i komunikację zbiorową przeznaczono 123.095 tys. zł. Suma ta była niższa niż w roku 2001 o 22%, a jej udział w wydatkach ogółem stanowił 12,2%. Środki finansowe w tym dziale zostały wydatkowane w następujący sposób:

- komunikacja zbiorowa – 65.757 tys. zł,
  - dotacja dla ZKM – 38.985 tys. zł,
  - zakupy inwestycyjne – 26.772 tys. zł,
- drogi publiczne powiatowe – 43.741 tys. zł,
  - utrzymanie – 18.064 tys. zł,
  - inwestycje – 25.677 tys. zł,
- drogi publiczne gminne – 12.687 tys. zł,
  - utrzymanie – 6.794 tys. zł,
  - inwestycje – 5.893 tys. zł,

Jednym z priorytetów Rady i Prezydenta Miasta Gdańska jest poprawa jakości sieci drogowej oraz komunikacji zbiorowej w Gdańsku, stąd udział inwestycji w ogólnej kwocie wydatków wyniósł aż 47%.

Opieka społeczna

Wydatki miasta na opiekę społeczną w roku 2002 wyniosły 94.463 tys. zł. Kwota ta była nieco wyższa niż w roku 2001, a jej udział w wydatkach budżetowych wyniósł 9,4%. Struktura wydatków na opiekę społeczną przedstawia się następująco:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – 63.960 tys. zł,
  - zasiłki i pomoc w naturze – 19.592 tys. zł,
  - placówki opiekuńczo-wychowawcze – 10.399 tys. zł,
  - ośrodki pomocy społecznej – 9.935 tys. zł,
  - domy pomocy społecznej – 8.572 tys. zł,

- rodziny zastępcze – 5.353 tys. zł,
- ośrodki wsparcia – 3.322 tys. zł,
- usługi opiekuńcze – 2.462 tys. zł,

• dodatki mieszkaniowe – 19.271 tys. zł,
• żłobki – 6.200 tys. zł,
• Powiatowy Urząd Pracy – 2.974 tys. zł,

Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

W roku 2002 na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową zarezerwowano w budżecie Gdańska 78.568 tys. zł, co stanowiło 7,8% ogółu wydatków. W porównaniu z rokiem 2001 kwota ta uległa zmniejszeniu o 2,2% z powodu ograniczenia dotacji państwowych dla Policji i Państwowej Straży Pożarnej. Podział środków finansowych pomiędzy poszczególne służby był następujący:

• Policja – 55.789 tys. zł,
  - dotacja państwowa – 53.407 tys. zł,
  - dofinansowanie z budżetu miasta – 2.382 tys. zł,
• Państwowa Straż Pożarna – 11.837 tys. zł,
  - dotacja państwowa – 10.858 tys. zł,
  - dofinansowanie z budżetu miasta – 979 tys. zł,
• Straż Miejska – 9.272 tys.zł.
  - finansowanie z budżetu miasta – 9.272 tys. zł.

Poprawa bezpieczeństwa publicznego jest jednym z priorytetów władz Gdańska, dlatego miasto rokrocznie „dokłada się" do datacji przekazywanych z budżetu centralnego dofinansowując Policję i Państwową Straż Pożarną.

Gospodarka komunalna

Wydatki na gospodarkę komunalną stanowiły w 2002 6,8% budżetu. Przeznaczona na ten cel kwota 68.818 tys. zł była o 42% niższa niż w roku 2001. Tak duża różnica wynika m.in. ze zmiany klasyfikacji księgowej wydatków ponoszonych na regulację potoków i odbudowę kanalizacji deszczowej zniszczonych w czasie powodzi z lipca 2001 roku. W budżecie z 2001 roku wydatki te figurowały głównie w dziale 900: gospodarka komunalna i ochrona środowiska, w roku 2002 wydatki inwestycyjno-remontowe ponoszone na budowę zbiorników retencyjnych i regulację potoków ujęto w dziale 010: rolnictwo i łowiectwo, w rozdziałach dotyczących budowy i utrzymania urządzeń melioracji wodnych oraz usuwania skutków klęsk żywiołowych. Ponad 42% wydatków przeznaczono na inwestycje. Najważniejsze wydatki z zakresu gospodarki komunalnej:

• gospodarka ściekowa i ochrona wód – 25.384 tys. zł,
• oczyszczanie miasta – 12.597 tys. zł,
• utrzymanie zieleni – 9.240 tys. zł,
• oświetlenie ulic, placów i dróg – 9.104 tys. zł,
• funkcjonowanie Zarządu Dróg i Zieleni – 5.689 tys. zł.

2.3. Deficyt budżetowy i zadłużenie

Deficyt budżetowy miasta Gdańska w roku 2002 wyniósł 96.384 tys. zł. Blisko trzy czwarte deficytu spowodowane było niedoborem w części powiatowej budżetu, a jedna czwarta niedoborem części gminnej. Sytuacja ta wynika z większego uzależnienia powiatów od państwowych dotacji. Powiększanie listy obowiązków finansowych jednostek samorządu terytorialnego bez powiększania bazy dochodowej prowadzi do poważnych trudności budżetowych. Samorządy są w ten sposób zmuszane do ograniczania wydatków inwestycyjnych lub zadłużania się.

Tabela 7. Deficyt budżetu miasta Gdańska w roku 2002 [tys. zł].

BUDŻET	dochody	wydatki	deficyt
część gminna	672.067	697.912	25.845
część powiatowa	240.346	310.885	70.539
OGÓŁEM	912.413	1.008.797	96.384

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Gdańska 2002.

Tabela 8. Kredyty i pożyczki Miasta Gdańska zaciągnięte w 2002 roku.

rodzaj zobowiązania	kwota [tys. zł]	koszt* [oprocentowanie]
kredyty na pokrycie deficytu budżetowego miasta	**97.900**	**7,99%**
– z Banku Przemysłowo-Handlowego PBK S.A.	40.000	8,32%
– z Banku Millennium S.A.	30.000	7,68%
– z ING Banku Śląskiego S.A.	27.900	6,74%
pożyczki preferencyjne	**5.932**	**1,03%**
– z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i GW	4.932	0,95%
– z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i GW	1.000	5,00%

* oprocentowanie kredytu lub pożyczki (średnia w roku).

Źródło: Wydział Kontrolingu i Wydział Finansowy UM w Gdańsku.

W roku 2002 w celu sfinansowania niedoboru budżetu miasto zaciągnęło zobowiązania w formie kredytów i pożyczek na kwotę 103.832 tys. zł, z czego 97.900 tys. zł stanowiły kredyty, 5.932 tys. zł pożyczki. Na dzień 31.XII.2002 kwota długu ogółem miasta Gdańska wynosiła 491.568 tys. zł, co równało się 53,9% dochodów miasta. Największy udział w zadłużeniu miasta ogółem miały kredyty (78%), przy czym 59% stanowiły kredyty złotówkowe, a 41% to kredyty denominowane w euro. Udział pożyczek z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wyniósł 14%, a 8% przypadał na obligacje komunalne, które zostaną całkowicie wykupione w roku 2003. Struktura zadłużenia miasta Gdańska:

- kredyty – 385.076 tys. zł,
  - kredyty złotówkowe – 227.092 tys. zł,
  - kredyty denominowane w euro – 157.984 tys. zł,
- pożyczki – 67.292 tys. zł,

- pożyczki z NFOŚiGW – 58.382 tys. zł,
- pożyczki z WFOŚiGW – 8.910 tys. zł,

• obligacje komunalne – 39.200 tys. zł.

Średnioważony koszt obsługi zadłużenia Gdańska w roku 2002 wyniósł 6,82%.

Gdańsk należy do najbardziej wiarygodnych finansowo miast w Polsce. Od roku 2000 wiarygodność kredytowa Gdańska oceniana jest przez amerykańską agencję ratingową Standard & Poor's. Wysoki rating, jaki został przyznany miastu oraz regularne obniżki stóp procentowych przyczyniają się do systematycznej redukcji kosztów obsługi zadłużenia. Trzeci rok z rzędu Gdańsk otrzymał rating na poziomie BBB poparty stabilną prognozą na przyszłość. W Polsce wyższą ocenę posiada jedynie Kraków i Poznań[1], jednak w wyniku pogorszenia wskaźników Kraków ma negatywną prognozę, co wskazuje na możliwość obniżenia oceny w najbliższym czasie.

[1] Poznań posiada ocenę ratingową na poziomie Baa1 wystawioną przez agencję Moody's Investors Service uznawaną za odpowiadającą ocenie BBB+ agencji Standard & Poor's.

Inwestycje

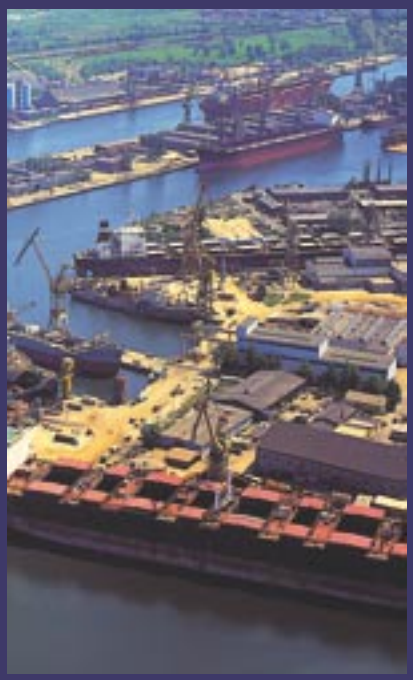

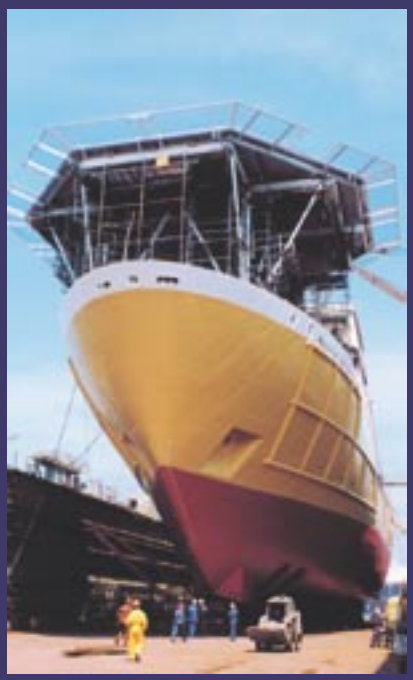

Rozdział 3

3. INWESTYCJE

Od czterech lat Gdańsk jest klasyfikowany w pierwszej dziesiątce rankingu powiatów grodzkich o największym potencjale rozwojowym, opracowywanym przez Centrum Badań Regionalnych. W roku 2002, obok istniejącej od pięciu lat tzw. Złotej Setki Samorządów, została opracowana Złota Dziesiątka Miast – powiatów grodzkich. Podstawowym kryterium rankingu jest wielkość inwestycji w okresie trzech lat na jednego mieszkańca. Brany jest też pod uwagę wysiłek inwestycyjny – procent dochodów przeznaczanych na inwestycje. Od samorządów wymagana jest również dyscyplina finansowa. W pierwszej edycji tego rankingu Gdańsk znalazł się od razu na piątym miejscu.

Te wyróżnienia potwierdzają, że rozważna polityka władz miasta w połączeniu z zasobami w postaci rozwiniętej bazy naukowo-badawczej i dużą grupą dobrze wykształconej młodzieży, stanowi poważny atut w wyścigu o pozyskanie inwestorów. Niebagatelną rolę odgrywają tu również inwestycje własne miasta, przy pomocy których można umiejętnie stymulować prawidłowy rozwój przestrzenny i gospodarczy miasta.

3.1. Dynamika wydatków inwestycyjnych

W roku 2002 wydatki inwestycyjne Gdańska osiągnęły poziom 152 827 tys. zł, co stanowiło 15,1% wydatków ogółem, a jednocześnie 16,7% dochodów miasta. Wprawdzie po raz pierwszy od kilku lat udział inwestycji w budżecie obniżył się poniżej 20-procentowego progu, ale mimo to Gdańsk należał do ścisłej czołówki wśród najwięcej inwestujących dużych miast. Zmniejszanie udziału wydatków inwestycyjnych jest w ostatnich latach charakterystyczne dla zdecydowanej większości polskich metropolii. Sytuacja ta jest spowodowana polityką rządu polegającą na obciążaniu samorządów nowymi, kosztownymi zadaniami, bez zwiększania bazy dochodowej. Tym samym coraz większa liczba zadań bieżących jest finansowana kosztem ograniczania wydatków inwestycyjnych. W roku 2002 udział inwestycji w budżecie nie przekroczył 20% w żadnym, spośród 7 największych polskich miast – powiatów grodzkich. Warto podkreślić, że wyższy od Gdańska udział inwestycji zanotowano jedynie w Krakowie i Szczecinie, natomiast Poznań, Wrocław, Bydgoszcz i Łódź inwestowały mniej.

Analizując wykres 6, pokazujący udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w 7 największych polskich miastach-powiatach grodzkich w okresie ostatnich 4 lat, można zaobserwować wyraźną tendencję zniżkową. Wszystkie uwzględnione miasta były zmuszone do systematycznego ograniczania wydatków inwestycyjnych kosztem nowych obowiązków nakładanych na samorządy, jednak Gdańsk należał do miast inwestujących najwięcej. Średnioroczny udział wydatków majątkowych Gdańska w latach 1999-2002 wyniósł 21,4%; w Szczecinie i Krakowie było o 0,5%–1,4% więcej, natomiast w pozostałych miastach wskaźnik ten nie przekroczył nawet 17%. Przeliczając wysiłek inwestycyjny miast na liczbę mieszkańców okazuje się, że więcej wydano tylko w Krakowie – 1 889 zł na 1 mieszkańca w ciągu 4 lat. Gdańsk zainwestował 1 831 zł/os., Szczecin 1 816 zł/os., natomiast w Łodzi było to jedynie 1 096 zł/os.

Wykres 6. Udział wydatków inwestycyjnych (majątkowych) w wydatkach ogółem największych miast – powiatów grodzkich. Zestawienie 1999-2002.

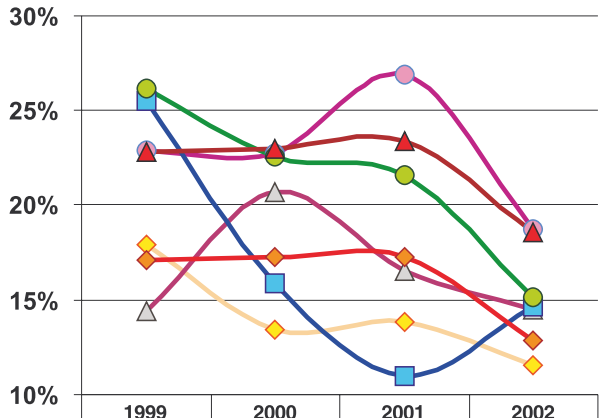

	1999	2000	2001	2002
Łódź	17,9%	13,4%	13,8%	11,5%
Kraków	22,9%	22,7%	26,9%	18,7%
Wrocław	14,4%	20,7%	16,5%	14,5%
Poznań	25,5%	15,9%	11,0%	14,6%
Gdańsk	26,2%	22,6%	21,6%	15,1%
Szczecin	22,8%	23,0%	23,4%	18,6%
Bydgoszcz	17,1%	17,3%	17,3%	12,8%

Źródło: www.mf.gov.pl.

Tabela 9. Wydatki inwestycyjne (majątkowe) największych miast – powiatów grodzkich. Lata 1999-2002.

	liczba mieszkańców	suma wydatków na inwestycje [mln zł] okres 1999-2002	średnioroczny udział inwestycji w wydatkach	wydatki inwestycyjne [zł / 1 mieszkańca], okres 1999-2002
Kraków	740 737	1401,3	22,8%	1892
Gdańsk	455 464	833,2	21,4%	1829
Szczecin	415 576	755,6	21,9%	1818
Wrocław	634 047	1076,6	16,5%	1698
Poznań	571 985	833,4	16,8%	1457
Bydgoszcz	383 213	443,0	16,1%	1156
Łódź	786 526	866,2	14,2%	1101

Źródło: www.mf.gov.pl.

Powyższe dane wskazują, że Gdańsk od wielu lat należy do ścisłej czołówki najwięcej inwestujących polskich metropolii. Nie inaczej rzecz się miała w roku 2002. Zaangażowanie znacznych środków finansowych na programy inwestycyjne przynosi miastu długofalowe efekty, które przede wszystkim są odzwierciedlone w poprawie miejskiej infrastruktury i usług komunalnych, co bezpośrednio prowadzi do poprawy jakości życia mieszkańców. W następnej części opisana jest struktura wydatków inwestycyjnych miasta z wyszczególnieniem najważniejszych projektów realizowanych w roku 2002.

3.2. Struktura wydatków inwestycyjnych

W roku 2002, podobnie jak w dwóch poprzednich latach, najwięcej zainwestowano w Gdańsku w drogi i komunikację zbiorową. Z kwoty 58,3 mln zł sfinansowano m.in. zakup 23 autobusów niskopodłogowych oraz budowę tras wylotowych z miasta, w tym Trasy Sucharskiego, Trasy W-Z i ulicy Słowackiego. Następnym w kolejności działem pod względem wydatków była gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Dział ten obejmuje m.in. wodociągi i kanalizację sanitarną, w tym budowę oczyszczalni Wschód. Ponad 24,4 mln zł miasto Gdańsk zainwestowało w gospodarkę mieszkaniową. Kwota ta posłużyła głównie na sfinansowanie budowy infrastruktury technicznej dla budownictwa mieszkaniowego, w tym w ramach lokalnych inicjatyw inwestycyjnych. W roku 2002 poczyniono znaczące inwestycje zmierzające do poprawienia ochrony przeciwpowodziowej miasta. Finansowano m.in. budowę systemu zbiorników retencyjnych, uregulowano rzeczki przepływające przez miasto oraz odbudowywano wały Kanału Raduni. Wydatki na ten rodzaj zadań inwestycyjnych ujmowane są w dziale klasyfikacji budżetowej o nazwie „rolnictwo i łowiectwo". Na inwestycje w szkołach, przedszkolach i ośrodkach wychowawczych wydano 12,9 mln zł. Środki te posłużyły głównie do finansowania budowy lub modernizacji obiektów oświatowych oraz na zakupy wyposażenia, w tym komputerów.

Tabela 10. Struktura wydatków inwestycyjnych (majątkowych) miasta Gdańska (w mln zł). Zestawienie 1999-2002.

	1999	2000	2001	2002	łącznie lata 2000-2002
wydatki inwestycyjne (majątkowe) ogółem	227,3	220,8	232,3	152,8	833,2
transport i łączność (w tym drogownictwo i komunikacja zbiorowa)	60,3	100,9	87,2	58,3	306,7
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	106,0	63,6	59,0	29,2	257,8
gospodarka mieszkaniowa oraz zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	15,8	17,1	38,4	24,4	95,7
oświata i wychowanie wraz z edukacyjną opieką wychowawczą	12,8	13,6	24,2	12,9	63,5
administracja publiczna oraz urzędy organów władzy państwowej	8,9	8,7	8,5	1,3	27,4
rolnictwo i łowiectwo (w tym ochrona przeciwpowodziowa i melioracje)	0,0	0,0	0,0	17,6	17,6
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3,2	4,6	3,5	4,0	15,3
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,7	5,1	5,6	1,4	13,8
kultura fizyczna i sport	4,3	0,8	2,8	1,8	9,7
pozostałe wydatki inwestycyjne	14,3	6,4	3,1	1,9	25,7

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Gdańska w roku 1999, 2000, 2001, 2002.

Wykres 7. Struktura wydatków inwestycyjnych (majątkowych) miasta Gdańska w roku 2002.

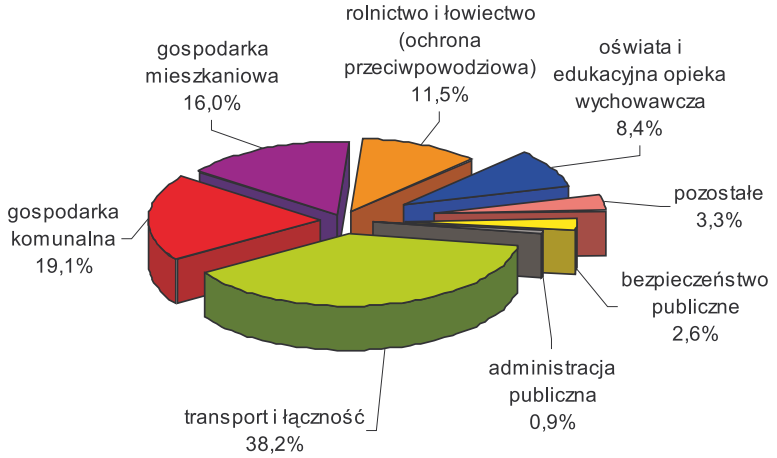

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Gdańska w roku 2002.

3.3. Największe zadania inwestycyjne

W roku 2002 ukończono lub wykonano etapy 55 zadań inwestycyjnych. Poniżej zaprezentowane zostały najważniejsze zadania inwestycyjne zrealizowane w roku 2002.

Drogownictwo

1. Budowa Trasy Sucharskiego wraz z mostem podwieszanym przez Martwą Wisłę.
   Zadanie rozpoczęto w sierpniu 1999 r. Na początku listopada 2001 został dokonany odbiór i przekazanie odcinka trasy wraz z mostem do eksploatacji. Do października 2002 r. trwał okres gwarancyjny, w czasie którego usunięto wszystkie usterki i zamontowano kamery wizyjne do monitorowania obiektu. Całkowity koszt zadania wyniósł 150 000 tys. zł, w roku 2002 wydano 6 987 tys. zł.
2. Ulica Słowackiego na odcinku od dolnej granicy lasu do nasypu kolejowego.
   Budowę rozpoczęto w listopadzie 2000 r., a zakończono w maju 2002 r. Wykonawcą było Gdańskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych z Gdańska. Koszt całkowity zadania wyniósł 22 119 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 6 523 tys. zł. Wybudowano 1 300 mb (około 18 tys. m^2) dwupasmowej jezdni wraz z centralnym rondem na skrzyżowaniu z ul. Potokową i Góralską oraz pełną infrastrukturę techniczną pasa drogowego wraz z uzbrojeniem podziemnym.
3. Wiadukt nad torami PKP w ciągu ul. Sucharskiego.
   Budowę rozpoczęto w listopadzie 2000 r., a zakończono w maju 2002 r. Wykonawcą było Gdańskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych z Gdańska. Koszt całkowity wyniósł 11 191 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 2 936 tys. zł. Wybudowano żelbetowy wiadukt o długości 140 mb i nośności 50 ton wraz z dojazdami.
4. Wykup gruntów pod budowę kolejnego etapu Trasy W–Z.
   W roku 2002 Wydział Skarbu Urzędu Miejskiego prowadził wykup działek pod budowę Trasy W–Z na odcinku od ul. Jabłoniowej do Obwodnicy Trójmiejskiej. Nabyto działki za kwotę 2 749 tys. zł. Zadanie będzie kontynuowane w roku 2003.

5. Ulica Wilanowska w Gdańsku-Ujeścisku.
   Budowę rozpoczęto w styczniu 2002 r., a zakończono w październiku 2002 r. Wykonawcą była firma TUGA z Nowego Dworu Gdańskiego. Koszt wyniósł 3 166 tys. zł. Wybudowano ulicę o długości 742 m i szerokości 7 m o nawierzchni asfaltobetonowej z chodnikami i ścieżką rowerową, wykonano uzbrojenie podziemne, oświetlenie z sygnalizacją świetlną na połączeniu z ul. Witosa.
6. Modernizacja ulic Rzepichy, Kupały i fragm. Mściwoja w Gdańsku-Przymorzu.
   Budowę rozpoczęto w grudniu 2001 r., a zakończono w listopadzie 2002 r. Wykonawcą było Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych z Gdańska. Całkowity koszt zadania wyniósł 3 019 tys. zł. Łącznie wybudowano 7 160 m^2 ulic z kostki betonowej (wibroprasowanej) z pełnym uzbrojeniem podziemnym, oświetleniem, chodnikami i miejscami postojowymi.
7. Modernizacja ul. Macieja i ul. Zosi na osiedlu Wzgórze Mickiewicza.
   Prace rozpoczęto we wrześniu 2001r., a zakończono w lipcu 2002r. Wykonawcą było Przedsiębiorstwo Dróg i Mostów z Gdańska. Koszt wyniósł 960 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 641 tys. zł. Wybudowano łącznie 4.500 m^2 ulicy o nawierzchni asfaltobetonowej z pełnym uzbrojeniem podziemnym, oświetleniem i chodnikami.
8. Modernizacja ul. Pawiej w Gdańsku-Stogach.
   Prace rozpoczęto w kwietniu 2002 r., a zakończono w styczniu 2003 r. Wykonawcą było Gdańskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych z Gdańska. Koszt wyniósł 723 tys. zł. Wybudowano 1 320 m^2 ulicy o nawierzchni asfaltobetonowej wraz z parkingami o powierzchni 400 m^2.
9. Ulica Bergiela w Gdańsku-Szadółkach.
   Budowę rozpoczęto w grudniu 2001 r., a zakończono w październiku 2002 r. Wykonawcą było Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych z Gdańska. Koszt wyniósł 1 107 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 394 tys. zł. Wybudowano ulicę o długości 220 mb o nawierzchni z kostki betonowej (wibroprasowanej) z chodnikami i sygnalizacją świetlną przy ul. Świętokrzyskiej.

Kanalizacja deszczowa i melioracje

1. Zbiornik retencyjny na Potoku Oruńskim w Gdańsku-Szadółkach.
   Prace rozpoczęto w kwietniu 2002 r., a zakończono w listopadzie 2002 r. Wykonawcą była firma Francław z Grodziska Wielkopolskiego. Koszt wyniósł 2 832 tys. zł. Wybudowano duży zbiornik ziemny o retencji 80 000 m^3 z zaporą ziemną wyposażony w żelbetową komorę zrzutową. W środku zbiornika urządzono wyspę dla ptactwa wodnego. Wokół zbiornika wybudowano żwirową drogę eksploatacyjną. Uregulowano koryta potoków: Oruńskiego i Kozackiego na łącznej długości 1 420 mb z zastosowaniem faszyny, gabionów i narzutu kamiennego. Pod drogą eksploatacyjną wybudowano dwa żelbetowe przepusty dla tych potoków.
2. Regulacja Potoku Oruńskiego wraz z budową zbiornika retencyjnego Augustowska.
   Zakres zadania obejmuje budowę zbiornika retencyjnego o pojemności 26 tys. m^3 oraz regulację potoku na długości 886 m. W roku 2002 wydatkowano kwotę 2 370 tys. zł. Wydatkowane środki posłużyły na wykupienie terenu pod planowany zbiornik oraz na prace geodezyjne.
3. Regulacja Potoku Maćkowy wraz ze zbiornikiem retencyjnym w Gdańsku-Łostowicach.
   Prace rozpoczęto w styczniu 2002 r., a zakończono we wrześniu 2002 r. Wykonawcą była firma AGROMEL z Pruszcza Gdańskiego. Koszt wyniósł 1 602 tys. zł. Wybudowano zbiornik re-

tencyjny ziemny o objętości 3 170 m^3 wraz z drogą dojazdową z płyt żelbetowych prefabrykowanych. Uregulowano Potok Maćkowy (przepływający przez powstały zbiornik) na długości 618 mb budując stopnie z koszy, wykonanej z siatki drucianej ocynkowanej wypełnionej kamieniami, umocniono skarpy płotkami faszynowymi.

4. Kanalizacja deszczowa z modernizacją ul. Liczmańskiego w Gdańsku-Oliwie.
   Zadanie rozpoczęto w czerwcu 2001 r., a zakończono w październiku 2002 r. Wykonawcą robót było Przedsiębiorstwo Robót Instalacji Sanitarnych z Wejherowa. Koszt wyniósł 1 485 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 1 123 tys. zł. Wybudowano łącznie 575 mb kanalizacji deszczowej, do której włączono istniejące drenaże z posesji i wpusty uliczne, zmodernizowano zabytkową brukową nawierzchnię ulicy na powierzchni 5 300 m^2, zainstalowano stylowe oświetlenie, uporządkowano chodniki z płyt betonowych.
5. Odbudowa umocnień Kanału Raduni – etap III w Oruni-Zaroślaku.
   Prace rozpoczęto w styczniu 2002 r., a zakończono w listopadzie 2002 r. Wykonawcą było Przedsiębiorstwo Melioracyjne z Pruszcza Gdańskiego. Koszt wyniósł 1 389 tys. zł. W ramach zadania umocniono brzegi kanału wbijając ściankę szczelną od strony Traktu św. Wojciecha o długości 198 mb, ściany kanału o powierzchni 1 100 m^2 obłożono cegłą klinkierową. Wybudowano drogę eksploatacyjno – spacerową z kostki kamiennej i polbruku oraz ustawiono i podłączono do mediów barak dla obsługi zrzutu awaryjnego na Kanale Raduni.
6. Zbiornik retencyjny w rejonie ulic: Platynowa–Małomiejska–Świętokrzyska w Gdańsku-Oruni.
   Prace rozpoczęto w listopadzie 2001 r., a zakończono we wrześniu 2002 r. Wykonawcą była firma AGROMEL z Pruszcza Gdańskiego. Koszt zadania wyniósł 1 360 tys. zł. Wybudowano zbiornik ziemny o retencji 24 300 m^3, zagospodarowano przyległy teren na cele rekreacyjne (urządzono alejki, ustawiono ławki, kosze na śmieci, zainstalowano parkowe lampy), nasadzono roślinność. Do zbiornika podłączono kanalizację deszczową z osiedli instalując separator do oczyszczania zanieczyszczeń ropopochodnych. Na utworzonej wysepce urządzono domki – lęgowiska dla ptactwa wodnego.
7. Kanalizacja deszczowa Osowa–Barniewice.
   Celem zadania jest wybudowanie zbiornika retencyjnego Barniewice II oraz kolektora des zczowego w ul. Meteorytowej. W roku 2002 wydatkowano kwotę 1 202 tys. zł. Wykopano czaszę zbiornika retencyjnego (12 100 m^3) oraz umocniono jej skarpy płytami betonowymi. W ul. Meteorytowej wykonano 80 m kanału deszczowego.
8. Zbiornik retencyjny „Zakoniczyn C" przy ul. Świętokrzyskiej i Wieżyckiej w Gdańsku-Szadółkach.
   Budowę rozpoczęto w maju 2001 r., a zakończono w lipcu 2002 r. Zadanie wykonała firma AGROMEL z Pruszcza Gdańskiego. Koszt wyniósł 1 195 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 342 tys. zł. Wybudowano zbiornik ziemny o retencji 1 090 m^3 wraz z rurociągiem odpływowym ø 600 mm i długości 197 mb do Potoku Oruńskiego. Usypano wyspę z umocnioną groblą, wybudowano drogę eksploatacyjno–spacerową, ustawiono ławki parkowe i zagospodarowano przyległy teren.
9. Kanalizacja deszczowa i sanitarna wraz z modernizacją nawierzchni w Gdańsku- Zaborni.
   Całkowity koszt inwestycji wynosi 7 237 tys. zł, w tym w roku 2002 wydano 1 157 tys. zł. Wydatkowane środki posłużyły na wykupienie 2,5 ha terenu pod planowany zbiornik retencyjny oraz na przygotowanie dokumentacji projektowej.

Wodociągi i kanalizacja sanitarna

1. Oczyszczalnia ścieków Gdańsk-Wschód.
   Inwestycja jest kontynuowana od 1995 roku. Etap I obejmujący budowę obiektów części biologicznej oraz modernizację części mechanicznej została ukończony w roku 1999. Do zrealizowania pozostały etapy IIa – zrzut ścieków do Zatoki Gdańskiej oraz IIb – zagospodarowanie i utylizacja osadów odwodnionych. W roku 2002 na realizację przedsięwzięcia wydatkowano ogółem 14 236 tys. zł, 7 765 tys. zł pochodziło z budżetu Gdańska, 1 859 tys. zł to wkład sąsiednich gmin, a 4 612 tys. zł stanowiła dotacja z budżetu państwa w ramach Kontraktu Wojewódzkiego.
2. Kanalizacja sanitarna dla Wyspy Sobieszewskiej.
   Prace rozpoczęto w grudniu 2000 r., a zakończono we wrześniu 2002 r. Wykonawcą była firma WPRWiK z Gdańska. Całkowity koszt wyniósł 13 892 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 2 066 tys. zł. W ramach prac wybudowano 9 014 mb kanałów sanitarnych wraz z przyłączami do poszczególnych zabudowanych działek. Zrealizowano sześć bezobsługowych przepompowni ścieków (pracujących kaskadowo) z pełnym wyposażeniem. Zainstalowano dwa agregaty prądotwórcze, automatykę wraz ze zdalnym sterowaniem i możliwością przesyłania danych drogą radiową. Wybudowana kanalizacja umożliwiła odbiór ścieków z terenu Górek Wschodnich i Sobieszewa.
3. Modernizacja stacji uzdatniania wody „Czarny Dwór".
   Jest to kontynuacja prac rozpoczętych w roku 1999. Kwota środków wydanych w roku 2002 wyniosła 1 450 tys. zł. Zrealizowano m.in. nadbudowę 31 studni głębinowych, wykonano przepompownię wód popłucznych oraz zainstalowano przewody do przesyłu danych.
4. Modernizacja stacji uzdatniania wody „Straszyn".
   Prace rozpoczęto w czerwcu 2002 r., a zakończono w listopadzie 2002 r. Wykonawcą była firma WEDECO z Poznania. Poniesione koszty to 1 290 tys. zł. Wybudowano instalację do wytwarzania i dozowania wody wapiennej i polifosforanów w celu zmniejszenia korozyjności produkowanej wody w rurociągach i podgrzewaczach ciepłej wody użytkowej.
5. Budowa stacji uzdatniania wody „Osowa" – zasilanie energetyczne.
   Zadanie obejmowało doprowadzenie zasilania energetycznego do podziemnych ujęć wody oraz wybudowanie stacji zasilania i transformatorowych. Roboty zrealizowano w latach 2001-2002. Całkowity koszt wyniósł 3 385 tys. zł, w tym 1 171 tys. zł wydano w roku 2002.
6. Kanalizacja sanitarna i przepompownia w ul. Przełom w Górkach Zachodnich.
   Budowę rozpoczęto w grudniu 2001 r., a zakończono w listopadzie 2002 r. Wykonawcą była firma WOD-KAN Grzenkowicz z Kartuz. Koszt całkowity wyniósł 1 135 tys. zł. Wybudowano 538 mb kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, dwie automatycznie sterowane przepompownie ścieków, kolektor tłoczny dla odprowadzenia przepompowywanych ścieków o długości 329 mb. Po uruchomieniu w/w kanalizacji przystąpiono do likwidacji wyeksploatowanej oczyszczalni ścieków typu bioblok.

Oświata

1. Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Jasieniu.
   Prace budowlane rozpoczęto w lutym 2000 r., a zakończono w lipcu 2002 r. Wykonawcą była firma DORACO z Gdańska. Całkowity koszt wyniósł 18 900 tys. zł, w tym w 2002r. wydatkowano 3 883 tys. zł. Wybudowano dwa segmenty dydaktyczne z 25 klasami, segment żywienio-

wy, segment sportowy, boiska szkolne wraz z zagospodarowaniem terenu. Szkołę podłączono do infrastruktury miejskiej, a ogrzewanie zapewniono z wybudowanej kotłowni gazowej.

2. Budowa segmentu żywieniowego w Zespole Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego Nr 6 w Gdańsku Oruni Górnej.
   Budowę rozpoczęto we wrześniu 2001 r., a zakończono w sierpniu 2002 r. Wykonawcą była firma SPB ze Starogardu Gdańskiego. Koszt całkowity wyniósł 2 801 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 1 800 tys. zł. Do wcześniej wybudowanych dwóch segmentów dydaktycznych i segmentu sportowego w ramach tego zadania wybudowano brakujący segment żywieniowy z pomieszczeniami administracyjnymi szkoły.
3. Przebudowa budynku Przedszkola Nr 19 w Gdańsku Oruni, ul. Żuławska.
   Prace rozpoczęto w lutym 2002 r., a zakończono w grudniu 2002 r. Wykonawcą była firma JOST z Ostaszewa. Koszt całkowity wyniósł 1 700 tys. zł, w tym w 2002r. wydatkowano 800 tys. zł. Dokonano rozbiórki starych, drewnianych stropów, więźby dachowej, klatki schodowej i kotłowni ze składem opału. Obiekt ocieplono, wymieniono całą stolarkę otworową, wybudowano żelbetowe stropy, nową klatkę schodową i podjazd dla osób niepełnosprawnych. Zainstalowano kotłownię gazową. Teren przedszkola odwodniono drenażem, osuszono pomieszczenia piwniczne i zaadaptowano na magazyny pomieszczenia gospodarcze.
4. Rozbudowa Szkoły Podstawowej Nr 87 w Sobieszewie.
   Prace rozpoczęto w grudniu 2000 r., a zakończono w lutym 2002 r. Wykonawcą była firma PRZEMBUD z Gdańska. Koszt całkowity wyniósł 4 021 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 767 tys. zł. Zmodernizowano istniejący budynek szkoły, dobudowano segment żywieniowy, segment sportowy oraz budynek przedszkola. Zmodernizowano starą, wyeksploatowaną kotłownię na opał stały, zastępując ją nowoczesną opalaną olejem. Wybudowano boiska i zagospodarowano teren szkoły.
5. Modernizacja kotłowni i instalacji c.o. i c.w.u. w Zespole Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego Nr 18 w Gdańsku Wrzeszczu przy ul. Kościuszki.
   Prace rozpoczęto we wrześniu 2001 r., a zakończono w maju 2002 r. Wykonawcą była firma GAZOPOL z Koszalina. Koszt całkowity wyniósł 1 131 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 630 tys. zł. W ramach zadania zlikwidowano starą kotłownię opalaną koksem i podłączono automatycznie sterowaną kotłownię gazową. Wymieniono całą instalację c.o. i c.w.u. wraz z wentylacją pomieszczeń sportowych, zaadaptowano pomieszczenia po składzie opału na salę korekcyjną i siłownię z węzłem sanitarnym i szatniami. Ponadto ocieplono ściany i dach segmentu sportowego.

Kultura fizyczna i sport

1. Pływalnia przy ZKPiG Nr 3 w Gdańsku-Chełmie, ul. Chałubińskiego.
   Zadanie rozpoczęto w maju 2002 r., a zakończenie planowane jest na koniec 2003 r. Na wykonawcę wybrano firmę MITEX z Kielc. Koszt całkowity określono na kwotę 7 400 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 825 tys. zł. Zadanie obejmuje budowę basenu o wym. 25 m x 12,5 m, dwa brodziki i pomieszczenia odnowy biologicznej.

Turystyka, wypoczynek, zieleń w miastach

1. Zagospodarowanie Placu Wybickiego w Gdańsku-Wrzeszczu.
   Prace rozpoczęto w lipcu 2002 r., a zakończono w październiku 2002 r. Na wykonawcę wybra-

no firmę TRAKT z Gdańska. Koszt całkowity wyniósł 852 tys. zł, w tym w 2002 r. wydatkowano 695 tys. zł. Zmodernizowano fragment placu w rejonie fontanny, którą gruntownie przebudowano. W fontannie ustawiono figurę „tańczącej dziewczynki". Uporządkowano przyległy teren, wykonano nową nawierzchnię brukową, ustawiono ławki parkowe, zamontowano rzeźbę pt. „Ławeczka G. Grassa", zainstalowano stylowe oświetlenie, posadzono krzewy i zasiano trawę.

Komunikacja miejska

1. Zakup taboru autobusowego.
   W I kwartale 2002 roku rozstrzygnięto przetarg na dostawę autobusów dla ZKM. Zakupiono 23 autobusy niskopodłogowe marki MAN, w tym 20 szt. autobusów jednoczłonowych i 3 przegubowe. Koszt zakupionych pojazdów wyniósł 17 155 tys. zł. Środki pochodziły z kredytu z Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR).
2. Modernizacja taboru tramwajowego.
   W ramach zadania zmodernizowano 7 wagonów tramwajowych. Wydatkowana na ten cel kwota 3 900 tys. zł pochodziła z kredytu z EBOR.
3. Modernizacja infrastruktury torowej.
   Roboty rozpoczęła w marcu 2002 r. firma Kalem S.A. z Krakowa, która nie ukończywszy zadania opuściła plac budowy . W sierpniu pracę przejęło Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych z Gdańska. Zadanie zostało zakończone we wrześniu 2002 r. Zmodernizowano torowisko tramwajowe na odcinku od pętli Zaspa do ul. Pomorskiej wraz ze skrzyżowaniem ulic Chłopskiej i Kołobrzeskiej. Koszt robót wyniósł 2 428 tys. zł, a środki zostały uruchomione z kredytu EBOR.

Kultura i sztuka

1. Pomnik Cmentarz Nieistniejących Cmentarzy.
   Prace rozpoczęto w lutym 2002 r., a zakończono w maju 2002 r. Wykonawcą była firma TRAKT z Gdańska. Koszt zadania wyniósł 1 151 tys. zł. Wybudowano symboliczny pomnik upamiętniający polikwidowane stare cmentarze miejskie różnych wyznań religijnych. Teren pomnika ogrodzono, okolice uporządkowano, wykonano alejki i trawniki.

Ogółem w 2002 roku ukończono 55 zadań inwestycyjnych. Pomimo trudnej sytuacji gospodarczej, która wymusiła ograniczenie udziału wydatków inwestycyjnych w budżecie miasta, Gdańsk należał do najwięcej inwestujących metropolii w Polsce.

Edukacja

Edukacja

Rozdział 4

4. EDUKACJA

4.1. Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe

Rok 2002 był kolejnym rokiem kontynuacji wdrażania założeń reformy systemu edukacji zapoczątkowanej w roku 1999. W ramach urealniania sieci placówek edukacyjnych (dostosowanie ilości i rozmieszczenia placówek do populacji uczniów) w 2002 r. zlikwidowano przedszkole Nr 6 w Gdańsku przy ul. Krzemienieckiej 11 oraz Zespół Szkół Zawodowych Nr 4 w Gdańsku przy Al. Legionów 7.

Tabela 11. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gdańska w 2002 r.

Rodzaj placówki	Ilość
przedszkola (w tym 3 specjalne)	73
szkoły podstawowe	47
gimnazja	15
zespoły kształcenia podstawowego i gimnazjalnego (szkoła podstawowa i gimnazjum, w tym 2 szkoły podstawowe specjalne i 4 szkoły podstawowe przyszpitalne)	21
Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych Nr 1	1
zespoły szkół ogólnokształcących (szkoła podstawowa, gimnazjum, liceum ogólnokształcące)	6
zespoły szkół ogólnokształcących (liceum ogólnokształcące i liceum ogólnokształcące dla dorosłych)	3
licea ogólnokształcące	8
zespoły szkół zawodowych (liceum techniczne, liceum zawodowe, technikum, szkoła zasadnicza, liceum ogólnokształcące)	19
zespoły szkół specjalnych	2
Pałac Młodzieży	1
Szkoła Muzyczna I stopnia	1
Poradnie Psychologiczno - Pedagogicznych	7
Centrum Kształcenia Praktycznego Nr 1	1
Centrum Kształcenia Ustawicznego	1
Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Ustawicznego	1
Specjalny Ośrodek Szkolno – Terapeutyczny dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem	1
Specjalne Ośrodki Szkolno – Wychowawcze	2
Schroniska Młodzieżowe	2
Wojewódzki Międzyszkolny Ośrodek Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji	1

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu UM w Gdańsku.

Tabela 12. Charakterystyka gdańskich placówek oświatowych.

Wyszczególnienie	Przedszkola	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Licea ogólno-kształcące	Szkoły zawodowe	Inne placówki
Liczba placówek	73	72	47	22	24	13
Liczba oddziałów	278	1.398	692	405	583	
Liczna uczniów	6 277	29 850	15 757	12 105	15 599	4 178
Liczba nauczycieli (etaty)	603,46	2 930,10	1 391,00	746,00	1 285,13	238,41

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu UM w Gdańsku.

Inne placówki:

Pałac Młodzieży (1 847 uczestników),

- 7 Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych,
- Wojewódzki Międzyszkolny Ośrodek Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji (2 002 uczestników),
- Szkoła Muzyczna I stopnia (172 uczestników),
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Terapeutyczny dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem (42 wychowanków),
- 2 specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze (117 uczniów).

W tabeli nr 11 przestawiono szczegółową strukturę 213 placówek oświatowych funkcjonujących na terenie miasta w roku 2002. Charakterystyczny opis tych placówek (z uwzględnieniem ilości uczniów i nauczycieli) zawarto w tabeli nr 12.

Gdańskie placówki oświatowe wyposażone są w wiele dodatkowych urządzeń i pomieszczeń, poszerzających podstawową ofertę edukacyjną. Zaliczyć do nich można: sale zajęć pozalekcyjnych, internaty, obiekty sportowe, itp. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli 14. W wielu placówkach oświatowych realizowane są programy autorskie, pozaszkolne oraz innowacje pedagogiczne polegające na wprowadzaniu, poza podstawowymi programami, innych dodatkowych treści z dziedziny nauczanego przedmiotu.

Tabela 13. Programy realizowane w gdańskich placówkach oświatowych w 2002 r.

Typ placówki	Programy autorskie i innowacje pedagogiczne	Programy pozaszkolne
przedszkola	55	36
szkoły podstawowe	176	140
gimnazja, zespoły kształcenia podstawowego i gimnazjalnego	99	87
licea ogólnokształcące, zespoły szkół ogólnokształcących	50	40
szkoły zawodowe	37	48
inne placówki	104	20

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu UM w Gdańsku.

Gdańskie placówki oświatowe współpracują z wieloma wyższymi uczelniami o różnym profilu zarówno z Trójmiasta, jak i z całego kraju. Są to m.in. gdańskie Akademia Medyczna, Politechnika i Uniwersytet, jak i Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Pomorska Akademia Pedagogiczna w Słupsku, Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Poznaniu, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie i wiele innych. Współpraca polega m.in. na:

- odbywaniu praktyk studenckich przez studentów,
- organizowaniu wystąpień, seminariów, prelekcji, wykładów dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- organizowaniu lekcji pokazowych na terenie uczelni,
- organizowaniu konkursów i olimpiad przedmiotowych,
- przeprowadzaniu badań i ankiet przez studentów.

III Liceum Ogólnokształcące w Gdańsku, jako jedyna szkoła w mieście uczestniczy w programie międzynarodowej matury.

W 2002 r. do szkoły uczęszczało 620 uczniów w 21 klasach. Absolwentów ogółem było 249, w tym 22 zdało maturę międzynarodową.

Tabela 14. Wyposażenie gdańskich placówkach oświatowych.

Rodzaj wyposażenia	**Przedszkola**	**Szkoły podstawowe**	**Gimnazja**	**Zespoły kształcenia podstawowego i gimnazjalnego**	**Licea ogólnokształcące**	**Zespoły szkół ogólnokształcących**	**Szkoły zawodowe**	**Inne placówki**
Sale dydaktyczne	284	710	232	381	178	278	229	95
Pracownie przedmiotowe	0	73	74	67	47	59	44	32
Biblioteki	4	45	14	15	7	10	22	5
Czytelnie	0	30	12	14	8	7	21	1
Aule	0	2	1	2	5	3	10	2
Stołówki	0	35	10	12	1	6	7	2
Sale gimnastyczne	57	48	12	16	8	9	20	5
Sale do gimnastyki korekcyjnej	0	42	7	12	5	6	8	3
Boiska, w tym:	0	71	27	32	8	15	22	6
asfaltowe	0	35	16	17	5	10	13	1
ziemne	0	25	11	11	1	4	2	2
inne	0	11	0	4	2	2	7	3
Bieżnie	0	21	5	10	4	5	6	0
Korty tenisowe	0	2	1	4	1	0	2	0
Internaty	0	0	0	0	0	0	6	2
Baseny	0	2	0	1	0	1	3	0

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu UM w Gdańsku.

4.2. Finansowanie oświaty i edukacji

Nakłady finansowe na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą w 2002 r. wyniosły 384 926,7 tys. zł. Przekazana z budżetu państwa celowa subwencja oświatowa wyniosła w 2002 r. 207 599,4 tys. zł, co stanowiło 54 % wydatków ogółem. W związku z wprowadzeniem w 2000 r. Karty Nauczyciela (konieczność wypłaty wyższych wynagrodzeń) miasto dotkliwie odczuwa brak wystarczających funduszy na finansowanie zadań oświatowych.

W tabeli 15 przedstawiono szczegółowe dane o wydatkach na realizację zadań edukacji i wychowania, a w tabeli 17 średni koszt nauczania jednego ucznia.

Tabela 15. Wydatki miasta na zadania edukacji i wychowania w latach 2000 – 2002.

Rodzaj wydatku (w tys. zł)	**Lata**		
	2000	**2001**	**2002**
Szkoły podstawowe (ze specjalnymi)	131 907,3	138 555,0	127 818,4
Przedszkola (ze specjalnymi)	40 821,3	46 281,0	46 204,2
Gimnazja	24 285,2	43 747,8	57 740,3
Dowożenie dzieci do szkół	737,9	869,4	871,7
Zespoły ekonomiczno-administracyjne szkół	1 193,5	1 260,7	1 308,2
Licea ogólnokształcące	47 160,7	50 050,6	49 085,3
Szkoły zawodowe	66 236,8	58 324,1	51 600,2
Szkoły artystyczne	797,3	1 012,0	911,2
Centra kształcenia ustawicznego		7 499,0	8 011,5
Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		7 880,8	2 621,4
Pozostała działalność	2 489,5	2 208,3	4741,8
Świetlice szkolne	10 226,0	10 925,7	10 890,8
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	3 699,1	3 860,8	4 068,3
Szkoły pomaturalne		5 427,9	5 653,2
Poradnie psycholog.-pedagogiczne	5 264,7	3 867,5	4 061,5
Placówki wychowania pozaszkolnego	2 850,1	2 775,3	2 750,7
Internaty i bursy	4 332,6	4 119,0	4 175,7
Kolonie i obozy	316,0	434,1	356,0
Pomoc materialna dla uczniów		1 006,3	1 106,0
Szkolne schroniska młodzieżowe		845,0	950,6
Ogółem	342 318,0	390 950,4	384 926,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z budżetu miasta.

Władze miasta, dostrzegając potrzebę promowania najzdolniejszych uczniów, rezerwują w budżecie znaczące kwoty z przeznaczeniem na stypendia. W roku 2002 na stypendia dla uczniów szkół podstawowych i średnich za osiągnięte wyniki w nauce miasto przeznaczyło 62,0 tys. zł. Jednorazowe stypendia Prezydenta Miasta Gdańska za szczególne osiągnięcia otrzymali laureaci olimpiad na różnych szczeblach oraz uczniowie uzyskujący średnią ocen powyżej 4,5. Na te stypendia wydatkowano kwotę 201,5 tys. zł. Ponadto miasto przyznało stypendia dla młodzieży wiejskiej w ramach programu wyrównywania szans edukacyjnych. Ogólna ich wysokość wyniosła 297,9 tys. zł i wypłacono je 674 osobom. Miasto finansuje również akcje dożywiania dzieci z rodzin ubogich oraz wsparcia finansowego w szczególnych sytuacjach materialnych – na ten cel wydatkowano 544,6 tys. zł.

Niemałą kwotę w wydatkach budżetu miasta, choć niewystarczającą na zaspokojenie wszystkich potrzeb, przeznacza się na finansowanie remontów obiektów oświatowych. W tabeli 16 przedstawiono strukturę wydatków na ten cel.

Tabela 16. Wydatki budżetowe na remonty obiektów oświatowych w 2002 r.

Rodzaj placówki	Kwota (tys. zł)
Szkoły podstawowe	4 288
Gimnazja	151
Przedszkola	1 222
Licea ogólnokształcące	994
Szkoły zawodowe	1 335
Inne placówki	531
Usuwanie skutków powodzi z 2001 r.	2 359
Ogółem	10 880

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Inwestycji i Remontów UM.

Tabela 17. Średni roczny koszt nauczania jednego ucznia w 2002 r.

Typ placówki	Średni roczny koszt nauczania jednego ucznia w 2002r. w publicznych szkołach (zł)
Szkoły podstawowe +świetlica + stołówka	4 240,07
Gimnazja +stołówka	3 397,89
Szkoły podstawowe specjalne	12 032,18
Gimnazja specjalne	8 993,13
Licea ogólnokształcące	3 173,89
Szkoły zawodowe wraz z centrami kształcenia ustawicznego i praktycznego	3 511,31
Szkoły zawodowe specjalne	9 570,39

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu UM w Gdańsku.

4.3. Szkolnictwo wyższe w Gdańsku

W Gdańsku ma swoje siedziby jedenaście wyższych uczelni, w tym pięć ze statusem szkół niepublicznych. Największe uczelnie państwowe to Uniwersytet Gdański (UG), Politechnika Gdańska (PG), Akademia Medyczna. Pozostałe to: Akademia Muzyczna, Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu (AWFiS) oraz Akademia Sztuk Pięknych.

Do wyższych szkół niepublicznych należą: Wyższa Szkoła Bankowa (WSB), Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna (GWSH), Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa (WSTiH), Wyższa Szkoła Społeczno – Ekonomiczna (WSS-E) oraz Wyższa Szkoła Zarządzania (WSZ).

Tabela 18. Liczba kierunków na uczelniach w 2002 r.

Uczelnia	Liczba kierunków			Razem
	dzienne	wieczorowe	zaoczne	
Uniwersytet Gdański	25	5	19	49
Politechnika Gdańska	20	4	4	28
Akademia Medyczna	9	3	1	13
Akademia Muzyczna	5		1	6
Akademia Wychowania Fizycznego	3		2	5
Akademia Sztuk Pięknych	5		2	7
Ogółem	67	12	29	108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z uczelni.

W roku 2002 we wszystkich uczelniach łącznie studiowało 61 629 osób.

Gdańsk, stolica województwa, dysponuje wykwalifikowaną kadrą pracowników różnych specjalności. Większość kształconych w gdańskich uczelniach absolwentów to słuchacze kierunków ekonomiczno–administracyjnych oraz inżynierskich. Gdańskie uczelnie realizują programy edukacyjne, które w coraz większym stopniu dostosowane są do bieżących potrzeb rynku pracy. W roku 2002 władze miasta przeznaczyły w budżecie kwotę ponad 270,0 tys. zł na pomoc materialną w formie stypendiów przyznawanych za wybitne osiągnięcia naukowe oraz dla wyróżniających się w nauce studentów (średnia ocen powyżej 4,5). Ponadto przyznano jednorazowe stypendia dla osób studiujących na uczelniach zagranicznych. Ogółem stypendia przyznano 160. osobom.

Gdańskie szkoły wyższe mają bardzo zróżnicowane formy i kierunki kształcenia – ich specyfikę przybliżają tabele zamieszczone w niniejszym rozdziale.

Oprócz pełnienia podstawowych funkcji dydaktycznych, uczelnie prowadzą również szeroko pojętą działalność badawczo–rozwojową. Szczegółowe informacje zawarto w tabelach w dalszej części opracowania.

Tabela 19. Kadra dydaktyczno-naukowa gdańskich uczelni publicznych.

Uczelnia	Ogółem w tym	Profesorzy	Pracownicy naukowi	
			z tytułem doktora	z tytułem magistra
Uniwersytet Gdański	1 522	257	681	584
Politechnika Gdańska	1 154	96	695	363
Akademia Medyczna	849	63	496	290
Akademia Muzyczna	126	31	44	51
Akademia Wychowania Fizycznego	171	12	89	70
Akademia Sztuk Pięknych	173	29	122	22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z uczelni.

Uniwersytet Gdański – największa uczelnia państwowa na Wybrzeżu w roku 2002 kształciła ponad 27 tys. osób na dziewięciu wydziałach oraz w jednostkach między i pozawydziałowych. Uniwersytet zapewnia dobre warunki dla wzrostu aktywności naukowej i zaangażowania badawczego pracowników, co znajduje wyraz w powstawaniu kolejnych zespołów badawczych oraz w przyznawanych grantach. Wśród pracowników naukowych wielu legitymuje się przynależnością do międzynarodowych stowarzyszeń naukowych, takich jak: European Council of Economists, Regional Studies Association, Society for Germanic Philology, Słoweńska Akademia Nauk i Sztuk, Międzynarodowa Unia Astronomiczna, European Physical Society, International Law Association, New York Academy of Sciences, American Chemical Society i wielu innych. Pracownicy naukowi są również członkami komitetów redakcyjnych czasopism naukowych w kraju i zagranicą.

Tabela 20. Liczba otwartych przewodów naukowych w 2002 r.

Uczelnia	Przewody		Razem
	habilitacyjne	doktorskie	
Uniwersytet Gdański	18	609	627
Politechnika Gdańska	17	99	116
Akademia Medyczna	9	133	142
Akademia Muzyczna	1	5	6
Akademia Wychowania Fizycznego	2	21	23
Akademia Sztuk Pięknych	13	7	20
Ogółem	60	874	934

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z uczelni.

Niektóre wydziały były organizatorem lub współorganizatorem konferencji naukowych oraz imprez międzynarodowych. Konferencja poświęcona biotechnologii w Polsce zainaugurowała rok akademicki 2000/2003 na Wydziale Biotechnologii.

II Konferencja Translatoryczna „Przekładając Nieprzekładalne" odbyła się w Gdańsku w październiku 2002 r. przy współudziale Wydziału Filologiczno-Historycznego. Wydział ten jest również współautorem sukcesów odnoszonych przez zespół teatru Maybe Theatre Company – pierwszą i przez

długi czas jedyną grupą teatralną wystawiająca sztuki wyłącznie w języku angielskim. Wszystkie wystawione dotychczas przedstawienia (ponad 50 premier) przyjmowane były bardzo entuzjastycznie przez ciągle powiększające się grono widzów. W roku 2002 odbyło się 5 premier, teatr dawał przedstawienia w Polsce i Wielkiej Brytanii. Zorganizowano ponadto spotkania pisarzy Estonii i Polski, sesję naukową poświęconą 200. rocznicy urodzin Victora Hugo oraz konferencje poświęcone oświacie dorosłych, rodowodom pedagogiki, przeszłości i przyszłości kultury studenckiej oraz wielu innym nie mniej interesującym zagadnieniom.

Uniwersytet stworzył również dobre warunki dla działalności studenckiej. Działają w nim grupy twórcze skupione w Akademickim Centrum Kultury.

Należą do nich: Akademicki Chór Uniwersytetu Gdańskiego, Dyskusyjny Klub Filmowy „Miłość Blondynki", Klub Literacki, Studencka Agencja Fotograficzna, Zespół Pieśni i Tańca „Jantar". Akademicki Chór Uniwersytetu Gdańskiego jest znany w wielu krajach świata, koncertował m.in. w słynnej nowojorskiej Carnegie Hall, systematycznie zdobywa nagrody i dyplomy, podobnie jak Zespół Pieśni i Tańca „Jantar".

Tabela 21. Liczba studentów uczelni publicznych w 2002 r.

Uczelnia	Ogółem	Studia magisterskie			Studia licencjackie/inżynierskie		
		dzienne	wieczorowe	zaoczne	dzienne	wieczorowe	zaoczne
Uniwersytet Gdański	27 537	14 414	1 034	8 988	651	554	1 896
Politechnika Gdańska	16 625	9 557	171	1 561	3 423	445	1 468
Akademia Medyczna	3 180	2 283	194	294	409		
Akademia Muzyczna	451	373		78			
Akademia Wychowania Fizycznego	3175	1 712		884			579
Akademia Sztuk Pięknych	787	423					364
Razem	51 755	28 762	1 399	11 805	4 483	999	4 307

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z uczelni.

Politechnika Gdańska – poza swoimi statutowymi obowiązkami kształcenia i prowadzenia działalności naukowej, odegrała znaczącą rolę w odbudowie i rozwoju naszego regionu. Uczelnia ma wielki wkład w rozbudowę miasta i jego gospodarki, m.in. przemysłu okrętowego, elektronicznego, farmaceutycznego, energetyki i innych. W 2002 r. 12 pracowników naukowych uzyskało tytuł profesora, 8 stopień doktora habilitowanego, 82 stopień doktora. Na 10 wydziałów politechniki I kategorię Komitetu Badań Naukowych posiadają dwa wydziały, II kategorię otrzymało 5 wydziałów. Poza współpracą z wielkimi przedsiębiorstwami jak Rafineria Gdańska, Polfarma, stocznie i inne, PG aktywnie współpracuje z nowopowstającymi firmami z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, jak m.in. Intel Technology Poland, C-Map-Poland. Naukowcy z PG prowadzą wiele prac badawczych, realizowanych na rzecz innych instytucji. W roku 2002 były to m.in. działania poświęcone opracowaniu i wykonaniu mobilnego i stacjonarnego systemu nadawczo – odbiorczego, prace nad cyfrowym systemem rejestracji i konstrukcji sygnału mowy dla potrzeb lotnictwa wojskowego i inne. Osiągnięcia naukowe profesorów PG są dostrzegane i doceniane, ich autorzy wyróżniani i nagradzani. Ważniejsze nagrody w 2002 r. to:

- Grand Prix Rządu Walonii i Światowej Organizacji Prasowej oraz Złoty Medal na Światowym Salonie Wynalazczości „Eureka" w Brukseli za międzynarodowy patent i wdrożenie technologii informatycznych w diagnozowaniu patologii słuchu, mowy i wzroku,
- 2 Złote Medale Międzynarodowych Wystaw Wynalazków i Innowacji w Genewie i Brukseli za oryginalną metodę ograniczania prądów zwarciowych,
- nagrody Prezesa Rady Ministrów.

Ponadto pracownicy Politechniki Gdańskiej uczestniczyli w 5. Programie Ramowym Unii Europejskiej, zgłoszono 83 wnioski, zawarto 24 kontrakty. Uczelnia włączyła się również w realizacje projektów offsetowych.

W Politechnice istnieje Biblioteka Wirtualna z ogólnie dostępnymi stanowiskami komputerowymi oraz dostępem do baz danych czasopism elektronicznych.

Biblioteka Główna uczestniczy w tworzeniu Bazy Polskiej Biblioteki Internetowej (książki naukowe i skrypty pracowników naukowych uczelni) oraz Bazy bibliograficznej BAZTECH przedstawiającej zawartość polskich czasopism technicznych.

Pod patronatem Rektora politechniki odbyło się wiele uroczystych koncertów, m. in. Misa pro pace Wojciecha Kilara w maju oraz Koncert Świąteczny w grudniu.

Samorząd Studencki PG wpisał się na stałe w życie Gdańska i jego mieszkańców.

W 2002 r. zorganizował Dni Kultury Studentów PG, w ramach których odbyły się m.in. Targi Pracy, Piknik z Einsteinem, Konkurs Piosenki Serca Radującej, występy kabaretów i zespołów muzycznych w klubach studenckich, turnieje sportowe, rajdy, happeningi, koncerty przy wydziałach i domach studenckich oraz wiele innych. Był również współorganizatorem Akcji „Św. Mikołaj", Ogólnopolskiego Turystycznego Przeglądu Piosenki Studenckiej „BAZUNA", Ogólnopolskiego Festiwalu Twórczości Teatralnej i Kabaretowej „Wyjście z cienia", wymiany studentów z zagranicy i innych.

Tabela 22. Nakłady finansowe na działalność badawczo – rozwojową w Uniwersytecie Gdańskim, Politechnice Gdańskiej oraz Akademii Medycznej w Gdańsku w 2002 r.

Przeznaczenie nakładów	Kwota
1. Nakłady wewnętrzne (tys.zł) w tym:	70 321,3
– bieżące	61 486,7
– inwestycyjne	8 834,6
2. Przeznaczenie nakładów bieżących (tys.zł)	
– badania podstawowe	35 029,2
– badania stosowane	16 107,8
– prace rozwojowe	10 349,7
3. Aparatura naukowo-badawcza (wartość brutto) stan na 31.XII.2002r.	62 492,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z uczelni.

Akademia Medyczna – w roku 2002 uczelnia poszerzyła swoją ofertę edukacyjną o uruchomienie kolejnych studiów zawodowych na kierunku zdrowie publiczne – specjalność higiena stomatologiczna oraz oddziału English Division, w którym rozpoczęto kształcenie obcokrajowców w języku angielskim. W ramach podnoszenia jakości kształcenia uczelnia przeprowadziła modernizację procesu dydaktycznego wprowadzając nowe przedmioty (m.in. parazytologia, medycyna pracy), roz-

szerzając swobodę wyboru zajęć fakultatywnych oraz powołując Samodzielną Pracownię Edukacji Medycznej. Na uwagę zasługuje również fakt wyboru prof. dr hab. Wiesława Makarewicza na przewodniczącego Rady Rektorów Województwa Pomorskiego w kadencji 2000 – 2005.

Nauczyciele akademiccy uczelni odnieśli w roku 2002 kolejne sukcesy, i tak: dr Dorota Dworakowska została laureatką konkursu L'Oreal Polska dla Kobiet i Nauki przy wsparciu Polskiego Komitetu ds. UNESCO, dr Tomasz Bączek został laureatem konkursu o Stypendia Krajowe dla Młodych Naukowców, konkurs o Laur Medyczny im. Wacława Mayzla, organizowany przez PAN, wygrało koło naukowe przy Katedrze i Zakładzie Chemii Medycznej AM. Wielu przedstawicieli kadry naukowej należy do międzynarodowych stowarzyszeń, m.in. International federation of anatomical associations, Societe francaise de gyneco-oathologie, The european chitin society, Federation of european neuroscience societies i wielu innych.

Studenci akademii w 2002 r. również zapisali na swoim koncie wiele osiągnięć, m.in. organizacja 10. Międzynarodowej Studenckiej Konferencji Naukowej, przeprowadzenie ogólnopolskich badań pod nazwą NATPOL PLUS przygotowanych przez zespół autorów z Katedry i Kliniki Nadciśnienia Tętniczego i Diabetologii AMG we współpracy z Ministerstwem Zdrowia. Byli również organizatorami Dni Kultury Studenckiej „Medykalia 2002", działają aktywnie w 43 kołach naukowych, w Akademickim Związku Sportowym oraz IFMSA (International Federation of Medical Students Association), sprawują opiekę nad studenckim portalem internetowym. Chór akademicki wyróżniony został kilkoma nagrodami na XVII Międzynarodowym Festiwalu Chórów Akademickich „IFAS 2002" w Czechach. Studentka VI roku Wydziału Lekarskiego, Beata Lipska, została zdobywczynią prestiżowej nagrody Czerwonej Róży dla najlepszego studenta Trójmiasta.

Akademia ma niemałe osiągnięcia również na niwie działalności inwestycyjnej i remontowej: w 2002 r. powstało Akademickie Centrum Kliniczne, dokonano otwarcia Klinicznego Centrum Kardiologii, kontynuowano budowę nowej siedziby dla Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej oraz Trójmiejskiej Akademickiej Zwierzętarni Doświadczalnej.

Akademia Medyczna uczestniczy również aktywnie w życiu miasta. W 2002 r. była współorganizatorem wielu konferencji i sesji naukowych. W styczniu odbyły się „IV Gdańskie Spotkania Kardiochirurgiczne", w lutym sesja naukowa „Interdyscyplinarny dialog przy łóżku chorego" z okazji X Światowego Dnia Chorego.

Liczne konferencje i fora gromadziły wielu wybitnych naukowców nie tylko z dziedziny medycyny. Organizatorem Konferencji The Baltic Sea Region University Network obok AMG były Uniwersytet Gdański i Politechnika Gdańska. W spotkaniu wzięło udział 30 przedstawicieli uniwersytetów partnerskich. Ponadto zorganizowano konferencje: „Gdańsk Transplantation Days", „Postępy w Krwiodawstwie i Krwiolecznictwie", IV Polsko-Włoskie Sympozjum Ortopedyczno - Traumatologiczne, Forum Stomatologiczne i wiele innych. W październiku dokonano uroczystego otwarcia Oddziału Intensywnego Nadzoru w Centrum Kardiologii Szpitala Klinicznego. Na uroczystości obecni byli licznie zgromadzeni pracownicy i zaproszeni goście. Wśród nich znaleźli się Marszałek Senatu prof. Longin Pastusiak, Marszałek Województwa Pomorskiego Jan Zarębski, Prezydent Gdańska Paweł Adamowicz, Lekarz Wojewódzki dr Andrzej Galubiński i wielu innych. Obecni byli również przedstawiciele władz uczelni.

Akademia Muzyczna w Gdańsku kształci artystów muzyków różnych specjalności: kompozytorów, śpiewaków, instrumentalistów, dyrygentów chórów, pedagogów i teoretyków muzyki. Studia odbywają się na czterech wydziałach: Kompozycja i Teoria Muzyki, Instrumentalny, Wokalno-Ak-

torski, Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej i Rytmiki. Akademia wprowadza w świat orkiestr, oper, estrad koncertowych i studiów nagrań, otwiera dostęp do międzynarodowych kontaktów, przygotowuje do odgrywania twórczej roli w życiu muzycznym. Studia na uczelni trwają 5 lat (dla śpiewaków – 6), a tok kształcenia przygotowuje do egzaminu magisterskiego. Uczelnia umożliwia podjęcie studiów podyplomowych instrumentalistom, specjalistom logorytmiki i dyrygentury orkiestr dętych. Akademia ma uprawnienia do przeprowadzania przewodów kwalifikacyjnych I i II stopnia, będące w dziedzinie sztuki równoważnikiem procedury nadawania tytułu doktora oraz doktora habilitowanego. Ponadto uczelnia prowadzi działalność artystyczną (przedstawienia, koncerty), artystyczną i naukową wymianę międzynarodową, działalność wydawniczą i nagraniową. Uczelnia jest organizatorem cyklicznych imprez międzynarodowych. Najważniejsze to: Międzynarodowy Konkurs Muzyki Kameralnej im. Johannesa Brahmsa (co 3 lata), Międzynarodowe Spotkania Gitarowe (co 2 lata), od 2002 r. jest organizatorem Krajowego Festiwalu Młodych Muzyków (konkurs pianistyczny).

Akademia szczyci się wieloma sukcesami i osiągnięciami w 2002 r. zarówno w kraju, jak i zagranicą. Do najważniejszych należą: wyróżnienie na I Ogólnopolskim Konkursie Kompozytorskim na Instrumenty Dęte Blaszane, nagroda specjalna na XXXV Ogólnopolskim Konkursie Młodych Muzyków im. K. Kurpińskiego, uzyskanie II nagrody na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym we Francji, III nagroda na Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej na Białorusi, srebrny medal na Międzynarodowym Konkursie Chórów w Słowacji, III nagroda na Europejskim Konkursie Chopinowskim w Niemczech.

Akademia Muzyczna realizuje projekty w ramach program Erasmus, w ramach którego organizuje wyjazdy studentów zagranicę do uczelni partnerskich oraz przyjmuje studentów zagranicznych. W roku 2002 wyjechało 11 studentów do siedmiu uczelni, przyjechało 4 z trzech partnerskich szkół. Ponadto przybyło trzech pedagogów z Portugalii i Finlandii, którzy zorganizowali kursy gry na klarnecie i śpiewu solowego.

Wśród pracowników naukowych wielu jest członkami międzynarodowych stowarzyszeń, m.in. Percussive Art. Society, Societe Internationale d'Histoire Comparee du Theatre, de l'Opera et du Ballet, Fachkommission Musikgeschichte Katholische Universitat Eichstatt.

Tabela 23. Źródła finansowania działalności badawczo – rozwojowej w uczelniach w 2002 r.

Źródła finansowaniaia	**Razem**
Źródła finansowania (tys.zł), w tym środki:	70 321,3
– budżetowe	59 229,2
– szkół wyższych	213,0
– przedsiębiorstw	3 510,8
– prywatnych instytucji niedochodowych	313,7
– organizacji międzynarodowych i instytucji zagranicznych	2 863,5
– własne	4 191,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z uczelni.

Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu – taką nazwę i status (jako pierwsza w kraju) uczelnia uzyskała w lutym 2002 r. na mocy Ustawy Sejmu RP. Zmiana nazwy z AWF na AWFiS dobitnie podkreśla sportowe osiągnięcia uczelni. Zarówno w 1996, jak i w 2000 roku studenci uczelni stanowili najliczniejszą grupę w reprezentacji Polski na Igrzyska Olimpijskie. AWFiS w 2002 r. samodzielnie zorganizowała Mistrzostwa Europy w Piłce Ręcznej Mężczyzn do lat 20, najważniejszą imprezę sportową roku w regionie i jedną z najważniejszych w kraju. Zawody zostały wysoko ocenione zarówno przez władze Europejskiej Federacji Piłki Ręcznej oraz Związku Piłki Ręcznej, jak i przez przedstawicieli uczestniczących w imprezie reprezentacji narodowych. W roku 2002 zakończyły się obchody Jubileuszu 50-lecia Szkolnictwa Wychowania Fizycznego w Gdańsku.

W ramach obchodów jubileuszowych zorganizowano m.in. pokazy metodyczne lekcji WF dla nauczycieli, festyn gier i zabaw sportowych z dziećmi niepełnosprawnymi intelektualnie, doroczny festyn gier i zabaw ruchowych oraz Międzynarodową Konferencję Naukową nt. „Problem indywidualizacji w teorii i praktyce treningu sportowego". Ponadto AWFiS była współorganizatorem prestiżowego mityngu lekkoatletycznego „BALT 2002" oraz zorganizowała V Ogólnopolski Mityng Gimnastyczny Olimpiad Specjalnych „GDAŃSK 2002".

Kolejny raz studenci uczelni odnieśli wiele sukcesów sportowych: florecistki AZS AWFiS zdobyły dwa złote medale mistrzostw Europy oraz drużynowe wicemistrzostwo świata. Kolejna osoba została mistrzynią Europy w judo, oszczepnik zdobył tytuł mistrza świata juniorów, piłkarki ręczne po raz pierwszy w historii zdobyły brązowy medal mistrzostw Polski. Po raz trzeci z rzędu studenci akademii – tym razem dwaj żeglarze – zostali uhonorowani Nagrodą Fair Play Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Wielkim wyróżnieniem było przyznanie uczelni prawa do organizacji w roku 2006 Kongresu Olimpijskiego. Wielu pracowników naukowych jest członkami międzynarodowych stowarzyszeń, m.in. International Association of Sports Kinetics, Ukraińskiej Akademii Naukowej, Association of Physical Education and Sport for Girls and Women. W uczelni funkcjonują pracownie badawcze prowadzące działalność zintegrowaną z działalnością katedr i zakładów, przy których zostały utworzone. Jedną z nich jest Laboratorium Wysiłku Fizycznego, prowadzące działalność w zakresie: poziomu wytrenowania, poziomu sprawności fizycznej, możliwości adaptacyjnych do wysiłku fizycznego. Prowadzone są badania dotyczące możliwości człowieka do wysiłków fizycznych o różnej intensywności oraz roli treningu sportowego jako wskaźnika granic przystosowania. Najnowsze urządzenia i aparatura pomiarowa pozwalają realizować badania kompleksowe na interdyscyplinarnym poziomie w zakresie fizjologii, biomechaniki, psychologii. Teoretyczno–metodyczne osiągnięcia laboratorium wykorzystywane są do podnoszenia poziomu naukowego, jakości procesu dydaktycznego oraz kwalifikacji zawodowych trenerów i nauczycieli.

Akademię łączą silne więzi z Gdańskiem, czego niewątpliwym dowodem są liczne imprezy organizowane przez uczelnię, w których biorą udział mieszkańcy miasta. Imprezą, która zdobyła wielkie uznanie gdańszczan jest organizowany od wielu lat festyn zabaw i gier ruchowych „Studenci dzieciom". W 2002 r. w festynie brało udział kilkanaście tysięcy mieszkańców miasta. Godne uwagi są również współorganizowane przez AWFiS „Czwartki lekkoatletyczne", w których brali udział uczniowie kilkudziesięciu szkół z całego województwa pomorskiego oraz doroczne „AWF-alia" organizowane przez uczelniany Samorząd Studentów. AWFiS dysponuje unikalną w skali kraju bazą obiektów sportowych, z których masowo korzystają mieszkańcy Gdańska. Ponadto wiele gdańskich zakładów pracy organizuje na terenie Akademii własne okolicznościowe imprezy i festyny.

Tabela 24. Zatrudnienie w działalności badawczo – rozwojowej w uczelniach w 2002 r.

Klasyfikacja	Uczelnia			
	UG	PG	AM	Razem
Ogółem	1 488	1 406	765	3 659
I. Wg poziomu wykształcenia				
z tytułem naukowym profesora	153	104	68	325
ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, doktora	782	657	422	1 861
z wykształceniem wyższym	476	426	275	1 177
z wykształceniem innym	77	219		296
II. Wg grup stanowisk				
pracownicy naukowo-badawczy	1 350	1 089	765	3 204
technicy i pracownicy równorzędni	77	232		309
pozostali	61	85		146

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z uczelni.

Akademia Sztuk Pięknych – prowadzi działalność na wydziałach: Malarstwo i Grafika, Architektura i Wzornictwo, Rzeźba. Pracownicy uczelni biorą czynny udział w życiu artystycznym i naukowym. Realizują projekty, uczestniczą w konkursach i wystawach, zdobywają nagrody za swoją działalność twórczą. Do najważniejszych osiągnięć w obszarze aplikacyjnym w roku 2002 należą:

ogólnopolski konkurs architektoniczny SARP „Architektoniczna tożsamość Kaszub i Kociewia", projekt i realizacja architektury i wnętrz pawilonu wystawowego Fabryki Porcelany „Lubiana" w Lubianie, projekt i realizacja wystawy sztuki sakralnej w Muzeum Archidiecezjalnym w Oliwie oraz projekt i realizacja iluminacji krużganków. Dużą rangę miał również projekt autobusu szynowego „Partner", który otrzymał złoty medal na międzynarodowych targach kolejnictwa Traco. Ponadto wielu naukowców współorganizuje rozliczne konkursy i festiwale oraz zasiada w ich gremiach sędziowskich. Były to m.in. Ogólnopolski Konkurs na Plakat, I Gdański Salon Plakatu, Międzynarodowy Festiwal Działań Teatralnych i Plastycznych.

Pracownicy akademii mieli wiele indywidualnych wystaw, m.in. w Galerii STS w Sopocie, w Galerii „78" w Gdyni, w Galeriach „El" w Elblągu, „Foksal" w Warszawie, w Instytucie Kultury Polskiej w Paryżu, w muzeach Lwowa i Odessy, w „Kleine Galerie" w Berlinie, w Polskim Instytucie Kultury w Budapeszcie.

W roku 2002 pracownicy uczelni uzyskali wiele nagród i wyróżnień, m.in. nagrody Prezydenta Miasta Gdańska za działalność artystyczną, Grand Prix w Ogólnopolskim Konkursie Wydawnictw Reklamowych, Grand Prix w dziedzinie malarstwa, grafiki na I Pomorskim Konkursie Plastycznym, Grand Prix na II Międzynarodowym Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej w Krośnie, I nagroda i realizacja w ogólnopolskim konkursie na pomnik Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, II nagroda w konkursie na pomnik Haffnera w Sopocie, wyróżnienie na międzynarodowym biennale rzeźby „Mit i symbol" w Poznaniu, II nagroda w przeglądzie Młoda Rzeźba Gdańska.

Ważnym elementem życia akademickiego jest działalność koła naukowego. Pozwala ona studentom na rozwijanie swoich zainteresowań, umożliwia również poszerzenie programu dydaktycznego. W roku 2002 miały miejsce takie działania, jak: sesje oraz wyjazdy naukowe poświęcone m.in. architekturze modernistycznej, semiotyce przestrzeni sakralnej oraz miejskiej, interdyscyplinarne

warsztaty studenckie TOPOSFERA. Z inicjatywy studentów powstała galeria. Nie posiada ona stałej siedziby, jednak na przestrzeni roku 2002 miało miejsce sześć wydarzeń – wystaw, akcji artystycznych i performance.

Uczelnie niepubliczne – poza wykonywaniem swoich podstawowych zadań statutowych uczelnie aktywnie uczestniczą w życiu społeczno – politycznym oraz kulturalnym środowiska i miasta. Samorząd Studencki WSB bierze aktywny udział w pracach Trójmiejskiego Porozumienia Studentów, zrzeszającego samorządy wszystkich uczelni trójmiejskich, aktywnie działa również na arenie ogólnopolskiej.

Tabela 25. Kadra pracowników i kierunki studiów na uczelniach niepublicznych.

Tytuł pracowników naukowych	Wyższa Szkoła Bankowa	Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna	Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa	Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna	Wyższa Szkoła Zarządzania
profesor	5	43	10	4	16
doktor habilitowany	7		10		
doktor	20	34	13	10	10
magister	20	31	10	1	
liczba kierunków	4	7	1	8	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z uczelni.

Studenckie Koło Naukowe „Profit" zorganizowało szereg spotkań dotyczących zagadnień z dziedziny finansów i bankowości, prezentacją firm BRE Bank, Pricewaterhouse Coopers Polska, a także spotkanie z przedstawicielami urzędu pracy nt. „Sytuacja absolwentów na rynku pracy". GWSH organizuje liczne spotkania młodzieży z interesującymi ludźmi życia politycznego i kulturalnego. Pogłębianiu kompetencji humanistycznych służy lektorat języka łacińskiego, cieszący się dużym zainteresowaniem młodzieży. Studenci znajdujący się w wyjątkowo trudnej sytuacji materialnej korzystają z różnych form pomocy: rozłożenia czesnego na raty, umorzenia części czesnego, stypendiów dla sierot i osób niepełnosprawnych. Część młodzieży korzysta z państwowych stypendiów socjalnych. Uczelnia poszerza swoje kontakty z innymi placówkami akademickimi zarówno krajowymi jak i zagranicznymi. W oparciu o umowy międzyuczelniane z Gerhard-Mercator Universitet w Duisburgu oraz Państwowym Uniwersytetem w Messynie realizuje temat międzyrządowy „Aspekty gerontologiczne w polityce, a odpowiedzialność za osoby starsze. Badania poznawcze". We współpracy z Uppsala University corocznie organizowany jest cykl wykładów pt. „The Baltic University Programme" włączający GWSH do sieci 160 uczelni wyższych basenu Morza Bałtyckiego. Szkoła jest największą uczelnią niepaństwową w województwie pomorskim, co mobilizuje studentów do zaangażowania w pracę i promocję swego regionu. Cyklicznie gości w swych murach ludzi z pierwszych stron gazet, polityków, artystów. Z inicjatywy studentów wydziału pedagogiki zorganizowano „Mikołajki" w jednym z domów dziecka. Niewątpliwym wyróżnieniem dla GWSH jest fakt, że absolwent uczelni zasiada w Parlamencie Studentów RP, a ponadto w Radzie Wykonawczej Międzyuczelnianego Ogólnopolskiego Niezależnego Stowarzyszenia Studentów Uczelni Niepaństwowych MONSSUN. Wieloma sukcesami i osiągnięciami szczyci się również Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa. W 2002 r. była organizatorem Międzynarodowych Konferencji Naukowych „Zamki gotyckie na szlakach turystycz-

nych Pomorza, Kujaw, Warmii i Mazur" oraz „Stan i perspektywy rozwoju agroturystyki w województwie pomorskim". Podejmuje u siebie VIP-y: w roku 2002 gościem był m.in. Jerzy Jędykiewicz – dyrektor generalny zarządu spółki „Energobudowa" z wykładem pt. „Małe i średnie przedsiębiorstwa – rola w kreowaniu nowych miejsc pracy" oraz prof. Longin Pastusiak – marszałek Senatu RP z odczytem „Moralność-etyka, a polityka". Uczelnia uczestniczyła w takich imprezach, jak: Gdańskie Targi Turystyczne, Międzynarodowe Targi Turystyczne w Berlinie, podpisała porozumienie o współpracy z Instytutem Menedżmentu Turystyki Zagranicznej przy Rosyjskiej Akademii Turystyki w Moskwie. W rankingach „Rzeczpospolitej" i „Perspektyw" uczelnia zajęła 1. miejsce wśród uczelni niepaństwowych w województwie pomorskim oraz 18. wśród uczelni niepaństwowych w kraju. Dwuletnia zaledwie działalność WSS-E nie pozwoliła jeszcze na uzyskanie wielu osiągnięć, ale uczelnia dokłada wszelkich starań, by tak się stało. Prowadzi kształcenie na poziomie studiów zawodowych w specjalnościach: m.in. logistyka, transport i spedycja, zarządzanie przedsiębiorstwem oraz podyplomowych: bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, organizacja pomocy społecznej, socjoterapia, terapia pedagogiczna i inne. Uczelnia, z uwagi na prowadzone kierunki kształcenia i zainteresowanie problematyką społeczną, stara się aktywnie uczestniczyć w życiu mieszkańców Gdańska. W szkole działa Samorząd Studencki, zajmujący się organizacją imprez kulturalnych i sportowych dla studentów i pracowników WSS-E. W 2002 r. ukazał się I. numer „Przeglądu Naukowego WSS-E w Gdańsku", którego autorami są pracownicy i sympatycy uczelni oraz studenci. Wyższa Szkoła Zarządzania mająca siedzibę w Gdańsku od 2002 r. (poprzednio mieściła się w Gdyni) również włącza się w życie miasta. W maju wspólnie z Akademią Wychowania Fizycznego i Sportu zorganizowano dni kultury studenckiej „Juwenalia". W październiku zorganizowano konferencję „Jaki Gdańsk, jaka Polska? Region gdański a Unia Europejska, szanse i zagrożenia". Pod koniec roku 2002 odbyła się konferencja prasowa zorganizowana z okazji otrzymania Nagrody Roku 2001 Stowarzyszenia Architektów Polskich. We wszystkich uczelniach studenci – członkowie sekcji sportowych biorą czynny udział w lokalnych i krajowych zawodach sportowych. Do najważniejszych osiągnięć sportowych w 2002 r. należało m.in.: zajęcie I. miejsca w Turnieju Uczelni Niepaństwowych z Trójmiasta w Koszykówce oraz I. miejsca w II. Turnieju Siatkówki o Puchar Rektora Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku przez studentów WSB. Studenci WSTiH zajęli, startując w Lidze Międzyuczelnianej w Pływaniu, I. miejsca w kilku dyscyplinach m.in. w pływaniu stylem dowolnym, motylkowym. W turnieju piłki nożnej Wyższych Szkół Niepaństwowych woj. pomorskiego zajęli drugie miejsce, w biegu na 3000 metrów – indywidualne trzecie miejsce.

Wyróżnienia i nagrody

W uznaniu zasług dla nauki polskiej władze miasta ustanowiły Nagrodę Naukową imienia Jana Heweliusza przyznawaną od roku 2002 w dwóch równorzędnych kategoriach: nauk ścisłych i przyrodniczych oraz nauk humanistycznych. W pierwszej kategorii laureatem został prof. dr hab. Michał Mrozowski, elektronik z Politechniki Gdańskiej za badania z dziedziny techniki mikrofalowej. W dziedzinie nauk humanistycznych uhonorowano prof. dr hab. Edmunda Kotarskiego, polonistę z Uniwersytetu Gdańskiego, za całokształt badań naukowych kultur i literatury dawnych epok.

Placówki naukowo – badawcze

Gdańsk, jedno z największych i najprężniej rozwijających się gospodarczo miast, jest również jednym z ważniejszych ośrodków naukowych w Polsce. Rozbudowane zaplecze naukowo – techniczne i doświadczona kadra naukowa stanowi cenny potencjał do szerokiego wykorzystania w badaniach wdrożeniowych w przemyśle.

Instytucje gdańskie mogą się pochwalić składaniem wielu projektów w Urzędzie Patentowym i uzyskiwaniem tytułów patentów. W latach 2000 – 2002 uzyskano ich ogółem 48, z tego w roku 2000 – 11, w 2001 – 16, w 2002 – 21.

Wiele z nich dotyczy wysokospecjalizowanych technologii przetwórczych (HIGH-TECH) w dziedzinie biotechnologii, chemii, medycyny i innych. Do najważniejszych tytułów patentów uzyskanych w tym okresie zaliczyć można:

– Sposób wytwarzania syntetycznego bazaltu,
– Sposób i urządzenia do spalania odpadów,
– Komora dojrzewalnicza,
– Białkowa baza stacjonarna do wysoce sprawnej chromatografii cieczowej i sposób jej otrzymywania,
– Pochodne N-metylo-N-glikozylowe estrów metylowych antybiotyków z grupy makrolidów polienowych i ich sole oraz sposób ich otrzymywania,
– Preparat jodoforowy i sposoby jego wytwarzania,
– Urządzenie do bezstykowego pomiaru temperatury błony bębenkowej ucha u człowieka,
– Platforma bezzałogowa i sposób jej posadowienia do wydobywania kopalin z dna morskiego,
– Sposób wytwarzania formy farmaceutycznej chlorowodorku werapamilu o przedłużonym uwalnianiu.

W Gdańsku mają swoje siedziby instytucje i jednostki badawczo–rozwojowe prezentowane poniżej.

Instytut Morski – wykonujący kompleksowe badania dla polskiej administracji i gospodarki morskiej oraz realizujący zadania wynikające z nadmorskiego położenia kraju. Instytut Morski posiada doświadczony, wysoko wykwalifikowany personel, nowoczesne, dobrze wyposażone laboratoria, sprzęt i technologie, dzięki którym jest możliwe wykonywanie najbardziej wymagających i złożonych zleceń z zakresu gospodarki morskiej. Posiada pokaźne i ciągle odświeżane zasoby informatyczne, dostęp do Internetu oraz dobrą współpracę naukowo-techniczną z instytucjami krajowymi i zagranicznymi – jest znany i ceniony w kraju i zagranicą, a także posiada know – how, ten trudny do wyceny potencjał intelektualny, który decyduje o rzeczywistych możliwościach jednostek badawczo – rozwojowych.

Instytut posiada osiem zakładów naukowych, prowadzących działania w zakresie: ochrony i kształtowania środowiska, gospodarki transportowej i prawa morskiego, monitoringu i zapobiegania zagrożeniom oraz technologii morskich.

Posiadanie statku badawczego pozwala m.in. na kompleksowe pomiary hydrograficzne i geofizyczne na wodach otwartych i w strefie brzegowej morza, eksplorację dna morskiego oraz lokalizację i penetrację wraków. Badania podwodne prowadzi się za pomocą najnowocześniejszego na świecie sprzętu pomiarowego. Aparatura hydroakustyczna, starannie dobrana do specyfiki warunków środowiskowych Morza Bałtyckiego, to echosondy hydroakustyczne, sonar boczny, sonda wielowiązkowa oraz profilografy osadów dennych. Instytut posiada również zdalnie sterowany pojazd podwodny wyposażony w kamerę telewizji podwodnej.

Wokół problemów związanych ze środowiskiem naturalnym skupiona jest praca trzech zakładów: Hydrotechniki Morskiej, Ochrony Środowiska oraz Geoinżynierii i Geoekologii. Badania prowadzone przez ZHM mają podstawowe znaczenie dla ochrony polskiego wybrzeża. Naukowcy zakładu zrealizowali jeden z pierwszych w skali światowej projekt o nazwie „Długofalowy program ochrony

brzegów i zachowań plaż". Obejmował on nie tylko zagadnienia technicznej i biotechnicznej ochrony brzegów, ale także problematykę prawną, organizacyjną, planowania przestrzennego i monitoringu strefy brzegowej. Zaproponowane w nim nowatorskie rozwiązania zostały w znakomitej części wdrożone przez administrację morską. Nowością są badania dotyczące biologii i ekologii morza, poszerzone o aspekty ochrony, wyznaczania i monitoringu obszarów chronionych, a także badania związane z posadowieniem Farm Elektrowni Wiatrowych.

Zakład Ochrony Środowiska specjalizuje się w badaniu zanieczyszczeń wód podziemnych, wód powierzchniowych, ścieków, powietrza, osadów dennych, odpadów przemysłowych oraz gleby. Wykorzystując wysokiej klasy aparaturę badawczą zakład wykonuje pełen zakres analiz chemicznych, łącznie z poborem prób m.in. metali ciężkich, substancji biogenicznych, organicznych, badaniem szkodliwości osadów portowych i opracowywaniem metod ich zagospodarowania. Podkreślenia wymaga fakt, iż w dziedzinie ochrony środowiska w specjalności ochrona wód, Instytut Morski jest wpisany na listę rzeczoznawców ministerialnych.

Zakład Geoinżynierii i Geoekologii działa głównie na rzecz ochrony środowiska wodno – gruntowego. Doskonali się w nim technologie, realizuje ekspertyzy, konsulting i projekty w zakresie geoinżynierii, zwłaszcza ustalanie warunków posadowienia budowli nadmorskich, tj. platform, rurociągów podmorskich i innych obiektów. Problemami funkcjonowania i rozwoju gospodarki morskiej w zmieniających się warunkach gospodarki rynkowej zajmują się głównie Zakład Ekonomiki i Prawa poszerzony o Pracownię Gospodarki Portowej. Problematyka badawcza zakładu obejmuje takie zagadnienia jak: logistyka w transporcie lądowo – morskim, badania koniunktury i prognozy rozwoju gospodarki morskiej, technologia elektronicznej wymiany danych w międzynarodowym transporcie i handlu, turystyka morska. Ponad czterdziestoletnią tradycję mają badania statystyczne, których rezultatem jest wydawany corocznie „Przegląd Statystyczny Gospodarki Morskiej".

Pracownia Gospodarki Portowej koncentruje swą uwagę na działaniach mających na celu maksymalnie efektywne wykorzystanie potencjału naszych portów morskich. Tworzone są strategie współpracy między portami Bałtyku, ze szczególnym uwzględnieniem żeglugi promowej i ro-ro. Przedmiotem zainteresowania pracowni jest także planowanie rozwoju przestrzennego portów oraz funkcjonowanie polskich portów w europejskich i bałtyckich korytarzach transportowych.

W obszarze monitoringu i zapobiegania nadzwyczajnym zagrożeniom najbardziej znacząca jest działalność Zakładu Oceanografii Operacyjnej (ZOO) oraz Zakładu Gospodarki Wodnej i Inżynierii Morskiej. Jednym z naczelnych zadań ZOO jest udział w monitoringu oraz wspomaganie akcji ratowniczych i zwalczanie zanieczyszczeń powstałych w wyniku rozlewów chemicznych i olejowych.

Dużym osiągnięciem jest opracowanie zintegrowanego operacyjnego systemu gromadzącego i przetwarzającego dane o aktualnie mierzonych i prognozowanych fizycznych, chemicznych i innych parametrach Morza Bałtyckiego. W 2002 r. rozpoczęto pracę w dwóch projektach 5 PR Unii Europejskiej: EUMARSAD (Europejskie złoża morskiego piasku i żwiru) oraz PAPA (Program tworzenia bałtyckiej sieci prognoz operacyjnych). Znaczący wkład w zapobieganie zagrożeniom wynikającym z coraz częściej nawiedzających Polskę powodzi ma Zakład Gospodarki Wodnej i Inżynierii Morskiej. Naukowcy zakładu, jako pierwsi na świecie, opracowali i udokumentowali problemy dotyczące wpływu wiatru na hydrodynamikę rzek oraz oddziaływania zmieniającego się w czasie i przestrzeni ciśnienia atmosferycznego na stany wody i przepływy na rzekach.

Wdrażaniem do gospodarki morskiej nowoczesnych rozwiązań z zakresu technik i technologii zajmuje się Zakład Korozji Morskiej, wykonujący prace naukowo – badawcze, inżynieryjno – tech-

niczne i projektowe w zakresie problematyki korozji i ochrony przed korozją konstrukcji metalowych, eksploatowanych w środowiskach atmosfery morskiej i przemysłowo – morskiej oraz w środowiskach wód morskich.

Powyższą tematyką zajmuje się również Zakład Elektroniki Morskiej, wykonujący prace badawczo – techniczne z zakresu elektroniki morskiej. Efektem tego jest wdrażanie do floty nowoczesnych systemów radiokomunikacyjnych i radionawigacyjnych, szczególnie globalnego morskiego systemu łączności bezpieczeństwa i alarmowej.

Instytut współpracuje z wieloma partnerami zagranicznymi z Europy oraz z USA i Chin oraz czynnie uczestniczy w pracach organizacji międzynarodowych, np.: BOOS (Baltic Ocean Observing System), IMO (International Maritime Organization), Europejskiej Unii Ochrony Wybrzeża i innych.

Stan zatrudnienia w Instytucie na koniec 2002 r. wynosił 124 osoby. Pracowników naukowych, badawczo – technicznych i technicznych – 92, w tym: 6 profesorów, 7 docentów, 19 adiunktów i 20 asystentów.

Głównym źródłem finansowania działalności Instytutu są środki budżetowe. Część z nich jest otrzymywana w postaci dotacji podmiotowej na działalność statutową, część pochodzi z Komitetu Badań Naukowych z przeznaczeniem na konkretne projekty badawcze oraz z różnych jednostek budżetowych. Pozostałe środki zdobywane są na rynku (przedsiębiorstwa, instytucje krajowe i zagraniczne).

Centrum Techniki Okrętowej (CTO) – prowadzi działalność w zakresie projektowania i oprogramowania, badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk technicznych, prace badawczo – rozwojowe w dziedzinie informacji naukowo – technicznej.

W ramach CTO funkcjonują: Zakład Badawczo – Rozwojowy, Zakład Projektowania Statków, Zakład Eksploatacji i Obsługi oraz komisje – sekretariaty i konferencje Forum Morskiego. Ośrodki Zakładu Badawczego prowadzą szeroką współpracę międzynarodową poprzez udział w wielonarodowych konsorcjach realizujących projekty w ramach 5. Programu Ramowego Unii Europejskiej oraz poprzez przygotowania do udziału w 6. Programie Ramowym UE.

CTO, z racji swojej roli w przemyśle okrętowym oraz posiadanych kompetencji, działa w wielu organizacjach międzynarodowych, m.in. ITTC (Międzynarodowa Konferencja Basenów Holowniczych), ISO (Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna), IEC (Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna, IMO (Międzynarodowa Organizacja Morska) i innych. Współpracując z Akademią Marynarki Wojennej, uczestniczy w pracach specjalnego zespołu NATO, prowadzącego badaniami nad standardami właściwości manewrowych okrętów.

Stan zatrudnienia w Centrum na koniec 2002 r. wynosił 143 osoby (140 etaty).

Zatrudnienie w działalności B+R (badawczo – rozwojowa):

– liczba osób z tytułem profesora - 2
– liczba osób ze stopniem doktora - 9
– liczba pozostałych osób z wykształceniem wyższym - 56
– liczba pozostałych osób z wykształceniem średnim - 32
– liczba pozostałych osób z wykształceniem innym - 3.

Tabela 26. Budżet (dochody i wydatki) CTO w latach 2000 – 2002 (tys. zł).

Lp.	Wyszczególnienie	Lata			Razem
		2000	2001	2002	2000-2002
1	2	3	4	5	6
1.	Przychody z działalności operacyjnej	25 349,40	25 916,40	25 809,90	77 075,70
	w tym: działalności badawczo - rozwojowej	10 147,30	8 295,00	7 331,90	25 774,20
2.	Koszty działalności operacyjnej	22 563,30	22 954,40	24 438,00	69 955,70
	w tym: działalności badawczo - rozwojowej	10 106,30	9 691,90	9 253,40	29 051,60

Źródło: CTO w Gdańsku.

Centrum wydaje wiele publikacji, np.:

– Informacja Rynkowa Gospodarki Morskiej (kwartalnik),

– Stocznie, porty i żegluga (kwartalnik),

– Raport o stanie światowego rynku morskiego i okrętowego (kwartalnik).

Ponadto Centrum współpracuje z Wietnamem w zakresie transferu technologii. Sprzedaż know-how, dostawa wzorców i procedur badawczych, programów komputerowych, aparatury badawczej, szkolenie, wykłady i doradztwo techniczne na rzecz Wietnamskiej Korporacji Przemysłu Okrętowego VINASHIN to główne treści kontraktów CTO z Wietnamem.

Polska Akademia Nauk, w ramach której na terenie Gdańska działają poniższe placówki:

Instytut Budownictwa Wodnego, prowadzący badania w zakresie inżynierii brzegów morskich i strefy przybrzeżnej, ruchu wód gruntowych i rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, przepływu wód w rzekach, zbiornikach w strefie przybrzeżnej morza. Instytut jest członkiem Międzynarodowej Asocjacji Inżynierii Wodnej i Badań Hydraulicznych. W 2002 r. w Instytucie powstało Centrum Inżynierii Środowiska i Mechaniki jako centrum doskonałości w ramach 5. Programu Ramowego Unii Europejskiej,

Instytut Maszyn Przepływowych, działający m.in. w obszarach: mechanika płynów, diagnostyka turbin wodnych i pomp, rozwój i nowe metody w technice plazmowej i laserowej, mechanika ciała stałego. Wielu pracowników Instytutu jest członkami międzynarodowych stowarzyszeń, m.in. Turbomachinery Committee, International Gas Turbine Instytute, American Society of Mechanical Engineers i innych,

Zakład Ornitologii – prowadzi wszechstronne badania z zakresu biologii, ekologii oraz ochrony ptaków. Tematy badawcze prowadzone w zakładzie to wędrówki i zimowanie europejskich populacji ptaków, organizacja i funkcjonowanie populacji ptaków. Centrala obrączkowania ptaków (stanowiąca część Zakładu), jako jedyna w Polsce koordynuje prace związane z obrączkowaniem ptaków w skali kraju oraz uczestniczy w wymianie informacji o obrączkowanych ptakach z kilkudziesięcioma centralami w innych krajach Europy i świata. Zakład jest członkiem EURING'U – Europejskiej Unii Obrączkowania Ptaków, koordynującej działania w dziedzinie obrączkowania ptaków na obszarze Europy i Bliskiego Wschodu.

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową – pierwsza tego typu placówka w Europie Środkowo-Wschodniej. Zadaniem instytutu jest prowadzenie badań i formułowanie rekomendacji użytecznych dla polityki państwa oraz dostarczanie sferom biznesu i szerokiej opinii publicznej niezależnych ocen gospodarki. Domeną placówki są m.in. badania regionalne, integracja europejska, finan-

se publiczne, badania społeczne, innowacje, rynki finansowe. W 2002 r. instytut był organizatorem konferencji „Polska polityka transportowa wobec wyzwań integracji i globalizacji. Czy nowy program rządu jest w stanie sprostać tym wyzwaniom?", „Fundusze strukturalne UE – szansa i wyzwania dla samorządu terytorialnego" oraz seminarium poświęconego problematyce funkcjonowania w polskiej gospodarce klastrów przemysłowych pt. „Klastry w Polsce – szansa czy mrzonka?". Instytut wydaje również wiele publikacji i raportów. W roku 2002 były to m.in. „Finanse publiczne w Polsce 1989-2001. Studium transformacji", „Finanse publiczne w Polsce. Przewodnik 2002". Ponadto wydany został raport „Białą księga nadzoru korporacyjnego oraz raport „Polityka spójności UE w latach 2007-2013. Głos polskich regionów", będący ważnym wkładem Polski do dyskusji nad przyszłą polityką spójności społecznej i gospodarczej UE.

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

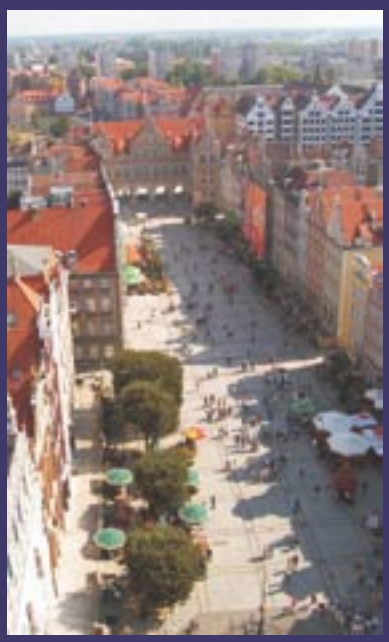

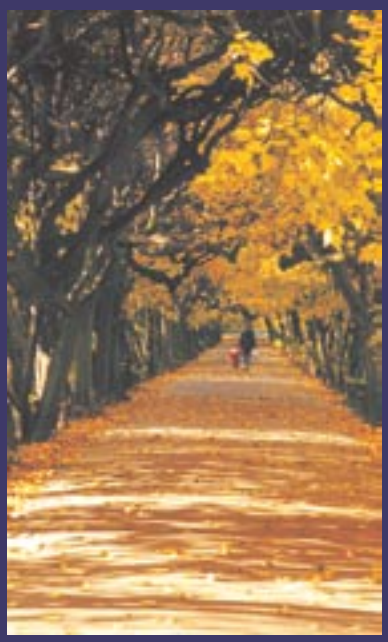

Rozdział 5

5. OCHRONA ZDROWIA

5.1. Finansowanie ochrony zdrowia w mieście

Wydatki na ochronę i promocję zdrowia, będącą zadaniem własnym gminy, wyniosły w 2002 r. ponad 19,3 tys. zł. Szczegółową ich strukturę przedstawia tabela nr 27. Wielkość środków finansowych przeznaczonych na inwestycje i remonty placówek służby zdrowia wyniosła w 2002 r. 206,4 tys. zł i wydatkowana została głównie na modernizację instalacji c.o., budowę dźwigów zewnętrznych, pochylni i platform ułatwiających dostęp do obiektów osobom niepełnosprawnym.

Tabela 27. Wydatki budżetu miasta na ochronę zdrowia w 2002 r.

Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)
Gdański Zespół Żłobków	6 249,4
Programy polityki zdrowotnej	1 630,9
Promocja zdrowia i profilaktyka chorób społecznych	2 457,9
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych	3 129,7
Przeciwdziałanie narkomanii	502,7
Izba Wytrzeźwień	1 253,7
Lecznictwo ambulatoryjne	3 820,4
Inwestycje i remonty	206,4
Pozostała działalność	124,0
Ogółem	19 375,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Gdańska w 2002 roku.

5.2. Lecznictwo ambulatoryjne

Głównymi przesłankami dla prywatyzacji sektora podstawowej opieki zdrowotnej w Gdańsku była poprawa stanu zdrowia populacji, poprawa satysfakcji pacjentów korzystających ze świadczeń zdrowotnych, poprawa efektywności wykorzystania środków przeznaczonych na opiekę zdrowotną.

Trudności związane z brakiem rozwiązań prawnych w dziedzinie procedur prywatyzacyjnych nie zmieniają faktu, że niepubliczne przychodnie funkcjonują lepiej, dlatego samorząd sprzyja tworzeniu i utrzymaniu tych struktur poprzez realizację polityki zdrowotnej Zdrowy Gdańsk, tj. utrzymanie istniejącej sieci placówek służby zdrowia (inwestycje i remonty obiektów komunalnych), motywowanie do świadczenia usług zdrowotnych na wysokim poziomie i podniesieniu konkurencyjności w tej dziedzinie, finansowanie programów prozdrowotnych realizowanych przez niepublicz-

ne zakłady opieki zdrowotnej oraz wspomaganie placówek w negocjacjach z organizatorami opieki zdrowotnej i instytucjami ubezpieczeń zdrowotnych.

Wydatki poniesione w 2002 roku na lecznictwo ambulatoryjne to przede wszystkim koszty likwidacji SP ZOZ-ów Nr 3 i 2, tj. uregulowanie zobowiązań wobec zwolnionych pracowników i instytucji, a także pokrycie ujemnego wyniku finansowego.

Tabela 28. Liczba łóżek w wybranych oddziałach szpitalnych.

Placówki	Szpitale		
	Publiczne	Niepubliczne	Razem
	Ilość łóżek		
Szpitale, w tym oddziały:	3660	94	3754
chorób wewnętrznych	371		371
kardiologii i kardiochirurgii	218	20	238
intensywnej terapii medycznej	35		35
neurologii	116		116
pediatrii	193		193
noworodkowy	225		225
położniczo-ginekologiczny	289	2	291
chirurgiczny	285	22	307

Źródło: Pomorskie Centrum Ochrony Zdrowia w Gdańsku.

5.3. Promocja zdrowia i profilaktyka chorób społecznych

Największy wpływ na stan zdrowia ma prawidłowy styl życia i warunki środowiskowe. Ponadto medycyna naprawcza (główne zadanie służby zdrowia) i czynniki genetyczne.

W obecnym systemie ochrony zdrowia oraz zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia, to samorządy lokalne uczyniono odpowiedzialnymi za działania prewencyjne, polegające na realizacji programów promujących zdrowy styl życia i zapobiegających czynnikom ryzyka częściej występujących chorób – tzw. chorób społecznych.

Promocja zdrowia ma, między innymi, za zadanie uświadamianie ludziom ich odpowiedzialności za swoje zdrowie, zwiększenie wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia oraz umiejętności podejmowania wyborów i decyzji sprzyjających zdrowiu. Poddawanie się badaniom profilaktycznym, a nie tylko kontakt ze służbą zdrowia w razie choroby, jest istotnym elementem zachowań prozdrowotnych.

Tabela 29. Kadry medyczne w Gdańsku w 2002 r.

Zawód lub specjalność	2002		
	Zatrudnieni ogółem	w tym: w niepełnym wymiarze czasu pracy	wskaźnik ilości mieszkańców przypadających na 1 lekarza
Lekarze	2389	367	191
Lekarze stomatolodzy	292	86	1560
Farmaceuci	332	27	1372
Psycholodzy	97	29	4695
Pielęgniarki i położne	3704	135	123
Ogółem	6814	644	

Źródło: Pomorskie Centrum Ochrony Zdrowia w Gdańsku.

Działania prewencyjne, mimo iż obejmują dużą grupę pacjentów, są znacznie tańsze niż leczenie mniejszej grupy osób z pełnymi objawami tych chorób. Profilaktyka prozdrowotna poprzez eliminację czynników ryzyka prowadzona przez Ministerstwo Zdrowia, instytucje ubezpieczeń zdrowotnych, samorządy lokalne oraz innych realizatorów programów profilaktycznych, powoduje zmniejszenie zachorowalności na choroby cywilizacyjne takie jak choroby układu krążenia i nowotwory.

W 2002 r. Gdańsk kontynuował realizację Uchwały Nr XXII/647/2000 Rady Miasta Gdańska z 27 kwietnia 2000 r. w sprawie przyjęcia „Ramowego Programu Promocji Zdrowia i Profilaktyki Chorób Społecznych Miasta Gdańska na lata 2000-2003". Na realizację programu wydatkowano kwotę 1 630,9 tys. zł, przeznaczając ją m.in. na:

- badania mammograficzne u kobiet po 45. roku życia – wykonano 4 485 badań wydatkując na nie 212,5 tys. zł,
- badania profilaktyczne w kierunku chorób układu krążenia z uwzględnieniem profilaktyki cukrzycy – przeprowadzono badania u 7 333 pacjentów, przeznaczając na ten cel kwotę 361,9 tys. zł,
- badania densytometryczne (profilaktyka osteoporozy) – wykonano 3 700 badań; wydatkowano 111,0 tys. zł,
- rozszerzenie medycyny szkolnej w zakresie badań profilaktycznych w kierunku chorób układu krążenia i badań profilaktycznych wad wzroku u dzieci i młodzieży – wykonano ponad 70 000 badań, przeznaczając na nie 744,7 tys. zł.

Tabela 30. Opieka stacjonarna, paliatywna i otwarta w Gdańsku w 2002 r.

Zakłady Opieki Zdrowotnej		Ilość		Zatrudnienie	
		placówek	łóżek	lekarze	pielęgniarki/ położne
Szpitale ogółem		14	3754	1100	2970
Szpitale publiczne		10	3660	1017	2889
ogólne		3	257	114	203
specjalistyczne		6	2016	524	1365
kliniki		1	1387	379	1321
Szpitale niepubliczne		4	94	83	81
Zakłady opiekuńczo-lecznicze		2	105	1	23
Zakłady pielęgniarsko-opiekuńcze		2	40	1	2
Hospicja		2	opieka domowa	–	–
Przychodnie/Poradnie	Publiczne	9	–	1139	704
	Niepubliczne	84	–		

Źródło: Pomorskie Centrum Ochrony Zdrowia w Gdańsku.

5.4. Działalność Izby Wytrzeźwień w Gdańsku

Izba Wytrzeźwień w Gdańsku jest jednostką budżetową gminy. Do jej zadań należy przede wszystkim opieka nad osobami w stanie nietrzeźwości, udzielanie osobom przebywającym w Izbie pomocy medycznej, informowanie osób opuszczających Izbę o szkodliwości nadużywania napojów alkoholowych oraz motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do poddania się leczeniu odwykowemu.

W ramach projektu „Prowadzenie Działań Interwencyjnych i Pomocy Prawnej na Rzecz Zespołu ds. Lecznictwa i Pomocy Rodzinie Miejskiej Komisji Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Gdańsku" izba prowadzi działania polegające na udzielaniu pomocy interwencyjnej osobom z rodzin alkoholowych w związku z występującą przemocą. W 2002 r. udzielono pomocy prawnej 382 osobom, głównie członkom rodzin alkoholowych. Ponad 320 osób oczekujących pomocy zostało skierowanych do odpowiednich instytucji współpracujących z Izbą, m. in. Centrum Interwencji Kryzysowej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Terapii Dzieci i Młodzieży z Rodzin Alkoholowych, Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, grup AA, placówek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W okresie od kwietnia do grudnia 2002 r. w ramach realizacji projektu udzielono pomocy prawnej indywidualnym osobom, głównie członkom rodzin alkoholików. Zdecydowana większość porad dotyczyła pomocy w napisaniu pozwu w sprawie: postępowania karnego w przypadkach znęcania fizycznego i psychicznego, eksmisji ze wspólnie zajmowanego lokalu, o uzyskanie alimentów, o zniesienie wspólności majątkowej, w sprawach rozwodowych i separacji, o przyczynianie się do zaspakajania potrzeb całej rodziny, o uzyskanie praw do rent z Funduszu Alimentacyjnego i MOPS-u.

Tabela 31. Informacja o pacjentach Izby Wytrzeźwień w latach 2000 – 2002.

Pacjenci Izby	Lata		
	2000	2001	2002
Razem, w tym:	8235	7596	8449
Mężczyźni	7625	6997	7809
Kobiety	469	472	550
Nieletni	141	127	90
Pracownicy umysłowi	71	60	96
Pracownicy fizyczni	1302	1026	942
Studenci i uczniowie	249	213	277
Emeryci i renciści	1099	1062	1189
Bezrobotni	5182	4903	5586
Obcokrajowcy	42	28	21
Inni	90	304	338

Źródło: Referat Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych UM w Gdańsku.

5.5. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych

Zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych realizowane ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych nakładają na gminy przepisy Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35 z 1982 r. z późniejszymi zmianami). Nowelizacja Ustawy dokonana przez Sejm w dniu 12.09.1997 r. wyraźnie zwiększa rangę działań w omawianym zakresie w funkcjonowaniu gmin. Konieczność przeznaczenia określonych środków na te cele, wynika też z postanowień corocznie uchwalanych przez Radę Miasta, gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Realizacja wydatków dotyczy wykonania zadań zapisanych w Uchwale RMG z 2001 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla Gdańska na 2002 rok".

W ramach realizacji Programu 14 fundacji i 37 towarzystw i stowarzyszeń otrzymało dotacje na wykonanie projektów profilaktycznych wspierających rodziny, dzieci i młodzież (dożywianie, zakup podręczników i materiałów edukacyjnych, wypoczynek letni, festyny, zabawy, organizacja czasu wolnego, a także na szkolenie kadr zajmujących się pomocą rodzinom borykającym się z problemem alkoholowym).

W ramach realizacji Programu przekazano również dotacje klubom sportowym, placówkom oświatowym, jednostkom budżetowym miasta (MOPS, Izba Wytrzeźwień, Ośrodek Terapii Dzieci i Młodzieży z Rodzin Alkoholowych) oraz zawarto umowy z niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej na pomoc poprzez uzupełnienie świadczeń zdrowotnych gwarantowanych przez Pomorską Kasę Chorych dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu. Partycypowano także w kosztach organizacji takich kampanii i koncertów, jak m. in. Młodość bez procentów, Muzyka przeciw przemocy, Tu i teraz.

Działalność Ośrodka Terapii Dzieci i Młodzieży z Rodzin Alkoholowych

Ośrodek jest publicznym zakładem opieki zdrowotnej. Udziela pomocy wyłącznie mieszkańcom Gdańska. Pomoc jest bezpłatna. Nie jest wymagane skierowanie.

W Ośrodku otrzymują pomoc dzieci od 3 roku życia i młodzież do 25 roku życia, których rodzice nadużywają lub nadużywali alkoholu, dzieci wykorzystywane seksualnie, młodzież od 16 do 20 roku życia uzależniona od alkoholu, rodzice.

Najczęściej stosowaną formą pomocy są konsultacje, badania (psychologiczne, pedagogiczne), psychoterapia indywidualna dzieci i młodzieży oraz rodziców, terapia grupowa, warsztaty umiejętności wychowawczych, konsultacje rodzinne oraz terapia rodzin.

Ośrodek współpracuje z instytucjami zajmującymi się dziećmi i młodzieżą, a także organizuje i prowadzi szkolenia dla przedstawicieli różnych grup zawodowych. Zatrudnia 10 psychologów, pedagoga, psychiatrę, pracownika socjalnego.

W 2002 r. Ośrodek realizował długofalowy program profilaktyki uzależnień w 9.ciu gdańskich szkołach. Program obejmował profilaktykę I–rzędową (warsztaty we wszystkich klasach danej szkoły oraz wykłady i warsztaty dla rodziców i nauczycieli) oraz profilaktykę II – rzędową (zajęcia w młodzieżowych klubach profilaktycznych). W programie uczestniczyło: 3 530 uczniów, 1 429 rodziców, 401 nauczycieli.

W młodzieżowych klubach spotykało się 120 osób. Zajęcia odbywały się 2 razy w tygodniu po 2,5 godziny.

Działalność Gdańskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień od Alkoholu

Rada Miasta Gdańska uchwałą z 2002 r. powołała Centrum Profilaktyki Uzależnień od Alkoholu Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, jednostkę budżetową z siedzibą w Gdańsku przy ul. Wałowej 27. Obszar działania placówki obejmuje Miasto Gdańsk. Zadaniem Centrum jest m.in.:

- świadczenie usług zdrowotnych,
- opracowywanie spójnej, długofalowej strategii lokalnej w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom społecznym ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki i rehabilitacji w zakresie uzależnień oraz promocji zdrowego stylu życia,
- pozyskiwanie środków finansowych, bazy lokalowej i sprzętowej – niezbędnych do realizacji w/w strategii,
- wybór realizowanych w ramach programu lokalnego projektów oraz nadzór merytoryczny i finansowy nad ich realizacją,
- koordynowanie wszelkich działań o charakterze profilaktyki uzależnień, lub promocji zdrowia prowadzonych przez jednostki budżetowe, zakłady opieki zdrowotnej, instytucje rządowe i organizacje pozarządowe na terenie miasta i gminy Gdańsk.

5.6. Przeciwdziałanie narkomanii

Gdański Program Przeciwdziałania Narkomanii stanowi unikatowy w skali kraju przykład harmonijnego współdziałania samorządu lokalnego, specjalistycznych placówek i instytucji oraz organizacji pozarządowych. Dzięki stabilnej, jasnej i długofalowej polityce władz lokalnych wszystkie te podmioty wzajemnie współpracują i uzupełniają się tworząc spójny system działań z obszaru profilaktyki pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia.

Do najważniejszych efektów, jakie udało się osiągnąć w wyniku realizacji Gdańskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2002 zaliczyć należy:

- lepsze niż w roku ubiegłym zróżnicowanie oferty pomocowej (profilaktycznej, terapeutycznej, szkoleniowej) w zależności od rodzaju potrzeb odbiorcy,
- rozwinięcie, uzupełnienie i wzbogacenie oferty profilaktycznej realizowanej w szkołach,
- dotarcie do miejsc szczególnie narażonych na rozprzestrzenianie się zjawiska narkomanii i do przebywającej tam młodzieży z informacją oraz ofertą specjalistycznej pomocy,
- objęcie opieką profilaktyczną i terapeutyczną blisko tysiąc młodych osób z tzw. grupy ryzyka nadużywających substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin, co pozwoliło na uniknięcie przez nich degradacji społecznej i zwiększyło ich szanse na powodzenie w terapii lub podjęcie decyzji o jej rozpoczęciu,
- profesjonalizację i rozwój gazety młodzieżowej Slang, co zaowocowało popularyzacją wśród młodzieży aktywnych postaw prospołecznych i prozdrowotnych,
- kontynuację programu profilaktyki HIV/AIDS, który gdański Punkt Konsultacyjny MONAR uruchomił kilkanaście lat temu jako pierwszy w kraju,
- zainicjowanie bliskiej i osobistej współpracy osób zajmujących się profesjonalnie pracą z dziećmi i młodzieżą w różnych sferach życia (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, pracownicy Policji i Straży Miejskiej), a jednocześnie zainspirowanie ich do podnoszenia swoich kwalifikacji i kompetencji zawodowych,
- stworzenie warunków do powstania specjalistycznego systemu pomocy dla studentów używających substancji psychoaktywnych – Gdańsk jako jedno z dwóch miast w Polsce podjął to trudne i nowe wyzwanie jakim jest narkomania wśród młodzieży studenckiej.

5.7. Działalność Gdańskiego Zespołu Żłobków

Gdański Zespół Żłobków zabezpiecz opiekę nad małym dzieckiem do lat 4. W swojej strukturze posiada 10 placówek na 585 miejsc, które czynne są w godzinach od 6 do 17, z możliwością pełnienia dyżurów do 20. Zadaniem zespołu jest zapewnienie wysokiego poziomu świadczeń opiekuńczo-wychowawczych, efektywne wykorzystanie bazy lokalowej, właściwy dobór i rozmieszczenie kadr, zapewnienie właściwej gospodarki finansowej.

W placówkach GZŻ przebywają dzieci zdrowe oraz dzieci z dysfunkcjami układu pokarmowego i z zaburzeniami psychoruchowymi. Opiekę nad dziećmi sprawuje wysoko kwalifikowany personel, który czuwa nad prawidłowym rozwojem dzieci. We wszystkich placówkach preferuje się drzwi otwarte dla rodziców, by mogli przekonać się o słuszności decyzji oddania dziecka do żłobka. Rodzice mogą przyglądać się bliżej działalności placówek, wyposażeniu i funkcjonowaniu od tzw. „kuchni".

Dzienna stawka żywieniowa w 2002 r. wynosiła 3,50 zł (ustalona na podstawie szczegółowych kalkulacji zgodnie z zapotrzebowaniem fizjologicznym dziecka). Natomiast najniższa odpłatność stała rodziców w 2002 r. wynosiła 95 zł.

Duży nacisk położony jest na poziom wykształcenia pracowników, w związku z tym coraz więcej osób uzupełnia swoje wykształcenie. Gdański Zespół Żłobków zatrudnia własnych pedagogów i psychologów.

Nie stanowi przeszkody przyjęcie do żłobka dzieci z indywidualnymi dietami czy innymi specjalistycznymi problemami. Przyjmowanie dzieci do żłobków odbywa się w ciągu całego roku.

5.8. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych

Jednym z ważnych obszarów działania miasta jest realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem. Należą do nich działania wspierające różne formy aktywności zawodowej i społecznej:

- dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnycyh – zrealizowano 723 wnioski wydatkując 467,7 tys. zł. Dofinansowanie otrzymało 496 osób dorosłych i 148 opiekunów, 196 dzieci w wieku do 18 lat wraz z 124 opiekunami,
- dotowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, ortopedyczny i przedmioty pomocnicze – zrealizowano 410 wniosków wydatkując 211,6 tys. zł. Dofinansowanie otrzymało 225 osób dorosłych oraz 106 dzieci,
- wspieranie działań osób niepełnosprawnych na rzecz likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się. W 2002 r. zrealizowano 58 wniosków wydatkując 176,4 tys. zł. Dofinansowanie otrzymało 49 osób dorosłych oraz 9 dzieci. 14 wniosków dotyczyło likwidacji barier architektonicznych i urbanistycznych, 44 wnioski złożono w sprawie likwidacji barier w komunikowaniu się,
- dotowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny. W 2002 r. zrealizowano 11 wniosków na sumę 44,8 tys. zł,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. Z braku wystarczającej ilości środków finansowych ze złożonych 74 wniosków, zrealizowano 18 na sumę 18,3 tys. zł,
- dofinansowanie warsztatów terapii zajęciowej. W 2002 r. do ośmiu warsztatów na terenie Miasta Gdańska uczęszczało 192 uczestników. Na dofinansowanie wydatkowano 2.403,9 tys. zł,
- tworzenie nowych stanowisk pracy – złożono ogółem 29 wniosków; zawarto 25 umów na kwotę 3 016,2 tys. zł. Utworzono 88 stanowisk pracy dla 99 osób niepełnosprawnych,
- udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej – złożono 7 wniosków, z których zrealizowano 4 wydatkując 126,0 tys. zł,
- zwrot kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne – zrealizowano 295 wniosków o zwrot kosztów wynagrodzenia poniesionych przez pracodawcę na łączną kwotę 917,6 tys. zł.

W 1997 r. Rada Miasta przyjęła kierunki działania na rzecz wyrównywania szans i integracji osób niepełnosprawnych na terenie miasta w latach 1998 – 2006.

Z uwagi na zmiany ustawowe dokonane w 2001 r. Rada Miasta przyjęła nowy Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2002 – 2006. Służy on przede wszystkim zapewnieniu pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnych, stworzeniu warunków indywidualnego rozwoju i zaspokajaniu potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach i na każdym etapie życia, gwarantując przy tym pełne uczestnictwo zainteresowanych osób w życiu społecznym. Jego celem jest objęcie swoim zakresem działania całej zbiorowości osób niepełnosprawnych w mieście, niezależnie od rodzaju dysfunkcji, głębokości oraz źródła jej powstania. Do głównych zadań programu realizowanych w 2002 r. należą:

- rozwijanie świadomości społecznej w zakresie zrozumienia problemów związanych z niepełnosprawnością – m. in. przeprowadzono kampanię informacyjno – edukacyjną na rzecz pozyskiwania kandydatów na opiekunów prawnych osób z zaburzeniami psychicznymi, uczestniczono w ogólnopolskim programie „Schizofrenia – otwórzcie drzwi",
- likwidacja barier w obiektach infrastruktury miejskiej – zwiększono ilość taboru przystosowa-

nego dla osób niepełnosprawnych o kolejne 23 autobusy niskopodłogowe, zwiększono do 9. ilość mikrobusów do przewozu osób niepełnosprawnych w systemie „drzwi - drzwi", w ramach remontów torowisk tramwajowych zostały zmodernizowane 4 przystanki tramwajowe w rejonie ulic Kołobrzeska i Rzeczpospolitej, obniżono krawężniki na 84 przejściach dla pieszych (nakładem 126,0 tys. zł), zainstalowano 7 sygnalizacji świetlnych wyposażonych w urządzenia akustyczne, zwiększono ilość miejsc do dyspozycji niepełnosprawnych kierowców na parkingach, zamontowano dźwigi osobowe, platformy, podjazdy oraz toalety dla osób niepełnosprawnych m.in. w budynkach zespołów opieki zdrowotnej, przedszkoli, dwóch szkół,

- zapewnienie równych szans osobom niepełnosprawnym w zakresie dostępu do edukacji, kultury, sportu – w 2002 r. nastąpił wzrost liczby klas integracyjnych o kolejne 40; większość placówek kulturalnych miasta otwiera swoją działalność na środowisko osób niepełnosprawnych,
- stworzenie warunków pełnego dostępu do opieki medycznej, rehabilitacji i pomocy społecznej – w tym celu m.in. zmodernizowano kolejne placówki służby zdrowia, poszerzono dostęp osób niepełnosprawnych do rehabilitacji i terapii poprzez udział organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz integracji i wyrównywania szans, osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej udzielono pomocy finansowej wypłacając zasiłki okresowe, pielęgnacyjne, stałe, świadczono usługi opiekuńcze, ponadto podopiecznym zapewniono udział w zajęciach terapeutycznych, zapewniono całodobową opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym w 7. placówkach o charakterze stacjonarnym,
- stworzenie systemu wspomagania osób niepełnosprawnych w poszukiwaniu miejsc pracy – w 2002 r. Urząd Pracy zorganizował dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych 6 giełd pracy, w ich efekcie pracę podjęło 65 osób. Ponadto przeprowadzono 9 szkoleń, po ukończeniu których pracę podjęło 17 osób,
- opracowanie i wdrożenie systemu konsultacji społecznej rozwiązań dotyczących osób niepełnosprawnych – na stronach internetowych systematycznie uzupełniane są informacje o uprawnieniach osób niepełnosprawnych, o programach i projektach realizowanych na ich rzecz, organizowana jest współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz współpraca ze stowarzyszeniami przy organizacji imprez i seminariów na tematy związane z niepełnosprawnością.

5.9. Pomoc społeczna

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS), jako podstawowa jednostka systemu pomocy, koordynuje działania z zakresu pomocy społecznej udzielanej na terenie miasta. Realizuje zarówno zadania gminy jak i powiatu (własne i zlecone). W 2002 r. nakłady finansowe na tę działalność wyniosły 64 18 tys. zł, w tym:

1. zadania własne gminy 17 994,0 tys. zł,
2. zadania zlecone gminy 19 572,0 tys. zł,
3. zadania własne powiatu 26 076,0 tys. zł,
4. zadania zlecone powiatu 376,0 tys. zł.

Najczęściej udzielanymi świadczeniami w 2002 r. były:

- zasiłki stałe, wyrównawcze, okresowe, celowe i w naturze – dla 8 723 rodzin, kwota przeznaczona na ten cel to 9 210,6 tys. zł,
- zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne dla 1 026 rodzin, wydatkowano kwotę 1 227,3 tys. zł,

- zapewnienie ubrania dla około 2 500 rodzin za kwotę prawie 400,0 tys.zł,
- usługi opiekuńcze skierowane do 1 115 rodzin za kwotę ponad 2 300 tys. zł,
- zapewnienie posiłków dla dzieci, młodzieży i dorosłych – tą formą objęto 2 426 rodzin za kwotę 1 101,0 tys. zł.

Ponadto miasto świadczyło pomoc w postaci:

- wypłaty rent socjalnych – przeznaczono kwotę 7 113,0 tys. zł, skierowaną na pomoc dla ponad 600 rodzin,
- zasiłków z tytułu macierzyństwa – dla ponad 700 rodzin, przeznaczono na ten cel kwotę 505,8 tys. zł,
- pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych skierowanej do ponad 460 rodzin,
- pomocy pieniężnej na zagospodarowanie dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze przeznaczonej dla ponad 330 rodzin.

Ogółem w 2002 r. różnymi formami wsparcia objęto ponad 90 000 osób (co stanowi 19% wszystkich mieszkańców miasta). Najczęstsze powody przyznania pomocy w 2002 r. przedstawiono w tabeli 32.

Tabela 32. Powody przyznania pomocy społecznej w 2002 r.

Sytuacja życiowa wymagająca pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
Niepełnosprawność, długotrwała choroba	6 531	14 453
Potrzeby ochrony macierzyństwa	478	1 787
Bezradność w sprawach opiekuńczo–wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3 032	11 164
Bezrobocie	3 041	8 472
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	237	337
Ubóstwo, sieroctwo, bezdomność	9 764	20 571
Alkoholizm, narkomania	906	1 840

Źródło: MOPS w Gdańsku.

Realizując zarówno państwową, jak i samorządową politykę socjalną, zmierzającą do zaspokojenia niezbędnych potrzeb osób i rodzin oraz umożliwienia im bytowania w godnych warunkach, miasto opracowuje i wdraża liczne programy pomocowe. Należą do nich zarówno projekty kontynuowane (zapoczątkowane w latach wcześniejszych), jak i nowo noworozpoczęte. Do najbardziej znaczących należą: „Centrum Aktywności Lokalnej" skierowany do środowisk lokalnych (utworzenie Klubu Seniora w Oliwie, organizacja festynu i imprezy gwiazdkowej dla mieszkańców Orunii i inne), miejski program „Bezpieczny Gdańsk-Bezpieczna Rodzina", w ramach którego opracowano „Instrukcję postępowania w przypadku stwierdzenia krzywdzenia dziecka" oraz koncepcję funkcjonowania punktów konsultacyjnych w dzielnicach miasta. Ponadto realizowane są programy „Starszy Brat, Starsza Siostra", polegający na łączeniu w pary dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz wolontariuszy na zasadzie rodzeństwa, co ma pomóc dzieciom w nauce, stworzyć szansę na normalny rozwój, przełamać izolację; program edukacyjny dla kobiet doznających przemocy w rodzinie

i miejscu pracy; spotkania edukacyjne dla osób bezrobotnych; program „Magdalena" polegający na udzielaniu wszechstronnej pomocy dla bezdomnych, samotnych matek; projekt pomocy psychologicznej dla osób bezdomnych, doświadczających kryzysów z powodu uzależnienia od alkoholu; program rządowy dotyczący dożywiania dzieci w szkołach; program terapeutyczny dla dzieci pochodzących z rodzin dotkniętych skutkami powodzi i wiele innych. Współrealizatorami programów są m. in. stowarzyszenia inicjatyw lokalnych, rady osiedli, szkoły, policja, straż miejska, MONAR, kuratorzy sądowi i inni.

W systemie pomocy społecznej w Gdańsku funkcjonuje 7 Domów Pomocy Społecznej, w tym 4 niepubliczne. Współpraca z placówkami niepublicznymi polega na zawieraniu kontraktów na określoną ilość miejsc dla podopiecznych MOPS.

W tabeli 33 przedstawiono placówki funkcjonujące w systemie pomocy w mieście.

Tabela 33. Placówki pomocy społecznej w Gdańsku.

Nazwa placówki	Klienci placówki	Ilość miejsc zabezpieczonych dla klientów pomocy społecznej	Ilość osób, które otrzymały miejsce w placówce	Średni koszt miesięczny pobytu pacjenta
Dom Pomocy Społecznej ul.Polanki 121 *	Osoby starsze i przewlekle chore	99	115	1 942,92
Dom Pomocy Społecznej „Ostoja" ul. Hoża 4*	Osoby starsze	24	26	2 036,82
Dom Pomocy Społecznej ul. Starogardzka 20 *	Dzieci i młodzież oraz dorośli niepełnosprawni intelektualnie	112	113	2 032,59
Stowarzyszenie Domu Opieki „Złota Jesień" Dom Pomocy Społecznej ul. Hynka 12	Osoby starsze, przewlekle chore, niepełnosprawne fizycznie	26	32	1 427,09
Dom Pomocy Społecznej ul.Turystyczna 23	Dzieci i młodzież oraz dorośli niepełnosprawni intelektualnie	55	55	1 332,00
Integracyjny Dom Opieki Społecznej „Za Sosnami" ul. Hallera 227a	Osoby starsze i przewlekle chore	44	55	1 304,19
Dom Seniora im. Jana Pawła II „Caritas" Archidiecezji Gdańskiej, ul. Fromborska 24	Osoby starsze i przewlekle chore	70	87	1 288,90
Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 1 „Pod Cisem" ul. Sternicza 2*	Osoby starsze	50	48	1 085,91
Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 2 ul. Wajdeloty 28a*	Osoby starsze i przewlekle chore	50	54	1 304,20
Dzienny Dom Pomocy Społecznej ul. Hoża 4*	Osoby starsze	10	10	–

* Domy pomocy należące do MOPS.

Źródło: MOPS w Gdańsku.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje ściśle z Centrum Wolontariatu, którego celem jest upowszechnianie idei pracy nieodpłatnej na rzecz organizacji, instytucji i osób prywatnych oraz kompleksowe wspomaganie osób zainteresowanych taką działalnością.

Centrum swoje działania kieruje głównie do młodzieży szkolnej. Nawiązało współpracę z wieloma szkołami średnimi, gdzie prowadzony jest program „Wolontariat w szkole". Stale współpracuje z siecią centrów wolontariatu w Polsce (obecnie 16 placówek), z Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Fundacją Rodzina Nadziei, Fundacją Gospodarczą, MOPS Gdańsk, Powiatowym Urzędem Pracy w Gdańsku, Centrum Praw Kobiet, PCK, ZHR, Caritas, ZHP, Centrum Interwencji Kryzysowej i innymi.

W 2002 r. szczególnie aktywnie prowadzono działalność szkoleniową dla wolontariuszy – Centrum Wolontariatu w Gdańsku przeprowadziło w tym okresie łącznie 54 szkolenia. Łącznie w szkoleniach uczestniczyło 950 osób.

W tym okresie kładziono duży nacisk na prowadzenie spotkań informacyjno – promocyjnych na temat wolontariatu wśród młodzieży szkolnej i studentów.

Pracownicy Centrum Wolontariatu uczestniczyli łącznie w ponad 44 spotkaniach, giełdach pracy, seminariach, gdzie prezentowano działania Centrum i promowano idee pracy wolontarystycznej dla ponad 1500 osób, przedstawicieli organizacji pozarządowych, nauczycieli, studentów, pracowników instytucji publicznych, liderów społeczności lokalnych.

Współorganizowano również spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych z Estonii, Kaliningradu, Litwy i Ukrainy, na których prezentowano funkcjonowanie wolontariatu w Polsce.

Kultura

Rozdział 6

6. KULTURA

Stolica Pomorza jest głównym ośrodkiem życia artystycznego i kulturalnego. Mnogość aktywnie działających w Gdańsku teatrów, muzeów, instytucji muzycznych oraz ich wszechstronna oferta zaspakaja gusty nawet najbardziej wymagających odbiorców.

Działalność miasta Gdańska w obszarze kultury sprowadza się przede wszystkim do:

- ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury poprzez inspirowanie i wspieranie działań z zakresu badań naukowych, ochrony zabytków, edukacji historycznej, popularyzacji wiedzy o historii miasta;
- tworzenia optymalnych warunków ekonomicznych i organizacyjnych do prowadzenia działalności przez miejskie instytucje kultury oraz inne podmioty i środowiska kulturalne funkcjonujące w mieście;
- wspierania imprez artystycznych o wysokiej randze, plenerowych, dostępnych dla szerszej publiczności;
- realizacji inwestycji niezbędnych do poprawy i rozwoju infrastruktury kulturalnej;
- promocji gdańskiego środowiska artystycznego poprzez współorganizację wystaw i projektów artystycznych na terenie Polski i poza granicami kraju.

Tabela 34. Działające w Gdańsku instytucje kultury w 2002 roku (stan na dzień 31.12.2002).

Instytucja / Liczba odwiedzających osób (w tys.)	2001	2002	2002/2001
Kina stałe	8	3*	37,5%
Miejsca na widowni stałej sali	5185	5959	114,9%
Widzowie w kinach stałych	958,5	1 215,1	126,8%
Muzea	18	18	100%
Zwiedzający muzea	303,8	372,9	122,7%
Teatry i instytucje muzyczne	6	6	100%
Widzowie i słuchacze teatrów i instytucji muzycznych	286,5	307,1	107,2%
Biblioteki publiczne	55	54	98,2%
Czytelnicy bibliotek publicznych	66,4	68,6	103,3%

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku.

Władze miasta dofinansowują szereg projektów artystycznych i kulturalnych realizowanych przez różne instytucje i organizacje. Działania podejmowane w 2002 roku były kontynuacją realizacji długofalowych celów strategicznych Miasta w dziedzinie rozwoju kulturalnego. Na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego Miasto wydało 27 428 tys. zł.

* Spadek liczby kin spowodowany był rozwojem rynku kinowego w kierunku multipleksów kinowych oraz łączenia się małych kin. Pomimo spadku liczby kin zwiększyła się liczba miejsc na widowni, liczba sal kinowych oraz liczba widzów.

Tabela 35. Dotacje z budżetu Miasta przeznaczone na dofinansowanie działalności wybranych instytucji kulturalnych w roku 2002.

Lp.	Instytucja Kultury	Dofinansowanie (w zł)
1	Muzeum Historyczne Miasta Gdańska	7 373 349
2	Wojewódzka Biblioteka Publiczna	4 241 697
3	Miejski Dom Kultury	4 037 751
4	Klub „Żak"	967 978
5	Teatr „Miniatura"	1 842 502
6	Zespół Muzyki Dawnej „Cappella Gedanensis"	1 168 114
7	Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia"	1 147 797
8	Centrum Edukacji Teatralnej	544 686
9	Polski Chór Kameralny "Schola Cantorum Gedanensis"	795 853
	RAZEM	22 119 727

Źródło: Referat Kultury, Biuro Prezydenta Miasta.

Na zadania z zakresu kultury realizowane przez organizacje pozasamorządowe wydatkowano kwotę 213 tys. zł. Wśród organizacji, które otrzymały dofinansowanie znalazły się m.in.: Fundacja Biblioteki Gdańskiej, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Stowarzyszenie Teatru Otwartego, Stowarzyszenie „Ludzie z Dominikańskiej Górki", Towarzystwo im. Fryderyka Chopina, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Polskie Towarzystwo Szekspirowskie i Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. Ogółem dofinansowano 38 instytucji pozarządowych.

Miasto wspierało również działania kulturalne poprzez Stypendia Kulturalne, udzielane artystom na realizacje projektów twórczych. Na realizację 48 różnych przedsięwzięć artystycznych wydatkowano kwotę 75 tys. zł. Wśród nich znalazły się m.in: wystawa przeglądowa twórczości znakomitej scenograf - Jadwigi Pożakowskiej oraz otwarta pracownia dla osób niepełnosprawnych. Miasto zatroszczyło się również o twórców teatralnych, ogłaszając kolejną już edycję Stypendium Teatralnego. W ten sposób powstały „Ballady Ofiar" – unikalny spektakl według poezji Nicka Cave'a oraz „Błogosławiony" - znakomity monodram wykonany przez młodego aktora Marcina Bortkiewicza.

Tabela 36. Projekty artystyczne dofinansowane w roku 2002.

Projekty	Dofinansowanie (w zł)
Imprezy muzyczne	565 895
Wystawy	283 150
Spektakle	236 330
Festyny	64 100
Konferencje	47 500
Wydawnictwa	9 520
RAZEM	1 206 495

Źródło: Referat Kultury, Biuro Prezydenta Miasta.

6.1. Imprezy kulturalne

W 2002 roku w Gdańsku odbyło się wiele ważnych i ciekawych imprez kulturalnych. Najważniejsze z nich to:

- Jarmark św. Dominika łączący handlowy kiermasz z bogatym programem imprez kulturalnych i sportowych, jest atrakcją dla turystów i mieszkańców. Kalendarz wydarzeń obejmował szeroki wachlarz festynów, koncertów i konkursów. Festiwal Orkiestr Dętych, Międzynarodowy Festiwal Kataryniarzy, Festiwal Wilków Morskich, Festiwal Iluzji, Letni Festiwal Bursztynu, Święto Kowali, Święto Chleba, Folkloriada, Muzyka w zabytkach Starego Gdańska, Bieg św. Dominika i Muzyczna Gospoda – to drobny przegląd dominikańskich hitów. Przez dwa sierpniowe tygodnie miastem rządzili niepodzielnie Neptun, Hermes i apollińskie Muzy. Słychać było stare szanty i cygańskie romanse, muzykę starogdańską i urokliwe katarynki. Woń zamorskich przysmaków splatała się z zapachem słodkich kołaczy i swojskiego chleba. Każdy wyszperał miłą pamiątkę w kramiku artysty czy cenny staroć na pchlim targu. Rozmach gdańskiego jarmarku porównywany jest z tak głośnymi imprezami europejskimi jak Octoberfest w Monachium czy Weinachtsmarkt w Hamburgu.
- Festiwal Dobrego Humoru jest ogólnopolskim konkursowym przeglądem polskich produkcji telewizyjnych o charakterze komediowym: seriali, programów, talk show oraz widowisk muzyczno-rozrywkowych. Czerwcowa impreza jest jedną z najmłodszych organizowanych w Gdańsku, a już zdobyła sobie uznanie szerokiej publiczności, bo... śmiech to zdrowie. Jej znaki rozpoznawcze to rejs po Zatoce Gdańskiej jako nawiązanie do kultowej polskiej komedii Marka Piwowskiego „Rejs", błękitny melonik chaplinowski i uliczne studia telewizyjne stacji biorących udział w festiwalowych zmaganiach. W ramach festiwalu jako imprezy towarzyszące organizowane były w miejscach publicznych (teatry, sale koncertowe, plenery), liczne spektakle, imprezy estradowe, pokazy, wernisaże z udziałem teatrów komedii, kabaretów, satyryków, artystów cyrkowych, twórców sztuk plastycznych, karykatur, rysunków gazetowych, plakatów, reklamy zewnętrznej oraz widowiska uliczne, happeningi i festyny.
  Grand Prix III Festiwalu Dobrego Humoru zdobyła instrumentalna grupa MoCarta za umiejętne i zabawne wplatanie współczesnego humoru do granych przez siebie utworów muzyki klasycznej. Dwóch skrzypków, altowiolinista oraz wiolonczelista wyjechali z Gdańska bogatsi o 15 tys. złotych nagrody. Inne nagrody przypadły m.in. serialowi „Rodzina zastępcza", uznanemu za najdowcipniejszą tego typu produkcję telewizyjną oraz „Dziennikarskiej szopce noworocznej Jacka Fedorowicza" – najlepszemu programowi rozrywkowemu. Najzabawniejszym widowiskiem typu talk show jury pod przewodnictwem Janusza Zaorskiego uznało „Ananasy z mojej klasy". Najlepszymi aktorami komediowymi obwołano Hannę Śleszyńską i Pawła Wawrzeckiego, a laureatką nagrody publiczności została Hanka Bielicka. Za całokształt twórczości artystycznej doceniono Jeremiego Przyborę. Ogłoszenie wyników i rozdanie nagród odbyło się na scenie usytuowanej na Targu Węglowym.
- Międzynarodowy Festiwal Teatrów Plenerowych i Ulicznych FETA. Małe scenki kuglarskie i monumentalne pełne ekspresji widowiska, mimowie, szczudlarze i tancerze, opowieści z całego świata – to bogaty pejzaż gdańskiego święta teatru ulicy, od lat gromadzącego wierną i wybredną widownię. Nie można było przejść obok obojętnie. Osobliwa scenografia sprawiała, że teatr porywał i angażował widza. Scena nie miała granic – widz stawał się często aktorem.

Poetyka przedstawień wymykała się wszelkim schematom. Repertuar FETY obejmował wiele atrakcyjnych spektakli, które gościły znane światowe sceny uliczne. Co roku festiwal ma swoją „linię". W 2002 roku była to prezentacja ulicznych adaptacji wielkich dzieł literackich. I tak mieliśmy okazję obejrzeć inspirowany „Faustem" spektakl „Mephistomania" francuskiej grupy Friche Theatre Urbain, wspólną produkcję krakowskiego teatru Kto, lwowskiego teatru Woskriesinnia i Kijowskiego Teatru Eksperymentalnego Mazepa na podstawie poematu Juliusza Słowackiego oraz wspaniałą, rozgrywającą się ponad głowami widowni kreację francuskiego Jo Bithume „Le Songe" opartą na utworze „Sen Nocy Letniej" Williama Szekspira. Lipcowy Festiwal Teatrów Plenerowych i Ulicznych FETA zaprezentował 36 spektakli. Cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem i aprobatą publiczności. Liczbę widzów ocenia się na 6 tys. osób. Festiwalowi towarzyszyła pokonkursowa wystawa prac fotograficznych Fotofeta.

- Festiwal Szekspirowski jest organizowany od 1997 roku. Ta ambitna i interesująca impreza stanowi międzynarodowy przegląd najciekawszych inscenizacji dzieł Mistrza ze Stratfordu. Szekspir okazuje się wciąż modny, aktualny i inspirujący. To co najważniejsze w jego twórczości, pomimo upływu wieków pozostało niezmienne - uniwersalne prawdy i odwieczne ludzkie emocje. Stąd duże zainteresowanie festiwalem i jego wysoka ranga w środowisku teatralnym. Najprawdopodobniej już od 2007 r. duch Szekspira zagości w zrekonstruowanym w Gdańsku budynku XVII-wiecznego teatru elżbietańskiego i to interesujące wydarzenie kulturalne zyska wspaniałą oprawę. Na VI Międzynarodowym Festiwalu Szekspirowskim przedstawiono m.in. „Sen Nocy Letniej" w reż. Wojciecha Kościelniaka, „Tragedię Makbeta" w reż. Olega Żiugżda, „Makbeta" w reż. Eimuntasa Nekrosiusa, „Romeo i Julię" w reż. Natalii Łapiny.
- Festiwal Polskich Wideoklipów YACH FILM. Co roku we wrześniu Gdańsk, Sopot i Gdynia zamieniają się w stolicę teledysku. Do Trójmiasta przyjeżdżają twórcy wideoklipów, przedstawiciele wytwórni fonograficznych i nadawców telewizyjnych, aby wziąć udział w wielkim święcie teledysku. Festiwal Polskich Wideoklipów to jedyna impreza w Polsce i jedna z nielicznych w Europie, podczas której tak szeroko prezentowany jest dorobek młodej dziedziny sztuki intermedialnej, jaką jest teledysk. Yach Film to także konkurs, w którym nagradzani są twórcy najlepszych polskich wideoklipów. Artyści zmagają się o Yachy – statuetki, których nazwa pochodzi od imienia współtwórcy festiwalu i nestora polskiego teledysku – Yacha Paszkiewicza. Wobec rosnącego zainteresowania imprezą organizatorzy rozszerzyli jej formułę, nadając tym samym wydarzeniu międzynarodową rangę. Na gości uczestniczących w festiwalu czekało wiele atrakcji. W nowoczesnym kinie, na wielkim ekranie i przy doskonałej akustyce można było oglądać zgłoszone do konkursu teledyski. To jedyna okazja, by zapoznać się z tak szerokim przeglądem twórczości wideoklipowej. Festiwal stworzył także możliwość poznania nowoczesnych technik multimedialnych oraz spotkań z artystami i twórcami. Wieczory można było interesująco spędzać na towarzyszących festiwalowi artystycznych happeningach, pokazach mody i koncertach znanych wykonawców.
- Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej w Katedrze Oliwskiej to najstarsze tego typu wydarzenie muzyczne w Polsce. Już blisko pół wieku w lipcu i sierpniu oliwskie organy ożywają muzyką mistrzów, zarówno brzmieniem słynnych dzieł, jak i nowych, których premiery światowe właśnie tu mają swoje miejsce. Organy to niezwykły instrument o niespotykanym brzmieniu, konstrukcji i możliwościach. Składa się on z dwóch części – centralnej i bocznej. Organista może grać na obu jednocześnie – z jednej klawiatury, uzyskując efekt swoistej stereo-

fonii. Barokowa ornamentyka wzbogacona jest ruchomymi elementami – trąbkami, dzwonkami aniołów, wirującymi gwiazdkami, uruchamianymi w trakcie gry. Nie dziwi więc, że właśnie w oliwskiej świątyni odbywają się coroczne festiwale. Zjeżdżają na nie znakomici wirtuozi z całego świata. W czasie trwania festiwalu odbywają się również imprezy towarzyszące – letnie koncerty organowe z okazji Jarmarku św. Dominika w kościele św. Mikołaja i kościele św. Brygidy.

- Festiwal Muzyki Inspirowanej Folklorem Dźwięki Północy odbywa się corocznie w połowie lipca. Jest imprezą międzynarodową, prezentującą tradycyjną kulturę muzyczną krajów północnej półkuli świata. Uczestniczyły w nim m.in. zespoły ze Szwecji, Niemiec, Litwy, Łotwy, Estonii, Grenlandii, Irlandii, Rosji i Polski. Występują przedstawiciele tak egzotycznych ludów jak Buriaci, Jakuci, Czukcze, Karelianie, Mordwini czy Tuwińczycy. Festiwal ma swój oryginalny klimat doceniany zarówno przez widzów, jak i samych artystów. Prezentuje muzykę ciekawą, taką jaką trudno znaleźć w programach innych imprez folklorystycznych. Inspiruje profesjonalnych wykonawców do współtworzenia z zespołami amatorskimi nowych brzmień folkloru. Tradycją stało się wspólne koncertowanie muzyków jazzowych i rockowych z artystami ludowymi. Efekt połączenia brzmienia folkloru z bardziej nowoczesnymi stylami muzycznymi bywa często zaskakujący, zawsze - interesujący. Festiwalowe koncerty odbywają się w niezwykłej scenerii w nastrojowych wnętrzach kościoła św. Jana oraz na pięknie położonej scenie Teatru Leśnego.
- Festiwal Carillonowy to jedyne w swoim rodzaju wydarzenie muzyczne w Polsce, bowiem tylko Gdańsk posiada dwa cenne instrumenty carillon: w Ratuszu Głównomiejskim i zespół dzwonów koncertowych w kościele św. Katarzyny. Festiwal to kolejny przykład powrotu do dawnych tradycji miasta. Większość programu wypełniały koncerty solowe. W repertuarze nie tylko utwory klasyczne, ale również repertuar jak najbardziej popularny i współczesny.

6.2. Inne wydarzenia i imprezy kulturalne:

- Obchody 130-lecia Muzeum Narodowego. Frekwencja we wszystkich agendach Muzeum Narodowego w Gdańsku w roku 2002 wyniosła 130 tys. zwiedzających. Inauguracja uroczystości jubileuszowych pod patronatem Pana Prezydenta Rzeczpospolitej Polskiej miała miejsce w dniu 7 października 2002 z udziałem niemal wszystkich członków Komitetu Honorowego z Wojewodą Gdańskim i Marszałkiem Województwa Pomorskiego na czele. Po przedstawieniu krótkiej historii dziejów instytucji, omówieniu jej znaczenia dla gdańskiej kultury, osiągnięć i problemów aktualnie nurtujących muzeum, po wystąpieniach przedstawicieli władz wojewódzkich i odczytaniu listów gratulacyjnych, wręczono zasłużonym pracownikom nagrody i odznaczenia oraz wysłuchano koncertu. W dniu 11 października otwarto w Oddziale Etnografii około jubileuszową wystawę pt. „Odkrywanie Huculszczyzny", a 14 listopada odbyła się sesja naukowa pt. „Gdańskie muzealnictwo – historia, cele, pojęcie misji społecznej", na której pracownicy Muzeum Narodowego, Muzeum Morskiego, Muzeum Archeologicznego, Muzeum Sopotu, Muzeum Zachodniopruskiego w Münster, Zamku Królewskiego w Warszawie i Uniwersytetu Gdańskiego wygłosili 16 referatów. W Oddziale Sztuki Współczesnej, w dniu 12 grudnia miał miejsce wernisaż kolejnej około jubileuszowej wystawy pt.

„Harmonia Koloru – malarstwo" Stanisława Chlebowskiego. Realizacja bogatego programu jubileuszu 130-lecia gdańskiego muzealnictwa była możliwa dzięki wyjątkowej hojności sponsorów wśród których, poza Urzędem Miejskim w Gdańsku wyróżnili się: Urząd Marszałkowski, Fundacja Gdańska, BIG Bank Gdański oraz gdański oddział BRE Banku.

W roku 2002 Muzeum Narodowe wzięło udział w wielu wystawach zagranicznych. Wystawienie tryptyku Sąd Ostateczny wraz z sześcioma najwybitniejszymi dziełami malarstwa gdańskiego i holenderskiego z naszych zbiorów na wielkiej ekspozycji sztuki ze zbiorów polskich pt. „Leonardo da Vinci and the Splendor of Poland" w Museum of Art w Milwaukee, spowodowało niezwykłe zainteresowanie naszymi zbiorami wśród amerykańskiej publiczności. W ciągu niecałych trzech miesięcy wystawę zwiedziło blisko 300 tys. osób.

- 19 czerwca 2002 roku Centralne Muzeum Morskie otworzyło nową stałą ekspozycję w Żurawiu Gdańskim pt. „Gdańsk od XVI do XVIII wieku – życie portowego miasta". Wystawa ta uzyskała wyróżnienie Ministra Kultury w konkursie na Wydarzenie Muzealne Roku „Sybilla 2002". Inną interesującą ekspozycją była otwarta 4 lipca w spichlerzach na Ołowiance wystawa malarstwa „Teatr magiczny" Tomasza Sętowskiego.

  Centralne Muzeum Morskie przygotowało i zorganizowało międzynarodowe warsztaty robocze projektu eMarCon (Elektronic Maritime Cultural Content), w ramach programu Unii Europejskiej eContent. Przybyli przedstawiciele muzeów morskich z Niemiec, Portugalii i Hiszpanii. Celem projektu jest umożliwienie szerokiego dostępu do zasobów morskiego dziedzictwa europejskiego w formie cyfrowej oraz aktywne korzystanie z nich. Projekt, wykorzystujący najnowszą technologię cyfrową, jest przedsięwzięciem prototypowym, z którego w przyszłości będą korzystały również inne muzea. Realizacja programu przewidziana jest na dwa lata, a prace rozpoczęto 1 stycznia 2002 r.
- Jednym z największych wydarzeń, podobnie jak w latach ubiegłych był organizowany przez Cappellę Gedanensis Festiwal Gdańska Wiosna oraz Międzynarodowe Seminarium Skrzypcowe. Festiwal ma już ustalony prestiż i status największej imprezy muzycznej na Wybrzeżu. Cykl czternastu koncertów odbył się w dniach 14-20 kwietnia w gdańskich salach koncertowych i ściągnął rzesze melomanów, którym zaoferowano różnorodny i bogaty program. Oprócz niekwestionowanych gwiazd jak Greg Colson czy Tatiana Grindienko pojawiły się też charyzmatyczni wykonawcy młodego pokolenia należący już do światowej czołówki muzyków.
- 14 lutego 2002 roku w Dniu Świętego Walentego, zakochani znad Motławy mogli liczyć na atrakcje ze strony Miasta. Przez cztery godziny na internetowych stronach magistratu za pośrednictwem jednej z kamer umieszczonych na Długim Targu można było "na żywo" oglądać wizerunki osób, które stanęły w wyznaczonym miejscu przed studnią Neptuna. W ten sposób zakochany chłopak z Krakowa choć przez chwilę zobaczył swoją dziewczynę mieszkającą w Gdańsku. Tego samego dnia, na przedprożu zabytkowego Dworu Artusa romantycznym widowiskiem pełnym atrakcji uraczyli zgromadzonych widzów Panienka z okienka i zakochany w niej porucznik Korycki. Nie zabrakło miłosnych wyznań, pieśni i piosenek, a także konkursów z nagrodami. Najciekawszy wiersz o miłości wyrecytował prezydent miasta Paweł Adamowicz. Wieczorem w Dworze Artusa odbył się koncert utworów zatytułowany "Miłość w muzyce", w którym Panienkę z okienka wsparł zespół wokalno-instrumentalny Cappella Gedanensis.

- Raz w miesiącu, w niedzielę zabytkowy Dom Uphagena wypełniał się muzyką renesansu, baroku i klasycyzmu. Koncerty w wykonaniu artystów najwyższej klasy cieszyły się wielkim powodzeniem widowni dowodząc jak wielka jest tęsknota za harmonią i szlachetnym brzmieniem.
- Cykl koncertów na scenie przy Bramie Oliwskiej, w tym występy zespołów: The Animals, Czarno Czarni, Golden Life, Various Manx, Lombard, ONA, IRA, Prefect, Wilki, Brathanki i Hey.
- Parakino - kino poszukujących, kino niepokoju, odpowiedzi na pytania nurtujące człowieka przełomu wieków. Parakino – przegląd filmów kina OFF w Centrum Sztuki Współczesnej. Niezmiennie zgromadziło grono wiernych widzów gotowych na intelektualna przygodę.
- Wśród wielu wystaw, które w 2002 roku gościły w Gdańsku warto przypomnieć wystawę malarstwa Stanisława Olesiejuka "Ziggurat", którą gościła Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Gdańsku. Wystawa niezwykła i fascynująca, przykład znakomitego warsztatu i wielkiej, głębokiej refleksji.
- W 2002 roku zespół Muzyki Dawnej Cappella Gedanensis otrzymał "Złotą Płytę" za nagranie "Czterech pór roku". Do realizacji tego przedsięwzięcia zaproszony został wybitny polski dyrygent na stałe związany z Królewską Opera w Kopenhadze – Tadeusz Wojciechowski oraz znakomita skrzypaczka – Natalia Stolarska.
- Jedną z ciekawszych imprez sezonu letniego były koncerty w altanie Parku Oliwskiego z cyklu "Goście Polskiego Chóru Kameralnego Schola Cantorum Gedanensis". Plenerowe koncerty o niepowtarzalnym klimacie, wszystkim zmęczonym atrakcjami letnimi Miasta pozwoliły na chwilę refleksji.
- 11 września 2002 roku Miasto zorganizowało Koncert Przeciw Przemocy na placu Zebrań Ludowych. Punktualnie o godzinie 19.00 dwa snopy światła strzeliły w niebo przypominając o ataku terrorystycznym na wieże World Trade Center. W programie koncertu znalazły się największe szlagiery muzyki operowej w wykonaniu artystów Opery Bałtyckiej. Zainteresowanie gdańszczan było ogromne, na znak solidarności przeciw przemocy widzowie przyszli ubrani w czerń i biel.
- Na placu Wybickiego we Wrzeszczu w październiku 2002 roku zasiadł Oskar, bohater najpopularniejszej powieści noblisty i gdańszczanina – Güntera Grassa.
- Scena Otwarta Klubu Żak zaprezentowała spektakle trójmiejskich twórców i teatrów offowych, projekty, które powstały poza scenami repertuarowymi, interesujące realizacje, które często nie mają się gdzie zaprezentować publiczności.
- Trójmiejska Korporacja Tańca – zaprezentowała lokalną scenę artystów związanych z trójmiejskim zagłębiem tanecznym. Pomysłodawcą i koordynatorem projektu jest jeden z najlepszych polskich tancerzy – Leszek Bzdyl. TKT była pierwszą tego typu akcją w Polsce, a ilość i jakość przedstawień pokazała siłę miejsca jako jednego z najważniejszych w kraju centrów tańca. TKT to nie tylko cieszący się ogromnym powodzeniem festiwal, to także nieformalna organizacja środowiska tancerzy i teatrów tańca. W przyszłości będzie organizować imprezy taneczne, tworzyć bank informacji, promować tancerzy i teatry tańca.
- Krajowy Festiwal Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji Polskiej. Druga edycja, która odbyła się w roku 2002 była wyjątkowym wydarzeniem poświęconym trudnej sztuce teatru w mediach. Składały się nań: przegląd najlepszych spektakli teatralnych radiowych i telewizyjnych oraz spotkania z twórcami. Frekwencja była znakomita, o czym świadczyła pełna sala – zarów-

no podczas prezentacji spektakli teatralnych jak i spotkań z artystami. O tym jak wielkie jest jej znaczenie dla środowiska świadczyła obecność takich znakomitości jak Andrzej Hanuszkiewicz czy Agnieszka Holland.

- Kondycja artysty we współczesnej Polsce stała się tematem świetnej wystawy w Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia, zatytułowanej "Sposób na życie". Na wystawie znalazły się prace Pawła Althamera, Anny Baumgart, Edwarda Dwurnika, Julity Wójcik. Wystawa była okazją do zaprezentowania szerszej publiczności wielu ciekawych realizacji oraz dokumentacji nieoficjalnego dorobku artystów.
- Premiera spektaklu „Hanemann" w Teatrze Wybrzeże w reż. Izabelli Cywińskiej, z udziałem Mirosława Baki i Katarzyny Figury.
- Wystawa Andy Warhol'a „Amerykański mit" zorganizowana przez Muzeum Narodowe. Była to pierwsza wystawa prezentująca w Polsce oryginały prac tego artysty.
- Mikołaj w Gdańsku. Jak co roku święty Mikołaj przyjechał do Gdańska z odległej i mroźnej Laponii. Statek z najbardziej wyczekiwanym gościem dobił do Długiego Pobrzeża 5 grudnia. Barwny orszak z elfami, księżniczkami, Królową Śniegu, śnieżynkami, krasnalami, bałwanami i najróżniejszymi zwierzętami przemaszerował przez Długi Targ przed Studnię Neptuna. Nie zabrakło sztucznych ogni, rac i kolorowych dymów. Prezydent Paweł Adamowicz wraz z gościem z dalekiej Laponii zapalili światełka na Choince Gdańskiej stojącej w sąsiedztwie Neptuna, a następnie złożyli wszystkim Gdańszczanom świąteczne życzenia.
- Już po raz trzeci odbył się finał akcji „Wigilijna Paczka". 21 grudnia 2002 roku w gdańskiej hali Olivia odbyła się Wielka Zabawa Choinkowa, w programie której znalazły się m.in.: występ zespołu Leszcze, popisy hokeistów, pokazy tańca na lodzie i pokazy sztucznych ogni. Celem akcji było kupno paczek świątecznych dla dzieci z najuboższych gdańskich rodzin.

6.3. Podpisanie umowy o współpracy kulturalnej między Gdańskiem a Bremą

3 lutego 2002 roku, w Sali Czerwonej Ratusza Głównomiejskiego, została podpisana umowa pomiędzy Gdańskiem i Bremą dotycząca partnerskich przedsięwzięć kulturalnych w 2003 roku. Podpisy pod dokumentem złożyli prezydent Gdańska Paweł Adamowicz i senator Bremy ds. wewnętrznych kultury i sportu – Kuno Böse. Plan współpracy zakładał, że artyści z gdańskiej galerii „Koło" wystawią swoje prace w bremeńskiej Galerii Miejskiej, zorganizowana zostanie także wystawa grafik Güntera Grassa z cyklu „Kalkuta" i „Metamorfozy rzeczywistości". Oprócz Gdańska prace noblisty zostaną wystawione w Rydze i Bremie. Wielką letnią imprezę żeglarską „Gdańsk Sail 2003" uświetni koncert chóru szantowego „Rekum". Plan współpracy przewidywał ponadto wspólne koncerty bremeńskiego Chóru Katedralnego i Capelli Gedanensis, a także odnowienie kontaktów między związkami pisarzy obu miast oraz samorządami artystów plastyków Gdańska i Bremy. Gdańsk zamierza ponadto wesprzeć Bremę w jej staraniach o miano Kulturalnej Stolicy Europy w roku 2010. Ubiegając się o ten tytuł Brema zamierza skorzystać z potencjału kulturalnego swoich miast partnerskich. Współpraca Gdańska i Bremy rozpoczęła się 12 kwietnia 1976 r. Wówczas podpisane zostało pierwsze porozumienie o partnerstwie obu hanzeatyckich miast. Niedawno, w 2001 roku obchodziliśmy 25-lecie nawiązania stosunków partnerskich. W 2002 roku Brema była głównym partnerem Gdańska

ze strony niemieckiej w przygotowywaniu I Światowego Zjazdu Gdańszczan. Po lipcowej powodzi w 2001 roku Brema zorganizowała pomoc finansową dla powodzian, co stało się najlepszym sprawdzianem bliskości naszych miast.

6.4. Nagrody Prezydenta Miasta w dziedzinie kultury

W 2002 r. prezydent Paweł Adamowicz wręczał uroczyście kolejne nagrody w dziedzinie kultury. Przyznawane są one z okazji jubileuszy, za wybitne osiągnięcia artystyczne i dla laureatów wyłonionych w konkursach kulturalnych. W 2002 r. Nagrodę Prezydenta przyznano ponad 20 osobom. Zostali wyróżnieni zarówno aktywni twórczo młodzi gdańszczanie jak również artyści, którzy istnieją w środowisku kulturalnym od kilkunastu czy kilkudziesięciu lat. Na liście osób uhonorowanych znaleźli się m.in.:

Iwona Borawska – dziennikarka redakcji publicystyki Radia Gdańsk. Od września 1987 r. popularyzuje tematy kulturalne na radiowej antenie. Zajmuje się teatrem, filmem, literaturą i plastyką. Prowadzi stałe cykle audycji, jak m.in. „Ludzie księgi", magazyn filmowy „Wielkie kino" i „Salon artystyczny Radia Gdańsk". Autorka małych form radiowych. Zna doskonale i przybliża w swoich programach działalność klubów artystycznych Wybrzeża oraz dokonania niezależnych twórców z naszego regionu.

Zygmunt Rychert – założyciel i pierwszy długoletni (od 1974 do 1982 roku) dyrektor artystyczny Polskiej Filharmonii Bałtyckiej. Od 1983 do 1987 roku dyrygent Opery Bałtyckiej, a od 1992 do 1998 r. dyrygent i szef orkiestry Filharmonii Bałtyckiej. Od lutego 1998 r. pełni ponownie funkcję dyrektora artystycznego Polskiej Filharmonii Bałtyckiej im. Fryderyka Chopina w Gdańsku. W minionym roku między innymi opracował i dokonał instrumentacji na orkiestrę odnalezionych koncertów skrzypcowych Ludomira Różyckiego i Ignacego Paderewskiego. W listopadzie opracował wersję orkiestrową odnalezionych przez siebie trzech kompozycji na fortepian Tadeusza Kościuszki. Dyrygował czterema koncertami na Festiwalu Chopinowskim w Szwajcarii oraz przygotował i poprowadził w Getyndze premierowe przedstawienie w międzynarodowej obsadzie „Don Quichota".

Antoni Pawlak – urodzony w Sopocie pięćdziesięciolatek młodość spędził w Gdańsku, do którego powrócił po ponad dwudziestoletnim pobycie w Warszawie, gdzie był m.in. redaktorem „Gazety Wyborczej". Jako poeta zadebiutował podczas audycji w gdańskiej rozgłośni Polskiego Radia w 1974 r. Pierwszy arkusz poetycki zatytułowany „Czynny całą dobę" opublikował w 1975 r. w Gdańsku. W 1983 r. otrzymał Nagrodę Kościelskich. Jest członkiem gdańskiego oddziału Stowarzyszenia Pisarzy Polskich. Autor 15 tomików poetyckich oraz kilku publikacji.

Michał Krężlewski – uczeń XI klasy Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdańsku. Wyróżniony na Ogólnopolskim Konkursie Pianistycznym im. I. J. Paderewskiego w Piotrkowie Trybunalskim oraz na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. F. Chopina w Szafarni. W sierpniu tego roku został laureatem poważnego międzynarodowego konkursu w Belgii. W przyszłym roku Michał Krężlewski uczestniczyć będzie w prestiżowym konkursie im. V. Horovitza w Kijowie.

Kirył Keduk – piętnastolatek, uczeń IX klasy Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdańsku. Zdobywca wielu nagród na międzynarodowych konkursach

muzycznych. Podczas nauki w Gdańsku zdobył I nagrodę na Międzynarodowym Konkursie Chopinowskim w Antoninie, a także na Festiwalu Młodych Pianistów w Siedlcach.

Aleksander Jurewicz – poeta i prozaik gdański, autor dziesięciu książek, w tym m.in. powieści „Lida", uznanej w 1991 roku najciekawszą książkę roku i uhonorowaną nagrodą Czesława Miłosza. Debiutował na antenie Polskiego Radia w 1972 r. Od 1973 r publikował na łamach Liter i Nowego Wyrazu, gdzie również pojawił się jego arkusz poetycki zatytułowany „Sen, który na pewno nie był miłością". W latach osiemdziesiątych współpracował z pismem „Podpunkt", a w latach dziewięćdziesiątych był redaktorem gdańskiego pisma literackiego „Tytuł". Oprócz nagrody Czesława Miłosza był laureatem nagrody „Peleryny" za najlepszy poetycki debiut 1978 roku, nagrody Polcul Foundation w Sydney w 1988 roku oraz nagrody Fundacji Marii i Jerzego Kuncewiczów w 1991 r. Członek Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, ZaiKS-u i polskiego Pen Clubu. Niedawno za sprawą wydawnictwa Znak ukazała się nowa książka pisarza zatytułowana „Prawdziwa ballada o miłości".

Eugeniusz Kupper – poeta i prozaik, aktywny twórczo w gdańskim środowisku artystycznym już od ponad 25 lat. Debiutował w połowie lat siedemdziesiątych na łamach „Dziennika Bałtyckiego" arkuszem poetyckim „Próba koncentracji". Wcześniej, w 1970 r. powołał głośne interdyscyplinarne ugrupowanie „Warsztat", które przyczyniło się do wielu ważnych wydarzeń artystycznych na Wybrzeżu, m.in. powstania Grupy Poetyckiej Koło, Klubu Literackiego im. Ryszarda Milczewskiego-Bruno, powołania Gdańskich Dni Poezji i Listopada Poetyckiego. Dotychczas wydał dwanaście tomików poetyckich i powieści. Za swoją działalność dwukrotnie wyróżniany był „Czerwoną Różą". Członek Związku Literatów Polskich, recenzent prasowy i publicysta. Ostatnio opublikował nowy zbiór opowiadań zatytułowany „Przewiew".

Robert Rumas – plastyk, realizator wystaw wielu znakomitych artystów. Inicjator wielkiej akcji charytatywnej „Pocztówka - cegiełka na rzecz powodzian" w 2001 r. W 2002 r. zorganizował w Nadbałtyckim Centrum Kultury kolejną edycję Konkursu Fotografii Prasowej im. Zbigniewa Kosycarza Gdańsk Press Photo. Dzięki wygraniu międzynarodowego konkursu ogłoszonego przez Kunsthalle Wien zrealizował wystawę w przestrzeni miejskiej w Karsplatz we Wiedniu.

Podczas jednej z uroczystości wręczania nagród został też przyznany zaszczytny tytuł Mecenasa Kultury Gdańska. Kapituła Nagrody postanowiła, że za działalność na polu kultury w 2002 r. uhonoruje firmę NDI S.A. – powstałą w 1991 r., obecnie działającą jako prywatna polska spółka deweloperskо-realizacyjna. Firma NDI S.A. była w 2002 r głównym sponsorem jedynego koncertu w Polsce legendarnego wiolonczelisty Mishy Maiskego. Dochód z tego charytatywnego przedsięwzięcia przekazany został na zakup światowej klasy akordeonu dla 13-letniej Basi Sławińskiej ze szkoły muzycznej w Gdańsku. Dzięki firmie NDI S.A. światowej sławy wiolonczelista poprowadził też po raz pierwszy w Polsce bezpłatny kurs mistrzowski dla najlepszych wiolonczelistów z Gdańskiej Akademii Muzycznej. W maju ubiegłego roku jeden z największych włoskich mistrzów belcanta Salvatore Fisichella poprowadził w Akademii Muzycznej w Gdańsku piąty już mistrzowski kurs dla młodych wokalistów.

Ponadto Kapituła Nagrody Miasta Gdańska postanowiła przyznać specjalną Nagrodę Honorową oficynie wydawniczej Polnord-Oskar za propagowanie przez nią literatury popularnonaukowej ze szczególnym uwzględnieniem tematyki gdańskiej, pomorskiej i morskiej oraz za wydawanie wartościowych pozycji literatury pięknej, zarówno polskiej jak i obcej. Oficyna Polnord – Wydawnictwo Oskar ma na swoim koncie tomiki znanych gdańskich pisarzy oraz posiada wyłączność do roku 2008 na publikowanie dzieł Güntera Grassa.

6.5. Nowi honorowi obywatele miasta Gdańska

W dniu 29 sierpnia 2002 r. podczas sesji Rady Miasta Gdańska, radni podjęli decyzję o nadaniu Honorowego Obywatelstwa Miasta Gdańska legendarnemu kurierowi z Warszawy i szefowi rozgłośni polskiej „Radio Wolna Europa" Janowi Nowakowi-Jeziorańskiemu, profesorowi Zbigniewowi Brzezińskiemu – kreatorowi polityki zagranicznej USA w czasach prezydentury Jimmiego Cartera oraz Dieterowi Schenkowi – niemieckiemu pisarzowi i publicyście, który doprowadził w Niemczech do pełnej sądowej rehabilitacji bohaterskich obrońców Poczty Polskiej w Gdańsku.

Jan Nowak Jeziorański jest już żyjącą legendą, jego życiorys mógłby śmiało stanowić kanwę sensacyjnej powieści. W latach okupacji, jako kurier komendanta głównego AK, przedostawał się trzykrotnie z płonącej Warszawy do Londynu, pracował też w rozgłośni AK „Błyskawica". Już po upadku powstania wywiózł archiwum AK do Londynu i to zaledwie na miesiąc przed wkroczeniem do Warszawy Armii Czerwonej. Po wojnie działał na emigracji. W 1952 r. zorganizował Polską Rozgłośnię Radia Wolna Europa, a następnie przez 15 lat był jej szefem. Będąc już na emeryturze angażował się w prace Kongresu Polonii Amerykańskiej. Jego ogromny autorytet sprawiał, że doradzał w sprawach Europy Środkowo–Wschodniej w Radzie Bezpieczeństwa Narodowego USA. W czasie stanu wojennego i później organizował wsparcie dla „Solidarności" i jej członków. Po 1989 r. uznał, że Polska jak najszybciej powinna znaleźć się w strukturach Paktu Północnoatlantyckiego i o to aktywnie zabiegał w amerykańskim Kongresie. Kawaler Orderu Orła Białego. W lipcu 2002 r. postanowił przenieść się na stałe do Polski.

Zbigniew Brzeziński jest jednym z najwybitniejszych polityków amerykańskich, w znaczący sposób wpływał na politykę zagraniczną USA w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Pracował na wielu amerykańskich uczelniach jako politolog, jest uznawanym autorytetem w dziedzinie analiz dwubiegunowego świata i zamierzeń ZSRR. W latach 1977-1980 był doradcą prezydenta J. Cartera ds. bezpieczeństwa narodowego. Był przekonany, że imperium radzieckie rychło się rozpadnie. Jako polityk amerykański polskiego pochodzenia zawsze zabiegał o należyte miejsce spraw polskich w wielkiej polityce mocarstw, zabiegał o przyjęcie Polski do NATO, co miało być uwieńczeniem rozpadu porządku jałtańskiego w Europie. Człowiek obdarzony niezwykłym autorytetem, przenikliwie analizujący współczesny świat. W 1995 r. jego zasługi zostały uhonorowane Orderem Orła Białego.

Dieter Schenk, emerytowany policjant, publicysta i pisarz niemiecki, mieszka w Schenklengsfeld, w Hesji. Z Gdańskiem jest związany od 1993 r., gdy przybył tu po raz pierwszy, zainteresowany kulisami hitlerowskiej zbrodni dokonanej na bohaterskich obrońcach Poczty Polskiej w Gdańsku. Skontaktował się z rodzinami pomordowanych pocztowców, zebrał obfity materiał dokumentacyjny i wydał w Niemczech książkę „Poczta Polska w Gdańsku - dzieje pewnego niemieckiego zabójstwa sądowego". Książka ta wywołała bardzo żywą reakcję w całych Niemczech i na fali zainteresowania tym tematem sąd w Lubece uznał, że rozstrzelanie pocztowców było bezprawne i należy je zakwalifikować jako morderstwo sądowe. Umożliwiło to rodzinom pocztowców ubieganie się o symboliczne chociaż odszkodowanie. Pasją życia Dietera Schenka stało się demaskowanie nieznanych kart zbrodniczej działalności hitlerowców na Pomorzu Gdańskim i uświadamianie tych faktów niemieckiej opinii publicznej. Kawaler Krzyża Oficerskiego Orderu Zasługi Rzeczypospolitej.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne

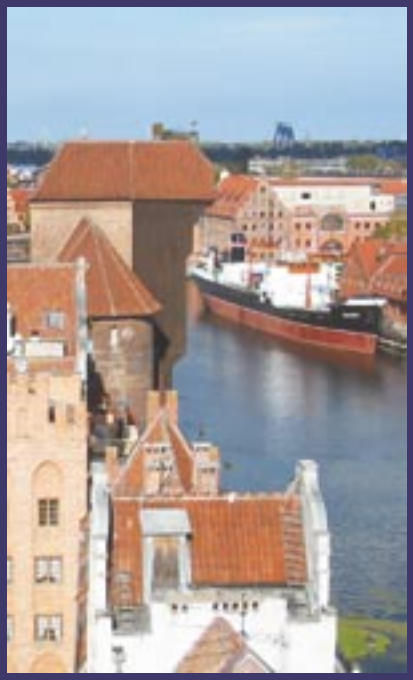

Rozdział 7

7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zapewnienie wysokich standardów bezpieczeństwa publicznego jest jednym z priorytetowych działań władz Gdańska. Cel ten jest realizowany dzięki wysiłkowi służb publicznych, takich jak: Policja, Straż Pożarna, Straż Miejska i Sądownictwo, które czuwają nad przestrzeganiem prawa i utrzymaniem ładu oraz niosą pomoc w sytuacjach kryzysowych.

7.1. Policja

Budżet Komendy Miejskiej Policji w 2002 roku wyniósł 55 789 tys. zł. Na kwotę tą składała się dotacja z budżetu centralnego w wysokości 53 407 tys. zł oraz dofinansowanie z budżetu miasta w wysokości 2 382 tys. zł. Warto zauważyć, że w porównaniu do roku 2001 dotacja państwowa zmniejszyła się o 1 843 tys. zł (spadek o 3%). W tym samym czasie dofinansowanie z budżetu miasta wzrosło o 1 114 tys. zł (wzrost o 88%), co najlepiej świadczy, że prezydent Gdańska traktuje sprawę bezpieczeństwa publicznego w sposób priorytetowy.

Tabela 37. Budżet Komendy Miejskiej Policji w Gdańsku.
Zestawienie 2001-2002.

	2001	2002	dynamika
	w tysiącach zł		w procentach
Budżet KMP w Gdańsku, ogółem	56 518	55 789	- 1,3%
w tym: środki z budżetu centralnego	55 250	53 407	-3,3%
środki z budżetu miasta	1 268	2 382	+ 88%

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gdańsku.

Środki pochodzące z budżetu centralnego zostały przeznaczone na wypłaty wynagrodzeń dla funkcjonariuszy oraz bieżące funkcjonowanie jednostki. Z kwoty przekazanej przez miasto pokryto głównie wydatki inwestycyjne, w tym:

- budowę komisariatu Gdańsk-Południe 1 400 000 zł
- zakup sprzętu łączności 154 022 zł
- zakup wyposażenia do monitoringu przewoźnego 239 468 zł

Analizując stan bezpieczeństwa publicznego na terenie Gdańska zwraca uwagę tendencja spadkowa w ilości stwierdzonych przestępstw. W roku 2002 zanotowano 33 066 przestępstw, wobec 34 733 w roku 2001 i 35 518 w roku 2000, co oznacza 7%-owy spadek w ciągu dwóch lat. Kwestią budzącą niepokój jest jedynie obniżenie współczynnika wykrywalności sprawców. Jeszcze w roku 2001 spadkowi ogólnej liczby przestępstw towarzyszył wzrost wykrywalności, ale w roku 2002 wskaźnik ten uległ nieznacznemu obniżeniu. Dane zawarte w tabeli prezentują liczbę stwierdzonych przestępstw wraz z współczynnikiem wykrywalności, w podziale na poszczególne komisariaty.

Tabela 38. Przestępstwa stwierdzone wg rejonów działania komisariatów policji w Gdańsku. Zestawienie 2000-2002.

komisariat policji		2000		2001		2002	
		liczba przestępstw	wykrywalność w %	liczba przestępstw	wykrywalność w %	liczba przestępstw	wykrywalność w %
KP I	Chełm-Orunia	4 543	43,7	4 316	43,7	4 660	45,2
KP II	Śródmieście	6 659	43,4	5 882	45,6	4 291	27,4
KP III	Wrzeszcz	6 187	45,7	7 404	50,2	6 327	43,9
KP IV	Oliwa	1 954	50,9	1 782	48,7	1 332	34,8
KP V	Przymorze-Zaspa	6 347	44,7	5 951	45,4	8 196	62,4
KP VI	Nowy Port	2 259	45,0	2 143	50,1	1 799	48,5
KP VII	Stogi	1 504	47,3	1 586	54,1	1 354	44,9
KP VIII	Morena-Suchanino	4 859	43,8	4 483	42,5	4 039	28,0
KP IX	Osowa	1 206	49,0	1 186	54,8	1 068	48,6
razem		35 518	45,0	34 733	47,1	33 066	44,7

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gdańsku.

Tabela 39. Przestępstwa stwierdzone, o charakterze kryminalnym, na terenie Gdańska. Zestawienie 2000-2002.

	2000	2001	2002	dynamika rok 2000=100
przestępstwa o charakterze kryminalnym ogółem	32 914	32 596	29 989	91,1
w tym: zabójstwa	25	15	14	56,0
rozboje i wymuszenia rozbójnicze	1 401	1 372	1 445	103,1
kradzieże cudzej rzeczy	11 470	10 670	9 120	79,5
kradzieże z włamaniem	8 300	7 178	6 837	82,4
kradzieże pojazdów	2 216	1 848	1 937	87,4
bójki lub pobicia	139	131	94	67,6

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gdańsku.

Spośród ogólnej liczby stwierdzonych przestępstw, charakter kryminalny nosiło 29 989 (91%), natomiast reszta dotyczyła głównie niezgodnej z prawem działalności gospodarczej. W okresie ostatnich dwóch lat, tj od roku 2000, odnotowano spadek liczby wśród najważniejszych kategorii przestępstw. Blisko o połowę spadła liczba zabójstw, o jedną trzecią liczba bójek i pobić, o 20% liczba kradzieży cudzej rzeczy, o 18% kradzieży z włamaniem oraz o 13% kradzieży pojazdów. W kategorii rozbojów i wymuszeń rozbójniczych zanotowano 3%-owy wzrost.

W roku 2002 policjanci pionu prewencji przeprowadzili 62 830 patroli trwających po 8 godzin każdy. W trakcie służby patrolowej zatrzymano na gorącym uczynku lub w bezpośrednim pościgu 3 377 sprawców przestępstw. W wyniku czynności operacyjnych odzyskanych zostało 571 skradzionych pojazdów, zatrzymano 2 193 poszukiwanych osób. Ponadto w roku 2002 policjanci ujawnili 116 065 wykroczeń. Wobec sprawców zastosowano 96 481 pouczeń, nałożono 15 320 mandatów karnych oraz sporządzono 4 264 wnioski o ukaranie. W porównaniu do roku 2000 można zaob-

serwować odejście od nakładania mandatów oraz wniosków o ukaranie na rzecz zwiększonej liczby pouczeń.

Tabela 40. Problematyka wykroczeń na terenie Gdańska.
Zestawienie 2000-2002.

	2000	2001	2002	dynamika rok 2000=100
liczba wykroczeń ogółem	115 618	110 899	116 065	100,4
postępowanie wobec sprawców: pouczenia	83 340	91 368	96 481	115,8
mandaty karne	26 761	15 111	15 320	57,2
wnioski o ukaranie	5 517	4 420	4 264	77,3

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gdańsku.

W roku 2002 na ulicach Gdańska Policja odnotowała 738 wypadków drogowych oraz 3 655 kolizji. W porównaniu do poprzednich lat liczby te uległy zwiększeniu. Szczególnie uwagę zwraca wyraźny wzrost liczby kolizji drogowych, co zapewne w jakimś stopniu wynika ze stale rosnącej ilości samochodów poruszających się po gdańskich ulicach, ale przede wszystkim z nieostrożnej jazdy kierowców. Ogółem w roku 2002 bezpośrednio w wypadkach drogowych, lub w wyniku odniesionych obrażeń zmarło 25 osób, co jest liczbą zbliżoną do lat poprzednich. Wzrosła natomiast liczba osób poszkodowanych, w tym ciężko rannych prawie o jedną trzecią.

Tabela 41. Bezpieczeństwo ruchu drogowego na terenie Gdańska.
Zestawienie 2000-2002.

	2000	2001	2002	dynamika rok 2000=100
liczba wypadków drogowych ogółem	690	695	738	107,0
liczba kolizji drogowych	2 580	2 654	3 655	141,7
osoby zabite na miejscu w wypadkach drogowych	14	12	17	121,4
osoby, które zmarły w wyniku odniesionych obrażeń	12	12	8	66,7
ciężko ranni	172	178	228	132,6
lekko ranni	656	615	679	103,5

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gdańsku.

Co szósty wypadek i co czwarta kolizja drogowa miały miejsce na głównym ciągu komunikacyjnym miasta: ul. Grunwaldzka – al. Zwycięstwa – Podwale Grodzkie – Wały Jagiellońskie – Trakt Św. Wojciecha. Statystycznie, najwięcej wypadków i kolizji na terenie Gdańska zdarzyło się w piątki (726) oraz we czwartki (695). Najspokojniejsze dni pod tym względem to niedziela (380) i sobota (578), kiedy nie pracuje większość przedsiębiorstw, a spora część mieszkańców wypoczywa poza miastem.

Jak co roku, w Gdańsku odbyło się wiele festynów, uroczystości oraz wizyt delegacji państwowych i zagranicznych. Ogółem w 2002 roku policja brała udział w zabezpieczaniu 418 imprez ma-

sowych, w tym 167 stanowiły festyny, 148 to imprezy sportowe, 41 wizyt, 36 imprez muzycznych i 26 manifestacji. Rokrocznie w okresie letnim Policja prowadzi wzmożoną pracę aby zapewnić bezpieczeństwo turystom przybywającym do Gdańska. W tym celu organizowane są między innymi wspólne patrole składające się z funkcjonariuszy Straży Miejskiej i Policji.

7.2. Straż Miejska

Decyzją Rady Miasta Gdańska w roku 2002 na działalność Straży Miejskiej zostało przeznaczonych 9 272 tys. zł, czyli nieznacznie więcej niż w roku 2001. Na inwestycje wydatkowano 366 tys. zł, czyli prawie połowę więcej niż rok wcześniej. Ze środków tych zakupiono specjalistyczne samochody, skutery, kamerę cyfrową oraz komputery.

W roku 2002 strażnicy miejscy przeprowadzili 12 913 samodzielnych patroli oraz 2 757 patroli wspólnych z policją. W tym czasie zostało podjętych 77 457 interwencji, czyli o jedną szóstą więcej niż w roku 2001. Wobec sprawców wykroczeń zastosowano następujące sankcje karne:

- pouczenie o karalności popełnionego czynu – w 37 011 przypadkach,
- mandat karny – w 13 815 przypadkach, sprawców wykroczeń ukarano karą grzywny w postaci gotówkowej, bądź kredytowej, na łączna kwotę 801 tys. zł,
- zawiadomienia o popełnieniu czynu karalnego, czyli kary grzywny nałożone pod nieobecność sprawcy w miejscu wykroczenia, zastosowano w stosunku do 23 749 obwinionych, na kwotę 2 685 tys. zł,
- wnioski do Wydziału Grodzkiego przy Sądzie Rejonowym w Gdańsku sporządzono w stosunku do 877 osób,
- przewiezieniem do Izby Wytrzeźwień zakończyło się 1 785 interwencji.

Tabela 42. Struktura interwencji Straży Miejskiej w Gdańsku.
Zestawienie 2000-2002.

	2001	2002	dynamika rok 2001=100
liczba interwencji ogółem	66 156	77 457	117,1
postępowanie wobec sprawców: pouczenia	29 523	37 011	125,4
zawiadomienia o popełnieniu czynu karalnego, *nałożono kary grzywny na łączną kwotę*	19 789 *1 853 tys. zł*	23 749 *2 685 tys. zł*	120,0 *144,9*
mandaty karne wręczone osobiście, *na łączną kwotę*	14 073 *498 tys. zł*	13 815 *801 tys. zł*	98,2 *160,8*
przewiezienie do Izby Wytrzeźwień	1 214	1 785	147,0
wnioski do sądu o ukaranie	1 454	877	60,3
pozostałe	103	220	213,6

Źródło: Komenda Straży Miejskiej w Gdańsku.

W porównaniu z 2001 rokiem, liczba interwencji Straży Miejskiej zwiększyła się o 17%. Podobnie jak w roku 2001 blisko połowa interwencji zakończyła się pouczeniem. Stosowane je wobec obwinionych, działających nieświadomie i bez złej woli. Sprawcom, którzy czyny popełniali umyślnie, nie reagowali na pouczenia bądź odmawiali zapłacenia grzywien, wypisywane były mandaty. Co trze-

ci mandat został wręczony bezpośrednio osobie, która dopuściła się naruszenia przepisów. W pozostałych przypadkach sporządzono zawiadomienia o popełnieniu czynu karalnego, które zostały doręczone pocztą. Średnia kwota mandatu wręczonego osobiście wyniosła 58 zł, wobec 35 zł w roku 2001. Mandaty wystawiane zaocznie opiewały przeciętnie na kwotę 113 zł, wobec 94 zł rok wcześniej. O blisko 40% zmniejszyła się liczba wniosków o ukaranie kierowanych do Wydziału Grodzkiego przy Sądzie Rejonowym w Gdańsku. Prawie połowa wniosków dotyczyła nieprzestrzegania zasad bezpieczeństwa i porządku w komunikacji, a ponad 40% stanowiły wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym i samorządowym.

W roku 2002 zapoczątkowana została ciekawa inicjatywa, do której doszło przy współpracy władz miasta i Zakładu Karnego w Gdańsku-Przeróbce. Na mocy podpisanego porozumienia uruchomione zostały prace publiczne z udziałem osób osadzonych w zakładzie. Podczas akcji nadzorowanej przez funkcjonariuszy Straży Miejskiej uprzątnięto 87 nielegalnych wysypisk śmieci, wywożąc na wysypisko ponad 700 m^3 śmieci.

Obok działalności prewencyjnej, Straż Miejska prowadziła również działalność profilaktyczno-wychowawczą. W tym celu zorganizowano 972 spotkania, głównie w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach średnich. W spotkaniach tych wzięło udział ponad 28 tys. dzieci i młodzieży. Przygotowano także specjalny film na temat postępowania ze zwierzętami, który będzie przekazywany w celach edukacyjnych placówkom oświatowo-wychowawczym. Wcześniej, w ramach realizacji tego programu, strażnicy prowadzili specjalne pokazy z psem w gdańskich szkołach i przedszkolach. W roku 2002 odbyło się 176 takich pokazów, a uczestniczyło w nich prawie 7 tys. dzieci.

Strażnicy Miejscy brali również udział w zabezpieczaniu 225 imprez i 121 zdarzeń losowych. Ośmiu funkcjonariuszy zostało oddelegowanych do całodobowej obsługi 16 kamer monitorujących rejon Głównego Miasta. Kolejnych czterech, wspólnie ze Strażą Ochrony Kolei, prowadzi monitoring Dworca Głównego PKP. Straż Miejska obsługiwała także stanowisko kierowania w Miejskim Centrum Powiadamiania Ratunkowego, do którego w 2002 roku wpłynęło 8 101 zgłoszeń telefonicznych.

7.3. Straż Pożarna

W 2002 roku na funkcjonowanie Państwowej Straży Miejskiej w Gdańsku została przekazana dotacja z budżetu centralnego w wysokości 10 858 tys. zł. Władze Gdańska dodatkowo wspomogły straż kwotą 979 tys. zł, z czego 437 tys. zł przeznaczono na działanie i utrzymanie Miejskiego Centrum Powiadamiania Ratunkowego, a 542 tys. zł na zakupy inwestycyjne, w tym zakup dwóch ciężkich samochodów gaśniczych. Środki te przyczyniły się do poprawy wyposażenia strażaków w sprzęt i środki ochrony osobistej, co jest bardzo istotnym czynnikiem dla bezpieczeństwa ratowników, jak i osób przez nich ratowanych. Dodatkowo funkcjonariusze komendy poza zakresem swoich obowiązków wykonywali niezbędne, drobne prace remontowe, których łączną wartość można oszacować na ok. 80 tys. zł.

W obszarze działania Komendy Miejskiej PSP w Gdańsku, który jest równoznaczny z granicą administracyjną miasta, służbę pełni minimum 55 ratowników w 5 jednostkach ratowniczo-gaśniczych. W ich dyspozycji jest 8 samochodów gaśniczych, 2 samochody drabiny mechaniczne o zasięgu 30 i 37 metrów, 2 samochody podnośniki o zasięgu 21 i 18 metrów, 3 lekkie samochody ratownictwa technicznego, 1 ciężki samochód ratownictwa drogowego oraz 1 samochód ratownictwa techniczno-chemicznego, a także 1 samochód ratownictwa medycznego. Do dyspozycji, w re-

zerwie taktycznej pozostają jeszcze 4 samochody gaśnicze (w tym 1 proszkowy), 1 samochód ratownictwa wodnego i podwodnego, 5 kontenerów, 1 samochód średni kwatermistrzowski, skokochron, ciężki dźwig ratowniczy (50 ton) oraz inne pojazdy i sprzęt pomocniczy.

W 2002 roku na obszarze działania Komendy Miejskiej PSP w Gdańsku odnotowano 4 774 interwencje ratownicze, w których udział brały jednostki ochrony przeciwpożarowej. W ogólnej liczbie interwencji pożary stanowiły 2 209 zdarzeń, miejscowe zagrożenia 2 345, a fałszywe alarmy 220.

Tabela 43. Interwencje ratownicze Państwowej Straży Pożarnej na terenie Gdańska.
Zestawienie 2000-2002.

	2000	2001	2002	dynamika rok 2000=100
liczba interwencji ogółem	3 860	3 889	4 774	123,7
w tym: pożary	1 989	1 696	2 209	111,1
inne zagrożenia	1 731	2 050	2 345	135,5
fałszywe alarmy	140	143	220	157,1

Źródło: Komenda Miejska PSP w Gdańsku.

W porównaniu do poprzednich lat na uwagę zwraca ponad 20% wzrost liczby interwencji ogółem. Ma to szczególne znaczenie w kontekście utrzymania państwowej dotacji dla straży pożarnej na nie zmienionym poziomie. Komenda PSP jest zmuszona do wykonywania większej liczby zadań dysponując w zasadzie takimi samymi środkami. Dodatkowe koszty finansowe pociągają za sobą fałszywe alarmy, których w roku 2002 było 220. Udział fałszywych alarmów w ogólnej liczbie interwencji wyniósł 5%, wobec 4% w latach 2000-2001.

Tabela 44. Zatrudnienie i kwalifikacje funkcjonariuszy PSP w Gdańsku.
Zestawienie 2000-2002.

	2000	2001	2002	dynamika rok 2000=100
liczba zatrudnionych ogółem	286	287	287	100,3
w tym: strażacy	42	24	24	57,1
podoficerowie	174	188	182	104,6
aspiranci	34	36	37	108,8
oficerowie	36	39	44	122,2

Źródło: Komenda Miejska PSP w Gdańsku.

Ponad 97% pracowników straży pożarnej w Gdańsku pełni służbę mundurową, a jedynie 3% to pracownicy cywilni. Zatrudnienie utrzymywane jest na stałym poziomie i w roku 2002 wynosiło 287 osób. W ostatnich latach można zaobserwować stały wzrost poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych funkcjonariuszy Komendy Miejskiej PSP w Gdańsku. Spowodowane jest to z jednej strony ustawowym wzrostem wymagań, a z drugiej prowadzoną polityką kadrową zmierzającą do podnoszenia kwalifikacji. Dobre wyszkolenie ma szczególnie duże znaczenie w służbie pełnionej przez strażaków, gdyż ogranicza ryzyko nieszczęśliwych wypadków podczas pełnienia obowiązków, jak również zwiększa profesjonalizm podejmowanych działań.

Jednostki Komendy Miejskiej oprócz działań na własnym terenie, często wspomagały swoim sprzętem inne komendy powiatowe. Działo się tak w przypadkach, gdy zakres zadań do wykonania przekraczał możliwości jednostek lokalnych. W roku ubiegłym było 80 takich interwencji. Zazwyczaj były to działania z zakresu ratownictwa drogowego, wymagające użycia ciężkiego dźwigu i ciężkiego samochodu ratownictwa drogowego, ratownictwa wodnego lub ratownictwa medycznego.

7.4. Sądownictwo

Niezmiernie ważną rolę w procesie utrzymywania porządku i bezpieczeństwa publicznego pełnią sądy. Niestety sądownictwo boryka się od lat z poważnymi problemami. Ograniczone warunki lokalowe i zbyt mała liczba etatów utrudniają szybkie rozstrzyganie wpływających spraw. W Gdańsku działalność orzeczniczą prowadzą następujące jednostki sądowe:

- Sąd Rejonowy,
- Sąd Okręgowy,
- Sąd Apelacyjny oraz
- Naczelny Sąd Administracyjny, Wydział Zamiejscowy.

W 2002 roku do Sądu Rejonowego w Gdańsku wpłynęło ogółem 166 366 spraw i było to nieco mniej niż w roku 2001, co wynikało głównie z ograniczenia liczby spraw dotyczących ksiąg wieczystych. Podobnie jak w roku 2001 dominowały sprawy gospodarcze, których udział wyniósł 40%, sprawy cywilne stanowiły 23%, a sprawy dot. ksiąg wieczystych 16%. Wg stanu na koniec 2002 roku, w sądzie było zatrudnionych 536 osób, w tym 129 sędziów. Od roku 2001 przybyło 8 sędziów.

Tabela 45. Sprawy przyjęte do Sądu Rejonowego w Gdańsku.
Zestawienie 2001-2002.

		2001	2002	dynamika rok 2001=100
liczba spraw ogółem		169 009	166 366	98,4
w tym:	sprawy gospodarcze	68 106	67 649	99,3
	sprawy cywilne	30 503	38 547	126,4
	sprawy dot. ksiąg wieczystych	43 003	25 835	60,1
	sprawy karne	13 135	16 253	123,7
	sprawy rodzinne	9 283	11 161	120,2
	sprawy dot. pracy i ubezpieczeń społecznych	4 979	6 921	139,0

Źródło: Sąd Rejonowy w Gdańsku.

Wykres 8. Sprawy przyjęte do Sądu Rejonowego w Gdańsku w 2002 roku.

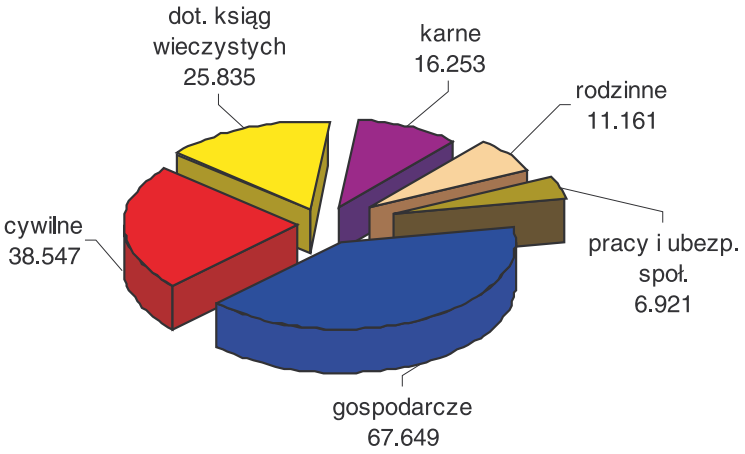

Źródło: Sąd Rejonowy w Gdańsku.

Do Sądu Okręgowego w Gdańsku w 2002 roku wpłynęło ogółem 43 252 spraw, w tym spraw cywilnych było 14 254, a spraw karnych 14 899. Na koniec roku sąd zatrudniał 91 sędziów. Sąd Apelacyjny w Gdańsku przyjął 12 879 spraw, czyli o 21% więcej niż rok wcześniej. Obsługą apelacji zajmowało się 46 sędziów orzekających oraz 57 urzędników sądowych.

Do Ośrodka Zamiejscowego w Gdańsku Naczelnego Sądu Administracyjnego wpłynęło w 2002 roku 6 390 skarg, czyli o 12% mniej niż rok wcześniej. W ciągu roku udało się załatwić 6 239 spraw, co oznacza, że tylko nieznacznie wzrosła liczba spraw zaległych, pozostających do załatwienia w roku 2003. Spośród wszystkich załatwionych w 2002 roku spraw na rozprawach załatwiono 3 458, natomiast na posiedzeniach niejawnych 2 781. Wg stanu na koniec roku 2002 w ośrodku NSA w Gdańsku pracowały 63 osoby, w tym 21 sędziów. Spośród 251 tysięcy decyzji administracyjnych, wydanych z upoważnienia Prezydenta Miasta Gdańska, 30 zostało zaskarżonych do NSA.

Infrastruktura komunalna

Infrastruktura komunalna

Rozdział 8

8. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Zadania infrastruktury miejskiej to zadania realizowane w ramach utrzymania dróg, obiektów inżynierskich, sygnalizacji świetlnej, to również zimowe i letnie oczyszczanie terenów miejskich, utrzymanie terenów zieleni, drzewostanu miejskiego, zagadnienia wodno – kanalizacyjne, melioracja, ciepłownictwo i zagospodarowanie odpadów w mieście.

8.1. Drogi

Miasto posiada rozbudowaną sieć dróg, o łącznej długości około 890 kilometrów, w tym 762 km dróg publicznych (administrowanych i zarządzanych przez miasto) oraz około 130 km dróg niepublicznych. Ocena stanu technicznego tych dróg jest bardzo zróżnicowana na poszczególnych rodzajach i odcinkach dróg. Znacząca część układu drogowego znajduje się w złym stanie technicznym, wymagającym bardzo wysokich nakładów finansowych, inwestycyjnych i bieżących, niezbędnych dla utrzymania ciągłości komunikacyjnej w mieście. Drogi, których utrzymanie jest zadaniem miasta, stanowią nieco ponad 60 % ogólnej ich długości. Pozostałą część stanowią drogi wojewódzkie i krajowe. Wszelkie naprawy i planowane rozbudowy tych odcinków wymagają finansowania z budżetu państwa. Strukturę sieci drogowej miasta i koszty jej utrzymania przedstawiono w tabeli 46. Strukturę ulic obrazuje tabela 47.

Tabela 46. Struktura sieci drogowej i koszty utrzymania dróg publicznych w roku 2002.

Wyszczególnienie	Długość dróg		Poniesione nakłady na utrzymanie	
	w km	w %	w tys. zł	w %
Ogółem	762,2	100	36 917	100
Drogi krajowe	51,3	6,73	6 196	16,78
Drogi wojewódzkie	25,4	3,34	3 094	8,38
Drogi powiatowe	175,2	22,98	17 010	46,08
Drogi gminne	510,3	66,95	10 617	28,76

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Tabela 47. Struktura ulic.

Wyszczególnienie	Liczba ulic		Powierzchnia jezdni	
	szt.	w %	w tys. m^2	w %
Ogółem	1253	100	6.277	100
Drogi krajowe	24	1,91	887	14,13
Drogi wojewódzkie	10	0,80	177	2,82
Drogi powiatowe	120	9,58	1.988	31,67
Drogi gminne	1099	87,71	3.225	51,38

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

W ramach utrzymania dróg w 2002 r. wykonano m.in. następujący zakres robót:

- naprawa nawierzchni bitumicznych przy użyciu asfaltu lanego oraz betonu asfaltowego w ciągu ulic: Trakt Św. Wojciecha, Łódzka, Starogardzka, Chrzanowskiego, Kartuska, Al. Grunwaldzka, Sandomierska, Wygon, Powalna. Ogólna powierzchnia wykonanych robót wyniosła 76 058 m^2, wartość remontów – 8 100,0 tys. zł,
- remonty nawierzchni brukowych i chodników o ogólnej powierzchni 55 232 m^2 w ciągach ulic: Grunwaldzka, Świętokrzyska, Trakt Św. Wojciecha, Kartuska, Grunwaldzka, Al. Zwycięstwa: wartość remontów wyniosła 4 776,6 tys. zł,
- naprawa dróg na osiedlach – w ramach tego zadania o wartości 2 453,4 tys. zł wykonano naprawy nawierzchni jezdni i chodników m.in. w ciągach ulic: Chrzanowskiego, Rzeczpospolitej, Barniewicka, Kartuska, Beethovena, Niepołomicka, Zaroślak, Ojcowska, Bystrzycka, Sandomierska,

8.2. Obiekty inżynieryjne

Tabela 48. Wielkość obiektów inżynieryjnych.

	Ilość obiektów (szt.)	Długość (m)	Powierzchnia (m^2)
Ogółem	230	12 969,2	129 713,1
Drogi krajowe	41	3 575,4	50 583,4
Drogi wojewódzkie	7	257,2	2 152,8
Drogi powiatowe	62	7 428,9	65 049,6
Drogi gminne	120	1 707,7	11 927,3

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

W ramach bieżącego utrzymania obiektów inżynieryjnych w 2002 r. wydatkowano 4 022,4 tys. zł i wykonano między innymi następujące prace:

- utrzymanie przeprawy promowo – mostowej w Sobieszewie wraz z naprawami mającymi na celu utrzymanie mostu w sprawności i remontami pontonów mającymi na celu podtrzymanie klasy dopuszczającej do pływania,
- ochrona urządzeń wyposażenia tunelu przy ul. 3-go Maja wraz z przeprowadzeniem konserwacji tych urządzeń i ich napraw,
- antykorozyjna ochrona mostu Siennickiego prowadzona w sposób ciągły,
- antykorozyjne zabezpieczenie wraz z iniekcją rys i pęknięć na estakadzie Żuławskiej,
- opracowanie komputerowej Ewidencji Obiektów Mostowych,
- opracowanie projektów na remonty mostów na ul. Wały Jagiellońskie i ul. Obywatelskiej,
- naprawy i remonty na obiektach inżynierskich – naprawy konstrukcji nośnych, barier, nawierzchni, dylatacji, izolacji, podpór, mające na celu utrzymanie pełnej sprawności technicznej i eksploatacyjnej obiektów, w tym:
- remont mostów w ul. Korzennej i ul. Targ Rakowy oraz wiaduktu w ul. Kielnieńskiej.

W tabeli 49 przedstawiono obiekty inżynieryjne w podziale rodzajowym (nie uwzględniono jedynie obiektów bez przęseł).

Tabela 49. Wykaz obiektów inżynieryjnych.

Rodzaj obiektu (szt.)	Krajowe	Wojewódzkie	Powiatowe	Gminne	Suma
Mosty, wiadukty, estakady, kładki dla pieszych	26	7	52	120	205
Przejścia podziemne	13	0	6	0	19
Tunele drogowe	2	0	4	0	6
Promy	0	1	0	0	1
Razem	41	8	62	120	231
Przepusty	24	9	39	113	185
Ogółem	65	17	101	233	416

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Zarządu Dróg i Zieleni w Gdańsku.

Nakłady finansowe poniesione w roku 2002 na realizację zadań w zakresie drogownictwa i infrastruktury przedstawiono w tabeli 50. W ramach tych robót wykonano takie prace jak:

- modernizacja ul. Słowackiego w Gdańsku na odcinku miejskim, tj. od dolnej granicy lasu do byłej linii kolejowej Wrzeszcz – Kokoszki (droga krajowa),
- budowa wiaduktu nad torami PKP w ciągu ul. Sucharskiego w Gdańsku wraz z dojazdami (droga powiatowa), zadanie to zostało dofinansowane przez Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A. w kwocie 2 140 tys. zł,
- modernizacja mostu drogowego nad potokiem Bystrzec/Strzyża w ciągu ul. Wiślanej w Gdańsku (droga gminna), zadanie dofinansowane przez ZMPG S.A. i Zespół Elektrociepłowni Wybrzeże w kwocie 545,1 tys. zł.

Tabela 50. Wykaz zadań inwestycyjnych wykonanych w 2002 r.

	Zmodernizowana długość dróg w km	Poniesione nakłady w tys. zł	Dofinansowanie w tys. zł
Ogółem	2,11	9 639,38	2 685,1
Drogi krajowe	1,33	6 522,99	–
Drogi wojewódzkie	–	–	–
Drogi powiatowe	0,75	2 935,52	2 140,0
Drogi gminne	0,03	180,87	545,1

Źródło: Dane z Zarządu Dróg i Zieleni w Gdańsku.

8.3. Ścieżki rowerowe

W roku 2002 oddano do użytku kolejne odcinki tras rowerowych (długości około 1 kilometra) finansowane z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Poniesione nakłady na realizację zadania wyniosły 863,04 tys.zł. Tak więc mamy już w mieście około 32 kilometry ścieżek (docelowo planowana jest ilość 60 km).

8.4. Zieleń miejska, parki i cmentarze

Ze względu na swoje walory rekreacyjno – przyrodnicze dużą rolę w zaspokajaniu potrzeb wypoczynkowych mieszkańców miasta spełniają parki, zieleńce i zadrzewienia zwarte. Wielkość i rodzaj terenów zieleni w mieście oraz wysokość nakładów finansowych związanych z ich utrzymaniem i konserwacją przedstawiono w tabelach 51 i 52.

Tabela 51. Wielkość terenów zieleni miejskiej.

Lp.	Wyszczególnienie terenów zieleni	Powierzchnia (ha)
1.	Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej w tym: - parki zabytkowe -parki pozostałe - zieleńce	240,33 36,83 102,00 101,50
2.	Tereny zieleni w pasach dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych	166,65
3.	Tereny zieleni w pasach dróg gminnych	36,54
4.	Lasy komunalne	1 069,80
5.	ogółem	1 513,32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Aktualny stan techniczny terenów zielonych w mieście jest bardzo zróżnicowany. Na najwyższym, reprezentacyjnym poziomie utrzymywane są: Park Oliwski, Park Przymorze, obiekt pamięci narodowej Westerplatte oraz część zieleńców położonych w śródmieściu miasta. Większość pozostałych terenów jest w nienajlepszym stanie technicznym, kwalifikującym je do remontu lub całkowitej renowacji.

Pozostałe zadania zrealizowane w roku 2002 w zakresie utrzymania zieleni miejskiej to:

- zagospodarowanie Placu im. J. Wybickiego – w ramach prac wykonano przebudowę fontanny w zakresie: małej architektury, zasilania wodno – kanalizacyjnego i energetycznego. Ustawiono dwie rzeźby: „Ławeczkę z Oskarem" i „Tańczącą dziewczynkę". Poniesiono nakłady na realizację w wysokości 737,0 tys. zł,
- budowa Pomnika Cmentarz Nieistniejących Cmentarzy przy kościele Bożego Ciała przy ul. 3 Maja w Gdańsku. Nakłady finansowe na realizację zadania wyniosły 1 260,4 tys. zł.

Tabela 52. Nakłady finansowe na konserwację zieleni w mieście.

Lp.	Nazwa zadania	Poniesione nakłady 2002 r. (tys. zł)
	Zieleń łącznie	8 068,8
1	Konserwacja zieleni	6 659,6
2	Konserwacja drzewostanu	999,9
3	Lasy komunalne	362,3
4	Pozostałe	47,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Nakłady finansowe na utrzymanie zieleni były w 2002 roku o 6 % niższe niż koszty poniesione w 2001 roku. Zmniejszenie środków finansowych przy równoczesnym zwiększeniu powierzchni terenów zieleni oraz wzroście cen usług, spowodowało, że wysoki standard utrzymania zieleni mógł być utrzymany tylko w centralnie położonych parkach i zieleńcach, natomiast na pozostałych obiektach konieczne było ograniczenie częstotliwości lub rozmiaru podstawowych prac ogrodniczych i porządkowych.

Cmentarze komunalne i wojskowe

W roku 2002 na terenie miasta czynnych było 9 cmentarzy komunalnych o łącznej powierzchni ponad 91 ha. Nakłady finansowe na ich utrzymanie i remonty wyniosły 178,5 tys. zł. Ponadto w mieście zlokalizowane są również cmentarze (mogiły) wojenne i wojskowe, zajmujące powierzchnię ponad 6 hektarów, na utrzymanie ich w 2002 r. wydatkowano ponad 67,0 tys. zł. W ramach prac utrzymaniowych na tych obiektach wykonano bieżącą konserwację zieleni, drzewostanu, zabiegi utrzymania czystości oraz naprawy zdewastowanych elementów ogrodzeń i wystroju cmentarzy. Na początku 2002 roku poniesiono koszty w wysokości 17,0 tys. zł, związane z dokonaną naprawą nawierzchni kamiennych na placu apelowym na Cmentarzu Żołnierzy Radzieckich.

Ogółem wydatki miasta w 2002 r. na poszczególne obiekty wyniosły:

– Cmentarz Zaspa 18,9 tys. zł,
– Cmentarz Żołnierzy Radzieckich 42,3 tys. zł,
– Cmentarz Westerplatte i pozostałe obiekty 6,2 tys. zł.

8.5. Miejski Ogród Zoologiczny Wybrzeża

Podstawową funkcją gdańskiego ZOO jest popularyzacja ochrony przyrody i środowiska naturalnego oraz prowadzenie działalności naukowo–badawczej w tym zakresie, ponadto, urządzanie i rozbudowa ogrodu poprzez:

- kompletowanie, utrzymanie oraz rozszerzenie kolekcji zwierząt zgodnie z założeniami wieloletniego programu dydaktyczno–oświatowego, naukowo– badawczego oraz działalności hodowlanej,
- zapewnienie optymalnych warunków bytowania i utrzymania zwierząt, a zwłaszcza okazów fauny ginącej,
- współdziałanie z instytucjami i organizacjami powołanymi do ochrony zwierząt i środowiska naturalnego,
- modernizację i rozbudowę obiektów ekspozycyjnych i zaplecza hodowlanego,
- wymianę i sprzedaż zwierząt,
- hodowlę zwierząt laboratoryjnych dla potrzeb Ogrodu Zoologicznego,
- uprawę roślin dla zapewnienia tzw. zielonej taśmy,
- działalność handlową w zakresie wydawnictw popularno–naukowych, folderów, pocztówek, maskotek itp.

W 2002 r. koszty utrzymania ogrodu wyniosły 6 618,0 tys. zł, na co złożyły się: zakup pasz i materiałów, zakup usług materialnych i niematerialnych, zakup energii oraz koszt wynagrodzenia pracowników. Ponadto na działalność remontową wydatkowano około 730,0 tys. zł. Całość kosztów związanych z funkcjonowaniem ogrodu zamknięto w roku 2002 kwotą ponad 7 300 tys. zł. W ra-

mach wydatków inwestycyjnych wykonano opracowanie planu zagospodarowania terenu partii wejściowej do ZOO. Zakończono również adaptację budynku typu Stolbud na potrzeby ekspozycyjne ptaków i gadów oraz zmodernizowano ciągi piesze dla zwiedzających.

8.6. Schronisko dla bezdomnych zwierząt w Gdańsku

W 2002 r. wydatki schroniska dotyczyły realizacji następujących zadań:

- utrzymanie schroniska 567,1 tys. zł,
- prowadzenie zespołu interwencyjnego 182,8 tys. zł,
- prowadzenie programu sterylizacji i kastracji zwierząt 56,7 tys. zł,
- zakup usług remontowych 47,6 tys. zł.

Przeciętna liczba stan zwierząt przebywających w Schronisku w okresie 2002 r. wynosiła 260 sztuk psów i 70 sztuk kotów.

W budżecie miasta na 2002 r. na przeprowadzenie remontu po pożarze schroniska zaplanowano środki w wysokości 100,0 tys. zł wg wcześniejszych szacunków. Prace remontowe polegały na rozbiórce spalonego budynku i przygotowaniu terenu pod przenośne, tymczasowe kontenery oraz wyremontowanie budynków nadpalonych i nie nadających się do dalszej eksploatacji.

W trakcie przeprowadzania remontu, zakres prac okazał się mniejszy niż zakładano i w związku z tym koszt ostateczny wyniósł około 48,0 tys. zł.

8.7. Wodociągi i kanalizacja

Saur Neptun Gdańsk S.A. prowadzi działalność eksploatacyjną i świadczy usługi w zakresie dostawy wody i odprowadzania ścieków zgodnie z zawartym kontraktem pomiędzy miastem, a spółką.

Wykaz majątku na dzień 31.12.2002 r.

Woda

1. obiekty wodociągowe:

- ujęcia wodociągu centralnego miasta: głębinowe – 6, powierzchniowe – 1,
- ujęcia bez połączenia z wodociągiem centralnym: głębinowe - 10,
- przepompownie wody (sieciowe i strefowe) – 9,
- hydrofornie - 14 szt.,
- zbiorniki retencyjne - 14 zbiorników o łącznej pojemności 54,5 tys m^3 wody,

2. sieć wodociągowa ogółem 1053,2 km, w tym:

magistrale	192,8 km
sieć rozdzielcza	662,1 km
przyłącza	198,3 km

Pokrycie miasta siecią wodociągową wynosi 98,7%. Jednak jej stan techniczny jest niezadawalający. Część urządzeń jest nawet stuletnia (ponad 20% długości sieci), często o podwyższonej awaryjności, co sprawia, że niezbędna jest kontynuacja zadań ujętych w „Programie Naprawy i Modernizacji Sieci Wodociągowej" (w ramach inwestycji i remontów kapitalnych). Coroczne nakłady inwestycyjne i remontowe nie pokrywają rosnących potrzeb w tym zakresie.

Ścieki

1. Obiekty

- oczyszczalnie:
  - oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna Zaspa o zdolności przerobowej 180,0 tys. m^3/dobę,
  - oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna Wschód o zdolności przerobowej 20,0 tys. m^3/dobę,
- przepompownie ścieków (ze stałą lub dochodzącą obsługą) – 51,
- punkty zlewne – 3.

1. Sieć kanalizacji sanitarnej – 907,4 km

- kanały grawitacyjne – 609,5 km
- rurociągi tłoczne – 65,2 km
- przykanaliki – 232,7 km

Kształtowanie się cen za usługi dostawy wody i odprowadzania ścieków przestawiono w tabeli 53.

Tabela 53. Ceny jednostkowe usług dla osób fizycznych w latach 2000 – 2002.

Lp.	Rodzaj usługi	Okres			Dynamika wzrostu 2002/2001 (w %)
		2000	2001	2002	
1	dostawa wody	1,40	1,72	2,39	139
2	odbiór ścieków	1,50	1,83	2,32	127

Źródło: Opracowanie własne na podstawie cenników Saur Neptun.

Utrzymanie infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej

Obecnie możliwe do uzyskania środki finansowe na remonty sieci nie pozwalają na realizację nawet połowy typowanych zadań rocznych. Niewielki zakres wykonywanych remontów i przebudowy sieci powoduje wzrost potrzeb i zaległości.

W ramach bieżących prac eksploatacyjnych w roku 2002 wykonano:

- płukania wodne sieci 1 054 km
- płukania hydropneumatyczne sieci 43 km
- wymianę istniejących hydrantów wraz z modernizacją 160 szt.
- montaż dodatkowych hydrantów wraz z węzłem 33 szt.
- wymianę istniejącej armatury 27 szt.
- montaż dodatkowej armatury 25 szt.

Sieć kanalizacji sanitarnej:

W roku 2002 rozbudowano sieć kanalizacji sanitarnej o dalsze 23 km. Całkowita jej długość wyniosła 907,4 km.

Stan techniczny sieci jest niezadowalający. Najczęściej występujące problemy to zaniżenia, zniszczenia mechaniczne spowodowane m.in. przerastaniem korzeni drzew. Dla zapewnienia niezawodności pracy systemu wodociągowo – kanalizacyjnego konieczne jest ciągłe inwestowanie w modernizacje i remonty kapitalne istniejących obiektów i sieci.

Tabela 54. Koszty utrzymania systemu wodociągowo – kanalizacyjnego w 2002 r.

Wyszczególnienie	Wykonanie w 2001 r. (tys. zł)	Wykonanie w 2002 r. (tys. zł)
INWESTYCJE - wodociągi	7 461,4	4 024,3
INWESTYCJE – kanalizacja	6 854,8	2 367, 4
Dokumentacja przyszłościowa	46,5	
Ogółem:	14 362,8	6 391,7

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Remonty kapitalne urządzeń wodno – kanalizacyjnych miasta w roku 2002 zrealizowano na łączną kwotę 3 717,1 tys. zł, z tego:

– na rzecz zaopatrzenia w wodę 2 073,1 tys. zł,
– na rzecz odprowadzania ścieków 1 644,0 tys. zł.

8.8. Miejski system melioracyjny

Właścicielem infrastruktury technicznej jest Miasto. Spółka „Gdańskie Melioracje" jest administratorem w jego imieniu. Działania spółki koncentrują się na eksploatacji, utrzymaniu i konserwacji urządzeń melioracyjnych i kanalizacji deszczowej, utrzymaniu fontann dekoracyjnych, dowozie wody pitnej i organizacji obrony przeciwpowodziowej miasta.

1. Urządzenia melioracyjne:
   - cieki otwarte 305 000 mb
   - budowle na ciekach 1 062 szt.
   - zbiorniki retencyjno-osadowe 31 szt.
   - stacje pomp 15 szt.
   - wały przeciwpowodziowe 11 280 mb
   - drenaże i cieki skanalizowane 9 187 mb
2. Kanalizacja deszczowa:
   - sieć kanalizacji deszczowej 512 964 mb
   - studnie kontrolne i wpusty uliczne 23 674 szt.
   - osadniki piaskowe 30 szt.
   - separatory 45 szt.
   - sieć niezinwentaryzowana w osiedlach: Osowa, Kokoszki, Olszynka i Rudniki 12 000 mb
3. Studnie publiczne i fontanny:
   - studnie komunalne 82 szt.
   - studnie głębinowe 2 szt.
   - fontanny i zabytkowa studnia „Neptun" 7 szt.

Stan techniczny urządzeń

1. Układy melioracyjne:

Systemy melioracyjne na terenach depresyjnych były projektowane i budowane w latach 1920--1935 i spełniały swe funkcje dla terenów niezurbanizowanych.

Część urządzeń melioracyjnych na terenach wysoczyzny morenowej stanowiły cieki naturalne, ukształtowane poprzez konfigurację terenową, co było wystarczające dla bardzo luźnej zabudowy urbanistycznej oraz stanowiły naturalne zbiorniki retencyjne, powiększały również retencję gruntową. Stan techniczny tych urządzeń ogranicza ich sprawność funkcjonalną, co wymaga zwiększenia nakładów finansowych na ich utrzymanie i modernizację. Wysokich nakładów inwestycyjnych wymaga również ich przebudowa dla potrzeb obecnie zurbanizowanych fragmentów miasta. Istniejąca zabudowa i zagospodarowanie terenów przyległych uniemożliwiają prawidłową konserwację poprzez brak dostępu i dojazdu do rowów.

2. Kanalizacja deszczowa:

Sieć kanalizacji deszczowej na terenie miasta Gdańska realizowana była w różnych okresach. Najstarsza część sieci deszczowej (stanowiąca 27% sieci miejskiej) pochodzi z lat przedwojennych i czasów odbudowy miasta, a 73% z okresu intensywnej urbanizacji (powstawanie i rozbudowa takich osiedli jak: Przymorze, Zaspa, Brzeźno, Morena, Chełm, Suchanino i Orunia). Budowa sieci na obszarach wyżynnych była prowadzona bez modernizacji w rejonach dolnego tarasu, co powoduje trudności i zakłócenia w odprowadzeniu wód opadowych. Przeglądy wykazały niezadawalający stan techniczny sieci kanalizacji deszczowej oraz bardzo silne jej zamulenie.

Łącznie około 40% sieci, tj. 200 kilometrów jest zamulone po powodzi z lipca 2001 roku. Oprócz powyższego przyczynami obecnego stanu technicznego sieci jest w dużym stopniu wiek, technologia wykonania oraz materiały, z których urządzenia kanalizacyjne budowano (niewłaściwa podbudowa do obecnego natężenia ruchu komunikacyjnego). Mała sprawność systemów odwadniających powoduje zwiększenie kosztów eksploatacyjnych, zagrożenie szkodami w mieniu mieszkańców, zakłócenia w funkcjonowaniu komunikacji miejskiej. Coroczne nakłady finansowe na eksploatację oraz modernizację tych systemów są niewystarczające w stosunku do potrzeb, co powoduje ich dalszą dekapitalizację i zmniejsza sprawność techniczno – funkcjonalną. Należy zwrócić też uwagę na obszary zurbanizowane, które nie posiadają sieci odwadniających np.: rejon ul. ul. Chrzanowskiego i Hubala.

Zadania zrealizowane

W roku 2002 w budżecie miasta wydatkowano środki finansowe na:

1. roboty konserwacyjno–eksploatacyjne w wysokości 13 157,7 tys. zł, w tym:
   - urządzenia melioracyjne 4 857,2 tys.zł,
   - kanalizacja deszczowa 7 363,7 tys.zł,
   - studnie publiczne i dowóz wody 936,8 tys.zł.
2. usuwanie skutków powodzi z 2001 roku w wysokości 7 530,6 tys.zł, w tym:
   - przesunięte płatności zadań z 2001 r. na rok 2002 5 659,2 tys.zł,
   - roboty zrealizowane w 2002r. 1 871,4 tys.zł.

W ramach robót konserwacyjno – eksploatacyjnych wykonano:

- odmulenie potoków 1 912 mb
- odmulenie rowów i kanałów 12 044 mb
- koszenie skarp cieków i wałów 85 ha
- remont barierek ochronnych wzdłuż potoku Strzyża 320 mb
- bagrowanie zbiorników 2 650 m^3
- oczyszczenie sieci kanalizacji deszczowej 127 569 mb
- oczyszczenie przykanalików 35 443 mb

- czyszczenie studni rewizyjnych 7 804 szt.
- czyszczenie wpustów ulicznych 18 504 szt.
- awaryjny remont wpustów 205 szt.
- awaryjny remont studni 219 szt.
- czyszczenie separatorów 32 szt.
- monitoring sieci kanalizacji deszczowej 3 979 mb
- awaryjne naprawy kanalizacji deszczowej 428 mb
- konserwacje bieżące studni 48 szt.
- utrzymanie dwóch ujęć wgłębnych na osiedlu Morena i zabytkowej studni Neptuna
- utrzymanie i konserwacje fontann 8 szt.
- dowóz wody pitnej do miejscowości pozbawionych sieci wodociągowej i studni publicznych 6 punktów

Tabela 55. Wybrane wskaźniki kosztów utrzymania infrastruktury.

Lp.	Obiekt infrastruktury	Jedn. miary.	Ilość		Koszt jednostkowy	
			2001	2002	2001	2002
1	Potoki i kanały	km	147,0	147,0		
2	Koszt utrzymania 1 km potoku, kanału	tys.zł.			42,2	42,4
3	Długość rowów melioracyjnych	km	158,0	158,0		
4	Koszt utrzymania 1 mb rowu melioracyjnego	tys.zł.			4,1	4,2
5	Ilość studni	szt.	84	84		
6	Koszt utrzymania 1 studni	tys.zł.			2,2	2,3
7	Ilość dowożonej wody	m^3/m-c	180,0	340,0		
8	Długość sieci kanalizacji deszczowej	km	501,9	512,9		
9	Ilość studni rewizyjnych	tys. szt.	11,6	12,3		
10	Ilość wpustów ulicznych	tys. szt.	11,4	11,4		
11	Koszt oczyszczania 1 mb sieci kanalizacji	zł.			8,95	9,15
12	Koszt oczyszczania studni rewizyjnej mechanicznie	zł.			109,95	110,40
13	Koszt oczyszczania studni rewizyjnej ręcznie	zł.			195,64	196,20
14	Koszt oczyszczania wpustu ulicznego mechanicznie	zł.			48,65	56,60
15	Koszt oczyszczania wpustu ulicznego ręcznie	zł.			50,64	65,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

W ramach usuwania skutków powodzi z 2001 r. wykonano:

- odmulenie piaskowników na potoku Bystrzec II, Strzyża,
- odbudowa przepustów na potokach Oruński i Maćkowy,
- odbudowa potoku Św. Wojciech, Oruńskiego,
- odbudowa barierek ochronnych i wału kanału Raduni.

8.9. Ciepłownictwo

Zapewnienie mieszkańcom Gdańska dostaw ciepłej wody i ciepła to nadrzędne zadanie Gdańskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej (GPEC).

W tabeli 56 przedstawiono wartość netto środków trwałych firmy.

Tabela 56. Wartość netto środków trwałych GPEC na 31.12.2002 r.

Grupa środków trwałych	Wartość netto (tys.zł)
grunty	193,90
budynki	28 456,10
budowle	150 531,50
kotły i maszyny energetyczne	1 581,60
maszyny, urządzenia ogólnego zastosowania	19 818,00
maszyny, urządzenia specjalne branżowe	44,60
urządzenia techniczne	1 143,50
środki transportowe	142,50
narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie	7 610,30
ogółem	209 522,30

Źródło: Opracowanie Wydziału Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Opis ogólny miejskiej sieci ciepłowniczej (m.s.c.)

Sieć ciepłownicza miasta jest w układzie promieniowym, z niewielką ilością połączeń pierścieniowych. Rurociągi miejskiej sieci ciepłowniczej prowadzone są zarówno pod ziemią, jak i na jej powierzchni. Charakteryzuje się ona dużą rozpiętością zarówno poziomą, jak i pionową. Najdalsi odbiorcy ciepła znajdują się w odległości około 12 km od źródła ciepła, a różnica poziomów pomiędzy najwyżej położonymi obiektami przyłączonymi do sieci ciepłowniczej, a elektrociepłownią wynosi około 100 m. Wymusza to konieczność stosowania w systemie grzewczym miasta stacji podnoszenia ciśnień.

Łączna długość sieci wynosi 412 km, na co składają się:

- sieci magistralne – 79 km
- sieci rozdzielcze i osiedlowe wraz z przyłączami – 333 km.

Sieci magistralne

Stan techniczny sieci magistralnych jest średni, około 30 % całkowitej długości stanowią stosunkowo nowe sieci w technologii preizolowanej (24 km przy całkowitej długości 79 km). Dzięki wymianom przeprowadzonym w latach 1993 – 1996 (w ramach pożyczki uzyskanej z Banku Światowego) na sieciach będących w najgorszym stanie technicznym zmniejszyło się bezpośrednie zagrożenie awaryjne. Jednak większość odcinków sieci jest ponad dwudziestopięcioletnia i zagrażające jej procesy korozji i zniszczenia są daleko posunięte.

Sieci rozdzielcze

Stan techniczny sieci rozdzielczych generalne jest zły, większość z nich pochodzi sprzed 25 lat. Ich jakość, według dzisiejszych standardów, pozostawia wiele do życzenia. Poprowadzone są w są-

siedztwie ciągów komunikacyjnych, których obciążenie w ostatnim okresie wzrosło w sposób kiedyś niewyobrażalny. Wzmożony ruch ciężkich pojazdów powoduje drgania gruntu, które przenoszą się na układy infrastruktury podziemnej. Efektem tego jest rozszczelnienie kanałów osłonowych i przedostawanie się do nich wód opadowych i gruntowych. Sieci rozdzielczych w dobrym stanie technicznym, najnowszej generacji, w technologii rur preizolowanych jest zaledwie 51 km, co stanowi 15% całej długości, głównie na najnowszych osiedlach w południowych dzielnicach miasta.

Instalacje odbiorcze zewnętrzne stanowiące własność GPEC.

Stan techniczny instalacji odbiorczych zewnętrznych jest bardzo zróżnicowany. Część z nich to dawne sieci kotłowni lokalnych, podłączanych z biegiem czasu do miejskiej sieci ciepłowniczej (m.in. instalacje w rejonie Starego Miasta, Małego Przymorza, Wrzeszcza, Siedlec). Są to instalacje bardzo stare, często blisko 40-letnie, w bardzo złym stanie technicznym. Ale są również stosunkowo nowe instalacje w niedawno powstałych nowych dzielnicach miasta, przede wszystkim na Chełmie i Orunii Górnej. Ich stan techniczny jest dość dobry. Najnowsze odcinki wykonane są w technologii preizolowanej. Jest ich niewiele, bo stanowią zaledwie ok. 9 % całkowitej długości zewnętrznych instalacji odbiorczych.

Węzły indywidualne.

Stan techniczny węzłów indywidualnych stanowiących własność GPEC jest dobry, dzięki przeprowadzonej w latach 1994–2000 modernizacji. W węzłach najstarszych, modernizowanych w latach 1994–1997, stopniowo rośnie awaryjność, głównie urządzeń automatyki, pomp i wymienników, ale nie jest to jeszcze zjawisko ilościowo znaczące.

Stan techniczny węzłów obcych jest niewystarczający. Wykonane są w starych technologiach, bez transformacji ciepła, są to węzły bezpośrednie, gdzie nośnik ciepła z miejskiej sieci ciepłowniczej wpływa bezpośrednio do instalacji wewnętrznej obiektów.

Węzły grupowe.

Stan techniczny węzłów grupowych jest dość dobry. Wszystkie starsze węzły zostały zmodernizowane. Są to węzły wymiennikowe, z wymiennikami płytowymi, z pełna automatyką.

Stacje podnoszenia ciśnień.

Stan techniczny stacji podnoszenia ciśnień (SPC) jest zróżnicowany. W zakresie technologii zarówno stacja Zaspa jak i stacja Wileńska wymagają modernizacji, SPC Niedźwiednik została niedawno zmodernizowana. Stan techniczny urządzeń stacji transformatorowych w tych trzech stacjach jest dość dobry, stan techniczny budynków jest zróżnicowany, niektóre wymagają remontu, pozostałe są w niezłym stanie technicznym, na bieżąco konserwowane i remontowane.

8.10. Utylizacja odpadów – Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o.

Miejskie składowisko odpadów komunalnych eksploatowane jest przez Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. i obsługuje również sąsiednie gminy: Kolbudy, Żukowo, Pruszcz Gdański.

Podstawowe usługi świadczone przez zakład to:

- unieszkodliwianie odpadów komunalnych poprzez składowanie i odzysk biogazu,
- składowanie odpadów innych niż komunalne,
- zbiórka i zagospodarowanie odpadów segregowanych,
- gromadzenie i utylizacja odpadów niebezpiecznych,
- biodegradacja odpadów zaolejonych,

- kompostowanie odpadów zielonych,
- składowanie i zagospodarowywanie odpadów budowlanych.

Eksploatacja wysypiska prowadzona jest w sposób ograniczający uciążliwość składowiska dla otoczenia. W tym celu prowadzony jest systematyczny monitoring stanu środowiska.

W tabeli przedstawiono wielkość odpadów utylizowanych w latach 2000–2002.

1. Aktualny stan majątku

Stan majątku netto wynosi 7 452,1 tys. zł i obejmuje następujące składniki: grunty, obiekty inżynierii lądowej i wodnej, kotły i maszyny energetyczne, maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania, urządzenia techniczne, środki transportu, narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie.

2. Urządzenia techniczne zakładu:

- instalacja odzysku biogazu – składa się z systemu pozyskiwania biogazu, urządzeń do produkcji i przesyłu energii elektrycznej,
- oczyszczalnia odcieków i współpracujące z nią obiekty: stacja pomp, rurociągi, studnie rewizyjne,
- kompostownia kontenerowa, składająca się z 8 kontenerów do kompostowania, filtra biologicznego, stacji nadmuchu i pomieszczenia sterującego oraz placu manewrowego,
- sprzęt ciężki: spychacze, kompaktory, ładowarki, walec wibracyjny, równiarko-zgarniarka, koparko-ładowarka, inne. Stan techniczny sprzętu zależny od jego przebiegu i czasu pracy. Kompaktor BOMAG o masie 45 ton (jeden z największych pracujących w Europie) zakupiony w 2002 r. jest w stanie bardzo dobrym. Dzięki niemu uzyskiwany jest większy stopień zagęszczenia odpadów, co w konsekwencji przedłuży czas funkcjonowania składowiska w Gdańsku – Szadółkach oraz poprawi stan sanitarny składowiska,
- studnia głębinowa, sieć wodociągowo kanalizacyjna, zbiornik na ścieki bytowe,
- studnie piezometryczne do monitoringu wód,
- mogilniki do składowania odpadów niebezpiecznych,
- wagi samochodowe o nośności min. 35 ton – 2 szt.

Tabela 57. Odpady utylizowane w latach 2000 – 2002.

Rodzaj	Ilość (tys. ton)		
	2000	2001	2002
nie segregowane odpady komunalne (nie segregowane odpady podobne do komunalnych)	220,00	256,00	192,3
ziemia	12,15	10,00	3,9
gruz, materiały rozbiórkowe i remontowe	58,70	58,70	21,8
odpady materiałów budowlanych zawierających azbest (niebezpieczne)	0,23	0,30	0,32
odpady do kompostowania	3,60	3,70	7,7
pozostałe	17,32	21,30	5,68
razem	312,00	350,00	231,7

Źródło: Opracowanie na podstawie informacji z Wydziału Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Zawarte w tabeli 57 informacje wskazują na zmniejszenie ilości utylizowanych odpadów w roku 2002 w stosunku do roku poprzedniego. Spadek dotyczy jedynie ciężaru zanieczyszczeń (m.in. na

skutek zmniejszenia się udziału odpadów ciężkich z ogrzewania piecowego). Zwiększa się natomiast ich pojemność. Miejskie odpady są coraz lżejsze ale bardziej przestrzenne (wzrasta udział folii, plastiku, papieru).

Informacja dotycząca prowadzonej od 1993 roku na terenie miasta Gdańska selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

Segregacja, gromadzenie i wywóz odpadów surowcowych, nadających się do ponownego wykorzystania realizowane są poprzez sieć punktów gromadzenia odpadów surowcowych, wyposażonych w zestawy pojemników do selektywnej zbiórki. Na terenie Gdańska, każdy punkt gromadzenia odpadów surowcowych zlokalizowany jest w miejscu uzgodnionym z zarządcą nieruchomości oraz z firmą wywozową i zawiera specjalne, odpowiednio oznakowane i zabezpieczone pojemniki:

- niebieskie – do zbiórki papieru,
- zielone – do zbiórki szkła opakowaniowego z kieszenią na zużyte baterie,
- żółte – do zbiórki tworzyw sztucznych,
- czerwone – do zbiórki puszek aluminiowych po napojach,
- białe – do zbiórki szkła bezbarwnego.

Na terenie miasta zainstalowano 460 zestawów pojemników do selektywnej zbiórki odpadów surowcowych:

- 260 zestawów 3 - pojemnikowych (po 1 pojemniku na papier, szkło, tworzywa sztuczne),
- 200 zestawów 4 - pojemnikowych (dodatkowy pojemnik na puszki lub szkło bezbarwne).

W wyniku selektywnej zbiórki odpadów „u źródła" w 2002 roku odzyskano następujące ilości odpadów surowcowych, które zostały zawrócone do ponownego wykorzystania (czysty surowiec):

- papier – 567 ton
- szkło – 618 ton
- tworzywa sztuczne – 110 ton.

8.11. Mienie komunalne

Wielkość mienia komunalnego miasta uzależniona jest od ilości oraz wartości akcji i udziałów posiadanych przez miasto w różnych firmach. W tabeli 59 przedstawiono spółki, w których 100% kapitału posiada miasto Gdańsk.

Informacje o wynikach finansowych tych spółek (stan na 31.12.2002 r.) przedstawiono w tabeli 58.

Tabela 58. Wyniki finansowe spółek z wyłącznym kapitałem miasta.

Firma	Koszty ogółem (operacyjne, finansowe) (w tys. zł)	Przychody ogółem (ze sprzedaży, z działalności operacyjnej, finansowej) (w tys.zł)	Strata/zysk netto (w tys.zł)
GPEC	271 247,5	252 291,6	-18 955,9
Z-d Utylizacyjny	10 908,0	12 255,5	1 347,5
GTBS	2 907,1	4 757,8	1 850,7
TBS „Motława"	886,5	593,5	-293,0
Razem	285 949,0	269 898,4	-16 050,6

Źródło: Wydział Skarbu UM w Gdańsku.

Tabela 59. Spółki prawa handlowego ze 100% udziałem kapitału miasta w 2002 r.

Wyszczególnienie	Wielkość kapitału zakładowego (tys.zł)
Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp .z o.o. ul. Zawiszy Czarnego, Gdańsk	58 313,0
Wolny Obszar Celny w Gdańsku Sp. z o.o. ul. Heweliusza 1, Gdańsk	0,2
Zakład Utylizacji Sp. z o.o. ul. Reduta Żbik 5, Gdańsk	3 988,0
Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. ul. Beniowskiego 5, Gdańsk	25 369,5
Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Motława" Sp. z o.o. ul. Królikarnia 13, Gdańsk	9 244,0
„Gedanium" Gdański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	500,0
RAZEM	97 414,7

Źródło: Wydział Skarbu UM w Gdańsku.

1. Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o.

W 2002 r. podjęto szereg działań mających na celu:

- dostosowanie organizacji i struktur firmy do wymogów otoczenia oraz zmianę dotychczasowych procedur działania,
- racjonalizację kosztów działania poprzez zmiany w stanie zatrudnienia (odejścia na emerytury, zwolnienia na skutek likwidacji stanowisk, przekazanie pracowników do firmy ochrony mienia), zatrudnienie w 2002 r. wyniosło 584 osoby (pomniejszone zostało o 38 etatów w stosunku do roku poprzedniego),
- poprawę efektywności pracy w sferze produkcyjnej poprzez utworzenie wydzielonych zakładów eksploatacji. W ich strukturze wydzielono brygady remontowe, których zadaniem jest realizacja inwestycji, remontów i awarii we własnym zakresie, co niewątpliwie przyczyni się do znacznego obniżenia kosztów remontów.

Wszystkie powyższe działania miały na celu dopasowanie sposobu zarządzania przedsiębiorstwem do standardów powszechnie stosowanych w Unii Europejskiej.

2. Wolny Obszar Celny w Gdańsku Sp. z o.o. Spółka nie prowadzi działalności i nie zatrudnia pracowników.

3. Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o.

Główny przedmiot działalności to składowanie i utylizacja odpadów komunalnych. W roku 2002 zwiększono kapitał zakładowy o 2 296,0 tys. zł. Stan zatrudnienia: 45 osób.

4. Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

Najważniejsze sfery działalności to: budownictwo domów mieszkalnych i ich eksploatacja na zasadach najmu, wynajem nieruchomości na własny rachunek, zarządzanie nieruchomościami mieszkalnymi. Kapitał zakładowy uległ zwiększeniu w 2002 r. o 3 000,0 tys. zł. Zatrudnienie w stosunku do roku 2001 zwiększyło się o 1 osobę i wyniosło 22 etatów.

5.Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Motława" Sp. z o.o.

Przedmiotem działalności spółki jest: wynajem nieruchomości na własny rachunek, zarządzanie nieruchomościami komunalnymi, wykonywanie robót ogólnobudowlanych, związanych ze wznoszeniem budynków, kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek, rozbiórka i burzenie

obiektów budowlanych, roboty ziemne. W 2002 roku zwiększono kapitał zakładowy o 2 843,0 tys. zł. Zatrudnienie wyniosło 6 etatów (zmniejszenie o 0,5 etatu w stosunku do roku 2001).

6.„Gedanium" Gdański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.

Przedmiotem działania funduszu jest udzielanie poręczeń kredytowych małym i średnim przedsiębiorstwom. Zatrudnia 1 pracownika.

Tabela 60. Udziały i akcje miasta w spółkach w 2002 r. (mniej niż 100 % kapitału).

Nazwa spółki	Wielkość kapitału zakładowego ogółem (tys. zł)	Wielkość kapitału zakładowego posiadanego przez miasto (tys. zł)	Udział miasta (%)
Gdańskie Melioracje Sp. z o.o.	186,00	111,50	60
Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A.	2 430,00	587,30	24
Port Lotniczy „Gdańsk-Trójmiasto" Sp. z o.o.	69 470,00	19 850,00	29
Przedsiębiorstwo Budowlane „ Kokoszki „S.A.	2 675,00	62,90	2,3
Przedsiębiorstwo Inwestycyjno-Handlowe „Sigmex" Sp. z o.o.	0,40	0,10	25
Saur Neptun Gdańsk S.A.	7 755,10	3 800,00	49
„Unimor" TV Sp. z o.o. w upadłości	25 961,40	34,30	0,1
Stocznia „Gdynia" S.A.	150 771,30	5,00	0,003
„Unimor" Radiocom Sp. z o.o.	11 890,00	23,90	0,2
Pomorskie Hurtowe Centrum Rolno-Spożywcze S.A.	21 357,00	583,00	2,73
Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A.	2 404,40	49,00	2,04
Nordea Bank Polska S.A.	47 136,70	237,70	0,5
Żuraw Sp. z o.o.	6,00	2,00	33,3
Razem		25 346,70	

Źródło: Wydział Skarbu UM w Gdańsku.

Transport i łączność

Transport i łączność

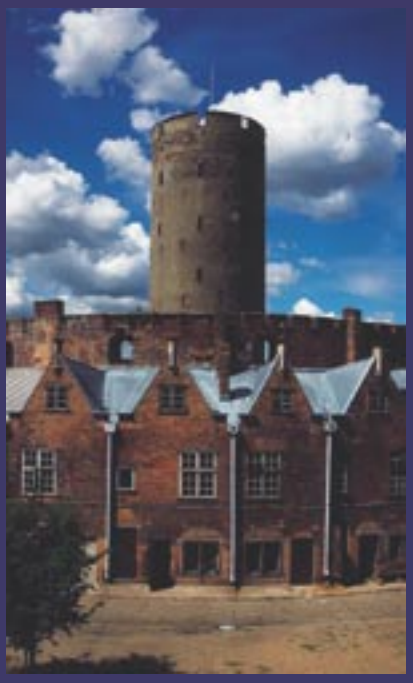

Rozdział 9

9. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

Perspektywa wejścia Polski do Unii Europejskiej powoduje, że przed Gdańskiem rozpościerają się interesujące perspektywy rozwoju. Miasto leżące na styku szlaków komunikacyjnych (północ-południe oraz wschód - zachód), przy wykorzystaniu dogodnych połączeń morskich, lotniczych, drogowych i kolejowych ma szansę stać się ważnym węzłem komunikacyjnym Unii Europejskiej.

9.1. Połączenia lotnicze

Regionalne Lotnisko Gdańsk – Trójmiasto pełni rolę portu lotniczego dla Gdańska i całego Trójmiasta. To nowoczesny obiekt który przygotowany jest do obsługi 200 osób w ruchu zagranicznym i 200 osób w ruchu krajowym w ciągu godziny. W 2002 roku obsłużono 318 tys. pasażerów, co stawiało Gdańsk na drugim miejscu wśród portów regionalnych w Polsce.

Największa ilość pasażerów obsługiwana jest w miesiącach letnich, czyli od czerwca do września. Słaba koniunktura w lotnictwie miała swój wydźwięk w obsłudze liczby osób które przelatywały tranzytem.

Szczegółowa struktura przylotów i odlotów została przedstawiona na wykresie nr 9.

Wykres 9. Struktura przylotów i odlotów w Porcie Lotniczym Trójmiasto.

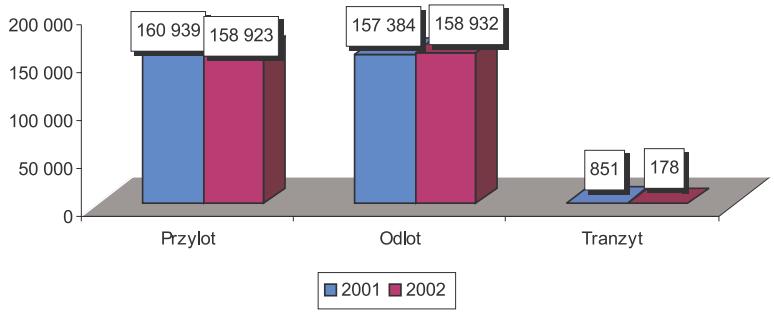

Źródło: Sprawozdanie z działalności w 2002 roku.

W 2002 roku w porcie lotniczym na połączeniach regularnych zostało obsłużonych 302,2 tys. pasażerów. Najwięcej pasażerów zostało obsłużonych przez Linie Lotnicze LOT. W 2002 roku przewoźnik ten obsłużył 185,9 tys. osób co stanowiło 61,5% całego regularnego ruchu, pasażerskiego. Bardzo ważną rolę odgrywał także skandynawski przewoźnik SAS. W 2002 roku obsłużył on 116 tys. osób co stanowiło 38,4% wszystkich obsłużonych.

W regularnym ruchu lotniczym można było uzyskać połączenia lotnicze z Warszawą, Hamburgiem, Kopenhagą, Frankfurtem, Szwecją. Szczegółowe dane dotyczące połączeń zostały zamieszczone w tabeli nr 61.

Tabela 61. Zestawienie połączeń regularnych w 2002 r.

Miasta	Połączenia
Warszawa	do 30.03 – 42-49 razy w tygodniu
	od 31.03 do 26.10 – 48-55 razy w tygodniu
Hamburg	7 razy w tygodniu
Kopenhaga	20 razy w tygodniu
Frankfurt	7 razy w tygodniu
Szwecja (Kalmar, Vaxjo, Skavsta)	od 15.04. do 13.06. – 4 razy w tygodniu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Sprawozdanie z działalności w 2002 roku.

W roku 2002 nastąpił wzrost liczby samolotów w lotach nieregularnych (o 7%).

Niezwykle istotne jest, że został utrzymany wzrost średniego współczynnika wykorzystania miejsc pasażerskich w samolotach odlatujących z Gdańska. W 2002 r. wskaźnik ten wyniósł 63,8%. Jest to najwyższy wskaźnik osiągnięty przez Port Lotniczy, a jego wartość w ciągu ostatnich pięciu lat wzrosła o 25%.

W 2002 roku w Porcie Lotniczym obsłużono łącznie 2 211,3 ton towarów tj. o 13% więcej niż w 2001 roku. W strukturze obrotu ładunkowego przeważały towary przywiezione stanowiące 55% ogółu przeładunków. W 2002 roku w ruchu krajowym, przywieziono do Gdańska 1 214 ton towarów, co stanowiło wzrost wielkości przewożonych towarów o 7% w stosunku do roku ubiegłego. Natomiast z zagranicy przysłano w 2002 r. 1 023,8 ton towarów, co stanowiło wzrost o 6,4% w stosunku do 2001 r.

Z Portu Lotniczego w ubiegłym roku wywieziono 997,2 tys. ton ładunków tj. o 21% więcej niż w 2001 r. Wywóz towarów za granicę w 2002 roku wyniósł 734,5 ton i był o 21% większy niż w 2001 r., stanowiąc tym samym 74% wszystkich towarów wywiezionych. Wywóz krajowy w 2002 r. wyniósł 262,7 ton i był o 24,7% większy niż w 2001 r.

Wykres 10. Ruch samolotów w regionalnych portach lotniczych w kraju.

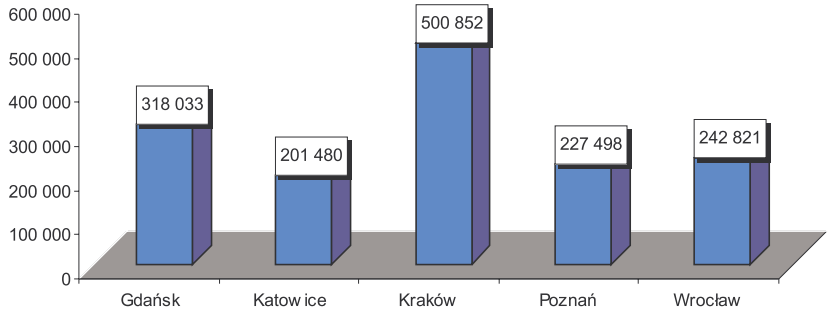

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Sprawozdanie z działalności w 2002 roku.

Pod kątem wielkości przeładunków towarów Port Lotniczy Gdańsk-Trójmiasto Sp. z o.o. znalazł się także na drugim miejscu w kraju w analizowanej grupie portów lotniczych.

Wykres 11. Wielkość przeładunków w portach lotniczych.

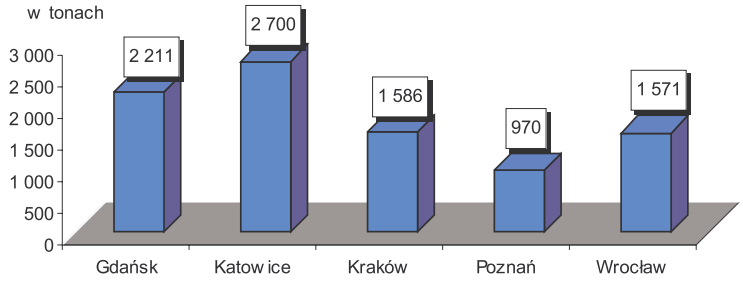

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w „Sprawozdaniu z działalności w 2002 roku." Port Lotniczy Gdańsk-Trójmiasto Sp. z o.o.

9.2. Żegluga

Gdańsk posiada połączenia morskie, z Nynäshamn, Trelleborgiem, Kopenhagą oraz Bałtijskiem. Szczegółowe dane zostały zamieszczone w tabeli nr 62:

Tabela 62. Połączenia promowe Gdańska z innymi miastami.

Trasa	Armator	Termin	Cena za osobę w obie strony
Gdańsk – Nynäshamn	Polska Żegluga Bałtycka	wtorki, czwartki, niedziele (w sezonie codziennie)	61-370 zł
Gdańsk Trelleborg Kopenhaga	DFDS Seaways	co drugi dzień	198-558 zł
Gdańsk Bałtijsk	Żegluga Gdańska	codziennie	10 zł (w weekend 15 zł)

Źródło: Opracowanie własne Wydziału Polityki Gospodarczej i Integracji Europejskiej.

Port Gdańsk zlokalizowany jest na przecięciu głównych europejskich szlaków transportowych, stanowiących najdogodniejsze połączenie między Europą Środkowo-Wschodnią i Skandynawią, jak również pomiędzy Europą Zachodnią i Wschodnią. Ponadto Port Gdańsk zapewnia dogodny dostęp do Morza Bałtyckiego krajom takim jak: Czechy, Słowacja, Ukraina, Białoruś i Węgry.

Port podzielony jest na dwie części:.

- Port Wewnętrzny, który może przyjmować statki o zanurzeniu do 10,2 m i długości 225 m.
- Port Północny może obsługiwać największe statki, wpływające na Morze Bałtyckie tj. do 150 tys. DWT, o długości od 220 do 760 m i o zanurzeniu do 15 m.

Port Północny jest specjalistycznym portem masowym dla węgla i paliw płynnych. W 2002 roku wpłynęło do niego 387 statków, z czego 159 wpłynęło z ładunkiem, przywożąc 1,1 mln ton towarów. Natomiast z Portu wypłynęło 385 statków, z czego 229 statków z towarem o łącznej wielkości 6,3 mln ton . Zatem w Porcie Północnym przeładowano łącznie 7,4 mln ton towarów. Wśród bander które wpłynęły do Portu Północnego dominowały tanie bandery takie jak: Cypr, Bahama, Liberia.

Port wewnętrzny spełnia funkcję specjalistycznego portu masowego dla surowców nawozowych (import) i innych ładunków masowych, oraz uniwersalno-specjalistycznego portu obsługującego drobnicę, drewno i zboże. Spełnia również funkcję portu pasażersko–turystycznego. W por-

cie tym przeładowano łącznie 11,8 mln ton towarów. Do Portu Wewnętrznego zostało skierowanych 2 119 statków. Z towarem wpłynęło do Portu 1 097 przywożąc 5,5 mln ton towarów, natomiast wypłynęło 2 118, z tego z towarem wypłynęły 1 197 statki, wywożąc towar rzędu 6,3 mln ton.

Zatem w Porcie Gdańskim przeładowano 19,2 mln ton, tj. o 7,3% więcej niż w poprzednim roku. Do Portu Gdańskiego zawijały głównie statki zagraniczne, 2 392, które stanowiły 95% wszystkich statków, które przybyły do Gdańska.

W 2002 roku rozwinął się bardzo ruch promowy. Połączenia promowe z portu morskiego realizują dwie firmy: Polska Żegluga Bałtycka S.A. oraz DFDS Seaways. W 2002 roku na terminalach promowych w Gdańsku obsłużono 175,7 tys. osób.

Wykres 12. Struktura obsłużonych pasażerów w porcie gdańskim w 2002.

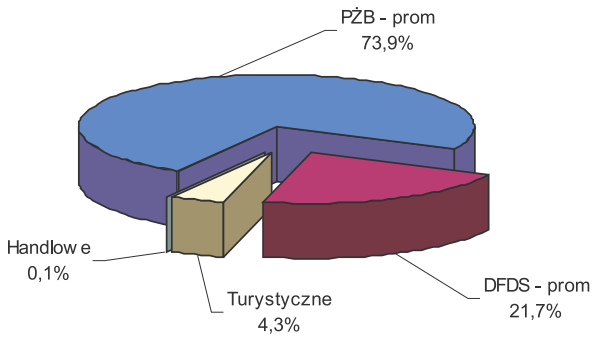

Źródło: Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A.

Jednym z poważniejszych przewoźników jest Polska Żegluga Bałtycka. W 2002 roku obsłużyła 129 tys. pasażerów, co stanowiło 73,9% wszystkich pasażerów obsłużonych w Porcie Morskim w Gdańsku.

Połączenia realizowane przez Polską Żeglugę Bałtycką S.A. z Gdańska to połączenie ze Szwecją do miejscowości Nynäshamn około 60 km na południe od Sztokholmu.

Wykres 13. Liczba osób podróżujących z Gdańska promami Polskiej Żeglugi Bałtyckiej S. A.

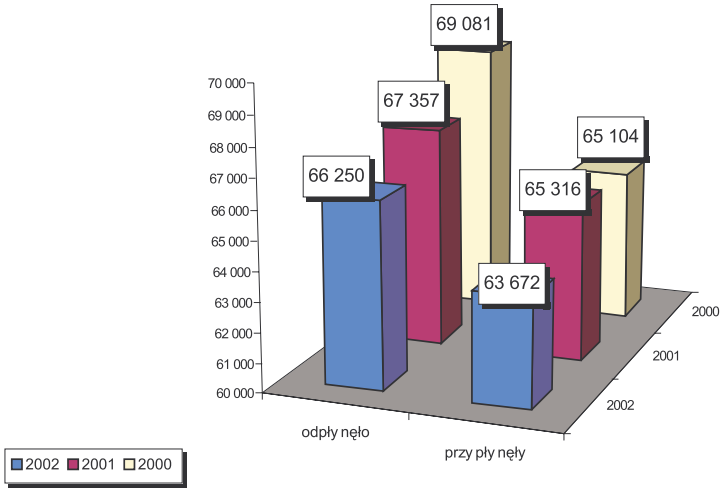

Źródło: Opracowanie własne na podstawi danych przesłanych przez Polską Żeglugę Bałtycką S.A.

Od października 2002 do portu gdańskiego zawija także Duke of Scandinavia, który pływa na trasie Gdańsk-Trelleborg-Kopenhaga. Prom ten zabiera na pokład 1 241 pasażerów i 420 samochodów. Na promie znajduje się również kabina przystosowana specjalnie do potrzeb osób poruszających się na wózkach. Prom ten należy do przewoźnika duńskiego z wieloletnimi europejskimi tradycjami – DFDS Seaways. Przewoźnik ten w 2002 roku obsłużył 38,1 tys. pasażerów co stanowiło 21,7% wszystkich obsłużonych w Porcie Gdańskim.

W Gdańsku istnieje szeroko rozwinięta żegluga przybrzeżna. Jednym z głównych przewoźników jest Żegluga Gdańska Sp. z o.o. Z Gdańska białą flotą można popłynąć na Westerplatte, do Helu, Gdyni. Można także rejsem wycieczkowym pozwiedzać port gdański.

Żegluga Gdańska jest nie tylko jednym z największych krajowych przewoźników w żegludze przybrzeżnej, lecz świadczy także usługi przewozowe i towarowe w żegludze międzynarodowej, a także usługi remontowe jednostek pływających. Z Gdańska wycieczkowym katamaranem „Agat" za jedyne 10 zł można było popłynąć do Bałtijska. Na pokładzie przewoźnik zapewniał szeroki asortyment sklepu wolnocłowego, restaurację i bar.

9.3. Komunikacja samochodowa

Gdańsk posiada połączenia autobusowe do każdego większego miasta w Polsce, a także szereg połączeń regionalnych. Usługi te świadczy Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w Gdańsku. Autobusy tej firmy docierają do 215 miejscowości. Codziennie obsługują średnio 156 tys. osób. Połączenia autobusowe realizowane przez PKS Gdańsk można podzielić na lokalne i dalekobieżne.

Z gdańskiego dworca PKS-u wiedzie 414 połączeń lokalnych. Połączenia lokalne obejmują swoim zasięgiem praktycznie całe województwo. Miejscowości, do których istnieje najwięcej połączeń lokalnych zostały zaprezentowane poniżej:

- Żukowo 79
- Kartuzy 56
- Trąbki Wielkie 47
- Kolbudy 38
- Przywidz 32
- Trzepowo 26
- Nowa Karczma 25
- Drewnica 24
- Mierzeszyn 21

Gdańsk posiada również połączenia autobusowe międzynarodowe i międzymiastowe. W krajowej komunikacji międzymiastowej jest 100 linii, które obsługują 540 połączeń. W liczbie połączeń można wyróżnić połączenia przyspieszone (175) i połączenia zwykłe (365). Z Gdańska komunikacją autobusową można także wyjechać za granicę. Do najważniejszych tras międzynarodowych zaliczyć należy połączenia z takimi miastami jak: Kaliningrad, Kowno, Wilno.

Ponadto PKS współpracuje ze wszystkimi przewoźnikami obsługującymi kursy w autobusowej komunikacji międzynarodowej, korzystającymi z dworca autobusowego w Gdańsku i oferuje kompleksową obsługę podróżnych w zakresie:

– udzielania informacji,
– sprzedaży biletów i kart rezerwacyjnych,
– zawierania umów ubezpieczeniowych.

Aby prawidłowo zabezpieczyć obsługę podróżnych Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w Gdańsku posiada następujące punkty obsługi: biuro na ul. Wałowej, Dworzec Autobusowy na ul. 3 maja 12 oraz Placówkę Terenową w Kartuzach mieszcząca się na ul. Kościerskiej.

Ponadto u gdańskiego przewoźnika można wynająć autobus na wyjazd okolicznościowy do każdego miejsca w kraju i zagranicą.

9.4. Połączenia Kolejowe

Gdańsk, jest dużym węzłem kolejowym. Do najważniejszych tras zaliczyć należy połączenia do:

Tabela 63. Połączenia kolejowe Gdańska z innymi miastami.

	Intert-City	hotelowe	ekspresowe	pospieszne	razem
Warszawa	3	2	11	4	20
Białystok				2	2
Katowice			2	4	6
Kraków	2	2	1	3	8
Lublin			1	1	2
Łódź				2	2
Poznań			2	6	8
Szczecin				5	5
Wrocław			2	4	6

Źródło: Dane PKP S.A.

Ponadto utworzona została nowa krajowa sieć połączeń nocnych o jednolitym standardzie. Nocne ekspresy zestawiane są wyłącznie z wagonów sypialnych oraz z miejscami do leżenia. Pociągi wyruszają w godzinach wieczornych, gwarantując dojazd do stacji docelowej w dogodnych godzinach porannych. W ramach tej sieci Gdańsk ma dogodne połączenie z takimi miastami, jak: Warszawa, Wrocław, Kraków, Katowice.

Połączenia kolejowe lokalne

Drugim znaczącym w Trójmieście przewoźnikiem zbiorowym jest Szybka Kolej Miejska. Pociągami SKM w 2002 roku podróżowało 40,6 mln osób tj. o 8% więcej niż w roku poprzednim. Z ogólnej liczby podróżujących Szybką Koleją Miejską około 37% (tj. około 15 mln osób) podróżowało tylko na terenie miasta Gdańska.

Wykres 14. Liczba osób podróżujących Szybką Koleją Miejską (w mln osób).

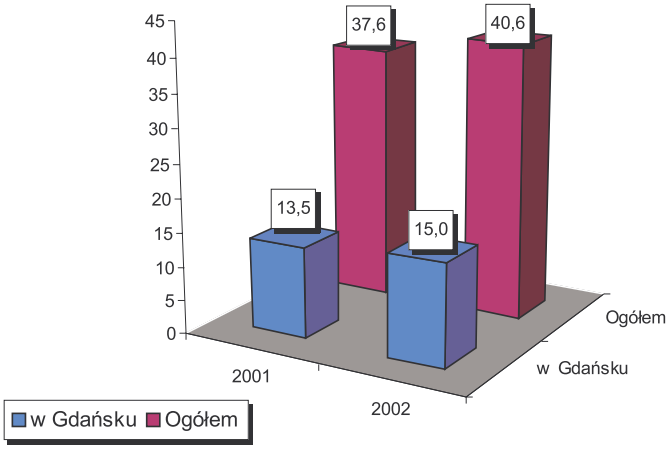

Źródło Wydział Gospodarki Komunalnej.

W 2002 roku na terenie miasta Gdańska jeździły 253 pociągi SKM obsługiwane przez 26 składów Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych (EZT)

Ceny biletów były zróżnicowane i uzależnione od indywidualnych potrzeb podróżujących. Wartość jednego biletu uzależniona była długością trasy:

Tabela 64. Ceny biletów jednorazowych.

za odległość (w km)	wg taryfy normalnej	wg taryfy ulgowej handlowej 50%
	cena (w zł)	cena (w zł)
do 6 km	2,20	1,10
7-12	2,80	1,40
13-18	3,50	1,75
19-24	4,00	2,00
25-30	5,00	2,50
31-40	5,80	2,90
41-60	6,60	3,10

Źródło: PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmiescie Sp. z o.o.

Tabela 65. Ceny biletów miesięcznych (na przejazd tam i z powrotem).

za odległość (w km)	wg taryfy normalnej	wg taryfy ulgowej handlowej 50%
	cena (w zł)	cena (w zł)
do 6 km	46,20	23,10
7-12	58,80	29,40
13-18	73,50	36,75
19-24	84,00	2,00
25-30	105,00	52,50
31-40	121,80	30,90
41-60	138,60	69,30

Źródło: PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmiescie Sp. z o.o.

Wśród ogółu podróżujących ze zniżkowych biletów skorzystało 23 mln osób, z czego na terenie Gdańska 8,6 mln osób.

9.5. Komunikacja Miejska

Warunkiem prawidłowego funkcjonowania miasta jest sprawne funkcjonowanie układu komunikacyjnego, obejmujące komunikację indywidualną i zbiorową. W dużych miastach w kraju i na świecie wyraźnie rysują się tendencje do rozwoju transportu publicznego. Wynika to zarówno ze względów ekologicznych jak i ekonomicznych, gdyż ograniczanie indywidualnego ruchu kołowego w centrach miast pozwala utrzymać większą ich przepustowość.

Zakład Komunikacji Miejskiej

W Gdańsku największym przewoźnikiem jest Zakład Komunikacji Miejskiej organizacyjnie przynależący do miasta. Zasięg pracy przewozowej ZKM Gdańsk nie ogranicza się tylko do terenu administracyjnego Gdańska. Obsługuje on także obszar przyległych miast i gmin, tj. Sopotu, Pruszcza Gdańskiego, Żukowa, Kolbud. Łączna długość tras po których poruszają się pojazdy ZKM wyniosła na koniec 2002 r. 1 140 km, w tym:

- komunikacja autobusowa – linii stałych dziennych wyniosła 724 km, przy czym na terenie gmin ościennych były to 73,5 km;
- komunikacja tramwajowa – łączna długość linii stałych dziennych wyniosła 116 km.

W 2002 r. czynne były 94 linie, w tym:

1. w komunikacji autobusowej:
   - 68 linii stałych dziennych,
   - 9 linii nocnych,
   - 6 linii sezonowych;
2. w komunikacji tramwajowej:
   - 10 linii stałych dziennych,
   - 1 linia sezonowa.

W celu dostosowania komunikacji miejskiej do zmieniających się potrzeb, a także ułatwieniu gdańszczanom przemieszczania się, wprowadzone zostały następujące zmiany w organizacji ruchu:

- uruchomiono nową linię autobusową nr 113,
- częściowo zmienione zostały trasy autobusów nr 199, 118, 168,
- zmieniono trasy przejazdów autobusów nr 127, 129, 162, 115, 199;
- zmieniono trasy oraz czasy przyjazdów w 60 rozkładach jazdy autobusów miejskich.

Oprócz publicznych usług komunikacyjnych oraz przewozów zamkniętych i wynajmu indywidualnego, ZKM zapewniał obsługę przewozową osób niepełnosprawnych, przystosowanymi i przeznaczonymi do tego celu dziewięcioma mikrobusami.

W 2002 r. tabor ZKM przejechał 28,4 mln wozokilometrów. Tabor ZKM na koniec 2002 r. liczył 452 pojazdy:

Wykres 15. Wykres ilość taboru w Gdańsku w latach 2001 – 2002.

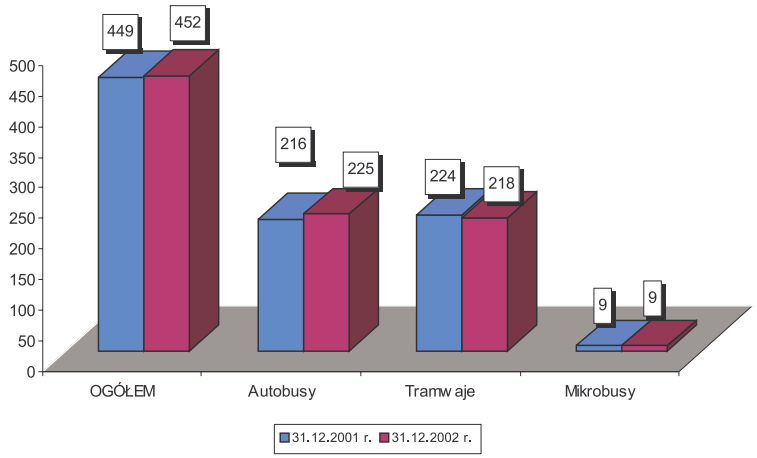

Źródło Wydział Gospodarki Komunalnej.

Z uwagi na zły stan techniczny, w roku 2002 dokonano złomowania 14 autobusów i 6 wagonów tramwajowych. Jednocześnie zrealizowano dostawę 20-stu nowych autobusów jednoczłonowych MAN NL typu 263 i 283 oraz trzech autobusów wielkopojemnych MAN NG 313. Pojazdy te spełniają wysokie standardy techniczne oraz znacznie podwyższają komfort jazdy odczuwany przez pasażerów korzystających z usług przewozowych. Realizację ich zakupu umożliwiły środki finansowe pozyskane w związku z podpisaniem przez Miasto umowy kredytowej z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju.

Środki pieniężne z kredytu z EBOR-u umożliwiły również przeprowadzenie modernizacji siedmiu wagonów tramwajowych, powodując przedłużenie ich żywotności technicznej i ekonomicznej. W wyniku przeprowadzonych kasacji, koniecznych z uwagi na bezpieczeństwo realizacji przewozów pasażerów, stan ilościowy taboru tramwajowego w 2002 roku uległ zmniejszeniu.

Po torach tramwajowych Gdańska jeździ sześć niskopodłogowych tramwajów o nowoczesnych parametrach technicznych. Ich eksploatacja zapewnia wysoki standard świadczonych usług komunikacyjnych. Ponadto, pojazdy te, przystosowane są do obsługi osób niepełnosprawnych.

W Gdańsku w 2002 r. w komunikacji miejskiej obowiązywały ceny biletów uchwalone przez Radę Miasta Gdańska w dniu 29 listopada 2001 r. Cenę uzależniono od czasu przejazdu pasażera środkami komunikacji miejskiej, szczegółowe dane zostały zaprezentowane w tabeli nr 66.

Tabela 66. Ceny biletów obowiązujące w Gdańsku w 2002 r.

I. Bilety jednorazowe			**cena**	
			pełnopłatne	**ulgowe**
1. Normalne	na przejazd w czasie	do 10 min	1,20	0,60
		do 30 min	2,40	1,20
		do 45 min	2,90	1,45
		do 60 min	3,60	1,80
		Całodzienny	6,20	3,10
2. Na linie nocne	na przejazd w czasie	do 30 min	3,60	1,80
		Całonocny	6,20	3,10
3 Na linie specjalne	jeden przejazd		2,40	1,20

II. Bilety okresowe				
1. Miesięczne na jedną trasę ważne od poniedziałku do piątku				
	na odległość	do 6 przystanków	24,00	12,00
		do 12 przystanków	37,00	18,50
		do 18 przystanków	48,00	24,00
		ponad 18 przystanków	66,60	33,30
2. Miesięczne na jedną trasę ważne				
a) na jedną trasę		do 6 przystanków	29,80	14,90
		do 12 przystanków	45,40	22,70
		do 18 przystanków	59,60	29,80
		ponad 18 przystanków	76,60	38,30
b) sieciowy			93,00	46,50

Źródło: Uchwała Nr XLI/1273/2001 Rady Miasta Gdańska z dnia 29 listopada 2001 roku.

Ponadto w Gdańsku można było zakupić bilety okresowe: semestralne (w okresie od 01.09. do 31.01 lub 01.02.-30.06) oraz wakacyjne (w okresie od 01.07.-31.08).

W 2002 r. Zakład Komunikacji Miejskiej przewiózł 172,5 mln osób, w tym: komunikacją autobusową przewieziono 87,1 mln osób, a tramwajową 85,4 mln osób. Należy dodać, że w ramach obsługi osób niepełnosprawnych przewiezionych zostało 31,6 tys. pasażerów. Szczegółową liczbę osób przewiezionych taborem Zakładu Komunikacji Miejskiej zaprezentowano na wykresie nr 16.

Wykres 16. Liczba pasażerów przewieziona komunikacją miejska w latach 2001 i 2002.

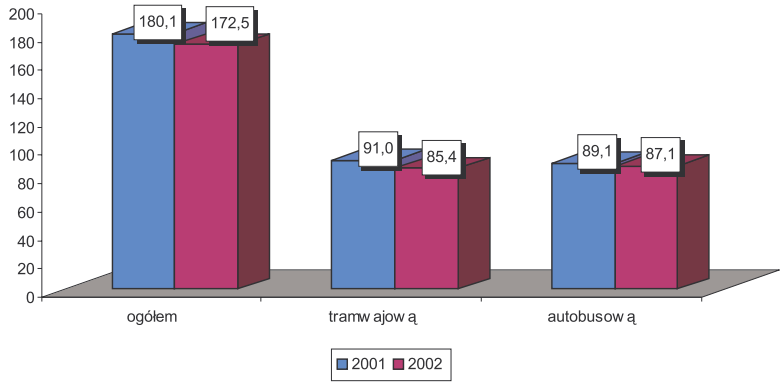

Źródło Wydział Gospodarki Komunalnej.

Gospodarka finansowa Zakładu Komunikacji Miejskiej w Gdańsku jest prowadzona w formie właściwej dla zakładu budżetowego. W 2002 roku wpływy z tytułu działalności podstawowej wyniosły 73 mln zł i były o 2% większe niż w 2001 r. Godnym uwagi jest znaczący wzrost liczby przychodów z tytułu obsługi osób niepełnosprawnych (wzrost o 39%).

Konieczność minimalizowania wydatków na przestrzeni 2002 roku, determinowała utrzymywanie wszystkich pozycji kosztowych na możliwie najniższym poziomie. W kontekście powyższego, w odniesieniu do nałożonych zadań (w tym dokonywanych zakupów towarów i usług na zasadach określonych w przepisach Ustawy o zamówieniach publicznych) miało zastosowanie odpowiedzialne i wnikliwe monitorowanie realizowanych zamówień, a w konsekwencji ponoszonych wydatków.

Spowodowało to spadek kwoty wydatkowanej na funkcjonowanie ZKM-u o 0,01% w stosunku do roku ubiegłego.

Szczegółowe dane finansowe dotyczące w/w zakładu przedstawiają się następująco:

1.	Wpływy własne	73 021 353 zł
	– Wpływy z działalności podstawowej	72 958 749zł
	– Wpływy z tytułu obsługi osób niepełnosprawnych	62 604 zł
2.	Dotacja	38 592 002zł
3.	Wydatki ogółem	110 818 219 zł

W Gdańsku od 1999 roku prowadzona jest restrukturyzacja ZKM-u, której głównym celem jest poprawa jakości lokalnego transportu zbiorowego oraz powstrzymanie spadku przewozów. Koncepcję restrukturyzacji Zakładu Komunikacji Miejskiej w Gdańsku przygotowuje konsorcjum konsultingowe, któremu przewodzi francuska firma „Systra". W ramach środków finansowych z europejskiego funduszu PHARE konsorcjum doradza Miastu jak unowocześnić funkcjonowanie lokalnego transportu zbiorowego. Wypracowano już koncepcję restrukturyzacji transportu zbiorowego, która zakłada, że ZKM w Gdańsku zostanie przekształcony w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, której podstawowym zadaniem będzie świadczenie usług przewozowych. Ponadto zakłada się, że nowo powstała firma ZKM w Gdańsku przeprowadzi działania przystosowawcze tak by było możliwe wprowadzenie konkurencji na rynku przewozów. Infrastrukturę dotyczącą trakcji komunikacyjnej, tj. torowiska, przystanków, być może część zajezdni, przejmie nowa jednostka budżetowa lub Zarząd Dróg i Zieleni.

9.6. Transport indywidualny

W 2002 roku po raz kolejny wzrosła w Gdańsku liczba samochodów osobowych, których przybyło 10 385; jest to wzrosty rzędu 7 % w stosunku do 2001 roku. Choć spada dynamika przyrostu liczby samochodów, to ich wzrost o 176 % od 1990 r. skutkuje natężeniem ruchu na które drogi miasta nie były przygotowane. Powoduje to okresowe, w godzinach szczytu, powstawanie korków ulicznych w newralgicznych punktach miasta.

W 2002 roku nastąpił wzrost liczby zarejestrowanych pojazdów we wszystkich sekcjach. Stosunkowo najwięcej przybyło autobusów (wzrost o 328 pojazdów co stanowi 62%). Obserwowano także dynamiczny wzrost liczby ciągników rolniczych (wzrost o 209 ciągników tj. o 31%). Wzrosła także liczba samochodów ciężarowych o 2,8 tys. samochodów, ciężarowo-osobowych o 288 oraz ciągników samochodowych o 156 pojazdów. Nastąpił także wzrost liczby motocykli i skuterów (o 13%). Szczegółowe dane dotyczące liczby zarejestrowanych pojazdów zostały przedstawione w tabeli nr 67.

Tabela 67. Liczba pojazdów w Gdańsku w okresie od 2001 r. do 2002 r.

Rodzaj pojazdu	Liczba pojazdów w dniu		Dynamika
	31.12.2001	31.12.2002	2002/2001
motocykle i skutery	1 964	2 214	113%
samochody osobowe	159 650	170 035	107%
autobusy	533	861	162%
samochody ciężarowo-osobowe	2 794	3 082	110%
samochody ciężarowe	31 298	34 130	109%
ciągniki samochodowe	1 932	2 088	108%
ciągniki rolnicze	669	878	131%

Źródło: dane Wydziału Spraw Obywatelskich.

9.7. Spedycja i firmy spedycyjne

Nieodłącznym ogniwem przesyłu towarów są firmy spedycyjne i przewozowe. Bardzo wiele firm gdańskich działa na rynku już od wielu lat. Znaczna część spedytorów działa w charakterze multispedytorów. Obecnie firmy te są w stanie dostarczyć każdy towar nie tylko transportem samochodowym, ale również lotniczym, czy morskim. Taka skuteczność jest możliwa tylko dzięki fachowości gdańskich spedytorów, którzy skutecznie łączą rolę przewoźnika samochodowego z wszechstronnością, doświadczeniem w dziedzinie logistyki. W Gdańsku obecnye są 143 firmy spedycyjne, co stawia miasto na jednym z czołowych miejsc w Polsce pod tym względem.

Wykres 17. Liczba przewoźników pracujących w Gdańsku i w innych miastach.

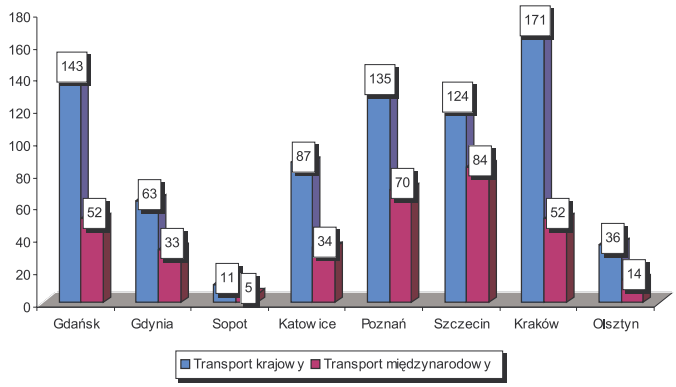

Źródło: Panorama Firm 2002 rok.

Gdańsk jest jednym z większych centów spedycyjnych w Polsce. Może o tym świadczyć zarówno liczba firm świadczących tego typu usługi, jak też ilości przesłanego towaru.

Aby dobrze obsłużyć rynek transportowy muszą istnieć firmy, które będą gwarantowały szybki i łatwy dostęp do wszelkich informacji dotyczących zmian w przepisach celnych i podatkowych. Liczba agencji celnych oraz ich filii wyniosła w Gdańsku 27, co stawia miasto w czołówce największych miast Polski. Szczegółowe dane zostały zamieszczone na wykresie nr 18.

Wykres 18. Liczba spedytorów i agencji celnych działających w Gdańsku i w innych miastach.

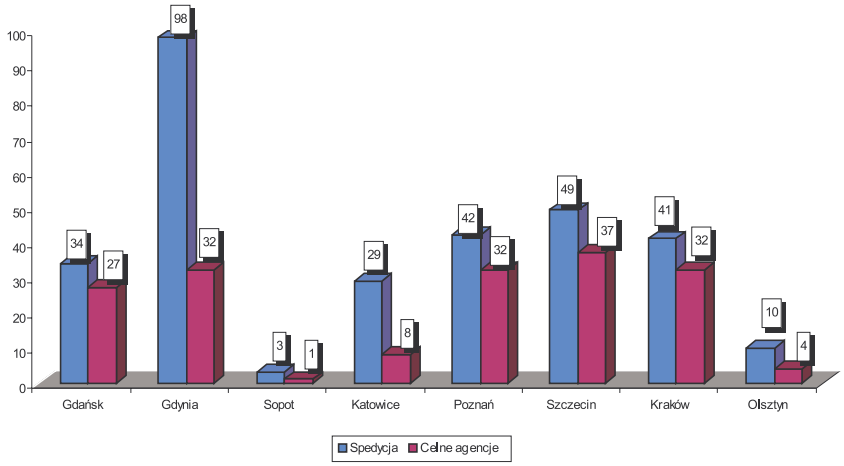

Źródło: Panorama Firm 2002 rok.

9.8. Telefonia stacjonarna

W ostatnich latach system telekomunikacyjny jest modernizowany i rozbudowywany. Wprowadzane są również nowoczesne rodzaje usług. Dziś systemy przesyłu informacji przybierają rolę integratora, gdyż działają w obszarze rynku informatycznego, telekomunikacyjnego, rynku finansowego i mediów. Bardzo często zdarza się, że firmy telekomunikacyjne oferują usługi takie, jak telefonia naziemna, przesyłanie danych, transmisja radiowa i telewizyjna oraz dostępu do Internetu. Największym operatorem działającym na terenie miasta Gdańska w obszarze telefonii stacjonarnej jest Telekomunikacja Polska S. A. W 2002 r. na terenie miasta Gdańska firma ta posiadała 174,1 tys. łączy telefonicznych głównych (wzrost o 4,3%). W 2002 roku Telekomunikacja Polska S.A. posiadała 7 placówek w tym: 3 Punkty Sprzedaży, oraz 3 Komórki Obsługi Klienta.

Telekomunikacja Polska jest głównym w Polsce dostawcą usług dzierżawy łączy telekomunikacyjnych. Klientami są m.in.: operatorzy telefonii komórkowej, instytucje państwowe, finansowe oraz dostawcy usług internetowych. Firma oferuje swoim klientom usługi ISDN i SDI, czyli usługi sieci cyfrowej z integracją usług. Zapewniają one możliwość szybkiej transmisji danych. Telekomunikacja Polska świadczy też usługi sieci inteligentnej, takie jak: teległosowanie, połączenia z podziałem opłaty, numery uniwersalne, pocztę głosową.

W listopadzie 2002 nastąpiło przyłączenie ok.1700 abonentów z terenu Gdańsk-Brzeźno do nowej centrali cyfrowej. Centrala analogowa PC 1000 została zastąpiona nowoczesną centralą cyfrową firmy Lucent Technology. Dzięki temu wskaźnik cyfryzacji Gdańska osiągnął prawie 100%, tzn. od tej pory niemal 100% abonentów Telekomunikacji Polskiej z terenu Gdańska korzysta z central cyfrowych. Przyłączenie do centrali cyfrowej oznacza szybsze, tonowe wybieranie numerów i zdecydowaną poprawę jakości rozmów oraz umożliwia korzystanie z usług dodatkowych central cyfrowych.

Telekomunikacja Polska S. A. uczestniczy w życiu miasta wspierając imprezy sportowe charytatywne, kulturalne oraz biznesowe. Do ważniejszych z nich należą:

- V Ogólnopolski Miting Gimnastyczny, który odbył się w ramach Olimpiad Specjalnych,
- Konferencja Outsourcing Forum 2002,

– wydanie przez TP PubliTel 131 tysięcy okolicznościowych kart telefonicznych na okoliczność I Światowego Zjazdu Gdańszczan
– stoisko promocyjne TP PubliTel podczas Jarmarku Dominikańskiego w Gdańsku
– współudział w organizacji obchodów kolejnej rocznicy Powrotu Gdańska do Macierzy.

Netia Telekom S. A. jest drugim niezależnym operatorem sieci działającym na terenie Gdańska. W 2002 r. liczba linii abonentów wyniosła 6 063.

Netia Telekom S. A. prowadzi szeroką gamę usług umożliwiających dostęp do internetu, dostosowaną do indywidualnych potrzeb klienta (dial up, call back, BDOI). Usługi te oferują szybkie połączenia z Internetem polegające na dużej liczbie szybkich i wydajnych modemów, własnej sieci światłowodowej oraz sieci szkieletowej o dużej przepustowości. W ramach oferty firma ta posiada własne bezpośrednie łącze zagraniczne. Natomiast dla klientów o wysokich wymaganiach firma oferuje usługę „BDI Pro". Jest to usługa dla Klientów o bardzo dużych wymaganiach, oczekujących szybkiego dostępu do sieci Internetu, niezależnie od pory dnia.

Rozwojowi sieci towarzyszyła również szeroko zakrojona kampania reklamowa związana z wyprawą na K2. Firma sponsorowała obchody 10-lecia Radia Plus oraz uczestniczyła w pracach Polsko-Szwedzkiej Izby Handlowej, w której sponsorowała spotkanie przedsiębiorców z Trójmiasta.

9.9. Telefonia komórkowa

W Gdańsku działają trzej operatorzy sieci bezprzewodowej, są to: Polska Telefonia Cyfrowa Sp. z o.o., Polkomtel S. A. oraz Polska Telefonia Komórkowa „CENTERTEL" Sp. z o.o. Ze względu na obszar działania oraz oferowany produkt, którego szczególną cechą jest mobilność, firmy nie udostępniają danych liczbowych o abonentach w poszczególnych miastach. POLKOMTEL S. A. jest operatorem sieci cyfrowej telefonii komórkowej Plus GSM działającej od 1 października 1996 r. Sieć Plus GSM obsługiwała w 2002 r. ponad 4,7 mln użytkowników i jest dostępna dla ok. 98% mieszkańców Polski. Dzięki szerokiej ofercie roamingowej abonenci Plus GSM mogli korzystać w 125 krajach na sześciu kontynentach, z sieci 250 operatorów komórkowych.

Plus GSM oferuje zawansowane technologicznie usługi takie jak: pakietowa transmisja danych GPRS, szybka transmisja danych HSCSD oraz przesyłanie wiadomości multimedialnych MMS.

Usługi Plus GSM w Gdańsku oferowane są poprzez Salon Firmowy mieszczący się w Gdańsku przy al. Grunwaldzkiej 87/91, sklep firmowy znajdujący się w Gdańsku przy ul. Heweliusza 7 oraz 13 Autoryzowanych Punktów Sprzedaży. Sprzedażą usług i obsługą abonentów korporacyjnych zajmuje się Zespół ds. Klientów Biznesowych Pomorskiego Regionu Sprzedaży.

W 2002 roku PLUS GSM sponsorował wiele wydarzeń kulturalnych: w dziedzinie muzyki, teatru, filmu, plastyki oraz innych dziedzinach kultury. Firma poprzez sponsoring współpracuje z takimi organizacjami jak: Teatr Wybrzeże, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, Fundacja Thearum Gedanense. Przykładem takiej współpracy jest współpraca z Theatrum Gedanense i wspieranie przez firmę organizowanego Festiwalu Szekspirowskiego czy projektu odbudowy Teatru Elżbietańskiego.

Plus GSM współpracuje również z gdańskimi uczelniami. Dyrektor Pomorskiego Regionu Sprzedaży jest członkiem Rady Konsultacyjnej Wydziału Elektroniki Telekomunikacji i Informatyki Politechniki Gdańskiej. Przedsiębiorstwo współpracuje także z fundacją Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego. W ramach tej współpracy Polkomtel wspiera Stację Morską Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w działaniach dotyczących ochrony środowiska morskiego a w szczególności fok bałtyckich.

Polkomtel brał udział w licznych inicjatywach społecznych czy akcjach humanitarnych. Od początku istnienia współpracuje z Wielką Orkiestrą Świątecznej Pomocy. Środki finansowe przekazane na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża Oddz. w Gdańsku przyczyniły się do zakupu paczek świątecznych dla dzieci z najuboższych rodzin.

Ponadto od trzech lat organizował z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym, w oparciu o technologie GSM, Zintegrowany System Ratownictwa. Dzięki temu systemowi uratowano 106 osób.

Kolejnym operatorem działającym w Gdańsku jest Polska Telefonia Cyfrowa Sp. z o.o. oferująca połączenia w sieci Era GSM. Na terenie miasta Gdańska wszystkie sprawy można załatwić w Salonie Firmowym przy ul. Podwale Grodzkie 5 jak również w sieci punktów dealerskich.

Polska Telefonia komórkowa uczestniczyła w życiu miasta Gdańska poprzez sponsoring wielu imprez poczynając od imprez dla dzieci (Festyn z okazji Dnia Dziecka 2002), aż do wystawy wiosenno-ogrodniczej (Grajmy w zielone). Godnym podkreślenia jest zaangażowanie w konferencje z zakresu gospodarki zorganizowane w Gdańsku. Firma Polska Telefonia Komórkowa wspierała takie konferencje jak Bałtyckie Forum Gospodarcze; Twoja Firma 2002 – Forum doradztwa Gospodarczego, konkursy (Firma z jakością) oraz aktywnie wspierała cykl spotkań pt. ERA BIZNESU POMORZA, których gośćmi byli m. in. dr. Andrzej Olechowski, prof. dr hab. Katarzyna Duczkowska–Małysz, Doradca Prezydenta RP ds. Integracji z Unią Europejską. Ponadto wspierała także targi, które były zorganizowane przez Międzynarodowe Targi Gdańskie. Wymienić tu należy między innymi sponsoring Gdańskiej Wiosny Budowlanej, Balt-Trans Port, Polfood, Uroda, Ceremonia, Housebuilding.

Mieszkalnictwo

Mieszkalnictwo

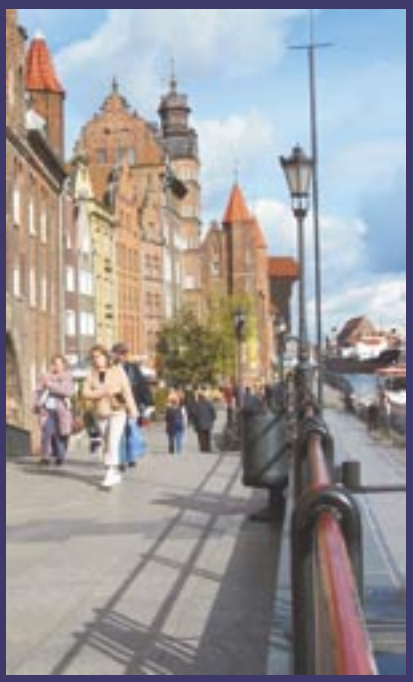

Rozdział 10

10. MIESZKALNICTWO

10.1. Sytuacja mieszkaniowa w Gdańsku na tle kraju

W maju 2002 r. Główny Urząd Statystyczny przeprowadził w Polsce Spis Powszechny. Od poprzedniego spisu powszechnego, przeprowadzonego w 1988 r., upłynęło 14 lat. Był to okres, w czasie którego nastąpiła całkowita zmiana systemu politycznego i gospodarczego w kraju. Nie pozostała ona bez wpływu na żadne z badanych zjawisk i sfer życia, w tym także rynek nieruchomości i gólne warunki mieszkaniowe. W ciągu minionych 14 lat przybyło w naszym kraju blisko 1,45 mln mieszkań. Według wstępnych wyników Powszechnego Spisu w Polsce w 2002 r. było 12,3 mln lokali mieszkalnych. Wzrost ten jednak nie był w stanie pokryć przyrostu liczby gospodarstw domowych, który się w tym czasie dokonał. Różnica pomiędzy liczbą gospodarstw domowych, a liczbą mieszkań wynosiła 1,3 mln (podczas gdy w 1988 r. różnica ta wynosiła 1,1 mln). Wzrost liczby mieszkań należy traktować jako typowo statystyczny, a nie rzeczywisty, bowiem przybyło więcej rodzin niż mieszkań. W 2002 r. podczas Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w Gdańsku spisano 158,6 tys. mieszkań zamieszkałych na stałe i tymczasowo. Przeciętna powierzchni użytkowa mieszkania wynosiła 57 m^2, a średnio na jedno mieszkanie przypadały prawie 3 osoby.

Podstawowym problemem w branży budowlanej jest pusty portfel osób potrzebujących mieszkania. Ponadto nasze społeczeństwo zanadto przywiązane jest do miejsca zamieszkania. Przyczyną jest także to, że zbyt mała liczba mieszkańców mogła wykupić i wykupiła mieszkania komunalne. Niektórzy lokatorzy boją się, że wszystkie koszty związane z utrzymaniem i eksploatacją budynków spadną na nich, z czym sobie nie poradzą. Wymienione wyżej przyczyny leżą u podstaw nie tylko kłopotów w branży budowlanej, ale i przekładają się po części na wzrost bezrobocia. Dzisiaj wielu osobom na drodze do zmiany pracy (często nisko płatnej) stoi daleki dojazd oraz brak środków na zakup, czy też wynajęcie mieszkania w miejscu oferowanej pracy. Wiele osób będących bez pracy, a posiadających własne mieszkanie, sprzedałoby je i wyemigrowałoby do miejsca, gdzie można łatwiej pracę dostać, tym samym staliby się potencjalnymi klientami przedsiębiorstw budowlanych. (Szerzej na temat cen kupna i wynajmu mieszkania w Gdańsku w rozdziale pt.: Gospodarowanie nieruchomościami).

Budownictwo mieszkaniowe jest jednym z kół zamachowych gospodarki. Sektor ten przyczynia się do wzrostu PKB, a tym samym zamożności społeczeństwa. Niesprawne działanie w rozwoju rynku nieruchomości rodzi wiele negatywnych skutków, m.in. wzrost bezrobocia w usługach budowlanych i przemyśle budowlanym, a także bankructwo przedsiębiorstw działających w tym sektorze. Jak twierdzą szefowie dużych firm deweloperskich w Polsce w 2002 r., budowało się i sprzedawało mieszkania o wiele trudniej niż kilka lat temu. Wyhamowywanie tempa w budownictwie mieszkaniowym postępuje sukcesywnie od połowy 2000 r. W 2002 r. spadła liczba rozpoczynanych budów, a to oznacza, że w przyszłym roku mieszkań będzie jeszcze mniej. W dużym stopniu wynika to z faktu, że zmienia się obecnie system finansowania budownictwa. W coraz większym stopniu ciężar inwestycji przejmują na swoje barki firmy deweloperskie. Ci, którzy decydują się na zakup – nie chcą mieszkań „wirtualnych", istniejących tylko w postaci wizualizacji komputerowych.

Popyt na nowe mieszkania zależy przede wszystkim od sytuacji makroekonomicznej. Wzrost popytu na mieszkania jest głównie uzależniony od poziomu zamożności społeczeństwa. Olbrzymie znaczenie ma również dostępność kredytów. Likwidacja dużej ulgi budowlanej, wzrost podatku VAT, poważne bariery dla kredytobiorców – to czynniki niesprzyjające rozwojowi sprzedaży nowych mieszkań. Jednak w 2002 r. pojawiły się sygnały pewnego ożywienia, będce m.in. zasługą stabilności złotówki, niskiej inflacji, coraz niższych oprocentowań kredytów.

W 2002 r. w naszym kraju wydano 192,5 tys. pozwoleń na budowę, czyli blisko o jedną czwartą mniej niż w 2001 r. To oznacza, że w latach 2003/2004 liczba oddanych mieszkań gwałtownie spadnie, bo mniej więcej tyle czasu mija od wydania pozwolenia do oddania gotowego mieszkania. Warto jednak zaznaczyć, że w 2000 r. liczba wydanych pozwoleń na budowę ogółem wyniosła 237,5 tys., a w 2001 r. – 246,3 tys. pozwoleń. Według danych Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego w 2002 r. wydano 44,2 tys. pozwoleń na budowę w budownictwie jednorodzinnym, a rok temu 93,4 tys. pozwoleń. W tym przypadku można już chyba mówić o prawdziwym krachu – spadek o ponad 50%. Spadek mógł być spowodowany likwidacją w 2001 r. dużej ulgi budowlanej. Mniej pozwoleń w 2002 r. dostali także inwestorzy budujący budynki wielorodzinne – wydano 1,3 tys. pozwoleń wobec 1,7 tys. w 2001 r. Na ilość wydanych pozwoleń na budowę w budownictwie wielorodzinnym złożyło sie wiele czynników. Po pierwsze od stycznia 2002 r. podniesiono stawkę VAT na nowe mieszkania z 0 do 7%. Drugą przyczyną była chęć wprowadzenia przez Unię Europejską stawki VAT 22%, a to według przedstawicieli branży budowlanej, byłoby cios dla budownictwa mieszkaniowego. Jednak zakończone 13.12.2002 r. pomyślnie dla Polski negocjacje z Unią Europejską, pozwoliły na zachowanie 7% stawki VAT do końca 2007 r. na kupno gotowych mieszkań i na usługi budowlane.

W Gdańsku w 2002 r. liczba mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia kształtowała sie na poziomie 2 178, co stanowiło niewielki wzrost w stosunku do 2001 r. Ilość pozwoleń dotyczyła zarówno mieszkań w budynkach nowych i rozbudowywanych oraz uzyskiwanych z przebudowy. Zmiany w poszczególnych rodzajach budownictwa przedstawia tabela nr 68.

Tabela 68. Ilość mieszkań*), na realizację których wydano pozwolenia.

wyszczególnienie	2001	2002	zmiana w liczbach	dynamika 2002/2001
Liczba mieszkań ogółem, w tym:	2 152	2 178	26	101,2%
spółdzielni mieszkaniowych	267	1 288	1 021	482,4%
w budownictwie indywidualnym	261	135	-126	51,7%
przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	1 432	653	-779	45,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania B06 za okres styczeń-grudzień 2000, 2001,2002.

W Gdańsku wzrosła o 547 liczba wydawanych pozwoleń na budowę nowych mieszkań w budownictwie jedno i wielomieszkaniowym. Z roku na rok wystąpił wzrost o 733 pozwoleń w budownictwie wielomieszkaniowym i spadek w budownictwie jednorodzinnym o 186 pozwoleń.

*) Mieszkania w budynkach nowych i rozbudowywanych oraz mieszkań uzyskiwanych z przebudowy.

Tabela 69. Ilość wydanych pozwoleń na budowę nowych mieszkań w budynkach jedno i wielomieszkaniowych.

pozwolenia na budowę nowych mieszkań w budynkach	2001	2002	zmiana w liczbach
jednomieszkaniowych	280	94	-186
wielomieszkaniowych	853	1 586	733
ogółem	1 133	1 680	547

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania B05 za okres styczeń-grudzień 2001,2002.

W 2002 r. w Gdańsku rozpoczęto budowę 1 443 mieszkań o powierzchni 220 tys. m^2, wobec 1 660 o powierzchni 115 tys. m^2, przed rokiem. Odnotowano więc spadek ilości rozpoczynanych budów o 13% z jednoczesnym zwiększeniem się budowanych powierzchni mieszkaniowych (wzrost o 105 tys. m^2). Niewielki wzrost wystąpił jedynie w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 103 mieszkania). Z kolei niewielki spadek odnotowano w budownictwie indywidualnym (o 7 mieszkań), spółdzielczym (o 32 mieszkania) i w pozostałych rodzajach (281 mieszkań).

Tabela 70. Liczba mieszkań w Gdańsku, których rozpoczęto budowę.

Wyszczególnienie	2000	2001	zmiana w liczbach	2002	zmiana w liczbach
Ogółem:	1011	1660	649	1443	-217
Indywidualne	373	184	-189	177	-7
Spółdzielcze	361	604	243	572	-32
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	180	590	410	693	103
Inne (społeczno, czynszowe, itp.)	97	282	185	1	-281

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania B06 za okres styczeń-grudzień 2000, 2001,2002.

W 2002 r. w Polsce oddano 99 tys. lokali mieszkalnych, co stanowi spadek o 6,5%. Największy spadek liczby oddawanych mieszkań odnotowano w spółdzielniach. W ciągu 12 miesięcy oddały one swoim członkom 15,4 tys. mieszkań, czyli o 40% mniej niż rok temu. Deweloperzy w tym samym czasie wybudowali tylko 19% mniej mieszkań. Jest to wyraźny sygnał, że coraz więcej klientów dostrzega zalety tej drugiej formy zakupu mieszkania. Pomimo likwidacji w 2001 r. dużej ulgi budowlanej, wzrosła liczba oddawanych do użytku domów w budownictwie indywidualnym. Odnotowano wzrost o 27,3%. Przyczyną wzrostu mogło być działanie niektórych inwestorów indywidualnych, którzy zgłosili do nadzoru budowlanego w 2002 r. mieszkania faktycznie zasiedlone przed kilku laty, by w ten sposób korzystać z ulg podatkowych. Przeciętna powierzchnia mieszkań w Polsce nie jest wysoka i wyniosła w 2002 r. około 62 m^2 (razem z domami jednorodzinnymi). Nie była to imponująca wielkość, tym bardziej , że od 1990 r. zwiększyła się zaledwie o 2 m^2. W rezultacie na 1 osobę przypadało 20 m^2 mieszkania, podczas gdy w większości krajów europejskich wskaźnik ten wyniósł ponad 35 m^2.

Tabela 71. Mieszkania oddane do użytku* w Polsce w 2002r.

wyszczególnienie	2002	dynamika 2002/2001
Liczba mieszkań oddanych do użytku ogółem:	99 089	93,5%
spółdzielni mieszkaniowych	15 437	59,8%
w budownictwie indywidualnym*	51 746	127,3%
przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	23 820	81,0%
komunalne, zakładowe, społeczno-czynszowe	8 086	80,2%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

W województwie pomorskim w 2002 r. oddano 8 261 mieszkań, w tym 3 359 w budownictwie indywidualnym. Liczba mieszkań w ciągu roku w województwie pomorskim wzrosła o 1 058, w tym o 759 w budownictwie indywidualnym. Liczba oddanych nowym mieszkań w Gdańsku stanowi 36%, w Gdyni 14,8%, Słupsku 2,9% i Sopocie 2,1% ogółem mieszkań oddanych w województwie pomorskim.

Tabela 72. Mieszkania oddane do użytku w województwie pomorskim w latach 2001 i 2002.

wyszczególnienie	ogółem			w tym budownictwo indywidualne		
	mieszkania	powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	mieszkania	powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²
2001	7 203	593 690	82,4	2 600	334 174	128,5
2002	8 261	770 650	93,3	3 359	463 227	137,9
dynamika 2002/2001	114,7%	129,8%	113,2%	129,2%	138,6%	107,3%

Źródło: Biuletyn Statystyczny Województwa Pomorskiego nr 12/2001 i 12/2002.

W 2002 r. po raz pierwszy od kilku lat w Gdańsku gwałtownie wzrosła liczba oddawanych do użytku mieszkań, aż o 170%. W 2002 r. w Gdańsku oddano do użytku łącznie 2 939 mieszkań, co do roku poprzedniego daje wzrost o 1 841. Wzrost odnotowano w Gdańsku we wszystkich formach budownictwa. Łączna powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań wyniosła 206,1 tys. m², a średnia powierzchnia jednego mieszkania to prawie 70 m². Najwięcej budynków zostało oddanych na sprzedaż lub wynajem. W stosunku do 2001 r. deweloperzy w Gdańsku oddali prawie czterokrotnie więcej mieszkań. Efektywne stało się też budownictwo indywidualne. W 2002 r. oddano do użytku 247 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem, co dało dwukrotny wzrost w stosunku do roku poprzedniego. O 80% więcej mieszkań niż w 2001 r. oddały spółdzielnie.

*) Dane meldunkowe szacunkowe GUS, które mogą ulec zmianie na skutek opracowań sprawozdań kwartalnych.

Wykres 19. Liczba oddanych mieszkań w Polsce i w Gdańsku w 2002r.

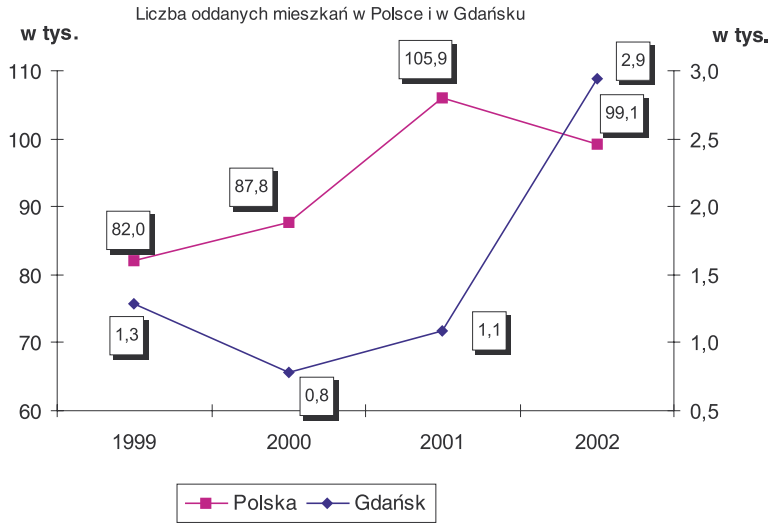

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Gdańsku.

Tabela 73. Liczba mieszkań oddanych do użytku w Gdańsku.

wyszczególnienie	2000	2001	2002	dynamika 2001/2000	dynamika 2002/2001
Liczba mieszkań oddanych do użytku ogółem, w tym:	782	1 088	2 939	139,1%	270,1%
spółdzielni mieszkaniowych	262	526	903	200,8%	171,7%
w budownictwie indywidualnym*	135	122	248	90,4%	203,3%
przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	385	434	1 687	112,7%	388,7%

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku.

Tabela 74. Powierzchnia użytkowa (w m^2) mieszkań oddanych do użytku ogółem w Gdańsku w latach 2000 – 2002.

wyszczególnienie	2000	2001	2002	dynamika 2001/2000	dynamika 2002/2001
Powierzchnia użytkowa (w m^2) mieszkań oddanych do użytku ogółem, w tym:	62 685	75 782	205 475	120,9%	271,1%
spółdzielni mieszkaniowych	17 655	27 308	56 471	154,7%	206,8%
w budownictwie indywidualnym*	20 757	20 708	42 536	99,8%	205,4%
przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	24 273	27 435	102 137	113,0%	372,3%
Średnia powierzchnia mieszkania (w m^2) oddanego do użytku ogółem, w tym:	80,2	69,7	69,9	86,9%	100,4%
spółdzielni mieszkaniowych	67,4	51,9	62,7	77,0%	120,8%
w budownictwie indywidualnym*	153,8	169,7	168,9	110,4%	99,5%
przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	63,0	63,2	60,5	100,3%	95,7%

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku.

*) Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż lub wynajem.

Wykres 20. Mieszkania oddane do użytku w Gdańsku w latach 2000 – 2002.

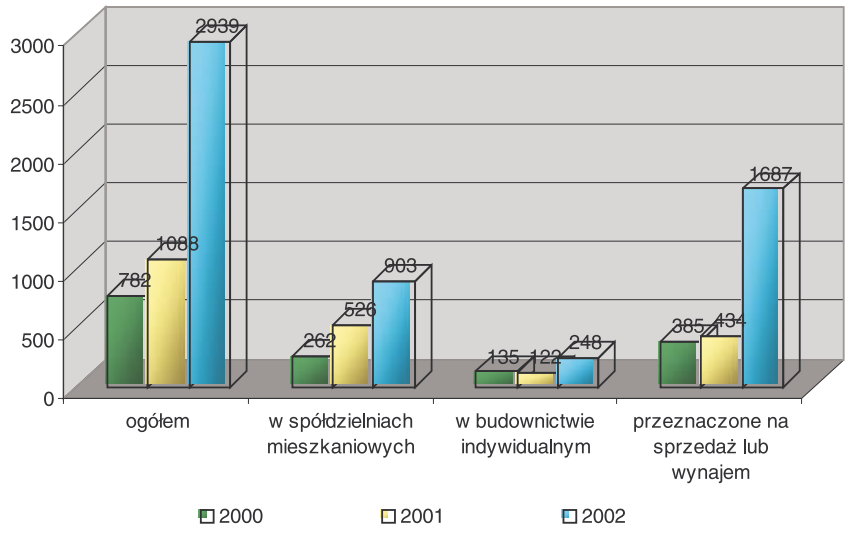

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych US w Gdańsku.

Realizację inwestycji budowlanych o różnym przeznaczeniu zapewniają lokalne firmy budowlane. W mieście swoje centrale mają duże spółki giełdowe: Polnord S.A. (budownictwo przemysłowe i mieszkaniowe), Hydrobudowa Gdańsk S.A. (budownictwo wodne), Mostostal Gdańsk S.A. (budownictwo mostowe, hale i konstrukcje stalowe), Gdańskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych Skanska S.A. (budownictwo drogowe), Elektromontaż Gdańsk S.A. (budownictwo przemysłowe, automatyka przemysłowa). Obok nich działa na ryku około 100 firm średniej wielkości (budownictwo mieszkaniowe i przemysłowe, np. Hossa S.A., PB Inpro S.A., PB Kokoszki, Dominium S.A. i kilkaset małych przedsiębiorstw, wykonujących budownictwo mieszkaniowe, roboty ziemne, wykończeniowe. W Gdańsku działają również liczne firmy zajmujące się produkcją materiałów budowlanych i wyposażenia wnętrz.

Obecność firm budowlanych i deweloperskich sprzyja nie tylko rozwojowi budownictwa przemysłowego, ale również mieszkaniowego. Spółki deweloperskie i spółdzielnie posiadają w swojej ofercie mieszkania o zróżnicowanej wielkości i standardzie wykończenia.

Polnord „Dom" Sp. z o.o. (*www.polmord-dom.com.pl*) realizuje kilka inwestycji w Polsce. Od 1999 r. buduje osiedle „Zielony Stok". Osiedle to znalazło się na pierwszym miejscu w rankingu deweloperów domów i mieszkań luksusowych „...najlepsze mieszkania, najlepsze lokalizacje...", opublikowanym w październiku 2001 r. przez pismo „Gentelman". W konkursie Dziennika Bałtyckiego i opinii czytelników uplasowało się na drugim miejscu. W 2002 r. Polanord oddał do użytku w III etapie budowy Zielonego Stoku budynek o łącznej powierzchni użytkowej budynku 2 245,7 m^2 z 20 mieszkaniami i jednym lokalem użytkowym.

Przedsiębiorstwo Budowlane Inpro Sp. z o.o. (www.inpro.com.pl) w 2002 r. zrealizowało 2 inwestycje w Gdańsku. Oddano budynek 6 kondygnacyjny ze 108 mieszkaniami i 26 pawilonów handlowych na osiedlu „Młyniec" przy ul. Dywizjonu 303 na gdańskiej Zaspie. Ponadto na osiedlu „Myśliwskie" oddano do użytku 7 budynków trzykondygnacyjnych z 73 mieszkaniami.

Przedsiębiorstwo Budowlane „Eko" (*www.pbeko.cpm.pl*) oddało w grudniu 2002 r. do użytku jeden budynek wielorodzinny znajdujący się na osiedlu „Słoneczna Dolina" w Gdańsku Zaborni. Znaj-

duje się w nim 27 mieszkań o metrażach od 25,3 m^2 do 73,2 m^2 oraz 11 garaży o metrażach od 15,9 m^2 do 31,6 m^2.

Spółka akcyjna Ekolan (*www.ekolan.pl*) buduje domy na osiedlach „Pogodne" i „Dzielnicy pięciu wzgórz". Na osiedlu „Pogodnym" na Ujeścisku (ul. Łódzka, Świętokrzyska) od kwietnia 2000 r. do grudnia 2002 r. oddano do użytku 10 budynków trzypiętrowych. W „Dzielnicy pięciu wzgórz" w okolicach ul. Świętokrzyskiej i Wieżyckiej w Gdańsku Zakoniczynie powstało 7 niedużych, trzypiętrowych domów z mieszkaniami o powierzchni od 28 do 76m^2 przeznaczonych dla 17-20 rodzin.

Krajowe Towarzystwo Inwestycyjno – Deweloperskie „Dominium" S.A. (*www.dominium.com.pl*) realizuje budowę osiedla „Moje Marzenie", które zlokalizowane jest na wzgórzu morenowym pomiędzy Łostowicami i Maćkowymi. Osiedle łączy w sobie zabudowę wielorodzinną (wraz z lokalami usługowymi) z jednorodzinną - domy wolnostojące. W 2002 r. „Dominium" oddało do użytku 44 mieszkania o powierzchni 3 635,7 m^2 na ul. Knyszyńskiej i 71 mieszkań o powierzchni 3 317,5 m^2 z 1 lokalem użytkowym na ul. Kolorowej. W XII 2002 r. oddano także jeden dom jednorodzinny o powierzchni użytkowej 160 m^2.

Przedsiębiorstwo Budowlane „Margo" (*www.margopb.com.pl*) oddało do użytkowania w lutym 2002 r. budynek apartamentowy „Senator" przy ul. Chrzanowskiego 6 we Wrzeszcu. Budynek składa się z 30 lokali mieszkalnych. Na parterze budynku znajdują się lokale usługowe, a w kondygnacji podziemnej miejsca parkingowe. W II kw 2002 r. oddano w Osowej do użytkowania budynek wielorodzinny z 28 mieszkaniami przy ul. Bliźniąt 13,15 oraz budynek wielorodzinny z 34 lokalami mieszkalnymi przy ul. Bliźniąt 7,9,11. Firma „Margo" zadbała również o elementy małej architektury, ciągi spacerowe, miejsce na grilla oraz pomieszczenia przeznaczone na saunę i salon fitness w każdym budynku.

Przedsiębiorstwo realizacyjno – projektowe „Forma" w 2002 r. oddało na Osiedlu „Barbakan 3", na Ujeścisku przy ul. Nieborowskiej budynek mieszkalny z 16 lokalami mieszkalnymi o łącznej powierzchni użytkowej 826 m^2 oraz budynek mieszkalny z 32 mieszkaniami o łącznej powierzchni użytkowej 1,5 tys. m^2. Oddano też 2 budynki jednorodzinne w zabudowie szeregowej o powierzchni użytkowej 125 m^2 każdy na Osiedlu Marsowe, ul. Flory w Gdańsku Osowej.

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Południe" należy do największych inwestorów spółdzielczego budownictwa mieszkaniowego w Trójmieście; w ciągu 10 lat istnienia wybudowała 50 budynków wielorodzinnych z prawie 1500 mieszkaniami, 60 lokali handlowo-usługowych. Jest to pierwsza spółdzielnia, która oddała do użytku 2 podziemne wielostanowiskowe garaże i przedszkole. Dbając o bezpieczeństwo mieszkańców osiedla uruchomiono filie Komisariatu Policji i Straży Miejskiej. W 2002 r. spółdzielnia przekazała na swoim osiedlu „Orunia Górna" przy ul. A. Bruskiego 4 budynki czterokondygnacyjne z 149 mieszkaniami o łącznej powierzchni użytkowej 7,6 tys.m^2. Dodatkowo w podziemiach znajduje się 47 garaży o łącznej powierzchni 820 m^2.

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Szadółki" realizuje budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne przy ul. Częstochowskiej w Gdańsku Ujeścisku. W 2002 r. oddała do użytku 9 budynków czterokondygnacyjnych z 119 mieszkaniami i łącznej powierzchni 5,8 tys. m^2. W przyziemiu budynków zlokalizowano indywidualne garaże.

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Ujeścisko" w 2002 r. oddała do użytku budynek mieszkalny przy ul. Przemyskiej 28 o pow. użytkowej mieszkań 1 469 m^2 i garaży – 179,6 m^2.

10.2. Lokalne Inicjatywy Inwestycyjne

Od pięciu lat deweloperzy, spółdzielnie mieszkaniowe oraz inwestorzy indywidualni mają możliwość korzystania z pomocy finansowej miasta w tworzeniu infrastruktury technicznej dla nowo powstałych osiedli i budynków. Podstawy do realizacji tej prorozwojowej polityki daje Uchwała nr LII/648/97 Rady Miasta w sprawie lokalnych inicjatyw inwestycyjnych Gdańska podjęta w 1997r. i znowelizowana w kwietniu 2002 r. Zgodnie z uchwałą udział finansowy miasta może sięgać od 50% aż do 70% kosztów budowy inwestycji w przypadku budowy wodociągów, kanalizacji sanitarnej, deszczowej, dróg i ulic wraz z oświetleniem, a także budowy sieci i urządzeń centralnego ogrzewania itp. Lokalne incjatywy inwestycyjne są formą wspierania budownictwa mieszkaniowego poprzez wyposażanie na koszt miasta terenów przeznaczonych pod mieszkaniówkę w infrastrukturę techniczną. Miasto realizując swoje przedsięwzięcia i zadania inwestycyjne związane z budową sieci wodno – kanalizacyjnych, poprawia warunki bytowe mieszkańców starych dzielnic oraz przyspiesza rozwój budownictwa mieszkaniowego nowych osiedli. W tym celu utrzymywane jest spore zaangażowanie środków finansowych miasta w inwestycje związane z uzbrojeniem terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe. Choć ten rodzaj wspierania budownictwa mieszkaniowego cieszy się ogromnym zainteresowaniem, wiele zadań inwestycyjnych w 2002 r. nie mogło być zrealizowanych z powodu braku odpowiedniej ilości środków finansowych w budżecie miasta. W 2002 r. na lokalne incjatywy wydatkowano ogółem kwotę 3,8 mln zł dla 39 zadań. Na nowo rozpoczynane przedsięwzięcia wydatkowano kwotę 2,7 mln zł, z tego 796 tys. zł na 14 zadań wodno – kanalizacyjnych, a 1,9 mln zł na incjatywy z zakresu infrastruktury. Najwięcej środków zostało przekazanych na realizację infrastruktury technicznej w dzielnicach mieszkaniowych tj. Orunia, Ujeścisko, Karczemki – dla potrzeb osiedli mieszkaniowych „Jelitkowski Dwór", „Piastów II", „Jaśminowe" i „Różane", „Świętokrzyskie", „Cztery Pory Roku", „Moje Marzenie" „Ujeścisko", „Szadółki".

Tabela 75. Lokalne inicjatywy inwestycyjne w latach 2000 - 2002 (wybrane zadania).

Zadanie		kwota (w tys.zł.)
Ogółem w 2000 r., w tym:		5 300,0
1	Budowa drogi do osiedla nad Strzyżą	233,9
2	Sieć wod.-kan. na osiedlu Szadółki	240,8
3	Infrastruktura na osiedlu Cztery Pory Roku	1 225,8
4	Infrastruktura na osiedlu Kolorowym	527,3
5	Infrastruktura w ul. Junony	377,7
Ogółem w 2001 r., w tym:		6 699,0
1	Infrastruktura dla osiedla Cztery Pory Roku	65,8
2	Sieć wodno - kanalizacyjna na osiedlu Orunia SM Południe	70,8
3	Infrastruktura na osiedlu Kolorowym	100,6
4	Infrastruktura w drodze dojazdowej do osiedlu Zielony Stok	361,2
5	Infrastruktura na osiedlu w Matemblewie	54,8
Ogółem w 2002 r., w tym:		3 853,0
1	Infrastruktura na osiedlu Piastów II	505,6

2	Infrastruktura na osiedlu Świętokrzyskie	487,8
3	Infrastruktura na osiedlu Cztery Pory Roku	292,3
4	Infrastruktura na osiedlu Moje Marzenie	267,9
5	Budowa drogi z chodnikiem na osiedlu Kiełpinek	260,8
6	Przebudowa przepompowni ścieków dla osiedla Jelitkowski Dwór	208,6
7	Infrastruktura na osiedlu na osiedlu Szadółki – Zakoniczyn A	138,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Sprawozdania z wykonania budżetu Gdańska w 2001 i 2002 r.".

10.3. Komunalny zasób mieszkaniowy

Do priorytetów polityki mieszkaniowej gminy należy zaliczyć w pierwszej kolejności poprawę warunków bytowych lokalnej społeczności, przyspieszenie rozwoju mieszkalnictwa, podniesienie standardów istniejących zasobów mieszkaniowych, poprawę jakości usług mieszkaniowych oraz obniżkę kosztów eksploatacji komunalnego zasobu mieszkaniowego.

Lokale mieszkalne

W Gdańsku łączna ilość budynków mieszkalnych w zasobie komunalnym w 2002 r. wynosiła 6 727. Miasto było właścicielem 3 238 budynków mieszkalnych i współwłaścicielem 3 489 budynków. W zasobie miasta 37,2 tys. mieszkań stanowiły lokale komunalne o łącznej powierzchni użytkowej 1 805 tys. m^2. Na ogólną ilość 57 582 lokali mieszkalnych, 35,3% (tj. 20 336) mieszkań stanowiło własność osób fizycznych, a łączna powierzchnia użytkowa wyniosła – 1 026 tys. m^2.

Tabela 76. Komunalne zasoby mieszkalne w 2002 r.

wyszczególnienie	Śródmieście	Wrzeszcz	GZNK	Oliwa	Nowy Port	Ogółem
Liczba budynków ogółem	**2 928**	**1 629**	**410**	**685**	**1 075**	**6 727**
budynki komunalne	1562	468	142	362	704	3 238
budynki wspólnot mieszkaniowych	1 366	1 161	268	323	371	3 489
Liczba lokali mieszkalnych	**19 331**	**13 110**	**4 013**	**7 697**	**13 431**	**57 582**
lokale komunalne	12 591	7 864	2080	4 815	9 896	37 246
lokale osób fizycznych	6 740	5 246	1933	2 882	3 535	20 336
Powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych m^2	919 488	718 644	215 151	391 997	585 672	2 830 952
lokale gminy	595 556	414 134	112970	249 773	432 495	1 804 928
lokale osób fizycznych	323 932	304 510	102181	142 224	153 177	1 026 024

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Lokale użytkowe

W Gdańsku w budynkach, które są własnością miasta w 2002 r., znajdowało się 2 139 lokali użytkowych. Łączna powierzchnia użytkowa wynosiła 196,4 tys. m^2. Z zasobu tego ok. 20,7%, tj. 443 lokali użytkowych o powierzchni 34,7 tys. m^2 stanowiło własność osób fizycznych. Pozostałe 1 696 lokali o łącznej powierzchni 161,6 tys. m^2 należały do gminy.

Tabela 77. Komunalne zasoby użytkowe w budynkach mieszkalnych w 2002 r.

wyszczególnienie	Śródmieście	Wrzeszcz	GZNK	Oliwa	Nowy Port	Ogółem
Liczba lokali użytkowych	**1 058**	**611**	**168**	**122**	**180**	**2 139**
lokale komunalne	791	506	128	111	160	1 696
lokale osób fizycznych	267	105	40	11	20	443
Powierzchnia użytkowa lokali (m^2)	89 565	63 591	18 557	10 922	13 820	196 455
lokale gminy	69 181	54 840	14 754	10 175	12 708	161 658
lokale osób fizycznych	20 384	8 751	3 803	747	1 112	34 797

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

10.4. Wspólnoty mieszkaniowe

Nowelizacja ustawy o własności lokali z 24 czerwca 1994 r., która weszła w życie w maju 2000 r. spowodowała zaangażowanie się gminy w tworzenie wspólnot mieszkaniowych, co oznacza sprawowanie zarządu nieruchomościami wykupionymi od gminy. Władze Miasta wprowadziły działania zmierzające do dostosowania zasad zarządu nieruchomością wspólną do obowiązującego porządku prawnego, co przyczyniło się do sukcesywnego powoływania wspólnot mieszkaniowych, w których skład wchodzą osoby fizyczne oraz osoby prawne. Wprowadzono zarządzanie nieruchomościami wspólnymi przez podmioty zewnętrzne, czyli właścicieli lokali wykupionych, licencjonowanych zarządców wybranych przez mieszkańców wspólnot.

W 2002 r. liczba wspólnot mieszkaniowych wynosiła 3 489, w tym dużych wspólnot było 2 153. Począwszy od III kwartału 2000 r. liczba wspólnot mieszkaniowych, w których zarząd sprawowały Przedsiębiorstwa Gospodarki Mieszkaniowej systematycznie zmniejszała się. W 2001 r. w 990 wspólnotach (tj. 25 % ogółu) decydujący głos należał do PGM – ów, a w 2002 r. już tylko w 567 wspólnotach (tj. 16,2% ogółu). Sukcesywne przejmowanie usługi zarządzania wspólnotami mieszkaniowymi przez podmioty zewnętrzne spowodowało spadek wpływów do Przedsiębiorstw Gospodarki Mieszkaniowej z tytułu zarządzania, a co za tym idzie dalsze pogorszenie ich sytuacji finansowej. Rosnąca ilość wspólnot z mniejszościowym udziałem gminy, oznacza, że osoby fizyczne mogą w coraz większym stopniu decydować o sposobach rozwiązywania problemów dotyczących nieruchomości i jej bieżącego utrzymania, ale również w coraz większym stopniu muszą współfinansować konserwacje i remonty.

Tabela 78. Dane dotyczące ilości i struktury budynków wspólnot mieszkaniowych w 2002 r.

wyszczególnienie	Śródmieście	Wrzeszcz	GZNK	Oliwa	Nowy Port	Ogółem
ilość wspólnot ogółem:	1 366	1 161	268	323	371	3 489
duże wspólnoty	999	605	128	157	264	2 153
małe wspólnoty	367	556	140	166	107	1 336
ilość wspólnot w zarządzie PGM, w tym:	71	360	22	53	61	567
duże wspólnoty	23	11	4	17	13	68
małe wspólnoty	48	349	18	36	48	499
ilość lokali komunalnych w budynkach wspólnot:	6 638	5 899	1 603	3 335	6 663	24 138
duże wspólnoty	5 616	4 148	1 095	2 951	6 261	20 071
małe wspólnoty	1 022	1 751	508	384	402	4 067

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

10.5. Stan techniczny zasobów komunalnych i przeprowadzone remonty

Miasto w swoim zasobie posiada budynki o zróżnicowanym standardzie oraz technologii budowy, które są odzwierciedleniem wieku tych budowli.

Z przeglądu okresów budowy budynków komunalnych i budynków wspólnot mieszkaniowych, w których Gmina posiada jeszcze swoje lokale wynika, że: ponad 50 lat miało 5 137 budynków, co stanowiło 76,3% ogółu budynków, w tym ponad 80 lat liczyło sobie 2 335 budynków, czyli ok. 34,7% ogólnej liczby budynków. Liczba ludności zamieszkująca w lokalach komunalnych w budynkach w tej grupie wynosiła ogółem 70 tys. osób. Niewiele, bo 17,5% ogółu budynków stanowiły te wybudowane w latach 1945-1960, gdzie mieszkało 15 tys. ludzi. Mniej niż 30 lat miało zaledwie 57 budynków, czyli ok. 0,9% ogółu budynków. W lokalach komunalnych w tych budynkach zamieszkiwało w 2002 r. 6,1 tys. gdańszczan.

Z analizy okresu budowy budynków, stanowiących wyłączną własność miasta wynika, że w 2002 r. ponad 50 lat miało 3 037 budynków (45,1% ogółu), w tym 1 442 budynków komunalnych przekroczyło już lat 80. Liczba ludności zamieszkująca budynki w tej grupie wynosiła ogółem blisko 38,1 tys. osób, w tym w budynkach ponad 80-letnich – 22,5 tys. osób. Zaledwie 2,2% ogółu budynków komunalnych stanowiły obiekty wybudowane w latach 1945 – 1960. Pozostała część zasobów tj. ok. 0,2% liczyła sobie mniej niż 30 lat i zamieszkiwało tam w 2002 r. 1,5 tys. osób. Strukturę budynków komunalnych administrowanych przez PGM-y, pod względem okresu ich budowy ilustruje tabela 79.

Tabela 79. Struktura komunalnych budynków mieszkalnych Gdańska według okresu budowy w 2002 r.

Okres budowy	PGM Śródmieście		PGM Wrzeszcz		PGM Oliwa		PGM Nowy Port		ogółem	
	ilość budynków	liczba ludności	ilość budynków	liczba ludności	ilość budynków	liczba ludności	ilość budynków	liczba ludności	ilość budynków	liczba ludności
przed 1918	569	10 214	248	3 334	223	3 034	402	5 911	1 442	22 493
1918 - 1944	907	7 439	316	3 274	106	1 160	266	3 778	1 595	15 651
1945 - 1960	54	615	42	831	29	271	24	413	149	2 130
1961 - 1978	18	76	4	87	3	215	11	292	36	670
1979 - 1988	4	210	0	0	1	14	0	0	5	224
1989 - 2002	10	1 175	0	0	0	0	1	152	11	1 327
Razem	1 562	19 729	610	7 526	362	4 694	704	10 546	3 238	42 495

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Tabela 80. Struktura budynków wspólnot mieszkaniowych Gdańska, gdzie znajdują sie lokale gminne według okresu budowy w 2002 r.

Okres budowy	PGM Śródmieście		PGM Wrzeszcz		PGM Oliwa		PGM Nowy Port		ogółem	
	ilość budynków	liczba ludności	ilość budynków	liczba ludności	ilość budynków	liczba ludności	ilość budynków	liczba ludności	ilość budynków	liczba ludności
przed 1918r	244	6 135	390	6 905	129	1 197	130	2 914	893	17 151
1918 - 1944	465	6 484	571	6 206	83	865	88	1 481	1 207	15 036
1945 - 1960	554	4 509	407	6 652	43	875	20	1 052	1 024	13 088
1961 - 1978	89	3 949	56	3 624	50	5 325	129	15 443	324	28 341
1979 - 1988	1	69	5	911	16	2 142	4	456	26	3 578
1989 - 2002	13	814	0	0	2	208	0	0	15	1 022
Razem	1 366	21 960	1 429	24 298	323	10 612	371	21 346	3 489	78 216

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Usytuowanie większości mieszkań komunalnych w budynkach przedwojennych obciążonych skutkiem ponad 50-letnich zaległości remontowych decyduje o występowaniu dużego deficytu jakościowego komunalnych zasobów mieszkaniowych. Mieszkania komunalne posiadają dużą powierzchnię, wysokie kondygnacje, niski standard wyposażenia techniczno – sanitarnego. Warunki sanitarno - socjalne mieszkań komunalnych znacznie odbiegają od standardu oferowanego przez innych inwestorów. W 2002 r. nastąpiła jednak poprawa w wyposażeniu mieszkań, co ilustruje tabela 81.

Tabela 81. Standard mieszkań komunalnych w 2001 i 2002 r.

ilość lokali komunalnych ogółem wyposażonych w:	2001		2002	
	38 617	%zasobu	37 246	%zasobu
instalację wodociągową	31 835	82,4%	36 115	97,0%
instalację kanalizacyjną	32 386	83,9%	35 440	95,2%
łazienkę	24 454	63,3%	27 935	75,0%

instalację ciepłej wody użytkowej	16 283	42,2%	12 534	33,7%
instalację centralnego ogrzewania	11 871	30,7%	16 247	43,6%
instalację gazową	25 197	65,2%	28 920	77,6%
ogrzewanie piecami węglowymi	15 125	39,2%	14 192	38,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Liczba komunalnych lokali mieszkalnych wyposażonych w instalację wodociągową w 2002 r. wynosiła 36 115, co stanowiło 97% ogółu zasobu mieszkaniowego, administrowanego przez PGM-y. Dla porównania jeszcze w 2001 r. tylko 82,4% ogółu mieszkań komunalnych wyposażonych było w wodociąg wewnątrz lokalu. W instalację kanalizacji sanitarnej w 2001 r. wyposażonych było ogółem 32 386 komunalnych lokali mieszkalnych tj. 83,9% ogółu, a w 2002 r. już 95 % zasobu mieszkaniowego posiadało ustęp spłukiwany. Z roku na rok zmniejsza się liczba miejskich mieszkań posiadających piece węglowe. W 2002 r. ogrzewanie piecami węglowymi posiadało 14 tys. lokali mieszkalnych, co stanowiło ok. 38 % ogółu zasobu mieszkaniowego. W 2002 r. wzrosła natomiast liczba montażu instalacji centralnego ogrzewania. Na koniec 2002 r. 16 tys. lokali komunalnych posiadało centralne ogrzewanie, co stanowiło ok. 44 % ogółu zasobu mieszkaniowego. Coraz więcej montowano tez instalacji gazowych i na koniec 2002 r. ogrzewanie gazowe było zamontowane w 28 920 mieszkaniach.

Podejmowane co roku działania na rzecz zahamowania postępującej dekapitalizacji zasobu mieszkaniowego są niewystarczające, mimo że ogólne nakłady na remonty wzrastają, co ilustruje tabela 82.

Tabela 82. Wykonanie remontów przez PGM-y w 2002 r.

rodzaj remontu	wykonanie remontów w zł				
	Śródmieście	Wrzeszcz	Oliwa	Nowy Port	RAZEM
remonty dachów	562 638	530 888	134 743	673 767	1 902 036
remonty balkonów	288 141	475 477	141 798	213 270	1 118 686
remont instalacji gazowych	393 175	249 792	48 728	185 261	876 956
przestawianie pieców	0	270 010	104 017	223 371	597 398
wymiana stolarki	0	243 034	99 822	86 120	428 976
remont instalacji c.o.	14 462	0	50 913	62 388	127 763
odgrzybienia	73 561	0	0	11 197	84 758
RAZEM	1 331 977	1 769 201	580 020	1 455 374	5 136 572

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Miasto w 2002 r. wydatkowało na remonty w zasobach komunalnych 5,1 mln zł, w tym najwięcej pochłonęły remonty dachów 1,9 mln zł i balkonów 1,1 mln zł. Na remonty instalacji gazowych przeznaczono 876,9 tys. zł, a na remont instalacji c.o. – 127,7 tys. zł. Przeprowadzono także odgrzybianie lokali w zasobach PGM Śródmieście i Nowy port na łączną kwotę 84,7 tys. zł.

Na finansowanie remontów budynków komunalnych i stanowiących współwłasność gminy oraz na zagospodarowanie podwórek, Miasto w 2002 r. przeznaczyło dotacje w wysokości 1,6 mln zł. Ponadto ze środków własnych PGM-y zrealizowały remonty na kwotę 12,1 mln zł.

Na terenie Gdańska na sfinansowanie kosztów remontów nieruchomości wspólnych, właścicielom lokali mieszkalnych udzielane są pożyczki z budżetu gminy na zasadach określonych w uchwale Zarządu Miasta Gdańska Nr 42/262/98 z dnia 05.06.1998 r. Oprocentowanie udzielanych pożyczek zwrotnych ustalono w wysokości 0,61% stopy kredytu lombardowego. Udzieloną pożyczkę należy spłacić maksymalnie w ciągu 5 lat, a zabezpieczeniem pożyczki jest ustanowienie hipoteki na nieruchomości, będącej własnością pożyczkobiorcy.

W 2002 r. złożono 11 wniosków o udzielenie pożyczki, wobec 31 wniosków złożonych w 2001 r. Tylko 1 wniosek został wycofany. Ogółem w 2002 r. zrealizowano 17 wniosków na łączną kwotę 88,1 tys. zł, w tym były to 3 wnioski nie zrealizowane z 2000 r. na kwotę 15,2 tys. zł oraz 10 wniosków z 2001 r. na kwotę 41,4 tys. zł.

10.6. Dodatki mieszkaniowe

W celu ochrony rodzin najuboższych miasto, zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych, wypłaca dodatki mieszkaniowe. Z tej formy pomocy korzystają właściciele lokali, członkowie spółdzielni i lokatorzy płacący ustalany przez miasto czynsz regulowany.

Tabela 83. Liczba i kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Gdańsku w 2002 r.

Dodatki wypłacone	kwota wypłaconych dodatków zł	liczba wypłaconych dodatków
ogółem, w tym:	19 271 031	170 580
najemcom mieszkań komunalnych	11 174 049	100 387
pozostałym użytkownikom mieszkań, w tym:	8 096 982	70 183
mieszkań spółdzielczych	5 889 595	48 412
innych	2 207 387	21 771

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Dodatki mieszkaniowe częściowo refunduje budżet Państwa w formie dotacji celowej, która w 2002 r. pokrywała ok. 18,5% wydatków, związanych z wypłatą dodatków mieszkaniowych. Pozostałe 81,5% wydatków, czyli 15,7 mln zł z tytułu dodatków mieszkaniowych zostało sfinansowane z budżetu Miasta, zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. Nr 71 poz.734 z 2001 r.) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2001 r. (Dz.U. Nr 156 poz.1817 z 2001 r.).

Od 1 stycznia 2002 r. nieco inaczej niż dotychczas odbywało się przyznawanie dodatków mieszkaniowych. Jedną z nich był termin: jeśli ktoś złożył wniosek w danym miesiącu to dodatek został mu przyznany dopiero od pierwszego dnia następnego miesiąca. Po drugie – większy krąg uprawnionych do ubiegania się o dodatek mieszkaniowy. Wnioski mogli składać nawet ci, którzy podnajmowali od kogoś pokój lub mieszkanie. Kolejna nowość polegała na przyznaniu gminie prawa do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego dotyczącego osoby ubiegającej sie o wniosek, w celu ustalenia czy podawany stan majątkowy był zgodny ze stanem faktycznym i czy rzeczywiście wnioskodawcy potrzebna była pomoc finansowa. Dodatek mieszkaniowy przyznawany był na sześć miesięcy licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku.

W 2002 r. rozpatrzono pozytywnie 170 580 wniosków o dodatki mieszkaniowe wobec 148 163 wniosków w 2001 r. W Gdańsku na ten cel wydatkowano 19,2 mln zł, z tego na lokale znajdujące się w zasobach gminy 11,2 mln zł, zaś na pozostałe lokale mieszkalne 8 mln zł. W 2001 r. natomiast miasto wypłaciło ogółem 17,9 mln zł, z tego 10,5 mln zł dla najemców mieszkań komunalnych. Średni dodatek mieszkaniowy w 2002 r. wyniósł ok.113 zł, z czego w mieszkaniowym zasobie gminy 111,3 zł, a w pozostałych zasobach mieszkaniowych 115,3 zł.

10.7. Potrzeby mieszkaniowe

Stan budynków komunalnych ze względu na czas ich budowy, jak również wieloletnie zaniedbania i brak remontów, spowodował, że około 8,2 % ogółu zasobw wymaga rozbiórki. Ogólna liczba budynków do wyburzenia wynosiła w 2002 r. 553 szt., w tym 348 budynki w związku z ich katastrofalnym stanem technicznym. W pozostałych 205 budynkach za nieopłacalne uznano przeprowadzenie w nich remontu. Takie decyzje wiążą się z koniecznością wykwaterowania 1 613 rodzin z mieszkań przeznaczonych do rozbiórki, w tym 67,8% rodzin z budynków w katastrofalnym stanie technicznym.

Na koniec 2002 r. na lokale zamienne oczekiwało 3 340 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego wystąpił spadek o 839 rodzin. Przyczyny przekwaterowań rodzin w 2002 r. przedstawia tabela 84.

Tabela 84. Przyczyny przekwaterowań rodzin w 2001 r. i 2002 r.

powód przekwaterowania	2001	2002
	liczba rodzin	
przeznaczenie do rozbiórki budynków ze względu na katastrofalny stan techniczny	1 287	1 095
oczekiwanie na mieszkanie w zamian za wykonanie remontu kapitalnego	1 018	805
przeznaczenie do rozbiórki budynków ze względu na nieopłacalność remontu	536	518
oczekiwanie na wykwaterowanie z budynków przewidzianych do rozbiórki w związku z ich uszkodzeniem w wyniku powodzi	456	220
przeznaczenie budynków do rozbiórki ze względu na inwestycje	226	221
oczekiwanie na wymianę lokalu	181	155
zajmowanie pomieszczeń niemieszkalnych	166	135
oczekiwanie na pomieszczenie zastępcze na czas oczekiwania na lokal spółdzielczy	119	35
oczekiwanie na mieszkanie ze względu na trudne warunki mieszkaniowe	84	74
przeznaczenie budynków i lokali na rzecz użyteczności publicznej	58	55
inne powody	48	27
razem	4 179	3 340

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Wymienione wyżej potrzeby należy uzupełnić o konieczność zapewnienia 142 lokali socjalnych dla rodzin zakwalifikowanych do przydziału lokalu socjalnego z tytułu realizacji wyroków sądowych o eksmisję, w tym 30 lokali socjalnych dla rodzin zamieszkujących w zasobach innych podmiotów oraz 425 lokali socjalnych dla rodzin zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego z tytułu pozostawania w niedostatku. W 2002 r. wpłynęło dodatkowo 786 wniosków w sprawie

udzielenia pomocy mieszkaniowej z mieszkań komunalnych, w tym 617 wniosków o wynajem lokalu w zamian za wykonanie remontu kapitalnego, 107 wniosków o wymianę lokalu oraz 62 wnioski o wynajem lokalu socjalnego. Ponadto w 2002 r. wydano 183 skierowania do zawarcia umowy najmu z zasobów GTBS Sp. z. o.o. dla rodzin oczekujących na przydział lokalu. Łącznie w 2002 r. wydano 346 skierowań, wobec 334 w 2001 r. do zawarcia umów najmu lokali mieszkalnych, co przedstawia tabela 85.

Tabela 85. Powody i liczba skierowań do zawarcia umowy najmu lokali mieszkalnych w 2001 r. i 2002 r.

powody skierowań do zawarcia umów najmu dla rodzin	2001	2002
	liczba skierowań	
które utraciły dotychczasowe lokale w wyniku katastrof - powodzi	205	188
dla rodzin z budynków przeznaczonych do wyburzenia, ze względu na katastrofalny stan techniczny i nieopłacalność remontu	34	67
oczekujących na lokal mieszkalny w zamian za wykonanie remontu kapitalnego	14	27
zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego	43	23
zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu ze względu na trudne warunki mieszkaniowe	21	18
oczekujących na wykwaterowanie z pomieszczeń niemieszkalnych	4	5
oczekujących na wymianę lokalu	4	2
oczekujących na wykwaterowanie z budynków przeznaczonych pod inwestycje	2	2
oczekujących na wykwaterowanie z budynków przeznaczonych na rzecz użyteczności publicznej	1	2
powracających z Kazachstanu	1	1
oczekujących na lokal zamienny z innego tytułu	5	11
razem	334	346

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

10.8. Działania miasta w zakresie likwidacji skutków powodzi

W ramach kontynuacji działań, związanych z usuwaniem skutków powodzi, która miała miejsce w 2001 r. – w 2002 r. wykonano następujące czynności:

- sfinansowano pobyt w hotelach rodzin poszkodowanych w wyniku powodzi na kwotę 1,4 mln zł,
- wykonano rozbiórki 58 budynków zniszczonych na skutek powodzi na kwotę 723,1 tys. zł. Ogółem w latach 2001-2002 rozebrano 76 budynków,
- wykonano remonty 156 budynków na kwotę 6,7 mln zł, w tym 4,9 mln zł sfinansowano z preferencyjnego kredytu na usuwanie skutków powodzi. Na terenie Śródmieścia wyremontowano 53 budynki a we Wrzeszczu 103 budynki.

Ogółem w latach 2001-2002 zapewniono docelowe lokale mieszkalne dla 380 rodzin. W 2002 r. docelowej pomocy mieszkaniowej udzielono 150 rodzinom powodzian. 68 rodzin otrzymało lokale mieszkalne w nowym budownictwie, 46 rodzin w lokalach z odzysku oraz 36 rodzin w lokalach socjalnych. Ponadto doraźnej pomocy mieszkaniowej, polegającej na zawarciu umowy na czas określony w izbach zastępczych, udzielono 38 rodzinom.

10.9. Proces likwidacyjny Przedsiębiorstw Gospodarki Komunalnej

Zasobami komunalnymi miasta zarządzały, w ramach pełnomocnictwa udzielonego przez Zarząd Miasta, cztery zakłady budżetowe: PGM „Gdańsk-Śródmieście", PGM „Gdańsk- Wrzeszcz", PGM „Gdańsk-Oliwa" i PGM „Gdańsk-Nowy Port", do zadań których należały w szczególności: bieżąca eksploatacja lokali i domów mieszkalnych, konserwacja i remonty, zapewnienie dostawy mediów (wody, gazu, energii elektrycznej i cieplnej) oraz zapewnienie czystości administrowanych nieruchomości. Istniejąca struktura organizacyjna tych przedsiębiorstw była obarczona wieloma nieprawidłowościami. Zakłady te nie posiadały zdolności kredytowej oraz osobowości prawnej. Właścicielem majątku zarządzanego przez zakłady budżetowe była gmina, co w pewnym stopniu utrudniało dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania. Niezbędna stała się więc przebudowa całego procesu zarządzania mieszkaniami komunalnymi, tak aby umożliwiał efektywną realizację strategii mieszkaniowej miasta w warunkach rynkowych, z zachowaniem odpowiedzialności gminy za mieszkania czynszowe dla najuboższych.

11 lipca 2002 r. Rada Miasta Gdańska zdecydowała o powołaniu zakładu budżetowego pod nazwą Gdański Zarząd Nieruchomości Komunalnych (GZNK), któremu likwidowane PGM-y przekazały swe obowiązki i uprawnienia w zakresie gospodarowania komunalnymi zasobami nieruchomości. Była to realna szansa na zmianę jakości wykonywanej usługi w zakresie obsługi komunalnego zasobu nieruchomości. GZNK rozpoczął działalność od października 2002 r. Dzięki przekształceniom z 30 Rejonów Obsługi Mieszkańców powstało 12 Biur Obsługi Mieszkańców (tabela 86).

Część biur została zlikwidowana, resztę przeniesiono, a główna siedziba firmy mieści się na ul. Partyzantów 74. Przy tworzeniu nowego przedsiębiorstwa zadbano o komputeryzację biur, nie dezorganizując przy tym pracy dotychczasowej księgowości i obsługi klientów. Do nowych zadań GZNK doszła obsługa około 3,5 tys. wspólnot mieszkaniowych oraz uczestniczenie w ich posiedzeniach. Kwestia windykacji należności pozostała we własnym zakresie przedsiębiorstwa bez konieczności wynajmu firmy z zewnątrz.

Tabela 86. Siedziby Biur Obsługi Mieszkańców w Gdańsku 2002 r.

Biura Obsługi Mieszkańców	siedziba	obszar działania byłych ROM-ów
BOM 1	ul. Sienna 6	ROM 4 Nowy Port
		ROM 5 Nowy Port
		ROM 6 Nowy Port
BOM 2	ul. Zielona 8/9	ROM 1 Śródmieście
		ROM 2 Śródmieście
BOM 3	ul. Słomiana	ROM 3 Śródmieście
		ROM 4 Śródmieście
		ROM 9 Śródmieście
		ROM 10 Śródmieście
BOM 4	ul. Trakt Św. Wojciecha	ROM 6 Śródmieście
		ROM 7 Śródmieście

BOM 5	ul. Kartuska 175	ROM 5 Śródmieście
		ROM 8 Śródmieście
BOM 6	ul. Batorego 12	ROM 2 Wrzeszcz
		ROM 4 Wrzeszcz
		ROM 5 Wrzeszcz
BOM 7	ul. Mierosławskiego 9 a	ROM 3 Wrzeszcz
		ROM 6 Wrzeszcz
		ROM 7 Wrzeszcz
BOM 8	ul. Śniadeckich 12	ROM 1 Wrzeszcz
		ROM 3 Nowy Port
BOM 9	ul. Na Zaspę 31	ROM 1 Nowy Port
		ROM 7 Nowy Port
BOM 10	ul. Modrzewskiego 2a	ROM 8 Wrzeszcz
		ROM 2 Nowy Port
BOM 11	ul. Mściwoja II 44	ROM 5 Oliwa
		ROM 6 Oliwa
		ROM 9 Oliwa
BOM 12	ul. Lecha 1	ROM 7 Oliwa
		ROM 8 Oliwa

Źródło: Biuletyn Informacyjny Rady i Prezydenta Miasta Gdańska „Herold" nr 107, str.15.

Efektem reorganizacji PGM-ów, zainicjowanej przez prywatyzację usług utrzymywania czystości, była malejąca liczba zatrudnionych. W ciągi roku liczba etatów zatrudnionych spadła o 13,3%. Na koniec 2002 r. w GZNK było 499,1 etatów, w tym 57,5 etatu to pracownicy na stanowiskach robotniczych. Część dawnych pracowników poszła na emeryturę, część przejęła funkcję zarządców nieruchomości, inni zostali zwolnieni lub sami podjęli decyzję o odejściu. Strukturę zatrudnienia przedstawia tabela 87.

Tabela 87. Zatrudnienie (etaty) w Gdańskim Zarządzie Nieruchomości Komunalnych w 2002 r.

zatrudnienie	Śródmieście	Wrzeszcz	GZNK	Oliwa	Nowy Port	ogółem
pracownicy administracyjni	133,75	99,50	33,50	78,00	96,80	441,55
pracownicy na stanowiskach robotniczych	9,75	22,75	4,00	8,63	14,45	57,58
razem	143,50	122,25	37,50	86,63	111,25	499,13
spadek zatrudnienia w stosunku do 2001 r. (w %)	21,5	12,25		23,37	19,75	13,4

Źródło: Wydział Mieszkalnictwa UM w Gdańsku.

Generalnie schemat organizacyjny GZNK nastawiony jest na wprowadzenie systemowych oszczędności w całej firmie. Ma być to system jasnej odpowiedzialności i kontroli wszystkich wydatków.

Przedmiotem działania GZNK jest przede wszystkim obsługa zasobu mieszkaniowego i lokali użytkowych miasta w zakresie:

- gospodarowania powierzonym, zasobem nieruchomości w celu zapewnienia jego racjonalnego wykorzystania i utrzymania w należytym stanie technicznym,
- prowadzenia ewidencji majątkowej powierzonego zasobu nieruchomości,
- windykacja należności z tytułu używania nieruchomości,
- archiwizacja dokumentacji po zlikwidowanych PGM-ach.

10.10. Finansowanie Przedsiębiorstw Gospodarki Mieszkaniowej w 2002 r.

Źródła finansowania Przedsiębiorstw Gospodarki Mieszkaniowej w 2002 r.:

- czynsze za lokale mieszkalne,
- czynsze za lokale użytkowe,
- zaliczki na koszty zarządu nieruchomością wspólną,
- wpływy za wodę i odprowadzone ścieki,
- wpływy za c.o. i c.w.u.,
- opłaty za wywóz nieczystości stałych,
- inne (odsetki bankowe, wpływy za dźwigi, schrony, anteny zbiorcze, garaże, tereny zielone, itp.),
- dotacje przedmiotowe.

Tabela 88. Struktura przychodów GZNK (stan na 31.12.2002 r.).

Wyszczególnienie	Śródmieście	Wrzeszcz	GZNK	Oliwa	Nowy Port	Ogółem
Przychody ogółem	49 607 965	50 623 650	3 185 168	25 666 146	40 408 133	169 491 061
czynsze za lokale mieszkalne	22 610 595	21 107 006	871 241	9 805 242	15 618 637	70 012 721
czynsze za lokale użytkowe i garaże	6 237 146	4 030 106	188 467	1 067 200	2 299 016	13 821 935
wpływy za wodę i odprowadzone ścieki	6 451 214	6 856 005	255 838	2 993 689	5 108 630	21 665 376
wpływy za co i cwu	6 162 646	8 774 833	652 294	4 696 701	7 928 695	28 215 169
wpływy za wywóz nieczystości stałych	1 497 169	1 118 749	42 469	464 176	1 058 334	4 180 897
odsetki od nieterminowych wpłat z tyt. podatków i opłat	468 729	498 865	10 479	3 739 192	525 920	5 243 185
zaliczka na koszty zarządu nieruchomością wspólną (od osób fizycznych)	117 889	1 362 731	0	213 207	92 747	1 786 574
inne pozostałe wpływy z różnych dochodów i opłat	5 513 006	6 275 355	214 380	2 467 777	7 455 298	21 925 815
dotacja budżetowa	549 571	600 000	950 000	218 962	320 856	2 639 389

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Tabela 89. Struktura rozchodów GZNK (stan na 31.12.2002 r.).

wyszczególnienie	Śródmieście	Wrzeszcz	GZNK	Oliwa	Nowy Port	Ogółem
Rozchody ogółem	53 041 945	55 663 342	2 635 896	27 989 909	45 946 136	185 277 228
energia ogółem	15 730 995	17 444 671	1 099 561	9 434 962	16 301 600	60 011 789
usługi pozostałe	17 918 522	17 001 281	721 245	6 885 009	11 820 990	54 347 047
pozostałe wydatki	7 930 583	11661070	115369	5509771	9 833 568	35 050 361
wynagrodzenia osobowe pracowników	4 009 551	4 282 408	247 563	2 561 422	3 562 073	14 663 017
usługi remontowe ogółem	4 912 676	3 208 404	165 458	2 129 580	2 761 537	13 177 655
składki ZUS	809 643	771 921	42 189	504 563	653 488	2 781 804
dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników sfery budżetowej	308 483	323 431	16 758	207 663	276 438	1 132 773
materiały i wyposażenie	280 990	272 232	30 973	201 172	263 300	1 048 667
podatek VAT	361 430	258 216	6 318	217 611	17 902	861 477
ekwiwalenty niezaliczone do wynagrodzeń	78 743	78 438	410	96 286	175 684	429 561
odpisy na ZFŚS	139 599	100 761	4 775	69 824	100 761	415 720
składki na Fundusz Pracy	112 305	109 445	6 435	69 590	95 955	393 730
kary i odszkodowania	257 296	46 182	0	18 014	15 341	336 833
wydatki na zakupy inwestycyjne zakładów budżetowych	72 244	26 580	175 557	23 045	9 587	307 013
podróże służbowe krajowe	45 036	46 845	1 320	33 268	34 389	160 858
różne opłaty i składki	62 994	23 748	1 965	25 616	23 523	137 846
podatki na rzecz budżetu gminy	10 855	7 709	0	2 513	0	21 077

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

W 2002 r. w budżecie miasta Gdańska zabezpieczono dla PGM-ów dotację przedmiotową z przeznaczeniem na pokrycie kosztów remontów budynków komunalnych oraz stanowiących współwłasność osób fizycznych i Gminy Gdańsk oraz dotację na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe dla Gdańskiego Zarządu Nieruchomości Komunalnych. Wysokość dotacji w 2002 r. wyniosła 2 639,3 tys. zł, a jej rozkład kształtował się następująco:

- PGM Gdańsk-Śródmieście 549,5 tys. zł,
- PGM Gdańsk-Wrzeszcz 600 tys. zł,
- PGM Gdańsk-Oliwa 218,9 tys. zł,
- PGM Gdańsk-Nowy Port 320,8 tys. zł,
- Gdański Zarząd Nieruchomości Komunalnych 950 tys. zł.

Jak wynika z przedstawionych wyżej zestawień – źródłami finansowania działalności zakładów budżetowych były dochody z najmu i dzierżaw w 49,5% oraz wpływy z usług w 36,1 %. Dotacja przedmiotowa stanowiła 1,6% ogółu przychodów. W dochodach z najmu i dzierżaw największy udział miały czynsze za lokale mieszkalne - 83,5% oraz za lokale użytkowe i garaże - 16,5%. Natomiast we wpływach z usług – największą pozycję zajmowały wpływy za co i cwu 46%, następnie wpływy za wodę 18,2% i odprowadzenie ścieków 17,1% oraz wywóz nieczystości 6,8%. W porównaniu do 2001 r. przychody PGM-ów wzrosły o 3,4%. W 2002 r. gdańskie zakłady budżetowe osiągnęły przychody ogółem w wysokości 169,4 mln zł, z czego sfinansowały ujemny fundusz obroto-

wy z początku roku w wysokości – 10,7mln zł. W związku z powyższym na finansowanie wydatków w 2002 r. pozostało 158,7 mln zł. Rozchody PGM-ów wzrosły w porównaniu z 2001 r. o 5,9%. Jak wynika z przedstawionych w tabeli nr 22 wydatków PGM-ów w 2002 r. największy udział w wydatkach był związany z następującymi grupami kosztów: energia 32,4%, usługi remontowe – 7,1%, koszty osobowe - 10,7%, w tym wynagrodzenie dla pracowników stanowiło 74% kosztów osobowych. Na koniec 2002 r. należności ogółem we wszystkich PGM-ach wyniosły 95,3 mln zł, w tym należności czynszowe za lokale mieszkalne - 48,2 mln zł. Spadek wpływów z tytułu regulowania czynszu zauważalny jest z roku na rok. W stosunku do 2001 r. należności PGM-ów wzrosły o 14,%, w tym o 18% wzrosły należności za lokale mieszkalne. Wielkość należności PGM-ów w 2002 r. przedstawia tabela 90. W tej sytuacji PGM-y nie były w stanie regulować na bieżąco swoich zobowiązań wobec dostawców wody i ciepła. Zobowiązania PGM-ów na koniec 2002 r. wyniosły 121,2 mln zł, co przedstawia tabela 91. W porównaniu do roku ubiegłego zobowiązania wzrosły o 29,2%. Najistotniejszymi zobowiązaniami były zaległości do dostawców mediów - do Saur Neptun Gdańsk S.A. (4,9 mln zł, wobec 2 mln zł w 2001 r.) oraz do Gdańskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej Sp.z o.o. (5,9 mln zł wobec 4,2 mln zł w 2001 r.). PGM-y zalegały także z płatnościami do wspólnot mieszkaniowych na kwotę 33,8 mln zł.

Tabela 90. Należności PGM-ów w 2002 r.

Zakład budżetowy	Należności		
	Ogółem*) w tym:	czynsz + świadczenia	
		lokale mieszkalne	lokale użytkowe
PGM „Śródmieście"	29 272 800	15 014 270	4 630 421
PGM „Wrzeszcz"	26 791 239	13 146 242	2 140 860
ZNK	595 570	485 241	103 037
PGM „Oliwa"	14 168 448	6 152 413	1 376 111
PGM „Nowy Port"	24 536 683	13 492 919	2 009 840
ogółem	95 364 741	48 291 084	10 260 270

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Tabela 91. Zobowiązania PGM-ów w 2002 r.

Zakład budżetowy	Zobowiązania			
	Ogółem*) w tym:	Saur Neptun Gdańsk.S.A.	GPEC Sp.zo.o.	wspólnoty mieszkaniowe
PGM „Śródmieście"	36 532 624	1 420 856	1 320 852	8 889 405
PGM „Wrzeszcz"	37 876 094	1 558 157	833 184	7 616 754
ZNK	1 979 099	64 627	65 712	951 121
PGM „Oliwa"	19 734 122	512 790	182 301	6 307 872
PGM „Nowy Port"	25 100 860	2 404 531	2 565 457	10 117 331
ogółem	121 222 799	5 960 961	4 967 506	33 882 483

*) Kwota główna i odsetki.

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Tabela 92. Wskaźnik inkasa należności w dniach.

wyszczególnienie	wskaźnik inkasa należności w dniach	
	lokale mieszkalne	lokale użytkowe
Śródmieście	110,5	34,1
Wrzeszcz	94,8	15,4
GZNK	55,6	11,8
Oliwa	87,5	19,6
Nowy Port	121,9	18,2
ogółem	104,0	22,1

Wskaźnik inkasa należności w dniach= 365/przychody*należności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

10.11. Windykacja należności

Negatywna tendencja przejawiająca się w finansowaniu długu najemców przez przedsiębiorstwa gospodarki mieszkaniowej ewidentnie wpływa na ich zdolność wywiązywania się ze zobowiązań. Przedsiębiorstwa Gospodarki Mieszkaniowej w celu zmniejszenia kwoty zadłużenia lokatorów podjęły negocjacje z zadłużonymi lokatorami. Należności rozkładano na raty bądź szukano innych korzystnych rozwiązań dla obu stron.

Na koniec 2002 r. z opłatami za mieszkanie komunalne, dłuższymi niż 3 miesiące, zalegało 8 331 lokatorów, co stanowiło wzrost o 6% w stosunku do 2001 r. Ogółem na koniec 2002 r. z tego tytułu należności dla PGM-ów wyniosły 63,9 mln zł, w tym należność główna 39,5 mln zł. Można przyjąć, że 10% z należności powyżej 3 miesięcy to należności permanentne i w zasadzie zaliczyć je do nieściągalnych. Należy dodać, że niepłacenie czynszu i innych opłat za mieszkanie (energia cieplna, woda) jest konsekwencją zubożenia społeczeństwa. Sytuację w zakresie zaległości powyżej 3 miesięcy w opłatach z tytułu czynszu i świadczeń przedstawia tabela 93.

Tabela 93. Zaległości powyżej 3 miesięcy w opłatach z tytułu czynszu i świadczeń.

wyszczególnienie	Śródmieście	Wrzeszcz	Oliwa	PNowy Port	Razem
liczba najemców zalegająca z opłatami powyżej 3 miesięcy	2 963	2 370	869	2 129	8 331
kwota zaległości powyżej 3 miesięcy ogółem, w tym:	14 634 721	19 796 715	9 669 417	19 882 000	63 982 853
należność główna	10 479 253	12 128 513	5 471 703	11 450 000	39 529 469
odsetki	4 155 468	7 668 202	4 197 713	8 432 000	24 453 383

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

Procedura windykacji należności odbywała się poprzez wysyłanie upomnień najemcom lokali mieszkalnych i użytkowych. Był to proces długotrwały, niejednokrotnie kończący się wystąpieniem do sądu z pozwem o nakaz płatniczy i przekazanie sprawy komornikowi. Ostateczną metodą było

wypowiedzenie umowy najmu oraz skierowanie sprawy do sądu o eksmisję. W 2002 r. do sądu wniesiono 1 653 spraw. Sąd orzekł w sumie 1 190 wyroków sądowych, w tym 1 120 o zapłatę należności, a 70 o eksmisję. Ilość spraw skierowanych do sądu przedstawia tabela 94.

Tabela 94. Ilość spraw skierowanych do sądu w 2002 r.

Specyfikacja	Śródmieście	Wrzeszcz	Oliwa	Nowy Port	Razem
Liczba orzeczonych wyroków sądowych ogółem, w tym:	323	33	166	668	1 190
o zapłatę należności	314	10	157	639	1 120
o eksmisję	9	23	9	29	70
Liczba spraw wniesionych do sądu	433	43	242	917	1 635

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej UM w Gdańsku.

W oparciu o postanowienia uchwały Nr XXXVI/1126/2001 Rady Miasta Gdańska z dnia 21 czerwca 2001 r. w sprawie zasad i trybu umarzania wierzytelności samorządowych jednostek organizacyjnych miasta Gdańska z tytułu należności pieniężnych, do których nie stosuje się przepisów Ustawy – Ordynacja podatkowa oraz udzielania innych ulg w spłacaniu tych należności i wskazania organów do tego upoważnionych – w 2002 r. rozpatrzono 201 wniosków najemców lokali mieszkalnych, posiadających zadłużenia w stosunku do Przedsiębiorstw Gospodarki Mieszkaniowej.

Ogółem w 2002 r. w tej grupie zadłużonych najemców – w wyniku pozytywnego rozpatrzenia wniosków złożonych przez najemców wyrażono zgodę na umorzenie wierzytelności w kwocie 1 647,9 tys.zł w tym:

- odroczenie spłaty terminu spłaty zadłużenia na kwotę 983,5 tys. zł,
- spłatę zadłużenia w ratach na kwotę 559,8 tys. zł,
- umorzenie zadłużenia na kwotę 104,5 tys. zł.

10.12. Budownictwo społeczne

Długofalowym przedsięwzięciem w polityce miasta jest wspieranie rozwoju budownictwa społecznego. Wraz z przekazaniem gminom obowiązku zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, nie przekazano stosownych środków finansowych, ani wystarczających instrumentów prawnych, jednak miasto robi wszystko, aby wypełnić swoje kolejne zadanie.

Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

W 1996 r. zostało powołane Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o., którego zadaniem jest budowa zasobów mieszkaniowych, ich wynajem, a także zarząd tymi nieruchomościami. Najemcą lokalu mieszkalnego z GTBS może zostać osoba, która oczekuje na lokal komunalny od miasta (znajduje się na liście oczekujących w Urzędzie Miejskim w Gdańsku) i spełnia określone wymogi dotyczące dochodów. Dochód gospodarstwa domowego nie może przekraczać 1,3 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie pomorskim (przed dniem zawarcia umowy najmu), więcej niż o 20% w gospodarstwie jednoosobowym, o 80% w dwuosobowym, o dalsze 40% na każdą następną osobę w gospodarstwie domowym o większej liczbie osób. Najemca musi

wnieść ponadto kaucję w wysokości 5% wartości odtworzeniowej lokalu. GTBS buduje mieszkania w oparciu o kredyt z Krajowego Funduszu Mieszkalnictwa, który pokrywa 70 % kosztów inwestycji. Brakujące 30% pochodzi z kasy gminy. Budynki wznoszone przez GTBS spełniają z nawiązką wymogi dotyczące energooszczędnego budownictwa pozwalając lokatorom na ekonomiczne zarządzanie energią cieplną i elektryczną. Lokale mieszkalne oddawane są „pod klucz", a więc są już wyposażone w instalację sanitarną (kompaktowe wc, umywalkę, blaszany zlewozmywak i zabudowaną wannę oraz kuchenkę z piekarnikiem). Każde mieszkanie posiada też aparaturę umożliwiającą pomiar zużytej energii cieplnej i wody. W części mieszkań zastosowano ogrzewanie elektryczne z centralnym programatorem temperatury. Podłogi są wyłożone wykładziną dywanową, a w korytarzu, kuchni i łazience wykładziną PCV. Do każdego lokalu doprowadzony jest sygnał telewizyjny, ponadto zamontowane są gniazda telefoniczne i internetowe.

GTBS jest spółką ze stuprocentowym udziałem gminy Miasta Gdańsk. Na początku 2002 r. kapitał zakładowy spółki wnosił 22 369 tys. zł. W ciągu roku podwyższono go o 4,5 mln zł w 3 transzach. Kapitał zakładowy na koniec 2002 r. wynosił 26 869 tys. zł i składał się z gotówki w kwocie 23 518 tys. zł i aportu niepieniężnego o wartości 3 351 tys. zł w postaci terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe o łącznej powierzchni 9,08 ha.

Dzięki silnemu wsparciu miasta, zarówno w postaci finansowej oraz w postaci gruntów pod budowę osiedli mieszkaniowych, GTBS w 2001 r. posiadało 250 mieszkań, natomiast na koniec 2002 r. już 433. Mieszkania powstają na dwóch osiedlach mieszkaniowych „Jary" – ul Wilanowska i „Ujeścisko" – ul. Jeleniogórska.

Wykres 21. Ilość oddanych mieszkań przez GTBS w okresie swojej działalności.

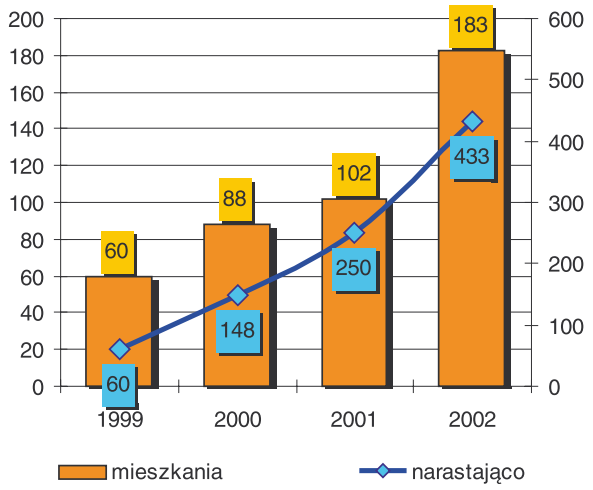

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Skarbu UM w Gdańsku.

30 stycznia 2002 r. z udziałem prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza odbyło się uroczyste wręczenie kluczy kolejnym najemcom lokali Gdańskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego. Klucze do nowych mieszkań otrzymało 135 rodzin. Do bloku przy ul. Wilanowskiej 10 wprowadziło się 87 rodzin, a do dwóch budynków przy ul. Jeleniogórskiej 7 i 11 – 48 rodzin. Warto przypomnieć, że w grudniu 2001 r. GTBS przekazało 48 lokali mieszkalnych dla powodzian. Tym samym łącznie wybudowano już i oddano do użytku w ramach Gdańskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego 433 mieszkania.

W trzech budynkach przy ulicy Wilanowskiej 10 i ul. Jeleniogórskiej 7 i 11 znajdują się 183 mieszkania o powierzchni 9,2 tys. m^2. Ogólna powierzchnia tych budynków wynosiła 14,2 tys. m^2, a kubatura 50,8 tys. m^3. Budynek przy ul. Jeleniogórskiej 7 składa się z czterech kondygnacji, trzech klatek schodowych i poddasza technicznego. Powierzchnia mieszkalna budynku to 1,5 tys. m^2. Budynek posiada 32 mieszkania (16 mieszkań dwupokojowych z aneksem kuchennym o powierzchni około 36 m^2 i 16 mieszkań trzypokojowych z kuchnią o powierzchni 57 m^2) oraz 11 garaży w podziemiu. Drugim budynkiem oddanym w styczniu 2002 r. był budynek przy ul. Jeleniogórskiej 11; również czterokondygnacyjny z trzema klatkami schodowymi i poddaszem. Posiada 28 mieszkań (8 mieszkań dwupokojowych z aneksem kuchennym o powierzchni około 36 m^2, 8 mieszkań dwupokojowych o powierzchni 47 m^2, 8 mieszkania trzypokojowe o powierzchni 57 m^2 i 4 mieszkania trzypokojowe o powierzchni około 76 m^2). W podpiwniczeniu wybudowano 10 garaży, suszarnię, komórki lokatorskie. Kolejnym budynkiem jest dom przy ul. Wilanowskiej 10 o powierzchni mieszkaniowej 6,5 tys. m^2. Dom ma cztery kondygnacje, dziewięć klatek schodowych i poddasze techniczne. W budynku znajdują się 123 mieszkania (51 mieszkań jednopokojowych o powierzchni 37 m^2, 16 mieszkań dwupokojowych o powierzchni 50m^2, 48 mieszkań trzypokojowych o powierzchni 64 m^2, 8 mieszkań trzypokojowych o powierzchni 80,5 m^2. W podpiwniczeniu wybudowano 28 garaży, suszarnie i inne pomieszczenia gospodarcze.

Nakłady poniesione na budowę budynków nr 7 i 11 przy ul. Jeleniogórskiej wyniosły 7,6 mln zł. Koszt 1 m^2 powierzchni mieszkalnej po odliczeniu z kosztów budowy wartości gruntów wynosiła 2,3 tys. zł/m^2, a dla budynku na ul. Wilanowskiej – 2,1 tys.zł/m^2. Miasto poprzez dokapitalizowanie GTBS poniosło koszty budowy 1m^2 powierzchni mieszkalnej w budynkach na ul. Jeleniogórskiej w kwocie 709 zł/m^2, a na ul. Wilanowskiej 643 zł/m^2. Powyższe koszty byłyby jeszcze niższe (o około 7%), gdyby podatek VAT nie był składnikiem kosztów w TBS-ach. TBSy, budując na wynajem nie mają możliwości odliczenia VAT-u naliczonego i uzyskania zwrotu różnicy pomiędzy VAT-em naliczonym a należnym. W odmiennej sytuacji są deweloperzy i spółdzielnie, którzy budując mieszkania na sprzedaż mogą dokonać odliczeń i uzyskać zwrot. Ponadto w koszcie 1m^2 powierzchni budynku zawiera się około 6% koszt infrastruktury osiedlowej niezbędnej w celu zasiedlenia budynku.

GTBS na koniec 2002 r. administrowało 6 budynkami z 433 mieszkaniami. Czynsz do 30 sierpnia 2002 r. wynosił 6,43 zł/m^2, a od 1 września 2002 r. Rada Miasta Gdańska uchwaliła stawkę czynszu w wysokości 7 zł/m^2. Obowiązująca w zasobach mieszkaniowych stawka czynszu nie pokrywała w pełni kosztów spłaty kredytu i kosztów eksploatacji, co spowodowało wystąpienie niedoboru środków z tytułu eksploatacji w kwocie 28 tys. zł. Złożyły się na to następujące zdarzenia. Średniomiesięczne przychody z tytułu czynszów wyniosły w 2002 r. 146,4 tys. zł, koszty eksploatacji budynków 78,2 tys. zł, a koszty amortyzacji 38,9 tys. zł. Można zatem wysnuć następujące wnioski. Spłata kredytu, która wynosiła 65,73% przychodów z czynszów, stanowiła największe obciążenie pokrywane z czynszu. Koszt amortyzacji, pomimo ustalenia stawki amortyzacyjnej na najniższym możliwym poziomie w wysokości 0,75% rocznie stanowiły 26,5% przychodów z czynszów. W budynkach GTBS w 433 mieszkaniach zamieszkiwało w 2002 r. 1 278 osób. Wskaźnik ściągalności czynszów kształtował się na poziomie 95%.

We wrześniu 2001 r. GTBS złożył w Banku Gospodarstwa Krajowego osiem wniosków o zakwalifikowanie do kredytowania ze środków Krajowego Funduszu Mieszkaniowego. W maju 2002 r. spółka uzyskała akceptację do ubiegania sie o kredyt na budowę 8 budynków na łączną kwotę 28,8 mln zł. Wcześniejsze zaangażowanie środków finansowych w budowę infrastruktury osiedlo-

wej, posiadane środki własne, jak również przewidywane dokapitalizowanie spółki z budżetu Miasta, pozwoliły w 2002 r. na rozpoczęcie budowy 5 budynków. Wszystkie budynki mieszkalne realizowane przez spółkę na osiedlach „Jeleniogórska" i „Jary" są budynkami w pełni podpiwniczonymi, czterokondygnacyjnymi, z poddaszem technicznym i pomieszczeniami gospodarczymi w podpiwniczeniu, tzw. komórki lokatorskie, suszarnie, wózkarnie. Łącznie w 2002 r. rozpoczęto budowę 5 budynków (w tym jeden na zasadach partycypacji osób fizycznych) z 207 mieszkaniami i 668 izbami o powierzchni ogólnej 15,6 tys. m^2, w tym powierzchnia mieszkań 10,8 tys. m^2. W podpiwniczeniach będzie zlokalizowanych 50 garaży o powierzchni 776,3 m^2 oraz 394,4 m^2 powierzchni handlowo – usługowej.

Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Motława" Sp. z o.o.

W 2000 r. rozpoczęło działalność Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Motława" Sp. z o.o., którego głównym celem jest modernizacja i rewitalizacja zniszczonych zasobów mieszkaniowych Dolnego Miasta. TBS „Motława" to druga spółka ze 100% udziałem miasta, powołana do zaspokajania potrzeb lokalowych Gdańszczan. Wypełnienie jednak postawionych przez spółkę zadań rewitalizacyjnych nie było dotychczas możliwe z powodu braku aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego Dolnego Miasta. Aby przyspieszyć uchwalenie planów dla terenów objętych restrukturyzacją, położonych wzdłuż ulic Łąkowej i Wróbla, zdecydowano się obszar ten wydzielić i objąć odrębnym opracowaniem, co przyśpieszy uchwalenie planów i odblokowanie działań rewitalizacyjnych spółki.

Kapitał zakładowy spółki w momencie jej powołania wynosił 5 mln zł i został pokryty przez miasto wkładem niepieniężnym w postaci nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych położonych na Dolnym Mieście w kwartale obwiedzionym ulicami: Wróbla, Kieturajkisa, Reduta Wyskok i Kurza. W październiku 2001 r. podwyższono kapitał o 1,3 mln zł pokrywając go aportem w postaci nieruchomości położonych przy ul. Trakt Św. Wojciecha – tereny popowodziowe. Ponadto w sierpniu 2002 r. podwyższono kapitał zakładowy do kwoty 9,2 mln i jako pokrycie tego podwyższenia przeniesiono na własność grunt budowlany położony przy ul. Srebrnej.

Otrzymany od miasta zasób mieszkaniowy to budynki w złym stanie technicznym, a w niektórych przypadkach w stanie, który uzasadnia wyłączenie ich z obrotu przedmiotu najmu. Średni czynsz w zasobach mieszkaniowych wynosił 2,69 zł/m^2 (czynsz najniższy – 1,10 zł/m^2, najwyższy – 3,53 zł/m^2). Spółka, by utrzymać posiadany zasób mieszkaniowy w stanie umożliwiającym jego dalsze użytkowanie, usuwała na bieżąco wszystkie awarie, wykonywała niezbędne prace remontowe i przeprowadzała przeglądy techniczne. Podobna sytuacja była w przekazanych Spółce przez Miasto w 2001 r. 15 budynkach na Trakcie Św. Wojciecha. Niestety budynki te zostały zalane i zniszczone przez powódź w lipcu 2001 r. Ze względu na ekonomiczną nieopłacalność remontu i ich katastrofalny stan, budynki należy wyburzyć i zbudować nowe. Odbudowa będzie jednak możliwa dopiero po wysiedleniu z tych lokali mieszkańców do wybudowanych przez spółkę mieszkań zamiennych. W tym celu w czerwcu 2002 r. spółka uzyskała akceptację wniosku wstępnego o kredyt z KFM na budowę budynku mieszkalnego z 22 mieszkaniami. W związku z tym, że na terenie przy Trakcie Św. Wojciecha, ze względu na stan zagrożenia powodzią, nie będzie można budować bloków, Miasto przekazało w sierpniu 2002 r. spółce na własność działki niezabudowane położone pomiędzy ul. Srebrną, a Kampinowską o łącznej powierzchni 2,3 ha. Na tym obszarze TBS „Motława" realizuje budowę osiedla mieszkaniowego „Zielone Wzgórze" z 7 budynkami i 224 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej ponad 11 tys. m^2.

W 2002 r. poczyniono następujące przygotowania do inwestycji:

- sporządzono badania geotechniczne gruntów dla ustalenia warunków gruntowo – wodnych podłoża;
- sporządzono koncepcję urbanistyczno – architektoniczną osiedla „Zielone Wzgórze";
- opracowano projekt budowlano – wykonawczy na budowę dwóch budynków mieszkalnych;
- uzyskano decyzje o pozwoleniu na budowę dwóch budynków z 64 mieszkaniami o łącznej powierzchni użytkowej 2,9 tys. m^2;
- wybrano w drodze przetargu wykonawcę prac budowlanych.

Inne formy pomocy mieszkaniowej

Dla osób uzyskujących dochody uniemożliwiające wynajem mieszkania na warunkach TBS, miasto oddaje do użytku mieszkania komunalne (o czynszu regulowanym), nowowybudowane (38 mieszkań w 2001 r. budynku komunalnym na ul. Falck Polonusa) lub adaptowane z tzw. „hotelowców" (ponad 200 mieszkań w okresie ostatnich 5 lat). Dla osób o dochodach najniższych, miasto zobligowane jest do zapewnienia mieszkań socjalnych (czynsz ustalony jest w wysokości 30 % czynszu regulowanego). Na koniec 2002 r. było ich w mieście ok. 280.

Kolejnym pomysłem na rozwiązanie problemów lokalowych w mieście, tym razem dla ludzi bezdomnych jest tzw. projekt barakowy. Projekt barakowy, realizowany wspólnie przez Towarzystwo im. Św. Brata Alberta Koło Gdańskie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz duńskiego partnera z gminy Sakskobing (powiat Storstrom) ma na celu stworzenie, zagubionemu w obecnej rzeczywistości człowiekowi, szansy wyjścia z bezdomności poprzez unormowanie jego życia. Podstawą tego pomysłu jest rozbudzenie u bezdomnego (znajdującego dotychczas pełną opiekę i zorganizowane życie w schronisku) potrzeb samodzielnego życia, a także potrzeb samorealizacji i decydowania o sobie. W czerwcu 2000 r. dwóch bezdomnych opuściło Schronisko dla Bezdomnych Towarzystwa im. św. Brata Alberta w Gdańsku Przegalinie i zamieszkało nie opodal, w drewnianym domku o powierzchni 27 m^2. Mieszkanie kontraktowe, tak jak w Danii (skąd wzięto pomysł) to niewielki pokój z aneksem kuchennym i łazienką w ocieplonym domku kempingowym. Miejsce pod budowę i konstrukcję zapewniło towarzystwo, a duńska gmina Sakskobing przekazała komplet materiałów budowlanych oraz instalację elektryczną i hydrauliczną. Wszystkie prace związane z przygotowaniem terenu, osadzeniem i złożeniem, a także wykończeniem domku wykonali sami bezdomni. Był to jeden z istotnych elementów eksperymentu; sami musieli zbudować sobie dom. Zasiedlenie odbyło się na podstawie kontraktu zawartego między Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej a zainteresowanymi. Umowa nakłada na nich m.in. obowiązek comiesięcznej wpłaty na fundusz remontowy oraz płacenia za energię elektryczną i wodę. Kandydaci na mieszkańców domku musieli spełniać określone wymogi pozwalające mieć nadzieję, że zrezygnują z bezdomności i wrócą do normalnego życia w społeczeństwie. Były to: własne stałe źródło dochodu, zakwalifikowanie się na listę czekających na przydział mieszkania socjalnego z puli miasta, a w przypadku alkoholika – podjęcie leczenia odwykowego i całkowite zachowanie abstynencji. Pierwsi wytypowani panowie spełniali wszystkie wymagania.

Po dwóch latach sprawdzania swojej samodzielności w domku w Przegalinie, bezdomni wyprowadzili się do odrębnych lokali socjalnych przyznanych im przez miasto (także sami je wyremontowali). Zaczęli więc życie już zupełnie na własną rękę. Tak więc sukcesem zakończył sie trwający dwa lata tzw. projekt barakowy. Dwóch bezdomnych, korzystających uprzednio z opieki schroniska dla bezdomnych, rozpoczęło nowy etap dorosłości już w samodzielnych mieszkaniach. Tym samym za-

kończyła się pierwsza edycja eksperymentalnego w naszym kraju projektu, a uroczystość z tej okazji odbyła się 29 maja 2002 r. na terenie Schroniska dla Bezdomnych Towarzystwa im. św. Brata Alberta w Gdańsku Przegalinie. Przybyła na nią delegacja z zaprzyjaźnionej z Gdańskiem duńskiej gminy Sakskobing, wiceprezydent Gdańska Adam Landowski, dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdańsku Jacek Wilczewski oraz prezes Towarzystwa im. św. Brata Alberta Koła Gdańskiego – Wojciech Bystry.

Gospodarowanie nieruchomościami

Gospodarowanie nieruchomosciami

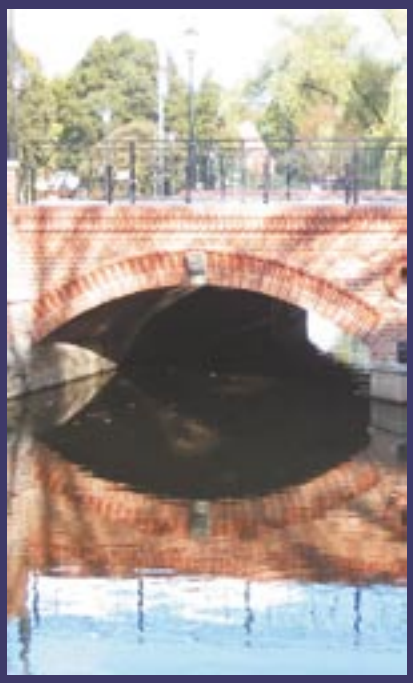

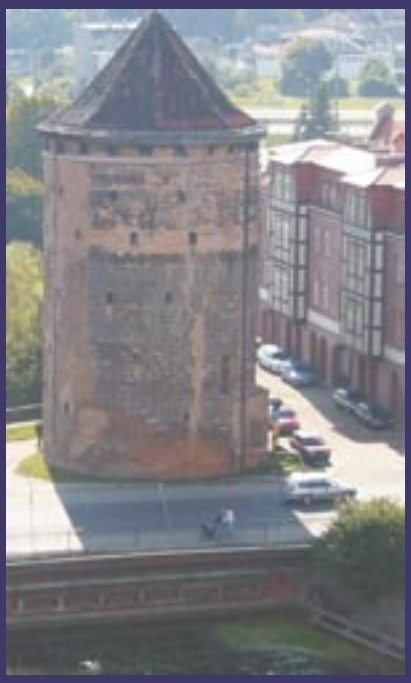

Rozdział 11

11. GOSPODAROWANIE NIERUCHOMOŚCIAMI

11.1. Uwarunkowania geograficzne

Tereny Gdańska usytuowane są na obszarze czterech silnie zróżnicowanych jednostek fizyczno-geograficznych: Żuławach Wiślanych, Pobrzeżu Kaszubskim, Mierzei Wiślanej i Pojezierzu Kaszubskim. Występowanie różnorodnych form terenu miało znaczący wpływ na przestrzeni lat na ukształtowanie form zagospodarowania. Rozwój przestrzenny miasta utrzymywany jest w granicach terenów, jak dotąd przeznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego na cele budowlane. Południowo wschodnia część Żuław, w tym Wyspy Sobieszewskiej jest na trwałe wyłączona z zabudowy. Punktem wyjścia do kształtowania przestrzeni miasta jest system otwartych terenów zielonych, wynikający z analizy struktury przyrodniczej miasta. Wyraźnie dominujący jest udział kompleksów przyrodniczych, na które składają się różne formy zieleni, lasów, parków, ogródków działkowych, wód stojących, płynących i rowów. Nadal odgrywają one znaczącą rolę w obrazie miasta, wzbogacając jego walory krajobrazowe. Dodatkowo atrakcyjność krajobrazu podnosi urozmaicona i bogata rzeźba terenu.

Gdańsk charakteryzuje się dużą powierzchnią terenów zielonych, które położone są na wzgórzach morenowych oraz wzdłuż brzegu morskiego i na Wyspie Sobieszewskiej. Ponad 62% obszaru miasta stanowią użytki rolne i leśne oraz wody śródlądowe. Użytki leśne zajmują 4 756 ha, co stanowi 18% jego powierzchni. W strukturze użytków leśnych przeważa udział własności Skarbu Państwa (3 556 ha). Lasy zgrupowane są w północno-wschodniej części miasta i w pasie nadmorskim. W granicach miasta występują liczne formy ochrony przyrody, tj. fragment Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego z otuliną, 3 rezerwaty przyrody, 146 pomników przyrody i inne. Ponad 35% powierzchni miasta zajmują użytki rolne. Najważniejszą grupą wśród użytków rolnych są grunty orne (7 539 ha), które stanowią 80%. Gospodarstwa rolne charakteryzują się zróżnicowanym stopniem kultury rolnej, sposobem użytkowania i rolniczego zagospodarowania, jak również stanem uzbrojenia. Przeważają tu gleby żuławskie o dobrych klasach bonitacyjnych, odpowiednich pod uprawę warzyw. Tereny rolne Gdańska stanowią w większości rezerwy gruntów pod urbanistyczne funkcje aglomeracji miejskiej. Jest jednak wiele gruntów rolnych, których funkcje nie ulegną zmianie. Zieleń w mieście pełni również rolę rekreacyjną, a tereny pod rekreację i wypoczynek zajmują w Gdańsku 520 ha. Pozostała część miasta przeznaczona jest pod infrastrukturę miejską: przemysł, mieszkalnictwo oraz drogi. Informacje te wskazują na duży potencjał rozwojowy Gdańska. W mieście znajduje się 645 ha terenów niezabudowanych i przeznaczonych do zabudowy. Natomiast tereny zabudowane i przeznaczone do zabudowy zajmują obszar wielkości 4,8 tys. ha, z tego tereny mieszkaniowe to prawie 2,5 tys. ha, a tereny przemysłowe to 1,3 tys. ha.

Tabela 95. Struktura gruntów Gdańska (w ha) w 2001 i 2002 r.

grunty w (ha)	2001	2002	grunty w (ha)	2001	2002
grunty orne	7 556	7 539	użytki rolne	9 448	9 421
sady	129	125			
łąki	717	713			
pastwiska	1 046	1 044			
lasy i grunty leśne	4 598	4 598	grunty leśne oraz zadrzewione	4 756	4 756
grunty zadrzewione i zakrzewione	158	158			
tereny mieszkalne (w tym zabudowa na roli)	2 557	2 540	grunty zabudowane i zurbanizowane	8 766	8 799
tereny przemysłowe	1 309	1 300			
inne tereny zabudowane	1 039	1 076			
zurbanizowane tereny niezabudowane	667	645			
tereny rekreacyjne i wypoczynkowe	508	520			
użytki kopalne	4	4			
drogi	1 782	1 809			
koleje	412	411			
inne tereny komunikacyjne	488	494			
wody stojące, płynące, rowy	1 755	1 754	wody	1 755	1 754
tereny różne	476	471	tereny różne	476	471
nieużytki	1 002	1 002	nieużytki	1 002	1 002
razem	26 203	26 203	razem	26 203	26 203

Źródło:Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Geodezji UM w Gdańsku.

11.2. Zarządzanie gruntami komunalnymi

Nieruchomości samorząd gminny może zbywać, oddawać w wieczyste użytkowanie lub zarząd, nabywać, wynajmować, wydzierżawiać, użyczać, wnosić do spółek itp. Każde z tych działań wywiera wpływ na życie gospodarcze w gminie i może być, w granicach określonych prawem, prowadzone przez gminę na różne sposoby, które niosą ze sobą możliwości osiągania dochodów. Jako zarządca gruntów i budynków, gmina wpływa na lokalne zjawiska gospodarcze, przeznaczając grunty na różne cele: produkcyjne, handlowe, usługowe, rekreacyjne, mieszkalne itp.

Wykres 22. Charakterystyka użytkowania gruntów w Gdańsku w 2002 r.

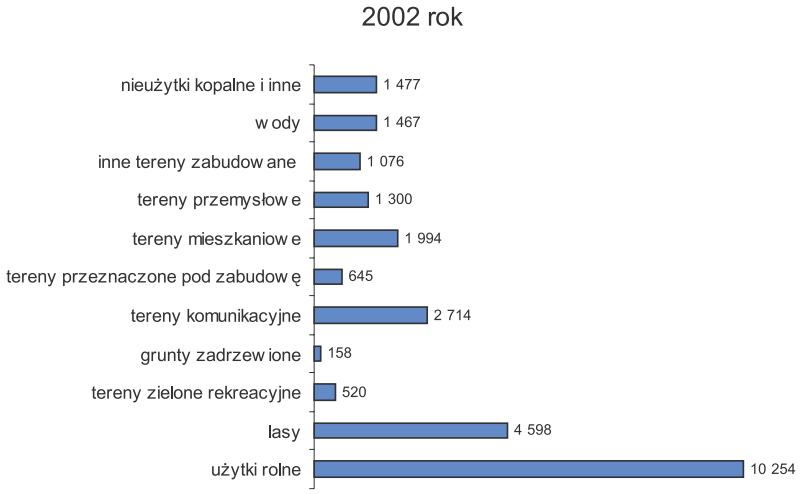

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Geodezji UM w Gdańsku.

Mówiąc o właściwym przeznaczeniu nie sposób pominąć istotnego w rękach gminy instrumentu – planu zagospodarowania przestrzennego, który definiuje przeznaczenie wszystkich gruntów, a więc pozwala oddziaływać nie tylko na nieruchomości komunalne ale i na wszystkie inne nieruchomości w gminie. Odpowiednio często aktualizowane i dobrze opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są gminie niezwykle potrzebne po to, by można było opracowywać i realizować dobre programy inwestycyjne oraz racjonalnie gospodarować nieruchomościami.

Poprzez gospodarowanie nieruchomościami, samorząd aktywnie uczestniczy na rynku nieruchomości. Zarządzanie gruntami położonymi na terenie miasta, włączając w to zakupy gruntów od prywatnych właścicieli pod cele inwestycji miejskich, prowadzi w szczególności do zabezpieczenia interesów publicznych, zwiększenia efektywności wykorzystania gruntów budowlanych oraz utrzymania równowagi na rynku nieruchomości. W Gdańsku na przestrzeni ostatnich 3 lat zawarto 18 tys. aktów notarialnych, czyli o około 6 tys. rocznie.

Wykres 23. Struktura użytkowania gruntów Gdańska (w %) w latach 2001r. i 2002 r.

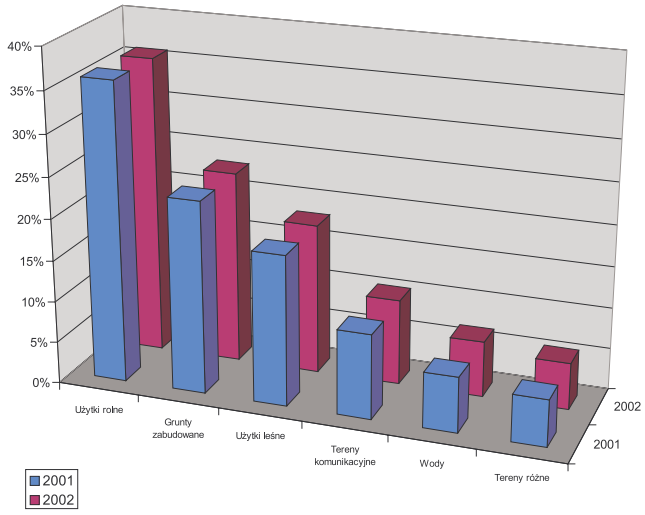

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Geodezji UM w Gdańsku.

W ogólnej powierzchni Gdańska, która wynosi 26 203 ha wyróżnić można grunty: komunalne – 31,8 %, Skarbu Państwa – 45,5 %, osób fizycznych i prawnych – 22,4 % oraz grunty kościołów i związków wyznaniowych – 0,3 %. Stan własnościowy gruntów komunalnych ulega w ostatnim czasie dynamicznym zmianom. Strukturę własnościową gruntów przedstawia wykres 24.

Wykres 24. Struktura własnościowa gruntów w granicach administracyjnych Gdańska w 2002 r.

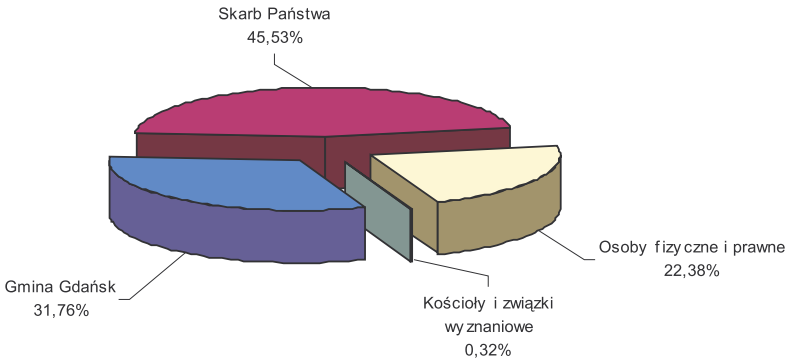

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Geodezji UM w Gdańsku.

Na mocy ustawy o gospodarce nieruchomościami z 21 sierpnia 1997 r. jednostki samorządu terytorialnego mogą sprzedawać, oddawać w użytkowanie wieczyste, użytkowanie, najem lub dzierżawę, nieruchomości tworzące zasoby komunalne.

Na przestrzeni całego 2002 r. miasto zorganizowało 11 przetargów, w ramach których po raz pierwszy ogłoszono do sprzedaży 99 nieruchomości. Ze sprzedaży działek miasto uzyskało wpływ do budżetu wielkości 17,8 mln zł. W wyniku przeprowadzonych przetargów sprzedano 50 nieruchomości o pow. 40,8 tys. m^2. W celu poprawy warunków zagospodarowania działek macierzystych sprzedano 49 nieruchomości o łącznej pow. 31,1 tys. m^2 gruntów dodatkowych (nie stanowiących samodzielnych działek budowlanych). Na rzecz dotychczasowego użytkownika wieczystego sprzedano na własność 3 nieruchomości o pow. 1,7 tys. m^2. Ogółem miasto sprzedało ponad 73 tys. m^2. Ponadto z przygotowanych wcześniej do sprzedaży nieruchomości zostały wycofane trzy duże powierzchniowo, a co za tym idzie o znacznej wartości tereny położone w:

- Gdańsku Łostowicach przy ul. Ofiar Grudnia 70, ul. Kampinowskiej i ul. Unruga, jako grunty zamienne dla miasta Sopotu w ramach inwestycji Hali widowiskowo-sportowej,
- Gdańsku Łostowicach przy ul. Kampinowskiej przekazane na rzecz Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Motława" Sp. z o.o.,
- Gdańsku Jelitkowie przy ul. Wypoczynkowej i Bursztynowej z uwagi na budowę kolektora kanalizacji deszczowej.

Miasto w 2002 r. przejęło pod drogi publiczne gminne za odszkodowaniem 151,6 tys. m^2, co stanowi prawie dwukrotny przyrost niż w roku poprzednim. Pod komunikację przejęto 36 tys. m^2 od 25 osób fizycznych i 115,6 tys. m^2 od 28 osób prawnych.

Budżet miasta powiększył się o wpływy z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego przysługujące osobom fizycznym na własność. Wskutek zwiększenia Uchwałą RMG Nr LI/1563/02 z 11.07.2002 r. bonifikat z 50% do 75% od opłaty za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego na własność, gdy nieruchomość wykorzystywana jest na cele mieszkaniowe, a użytkownik wie-

czysty zadeklaruje uiszczenie opłaty jednorazowo – wzrosło zainteresowanie osób występujących z wnioskami o przekształcenie przedmiotowego prawa. Ogółem wydano 204 pozytywne decyzje o przekształceniu, z tego 5 decyzji w I półroczu 2002 r. w oparciu o niższą bonifikatę. W sumie do miasta z tego tytułu wpłacono 2,3 mln zł.

Miasto w 2002 r. zaplanowało sprzedaż 30 lokali użytkowych. W drodze przetargu sprzedano 21, w tym 19 lokali na rzecz ich najemców. Ze sprzedaży lokali użytkowych do kasy miasta wpłynęło 6,1 mln zł.

Sukcesywnie dokonywana jest sprzedaż lokali i budynków stanowiących własność gminy. Dla zachęcenia nabywców lokali do ich wykupu, Rada Miasta podjęła uchwałę o stosowaniu bonifikat od cen nieruchomości (uchwała Nr LIX/773/98 Rady Miasta Gdańska z dnia 19.3.1998 r. w sprawie sprzedaży domów i lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy Miasta Gdańska, przyznania pierwszeństwa w ich nabywaniu oraz udzielenia bonifikat). Do sprzedaży przygotowano 1 500 lokali mieszkalnych na rzecz ich najemców. Zaplanowana wielkość, uwzględniająca kontynuację realizacji części wniosków z 2001 r., wynikała z założenia, że popyt na nabycie lokali komunalnych na bardzo preferencyjnych warunkach pozostanie w 2002 r. na ustabilizowanym poziomie, a nawet nieznacznie wzrośnie. W 2002 r. wpłynęło 1 317 wniosków o nabycie lokali. Nie bez znaczenia na ilość sprzedanych lokali miały zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego, wykluczające utrwalanie funkcji mieszkaniowej poprzez sprzedaż lokali i nie spełnianie ustawowych kryteriów ich samodzielności, niezbędnych do wyodrębnienia nieruchomości lokalowej. Z uwagi na powyższe przeszkody prawne, niektórzy wnioskodawcy zrezygnowali z nabycia lokalu. W sumie miasto sprzedało 981 mieszkań, co stanowi spadek w porównaniu do 2001 r. o 34%. Zmniejszająca się ilość składanych wniosków o nabycie lokalu oraz odstąpienia od jego kupna, stanowią wypadkową wielu przyczyn. Do podstawowych elementów mających wpływ na obniżenie popytu na zakup lokalu można zaliczyć: dekapitalizację mieszkaniowych zasobów komunalnych, sukcesywnie zwiększane koszty utrzymania substancji mieszkaniowej ponoszone przez właścicieli lokali, a także w miarę ustabilizowana wysokość czynszu za najem lokalu komunalnego i powszechna ochrona praw lokatora.

Miasto w 2002 r. poniosło wydatki inwestycyjne, związane z zakupem kolejnych mieszkań dla powodzian. Ogółem w 2002 r. z darowizn i kredytu preferencyjnego dokonano zakupu 49 lokali mieszkalnych za łączną kwotę 6,4 mln zł. Z darowizn pieniężnych, które wpłynęły w związku z powodzią z lipca 2001 r., dokonano zakupu 10 lokali mieszkalnych od Krajowego Towarzystwa Inwestycyjno – Deweloperskiego „Dominium" S.A. Natomiast 39 lokali zakupiono z zaciągniętego w 2001 r. powodziowego kredytu preferencyjnego z BIG Banku Gdańskiego S.A. (obecnie Bank Millenium S.A.), w tym 34 lokale od Krajowego Towarzystwa Inwestycyjno – Deweloperskiego „Dominium" S.A., 2 lokale od PHU „Aport" oraz 3 lokale od Spółdzielni Mieszkaniowej „Zakoniczyn".

Kolejnymi działaniami, jakie prowadzi miasto w ramach gospodarowania nieruchomościami jest dzierżawa gruntów. Miasto w 2002 r. wydzierżawiło 344,6 tys. m^2, co stanowi wzrost do roku poprzedniego o 30%. Na zwiększenie powierzchni dzierżawionych gruntów wpływ miały nowe zawarte w 2002 r. umowy dzierżawy z zarządcami trzech targowisk – Wrzeszcz, Elbląska, Zielony Rynek; TKKF „Champion" – boiska sportowe, pawilon handlowy i targowisko przy ul. Subisława oraz Zarządem Morskiego Portu Gdańsk – stacja paliw przy ul. Rakoczego.

Tabela 96. Dzierżawa gruntów od Miasta Gdańska w 2001 i 2002 r. wg rodzajów działalności.

przeznaczenie gruntów	powierzchnia (m^2)	
	2001	2002
handel	30 952	30 926
gastronomia	4 558	4 558
parkingi	39 735	39 735
administracja	83 654	83 654
autohandle i myjnie	7 616	7 616
targowiska	2 226	38 316
sport, turystyka, rekreacja	69 554	112 997
placówki kultu religijnego	4 443	4 443
pozostałe usługi	22 335	22 144
razem	265 073	344 580

Źródło: Wydział Skarbu UM w Gdańsku.

Kontynuując działania z lat poprzednich, Miasto posiada umowy leasingu operacyjnego ze spółkami prawa handlowego, które powstały po zlikwidowanych spółkach komunalnych, tj. Elewacje S.A., Drogomost Sp. z o.o., Green Road Sp. z o.o., Drogomet Sp. z o.o., Prolas Sp. z o.o., Dendron Sp. z o.o. itp. Nieruchomości te zostały przejęte w administrowanie przez Gdański Zarząd Nieruchomości Komunalnych na podstawie Uchwały Nr XLVII/ 1423/2002 Rady Miasta Gdańska z dnia 26.03.2002 r. w sprawie określenia zasad oddania w dzierżawę nieruchomości gruntowych zabudowanych, stanowiących własność Gminy Miasta Gdańska na rzecz Spółek, które korzystały z mienia lub zorganizowanej części mienia zlikwidowanych przedsiębiorstw komunalnych. Ogółem w 2002 r. miasto dało w użytkowanie tym przedsiębiorstwom 627 tys.m^2.

Miasto stwarza warunki do podejmowania działań sprzyjających pozyskiwaniu inwestorów i zapewnienie im stabilnego klimatu gospodarczego. Dla zapewnienia lepszej informacji dla inwestorów miasto podejmuje przedsięwzięcia takie jak:

- pod adresem internetowym *www.gdansk.pl* zamieszcza swoje oferty inwestycyjne,
- na spotkaniach z szeroko rozumianymi kręgami biznesu Zarząd Miasta propaguje rozwijanie działalności gospodarczej w mieście,
- doskonali proces związany z obsługą inwestora w urzędzie poprzez tworzenie tzw. ścieżki dla inwestora.

11.3. Struktura funkcjonalno – przestrzenna Gdańska

Strukturę funkcjonalno – przestrzenną współczesnego Gdańska wyznaczają przede wszystkim uwarunkowania naturalne. Dolny taras, skupiający do niedawna wszystkie tereny zainwestowania miejskiego, uznawany jest teraz za teren ukształtowany z dominacją funkcji mieszkaniowo – usługowej i produkcyjnej. Tu położone jest Śródmieście z zabytkowymi strukturami historycznymi przede wszystkim Głównego i Starego Miasta, dziewiętnastowieczny Wrzeszcz, pocysterska Oliwa, a także zespół portowo – przemysłowy Nowego Portu i Portu Północnego.

W historycznych dzielnicach w latach powojennych wybudowano bloki mieszkalne. Przez tą część miasta przebiega główny ciąg komunikacyjny o kierunku północ – południe oraz linia kolejowa dalekobieżna i SKM. Wokół tej osi występuje najwięcej usług ogólnomiejskich, tworząc tzw. centralne pasmo usługowe. Górny taras to tereny włączone do miasta i zabudowane w okresie powojennym. Większa część tego terenu nie jest zabudowana i stanowi główne tereny rozwojowe miasta. Zrealizowano tu ważne inwestycje transportowe: Obwodnicę Trójmiasta i Port Lotniczy „Trójmiasto".

Mapa 1. Mapa Gdańska w podziale na zespoły urbanistyczne.

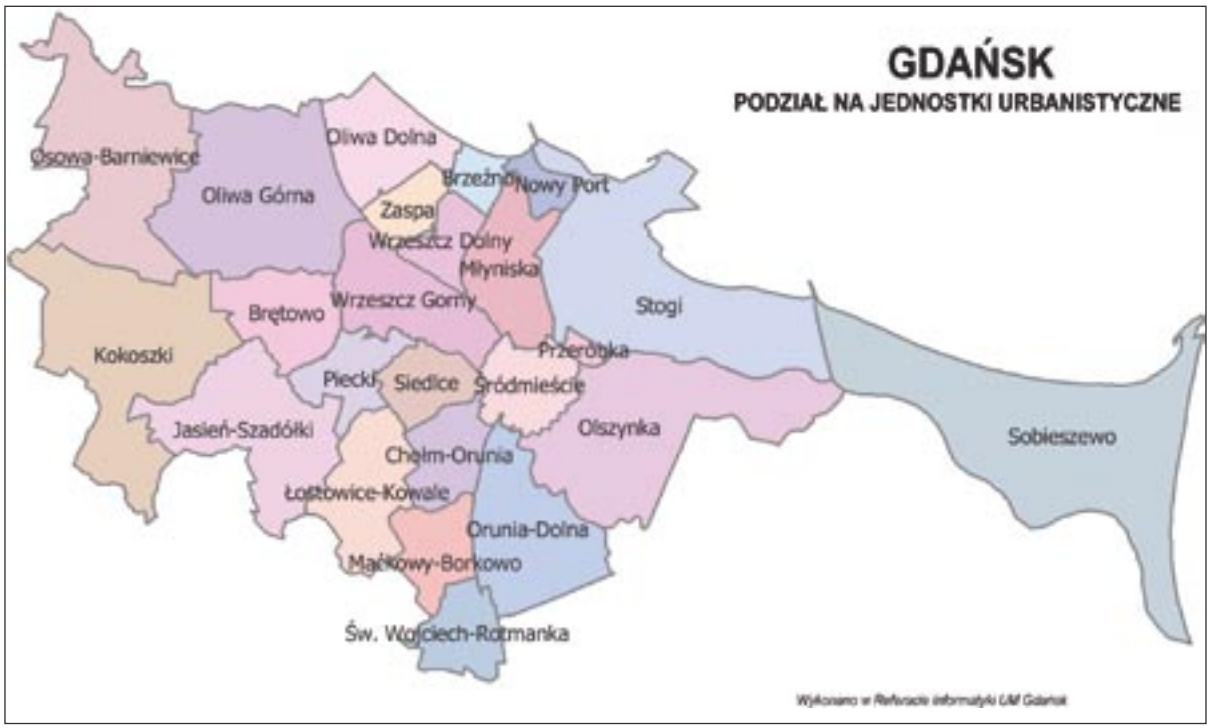

11.4. Tereny inwestycyjne

Gdańsk ma obiektywnie najlepsze warunki, aby być centrum regionu Pomorskiego, centrum metropolii. Duże zasoby wolnych, dotąd właściwie nie wykorzystywanych i na ogół dobrze skomunikowanych gruntów, kryją ogromny potencjał rozwojowy i otwierają nowe możliwości inwestycyjne. Głównym kierunkiem zagospodarowania przestrzennego jest wypełnienie wolnych przestrzeni w mieście w już istniejących strukturach urbanistycznych. Najważniejsze przestrzenie inwestycyjne znajdują się w Śródmieściu. Zasoby terenów inwestycyjnych Śródmieścia to blisko 250 ha, z tego tereny wolne stanowią 50 ha. Pozostałe 200 ha to tereny zabudowane do wyburzeń, przekształceń i rewitalizacji. Niepowtarzalną szansę rozwoju dają w Śródmieściu Gdańska postoczniowe tereny inwestycyjne oraz Wyspa Spichrzów, Ołowianka i Główne Miasto.

Północna część Śródmieścia obejmująca Nowe Miasto, Polski Hak oraz część Starego Miasta i Długich Ogrodów to obszar predysponowany do pełnienia funkcji przyszłego centrum rozrastającej się aglomeracji. Jest to największa rezerwa inwestycyjna Śródmieścia.

Poważny majątek w postaci terenów i obiektów do zagospodarowania oferują także restrukturyzujące się duże przedsiębiorstwa. Efektem zagospodarowania części terenów Stoczni Gdańskiej będzie ożywienie i rewitalizacja całej dzielnicy, tzw. Nowego Miasta. Obejmuje ona tereny poprzemysłowe, ulokowane w bezpośrednim sąsiedztwie ważnych układów komunikacyjnych, instytucji państwowych oraz terenów o znaczeniu symbolicznym tj. Plac Solidarności i Pomnik Poległych Stoczniowców. Dzięki swojemu położeniu, dobrej dostępności komunikacyjnej oraz bliskości akwenów wodnych jest to obszar optymalny dla lokalizacji nowego centrum biznesowo-usługowo-rozrywkowego. miasta. Warto przeznaczyć go pod usługi o najwyższym standardzie takie jak międzynarodowe targi morskie, marinę, obiekty administracji publicznej, biurowce najwyższej klasy, przedstawicielstwa firm, banki, hotele itp.

Miejscem dla koncentracji funkcji metropolitarnych poza Śródmieściem jest Centralne Pasmo Usługowe (CPU) okalające ul. Grunwaldzką. Największy teren inwestycyjny CPU to teren byłej jednostki wojskowej u zbiegu ulic Grunwaldzkiej i Słowackiego, przeznaczony pod budowę wielofunkcyjnego centrum usługowo - administracyjnego. Kolejny duży teren przy hali „Olivia" /1,2 ha/ – preferowany jest pod realizację biurowców. Dawny pas startowy na Zaspie, w ciągu ul. Jana Pawła II to przyszłe dzielnicowe centrum handlowo-usługowe.

Tereny inwestycyjne dla przemysłu, produkcji, funkcji portowych i składów położone są w granicach istniejących kompleksów zagospodarowania przemysłowo-składowego Dolnego i Górnego Tarasu Gdańska oraz w lokalnych gniazdach.

Port Północny jest w posiadaniu rezerw terenowych pod budowę terminalu kontenerowego oraz rozbudowę nowoczesnego centrum logistyczno - dystrybucyjnego. Firma Deepwater Container Terminal Gdańsk (DCT) z Wielkiej Brytanii podpisała umowę na wybudowanie i prowadzenie terminalu kontenerowego, obsługę sieci ruchu kontenerowego, centrum logistycznego oraz terminalu promowo – pasażerskiego. Dla przyszłych potrzeb Portu rezerwowana jest także strefa nadbrzeżna Wyspy Stogi. Spośród łącznej powierzchni portu liczącej 2,7 tys.ha, ok. 400 – 500 ha to dobrze skomunikowane tereny inwestycyjne na cele produkcyjno-usługowe.

W Letnicy, Błoni-Płoni, Krakowcu i Barniewicach istnieją rezerwy na rozbudowę składów oraz nieuciążliwego przemysłu. Kokoszki Przemysłowe to miejsce pod przyszły Park Przemysłowy Gdańska o powierzchni ok.193 ha gruntów do zainwestowania. Po rozbudowie układu drogowego i uzbrojenia grunty te stanowić będą ofertę dla dużych, średnich i małych przedsiębiorstw.

W Gdańsku następuje stopniowa restrukturyzacja gospodarki. Obserwowane jest wyraźne przejście od przemysłu ciężkiego w kierunku branż przyjaznych środowisku, takich jak: telekomunikacja, informatyka, biotechnologia. Strefa Portu Lotniczego w Rębiechowie to tereny dedykowane specjalnie dla funkcji obsługi lotniska oraz firm wysokiej technologii.

We Wrzeszczu na zapleczu najstarszych gdańskich uczelni są dobre warunki do powstania parku naukowo – technologicznego. Niezaprzeczalnym walorem tego obszaru o powierzchni ok. 30 ha jest koncentracja szkół wyższych i bardzo dobra dostępność komunikacyjna.

Możliwości inwestycyjne dla dalszego rozwoju turystyki i rekreacji poza obszarem zabytkowym Gdańska to Pas Nadmorski, Twierdza Wisłoujście, Trójmiejski Park Krajobrazowy, Park Oruński oraz Dolina Radości. W Pasie Nadmorskim znajdują się gminne tereny przeznaczone pod obiekty obsługi turystyki, sportu i rekreacji. Przy ul. Hallera ustalono lokalizację pierwszego w Gdańsku parku wodnego. W Klukowie - Rębiechowie w pobliżu lotniska na części terenu rezerwowanego dotąd pod cmentarz, planowane jest pole golfowe. Tereny wokół Twierdzy Wisłoujście i jej sąsiedztwie moż-

na przeznaczyć nie tylko pod projektowaną bazę promową, ale także pod funkcje obsługi turystyki, rekreacji i usług. Program inwestycji eksponujący historyczne, militarne i kulturowe walory zabytku, wzbogacony o inne usługi rekreacyjne i kulturalne stanowiłby atrakcyjną ofertę dla turystów. Dla rozbudowy potencjału obsługi ruchu pasażerskiego i turystycznego przewidziany jest Port Północny, z możliwością budowy terminalu promowego i przystani dla białej floty. Dla realizacji rekreacji i wypoczynku, na górnym tarasie Gdańska, w rejonie ulic Słowackiego i Potokowej na obszarze 550 ha gruntów, postulowana jest budowa kompleksu rekreacyjno – sportowego tzw. centrum czasu wolnego. To przedsięwzięcie, z uwagi na bogaty program funkcjonalno - użytkowy, powiązany z terenami zielonymi o walorach przyrodniczych i krajobrazowych zespołu Strzyży, byłoby niewątpliwie inwestycją o znaczeniu metropolitarnym.

Miasto Gdańsk w swoich zasobach gruntowych posiada wolne i dotychczas nie zurbanizowane tereny typu „green field". Obecnie użytkowane są one rolniczo, bądź stanowią tak zwane nieużytki, które zgodnie z aktualnymi i obowiązującymi planami miejscowymi zagospodarowania przestrzennego przeznaczone są pod działalność produkcyjną i usługową. Grunty te zostały wyselekcjonowane ze wszystkich terenów inwestycyjnych miasta. Jest ich ponad 30 o łącznej powierzchni około 96 hektarów. Tereny te stanowią parcele od kilku do kilkunastu tysięcy metrów kwadratowych. Są zlokalizowane na terenach rozwojowych miasta, m.in. na zachód od obwodnicy na tzw. Górnym Tarasie, w Barniewicach, Kokoszkach Przemysłowych, Rębiechowie i Smęgorzynie. Dużo zlokalizowanych jest w pobliżu obszarów portowych i okolicy Martwej Wisły od Przeróbki poprzez Krakowiec i Górki Zachodnie, aż na Wyspie Sobieszewskiej w okolicy Świbna. Pozostała część znajduje się w części południowej miasta, w okolicy Szadółek, Zaborni, Ujeściska, Zakoniczyna czy Łostowic.

11.5. Planowanie przestrzenne

Władze Gdańska w oparciu o „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Gdańska", uchwalone w grudniu 2001 r., prowadzi świadomą, prorozwojową politykę pokrycia obszaru miasta planami miejscowymi, rezerwacji terenów na cele publiczne oraz oceny napływających wniosków o zmianę planów. Tendencjami wyraźnie zaznaczającymi się w planowaniu zagospodarowania przestrzennego są:

1. wzrost rangi funkcji rekreacyjnych, związany z rosnącym zapotrzebowaniem mieszkańców na właściwie wyposażone i zagospodarowane obiekty i tereny rekreacyjne, których prowadzenie staje się opłacalną i rozwojową dziedziną działalności gospodarczej,
2. racjonalizacja (w ogromnej większości zmniejszenie) rezerw komunikacyjnych w oparciu o symulację obciążeń ruchowych tras komunikacyjnych, np.: rezygnacja z niektórych elementów układu komunikacyjnego (Drogi Czerwonej na obszarze Śródmieścia, rozbudowy SKM na górnym tarasie, Małej Obwodnicy Południowej, część trasy PP, Nowej Politechnicznej i Nowej Abrahama),
3. rezygnacja z licznych rezerwacji terenowych na cele publiczne głównie z zakresu usług oświaty i ochrony zdrowia. Wynika ona z nowych prognoz demograficznych dla miasta, zmian organizacyjnych, w tym komercjalizacji, tej sfery usług.

Ważne miejsce w działaniach planistycznych, obok ograniczenia dotychczasowych rezerwacji terenów na cele publiczne, zajmuje racjonalizacja wykorzystania gruntów wynikająca z ich walorów

komercyjnych. Przejawia się to w licznych wnioskach o zmianę planów uchwalonych. Najbardziej dynamicznym zmianom w analizowanym okresie podlegała funkcja mieszkaniowa, a wnioski i działania intensyfikujące zagospodarowanie dotyczyły przede wszystkim terenów rozwojowych na górnym tarasie. Może to oznaczać, że trudności i ograniczenia obiektywne w przekształceniach struktur istniejących na dolnym tarasie na razie zniechęcają do takich działań inwestorów, którzy widzą łatwiejszą realizację swoich celów na nowych terenach. Na dolnym tarasie widać kontynuację trendu wycofywania funkcji produkcyjnych w obszarze Centralnego Pasma Usługowego i wprowadzanie funkcji usługowych i mieszkaniowych, odpowiadających lepiej walorom tej lokalizacji.

Wyraźnie pogłębił się trend wycofywania funkcji wojskowych z obszaru miasta: koszary we Wrzeszczu, skład amunicji na polanie leśnej przy ul. Srebrniki, poligon między Pieckami - Migowem a Jasieniem. Dla tych terenów powojskowych podjęto nowe plany, które ustanowią przeznaczenie tej części miasta na funkcje cywilne.

Idea przekształceń terenów poprzemysłowych w Śródmieściu, dotąd wyrażająca się w deklaracjach polityków i władających gruntami uzyskała podstawę prawną w uchwalonych planach Starej Stoczni, Wyspy Spichrzów i Starego Przedmieścia, Podobnie idea aktywizacji i intensyfikacji terenów mieszkaniowo - usługowych w Śródmieściu (m. in. II etap odbudowy Głównego Miasta) uzyskała konkretyzację prawną poprzez uchwalenie planu Grodzisko. Dalsze plany dotyczące Targu Siennego i Targu Rakowego, Dolnego Miasta zostały doprowadzone do faz koncepcji i projektów.

W dokumentach planistycznych miasta pojawiły się nowe bodźce rozwojowe portu i przemysłu gdańskiego m.in.: ustanowienie planistyczne nowych stref wolnocłowych, lokalizacja centrum dystrybucyjno-logistycznego i bazy kontenerowej w Porcie Północnym, opracowanie studialne możliwości inwestycyjnych w Kokoszkach Przemysłowych.

W celu zabezpieczenia przed zjawiskiem powodzi stworzono warunki dla wzmożonej ochrony zlewni Kanału Raduni oraz zlewni potoków przepływających przez Śródmieście, Wrzeszcz i Oliwę poprzez rozbudowę systemu retencji wód opadowych. Na górnym tarasie wyznaczono w planach zagospodarowania przestrzennego lokalizację 33 zbiorników retencyjnych.

Działalność Biura Rozwoju Gdańska

Biuro Rozwoju Gdańska w 2002 r. procedowało nad 182 planami, z tego:

- Rada Miasta uchwaliła 41 planów,
- 52 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego to plany kontynuowane z lat poprzednich,
- 89 to plany nowoprzystąpione.

Tabela 97. Ilość uchwalonych panów w latach 2000–2002.

rok uchwalenia	ilość uchwalonych planów	powierzchnia (ha)
2000	29	810,0
2001	43	337,5
2002	41	2 314,0

Źródło: Biuro Rozwoju Gdańska.

Z końcem 2002 r. wygasła ważność planów miejscowych uchwalonych na podstawie ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 12 lipca 1984 r., obowiązujących dotychczas na terenach, dla których nie uchwalono miejscowego planu sporządzanego po 1 stycznia 1995 r., lub nie przystąpiono do jego realizacji. Dla tych terenów obowiązują jeszcze „stare plany" do 31 grudnia 2003 r. Utrata ważności planów zagospodarowania nie będzie prowadziła do spowolnienia procesu inwestycyjnego. Oznacza jedynie konieczność ustalenia warunków zabudowy w trybie rozprawy administracyjnej. Tak więc pokrycie obszaru Gdańska planami wynosi około 60% (ilustruje załączona mapa 2 na następnej stronie), odnosząc ten procent nie do powierzchni administracyjnych miasta, lecz do potencjalnych terenów zainwestowania miejskiego, tj. z wyłączeniem terenów leśnych, wód otwartych i obszarów rolniczej przestrzenni produkcyjnej.

11.6. Nieruchomości komercyjne w Gdańsku

Rynek nieruchomości gruntowych

Gdański rynek nieruchomości gruntowych obejmuje głównie rynek działek budowlanych. Na rynku budowlanym obserwuje się ostatnio zmiany w strukturze popytu. Rośnie popyt na działki większe o powierzchni około 1 tys. m^2, na których można wybudować domy wolnostojące, kosztem działek mniejszych (500-700m^2) z przeznaczeniem na budowę domków w zabudowie szeregowej. Znaczne różnice występują między ceną działek usytuowanych w centralnych dzielnicach Gdańska (Śródmieście, Wrzeszcz, Oliwa), a ceną działek na peryferyjnych terenach, np. Kokoszki Mieszkaniowe, Kiełpino, Banino. Ze względu na szczupłość oferty podażowej działek leżących w granicach administracyjnych Gdańska, coraz większym powodzeniem cieszą się działki należące do gmin ościennych, np. Kowale, Kolbudy, Pruszcz Gdański. W zależności od odległości od centrum, dostępności komunikacyjnej, czy atrakcyjności położenia ceny tych działek są znacząco niższe od cen działek budowlanych w mieście.

Tabela 98. Wybrane oferty sprzedaży działek budowlanych uzbrojonych na rynku wtórnym w Gdańsku w 2002 r. Działki posiadają pełne uzbrojenie, media: prąd, woda, gaz.

lokalizacja	powierzchnia w m^2	cena działki	cena za m^2	rodzaj budownictwa
Wzgórze Mickiewicza	320	130 600 zł	408 zł	jednorodzinne
Wrzeszcz	528	211 200 zł	400 zł	jednorodzinne
Siedlce	544	205 600 zł	378 zł	jednorodzinne
Wrzeszcz	900	324 900 zł	361 zł	jednorodzinne
Jasień	850	100 300 zł	118 zł	jedno i wielorodzinne
Łostowice	850	87 550 zł	103 zł	jedno i wielorodzinne
Świbno	2 000	204 000 zł	102 zł	jednorodzinne
Klukowo	52 000	5 200 000 zł	100 zł	jednorodzinne
Osowa	854	85 400 zł	100 zł	jednorodzinne
Kiełpino Górne	2 600	49 400 USD	80 zł	jednorodzinne
Św. Wojciech	1 285	87 380 zł	68 zł	jednorodzinne
Jasień	60 000	3 600 000 zł	60 zł	jedno i wielorodzinne
Banino	1 0 14	48 672 zł	48 zł	jednorodzinne
Lipce	2 700	110 700 zł	41 zł	jednorodzinne

Źródło: opracowanie na podstawie ofert biur nieruchomości.

Mapa 2. Pokrycie obszarów Gdańska miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

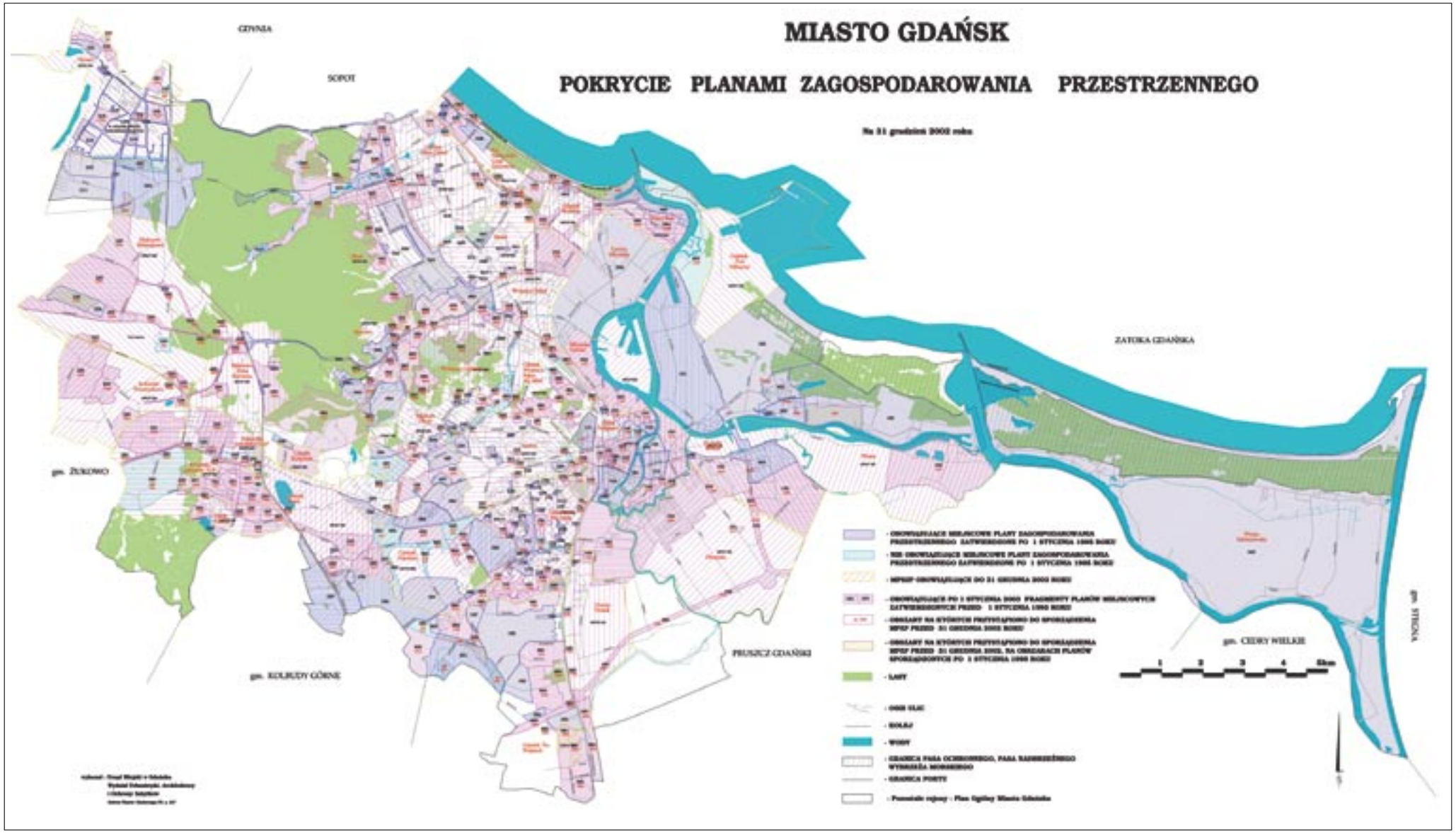

Rynek nieruchomości mieszkaniowych

W 2002 r. w Gdańsku oddano do użytku łącznie 2 939 mieszkań, co do roku poprzedniego daje wzrost o 1 841 mieszkań, czyli o 170%. Łączna powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań wyniosła 205 tys. m^2, a średnia powierzchnia jednego mieszkania to prawie 70 m^2. Najwięcej budynków zostało oddanych na sprzedaż lub wynajem. W stosunku do 2001 r. deweloperzy w Gdańsku oddali prawie trzykrotnie więcej mieszkań niż przed rokiem. Efektywne stało się też budownictwo indywidualne. W 2002 r. oddano do użytku 247 mieszkania w budownictwie indywidualnym, co dało jeszcze raz tyle mieszkań w stosunku do roku poprzedniego. O 80% więcej mieszkań niż w 2001 r. oddały spółdzielnie. Szerzej na temat rynku nieruchomości mieszkaniowych w Gdańsku w rozdziale pt.: Mieszkalnictwo.

Tabela 99. Wybrane ceny mieszkań na rynku pierwotnym w 2002 r. w Gdańsku.

nazwa inwestycji		ulica	termin realizacji	cena m^2 mieszkania w zł	powierzchnia w m^2	rodzaj wykończenia
Chełm	os. Cieszynka	Cieszyńskiego	XII 2003	2 333,00–2 386,00	31,10 – 81,00	W z I
Karczemki	os. Różane IV	Storczykowa	II kw. 2003	2 176,00 – 2 176,00	36,46 – 77,06	W z I
Kiełpinek	Wiszące Ogrody	Przytulna	XII 2003	1 938,00 – 2 293,00	31,70 – 130,50	W z I
Morena	os. Myśliwskie	Myśliwska	X 2002	2 550,00 – 3 130,00	31,70 – 114,20	W pk
	os. Myśliwskie II	Myśliwska	XII 2003	2 600,00 –3 030,00	26,20 – 117,80	W pk
	os. Słoneczniki	Budapesztańska	VII 2004	2 530,00 –2 736,00	51,10 – 91,50	W z I
Łostowice	os. Cztery Pory Roku	Tenisowa	IV kw. 2003	2 100,00 – 2 250,00	32,90 – 67,60	Wbbm
Osowa	os. Planeta I-I	Międzygwiezdna	I 2003	2 603,00 – 2 806,00	29,53 – 70,67	W z I
	os .Planeta I-II	Międzygwiezdna	X 2003	2 564,00 – 2 806,00	29,53 – 125,42	W z I
Piecki Migowo	os. Trzy Dęby	Piekarnicza	VI 2003	2 490,00 – 3 100,00	29,70 – 85,80	W pk
Śródmieście	os. Pomarańczowe	Kartuska/Ujeścisko	VII 2003	2 085,00 –2 820,00	30,30 – 111,80	W z I
	os. Zielony Stok	Zielony Stok/Kartuska	XII 2002	1 880,00 – 2 200,00	33,00 – 79,00	W z I
Ujeścisko	os. Barbakan III	Nieborowska	II kw. 2002	2 151,00 – 2 416,00	44,93 – 62,86	W z I
	os. Pogodne, III etap	Łódzka	XII 2002	1 880,00 – 2 200,00	33,00 – 79,00	Wbbm
	Szarotka	Piotrkowska	III kw. 2001	1 950,00 – 1 950,00	73,00 – 73,00	W z I
Zakoniczyn	Dzielnica Pięciu Wzgórz	Porębskiego	IX 2003	1 800,00 – 2 130,00	31,00 – 69,00	Wbbm
Zaspa	os. Młyniec	Dywizjonu 303	IX 2002	2 490,00 – 2 940,00	31,40 – 89,60	Wbbm

Legenda:
WzI: wykończenie do uzgodnienia z inwestorem,
W pk: wykończenie pełne pod klucz,
Wbbm: standard pełen bez białego montażu.

Źródło: „Rzeczpospolita", budownictwo D3, „Za ile zamieszkasz" z dnia 18.11.2002r. i str.inter. www.tabelaofert.pl.

Najlepiej w 2002 r. sprzedawały się mieszkania dwupokojowe o powierzchni ok. 60 m^2. Średnia cena mieszkania za m^2 w województwie pomorskim wynosiła 2 000 zł, a w Trójmieście 2 500 zł. W województwach ościennym cena za metr była niższa o ponad 500 zł za m^2, podobnie z resztą jak w porównaniu ze średnią krajową, która wynosiła ponad 1 550 zł za m^2. Jak wynika z badań In-

stytutu Rozwoju Gospodarczego SGH, droższe – niż w naszym regionie były mieszkania w województwie mazowieckim i małopolskim gdzie średnia cena za m^2 wyniosła blisko 2 800 zł. Najtaniej można było nabyć nowe mieszkanie w województwie śląskim (1 042 zł), trochę drożej w Lubuskiem – 1 124 zł, w Wielkopolskiem – 1 157 zł, w Łódzkiem 1 304 zł i w Opolskiem – 1 208 zł. O cenie decydowały koszty związane z nabyciem gruntów i robocizną, która jest najtańsza tam, gdzie jest najwyższe bezrobocie.

Rozpiętość cen w oderwaniu od analizy standardu oferowanych mieszkań również nie daje pełnego obrazu. W dużych miastach wymagania klientów są zdecydowanie większe. Tam, gdzie zasoby finansowe są skromniejsze maleją również wymagania klientów.

Dobrze przemyślane inwestowanie w nieruchomość to najlepsza długoterminowa lokata kapitału. Jej wartość z upływem lat wzrasta i daje zyski niemożliwe do osiągnięcia przy lokatach bankowych. Na rynku mieszkaniowym występuje także zainteresowanie rynkiem wtórnym, który jest konkurencją dla pierwotnego. Największym zainteresowaniem w Gdańsku, podobnie jak w kraju cieszyły się mieszkania jedno i dwupokojowe zarówno nowe, jak i w starych zasobach. Dawniej lepiej sprzedawały się kawalerki. Teraz podejście młodych uległo zmianie. Wolą wziąć kredyt i zainwestować w większe mieszkanie. Młodzi ludzie studiujący, albo zaczynający pracę w miastach odległych od rodzinnego domu, często nabywają je z pomocą finansową rodziców. Cena metra kw. w starych zasobach kształtowała się w 2002 r. w zależności od standardu i lokalizacji w granicach 1 200 – 2 000 zł. Wciąż dużym zainteresowaniem cieszyły się luksusowe mieszkania w starych domach w pięknie położonych dzielnicach. Ich cena również była korzystna. Średnio cena kształtowała się w granicach 2 000 – 2 500 zł, w Trójmieście – 3 000 zł. Największe ceny odnotowano w Warszawie i Wrocławiu, gdzie ceny wahały się w przedziale od 4 500 – 5 000 zł za m^2. W Gdańsku, podobnie jak i w całej Polsce, utrzymuje się nadpodaż ofert. Nie świadczy ona jednak o zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych społeczeństwa lecz o jego zubożeniu. Zdecydowana większość kupujących korzysta ze wsparcia kredytowego, duży wpływ na wybór oferty mają późniejsze koszty eksploatacji mieszkania, czy też stan techniczny nie wymagający dużych nakładów na remonty. W Gdańsku dość popularne na rynku wtórnym są nadal dzielnice z przełomu lat 70/80 tj. Przymorze, Zaspa, Żabianka, gdzie jest bardzo dobry dostęp do różnorodnych środków komunikacji (SKM, tramwaj), a także szeroki wachlarz usług publicznych oraz bliski dostęp do terenów rekreacyjnych. Ceny mieszkań używanych w tych dzielnicach w 2002 r. kształtowały się na poziomie od 1 700 zł do 2 500 zł. Kolejnymi dzielnicami mieszkaniowymi, które cieszyły się popularnością to osiedla zlokalizowane blisko centrum tj. Chełm, Morena. Na cenę mieszkania w wielkiej płycie wpływ miały także takie walory jak ilość pięter, obecność windy, czy zsypu w budynku. Za mieszkanie dwu – trzypokojowe na tych osiedlach zapłacić trzeba było 1 900 do 2 400 zł za m^2.

Rynek powierzchni świadczących usługi dla ludności i biznesu

Gdańsk wraz z Sopotem i Gdynią tworzy aglomerację, skupiającą wiele przedsiębiorstw o charakterze gospodarczym, usługowym, handlowym. Miasto posiada więc bardzo zróżnicowaną ofertę lokali biurowych i handlowych, zarówno pod względem całkowitego metrażu pomieszczeń, jak również standardu wykończenia. Jest to wynikiem realizacji w ostatnich latach wielu inwestycji zwiększających znacznie podaż. Duży przyrost obiektów z powierzchniami biurowymi w ostatnim czasie świadczy o zapotrzebowaniu firm działających w Gdańsku na pomieszczenia o wysokim europejskim standardzie. Powstawały nowe biurowce w centrum miasta, jak również wzdłuż głów-

nych ciągów komunikacyjnych. W 2002 r. oddano do użytku przez Grupę Inwestycyjną „HOSSA" budynek biurowy „Company House". Siedmiokondygnacyjny budynek posiada 75 lokali, a powierzchni użytkowa lokali wraz z przynależnymi pomieszczeniami to ponad 3,5 tys. m^2 oraz 32 miejsca parkingowe. Innym budynkiem, który w 2002 r. dostał pozwolenie na całkowite użytkowanie to trzykondygnacyjny budynek biurowo – administracyjny oddany przez Apeks Sp. z o.o. o powierzchni użytkowej 445 m^2. Nowe lokalizacje w centrum miasta to przede wszystkim ul. Stągiewna (ok.30 tys. m^2), budynek Centromoru na ul. Okopowej (10 tys.m^2), Allcon przy ul. Dmowskiego (ok.4 tys. m^2), oferujący pomieszczenia biurowe klasy A i B. Budynki użytkowane przez instytucje finansowe tj. banki, ubezpieczalnie, sektor publiczny zostały odremontowane i zmodernizowane. Duże powierzchnie biurowe znajdują się także w już istniejących biurowcach w centrum miasta, tj. Prorem przy ul. Heweliusza, czy w „Zieleniaku". Ceny najmu w dużych biurowcach w 2002 r. były zróżnicowane i zależały od standardu wykończenia pomieszczeń. Do ceny najmu wahającej się w granicach od 10 do 40 $ za m^2 dodawano opłaty eksploatacyjne rozliczane wg liczników.

Duże skupiska niewielkich obiektów handlowych w mieście zlokalizowane są przede wszystkim w centrum miasta ul. Długi Targ oraz wzdłuż ul. Grunwaldzkiej. Ceny wynajmu powierzchni biur rachunkowych, kancelarii lub sklepików handlowych kształtowały się w 2002 r. na poziomie 18 do 75 zł/m^2. Najwięcej za czynsz płacili najemcy na Starym Mieście od 35 do 75 zł/m^2. Biura obrotu nieruchomościami dysponowały w 2002 r. dużą gamą lokali usługowo – handlowych do nabycia. Dla chętnych do nabycia lokali istniał duży wybór lokali o średniej powierzchni 60 m^2. Lokal na Starówce można było nabyć w granicach 4,5 tys. za m^2, we Wrzeszczu za ok. 3,7 tys. zł za m^2. Na Morenie, Żabiance, Suchaninie, czy Przymorzu mały obiekt handlowy był do nabycia już od 1,8 tys/m^2 do 2,8 tys./m^2.

W mieście można wynająć także powierzchnię magazynową. Oferta jednak w 2002 r. była dość uboga, a ceny najmu w zależności od wielkości i wysokości hal. Na przykład na ul. Grunwaldzkiej cena 1000 m^2 hali kosztowała miesięcznie 20 tys. zł. Na Dolnym Mieście hale magazynowe o powierzchni ponad 1000 m^2 kosztowały miesięcznie od 10 tys. do 25 tys. zł.

Usługi znajdujące się w ośrodkach usługowych na osiedlach mieszkaniowych wypełnione są w 80% - 90% handlem. Ponadto występują drobne usługi typu fryzjerstwo, pralnie chemiczne, gabinety kosmetyczne, krawiectwo i szewstwo, usługi w zakresie gastronomii, zdrowia, oddziały poczty, filie i oddziały banków, bankomaty itp. Można stwierdzić, że osiedlowe ośrodki usługowe nie są rozwinięte, a struktura placówek handlowych ulega dynamicznej zmianie. Jednak ze względu na bliskość zamieszkiwania odgrywają dużą rolę w zaspokajaniu potrzeb w zakresie codziennego użytku, dotyczy to głównie zakupów żywności, środków czystości, lekarstw i prasy.

Tabela 100. Zestawienie zbiorcze powierzchni użytkowej handlu w Gdańsku.

centra handlowo-usługowe	Powierzchnia użytkowa w m^2
istniejące (w tym specjalistyczne)	292 605
dla których wydano decyzje o pozwoleniu na budowę	186 560
dla których zostały wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu	149 815
razem (stan na październik 2002 r.)	628 980

Źródło: Biuro Rozwoju Gdańska „Studia nad strukturą ośrodków usługowych w mieście Gdańsku", Gdańsk 2002.

Na obrzeżach Gdańska przy głównych drogach wyjazdowych na trójmiejską obwodnicę zlokalizowane są wielkopowierzchniowe centra handlowe, tj. Auchan, Leroy Merlin, Obi, IKEA, Geant, King's Cross. W 2002 r. oddano do użytku kolejny hipermarket budowlany „Castorama" o powierzchni użytkowej ponad 16 tys. m^2. Przy trasie wyjazdowej na Warszawę położony jest w miejscowości Przejazdowo obiekt handlowy Makro Cash and Carry. Dużych supermarketów doczekały się także osiedla Przymorze i Morena. W 2002 r. oddano do użytku Carrefour na Morenie o powierzchni użytkowej 34,5 tys. m^2, w tym powierzchni handlowej lokali 13 tys. m^2 i hipermarkecie 16 tys. m^2. Kolejnym obiektem, oddanym do użytku przez JWK Invest, jest Alfa Centrum na Przymorzu, gdzie znajdują się 432 pomieszczenia handlowo - usługowe. Centrum to posiada 2 podziemne parkingi na 390 samochodów oraz 8 sal kinowych Kinoplex. Obok istniejącego multikina we Wrzeszczu w 2002 r. oddano do użytku przez firmę Vision zlokalizowane w centrum miasta – centrum Krewetka z kinem. W ciągu roku dokonano w mieście rozbudowy wielu innych miejsc, oferujących usługi dla ludności m.in. rozbudowano salę audytorium na Akademii Wychowania Fizycznego przy ul. Wiejskiej (powierzchnia użytkowa 8 tys. tys. m^2.), centrum badań w Akademii Medycznej przy ul. Dębinki (powierzchnia użytkowa 844 m^2.) stację szybkiej obsługi samochodów przy ul. Milskiego (powierzchnia użytkowa 4 tys. m^2.), budynek „Żaka" o powierzchni 9,2 tys.m^2, pawilon administracyjny o powierzchni 2,5 tys.m^2 w Miejskim Ogrodzie Zoologicznym Wybrzeża.

Tabela 101. Centra handlowo- usługowe w Gdańsku w 2002 r.

nazwa obiektu	lokalizacja	powierzchnia użytkowa w m^2
Alfa Centrum	ul. Kołobrzeska	56 425
Carrefour Polska	ul. Rakoczego	50 900
Centrum KING CROSS	ul. Spacerowa	43 750
Auchan, Leroy Merlin	ul. Szczęśliwa	38 158
Castorama	ul. Odyseusza	16 169
Makro Cash & Carry	Przejazdowo	13 878
OBI	ul. Złota Karczma	12 015
IKEA	ul. Złota Karczma	11 460
Praktiker	ul. Kołobrzeska	8 725
ETC	ul. Rzeczpospolita	8 604
M3	ul. Grunwaldzka	7 186
Centrum „Krewetka"	ul. Elżbietańska	5 678
City Forum	ul. Podwale Grodzkie	4 945
Media Markt	ul. Grunwaldzka	4 877
Top	ul. Grunwaldzka	4 079
Galeria Centrum	ul. Grunwaldzka	3 550
Office Depot	ul. Grunwaldzka	3 533
Gildia I i II	ul. Targ Sienny	3 042
Jantar	ul. Do Studzienki	1 913
Norauto	ul. Szczęśliwa	1 668
Nomi	ul. Hallera	1 173

Źródło: Buro Rozwoju Gdańska, stan na październik 2002.

Miasto aktywnie wspiera inicjatywy zmierzające do poszerzenia infrastruktury turystycznej, które skutecznie zwiększają bazę turystyczną dla przyjezdnych gości. Zaowocowało to rozwojem bazy noclegowej w mieście. W 2001 r. w Gdańsku było 9 dużych hoteli. Szerzej na temat bazy hotelowej w rozdziale pt.: „Turystyka, sport rekreacja". W 2002 r. oddano do użytku 2 nowe obiekty hotelowe.

Hotel „Lival" usytuowany jest przy plaży w Brzeźnie, nieopodal strzeżonego kąpieliska miejskiego oraz gdańskiego mola. Hotel posiada powierzchnię użytkową ponad 6 tys. m^2 i może przyjąć jednorazowo 76 gości, dla których przygotowano: 30 klimatyzowanych pokoi z widokiem na Zatokę Gdańską i 5 apartamentów, podziemny hotelowy garaż, restaurację i elegancki pub oraz letni ogródek i patio hotelowe. Dodatkowo w hotelu znajduje się centrum rekreacyjne z sauną (suchą i parową), siłownią, gabinetem masażu i wypożyczalnią rowerów. Dla osób indywidualnych oraz firm przygotowano 2 sale konferencyjne dla 60 i 40 uczestników wyposażone w nowoczesny sprzęt audiowizualny.

Zarówno wśród mieszkańców Trójmiasta, jak i osób przyjezdnych szybko zyskał popularność położony w malowniczym zakątku oliwskiego lasu, nieopodal zabytkowej Kuźni Wodnej, zespół dworkowo – parkowy przy ul. Bytowskiej. Dwór i spichlerz oddano już w listopadzie 2001 r. Dwukondygnacyjne budynki z piwnicami i użytkowym poddaszem przeznaczono na restaurację, kawiarnię i winiarnię. W pozostałych obiektach ukończono prace w 2002 r. Budynek stodoły i stajnię zaadaptowano na hotel i kompleks saunowo – kąpielowy. Pierwsza część komleksu Dworu Oliwskiego, oferującego luksusowe pokoje gościnne, została uruchomiona z początkiem października 2002 r. Do dyspozycji gości oddano 14 pokoi w tym 1 pokój de lux. Wszystkie o dużym metrażu i wysokim standardzie wyposażone są w: stylowe meble, klimatyzację, telefon, łącze internetowe, tv sat, łazienkę z toaletą, wanną, mini bar, sejf. Dla potrzeb gości organizowane są szkolenia i imprezy okolicznościowe nawet dla 250 osób. Wszystkie wielofunkcyjne sale są klimatyzowane z regulowanym oświetleniem i wyposażone w nowoczesny sprzęt audiowizualny i nagłośnieniowy.

Istotne zmiany w przestrzeni miejskiej Gdańska przyniosły w ostatnich latach powstanie wielu nowych obiektów handlowych, biurowych i hotelowych. Dzięki licznym inwestycjom, zarówno kapitału zagranicznego, jak i rodzimego, obiekty świadczące różnorodne usługi dla ludności coraz bardziej zbliżają się do standardów międzynarodowych. Dodatkowo bezpośrednim efektem są również nowe miejsca pracy w Gdańsku.

Ochrona środowiska

Ochrona środowiska

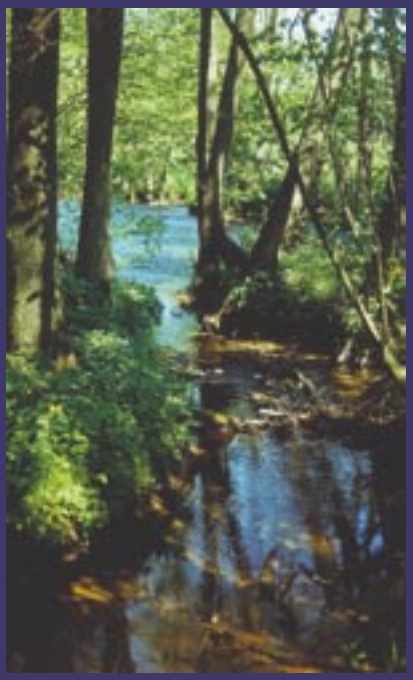

Rozdział 12

12. OCHRONA ŚRODOWISKA

Miasto Gdańsk realizując politykę ochrony środowiska kieruje się zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie". Cele globalne realizowane przez Gdańsk dotyczą wdrażania polityki zrównoważonego rozwoju, a co za tym idzie, ochrony zasobów naturalnych, ochrony bioróżnorodności, klimatu. Miasto stara się minimalizować szkodliwy wpływ na środowisko, który pociąga za sobą prowadzenie różnorodnej działalności gospodarczej przez podmioty prawne znajdujące się na terenie miasta, jak również wynikające z życia codziennego jego mieszkańców.

W 2001 roku, po weryfikacji celów realizowanych przez miasto i w drodze konsultacji społecznej opracowano program ochrony środowiska na lata 2002-2010, który został przyjęty uchwałą Rady Miasta Gdańska w dniu 25 marca 2002 r. w sprawie gminnego i powiatowego programu ochrony środowiska. Uchwałami uzupełniającymi ten program są uchwały Rady Miasta Gdańska w sprawie gospodarki na lata 2002-2010. W celu uczulenia gdańskiej społeczności na problemy środowiskowe Rada Miasta Gdańska podjęła uchwałę „Karta Ziemi", która jest apelem do mieszkańców naszej planety o dbałość o jej zasoby.

W roku 2002 w Gdańsku kontynuowano współpracę międzynarodową w zakresie ochrony środowiska. Tak jak w latach poprzednich współpracowano z Międzynarodową Radą Lokalnych Inicjatyw na Rzecz Środowiska Naturalnego (ICLEI), Europejską Kampanią Miast i Miasteczek Zrównoważonego Rozwoju, Związkiem Miast Bałtyckich (UBC), Regionalnym Centrum Europejskim (REC), Europejską Radą Gmin i Regionów (CEMR).

12.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Do gdańskiego systemu kanalizacyjnego, na który składa się układ dwóch oczyszczalni i 51 przepompowni ścieków, przyjmowane są ścieki z miasta oraz gmin sąsiednich tj. Sopotu, Pruszcza Gdańskiego Gminy i Miasta, Żukowa, Kolbud.

Miasto stale modernizuje i rozbudowuje sieć kanalizacji sanitarnej co wiąże się z ogromnymi nakładami finansowymi. W 2002 r. przybyło 23,1 km sieci sanitarnej. Zrealizowana w 2002 roku inwestycja związana z przebudową układu kanalizacyjnego w ul. Przełom, w Górkach Zachodnich umożliwiła we wrześniu 2002 r. likwidację przestarzałej technologicznie, oczyszczalni biologicznej „Stoczni Wisła". W 2002 r. kontynuowano rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej w dzielnicach: Orunia, Rudniki, Kiełpino Górne, Ujeścisko oraz w Sobieszewie. Wybudowano nowy punkt zlewny w Bysewie, który umożliwił likwidację uciążliwego punktu zlewnego przy ul. Załogowej.

Łącznie w gdańskich oczyszczalniach w 2002 roku oczyszczono 36,5 mln m^3 ścieków. W mechaniczno-biologicznej oczyszczalni „Gdańsk-Wschód" oczyszczono 87,8% wszystkich wprowadzanych do gdańskiego systemu kanalizacyjnego ścieków. Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia „Zaspa" – przyjęła 12,1% całości ścieków. Pozostałe 0,08% ścieków oczyszczono w biologicznej oczyszczalni „Stoczni Wisła".

W celu zapewnienia pełnej ochrony czystości kąpielisk w pasie nadmorskim został zakończony kolejny etap inwestycji związanej z kompleksową rozbudową oczyszczalni ścieków „Wschód" – wybudowano 2,4 km kolektora, wyprowadzającego oczyszczone ścieki z tej oczyszczalni w głąb Zatoki Gdańskiej.

Tabela 102. Faktyczny stopień redukcji zanieczyszczeń w gdańskich oczyszczalniach w 2002 r.

Wyszczególnienie	Faktyczny stopień redukcji zanieczyszczeń w dwóch największych oczyszczalniach komunalnych (w %)		Ładunek [t/rok]		Koncentracja na odpływie [mg/dm3]	
	Oczyszczalnia „Wschód"	Oczyszczalnia „Zaspa"	Oczyszczalnia „Wschód"	Oczyszczalnia „Zaspa"	Oczyszczalnia „Wschód"	Oczyszczalnia „Zaspa"
BZT5[1]	95,4	94,3	506,5	72,8	15,8	16,5
zawiesina	95,0	96,5	702,1	45,9	21,9	10,4
fosfor	90,1	40,1	38,8	27,7	1,21	6,3
ChZT[2]	93,8	94,9	1753,6	155,3	54,7	35,2
azot og.	78,4	32,5	471,9	211,4	14,7	47,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ochrony Środowiska UM Gdańsku.

12.2. System wodociągowy miasta Gdańska

Wodociąg centralny w 2002 roku zasilany był w wodę z 5-ciu gdańskich ujęć głębinowych (w tym jedno awaryjne), jednego ujęcia drenażowego i jednego powierzchniowego. Wyjątkiem byli odbiorcy z rejonu Żabianki i Gospódki, którzy byli zaopatrywani w wodę z ujęć wgłębnych Sopotu oraz dzielnicy Kokoszki zaopatrywanych w wodę z ujęcia zakładowego „Unikomu".

Mieszkańcy dzielnic Gdańska położonych na jego obrzeżach otrzymywali wodę z 10 ujęć lokalnych nie posiadających połączenia z wodociągiem centralnym.

W 2002 r do sieci wodociągowej Gdańska podano wodę:

- z ujęć Gdańska w ilości: 26 555 tys. m^3
  - w tym: z ujęć głębinowych 15 620 tys. m^3
    - z ujęcia powierzchniowego „Straszyn" 9 020 tys. m^3
    - z ujęcia drenażowego 1 915 tys. m^3
- z ujęć Sopotu 1 840 tys. m^3
- z ujęcia zakładowego „Unikomu" (zakup wody) 68 tys. m^3

Razem woda podana do sieci wodociągowej Gdańska to 28 463 tys. m^3

Należy przy tym zaznaczyć, że z ogólnej masy wody wtłoczonej do sieci, część, wody nie dotarła do odbiorców, gdyż część wody została zużyta na potrzeby własne po wtłoczeniu do sieci, co stanowiło ok. 633 tys. m^3.

Jakość wody do picia i na potrzeby gospodarcze

Jakość wody pitnej jest pod stałą kontrolą Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego i laboratorium Saur Neptun Gdańsk. Z ogólnego bilansu wody podawanej z ujęć Gdańska do sieci wodociągowej 88,1% spełniało dyrektywę Unii Europejskiej, z 11,9% wody niezgodnej z normami, 13,9% stanowi woda z SUW Zaspa Wodna i około 24% woda z ujęcia Osowa a prawie 10% to woda z ujęć lokalnych (Sobieszewo, Świbno, Wschód Pleniewo), która nie spełniała norm sanitarnych ze

[1] Biologiczne pięciodobowe zapotrzebowanie na tlen.
[2] Chemiczne zapotrzebowanie na tlen.

względu na zawartość manganu, żelaza, fluoru, zbyt małą twardość i występowanie zapachu siarkowodoru. Doprowadzenie jakości tej wody do zgodności z normami sanitarnymi wymaga podjęcia działań inwestycyjnych. Ponad 13% wody w ilości wody niezgodnej z normami sanitarnymi stanowi woda podawana do gdańskiej sieci z ujęć Sopotu.

Pod względem bakteriologicznym jakość wody podawanej do miejskiej sieci nie budziła większych zastrzeżeń i w 98,8% spełniała wymagania sanitarne. Okresowo stwierdzano na ujęciach lokalnych: na oczyszczalni „Wschód" i Matarni podwyższoną liczbę bakterii.

W 2002 r. jakość wody podawanej do sieci z ujęcia „Straszyn" pod względem organoleptycznym, fizykochemicznym oraz bakteriologicznym odpowiadała wymaganiom sanitarnym. Z uwagi na zaniki chloru wolnego w wodzie u odbiorców i niebezpieczeństwo wtórnych skażeń bakteriologicznych sieci wodociągowej, woda uzdatniona ze stacji w Straszynie wykazywała podwyższoną zawartość chloru wolnego. Aby uniknąć przekroczenia norm korozyjności wody pobierano z ujęcia powierzchniowego w Straszynie, w listopadzie 2002 r. została uruchomiona instalacja do dozowania wody wapiennej i polifosforanów. Zastosowana technologia ma na celu eliminację korozyjności ciepłej wody użytkowej w dzielnicach położonych na górnym tarasie Gdańska.

12.3. Stan wód powierzchniowych

Jakość wód przybrzeżnych Zatoki Gdańskiej

Wzmożone działania władz miast miasta spowodowały, że od 2000 roku zarysowała się wyraźna tendencja do poprawy jakości wód morskich oraz przybrzeżnych.

W granicach Gminy Gdańsk morskie wody przybrzeżne w 2002 r. spełniały kryteria Ministra Zdrowia dotyczące przydatności wód do kąpieli. Pomorski Wojewódzki Inspektor Sanitarny zezwolił na kąpiel w wodach Zatoki Gdańskiej od Sopotu do Sobieszewa Orla wyłączono jedynie tereny portowe oraz 50 m odcinek wybrzeża położony po obu stronach wylotu Potoku Oliwskiego i kolektora „Kołobrzeska" (gdańskie molo), ze względu na potencjalną możliwość okresowego pogarszania się jakości wód w czasie opadów deszczu.

W 2002 r w Gdańsku zlokalizowanych było 15 stanowisk poboru wody w zbiornikach wód przybrzeżnych Zatoki Gdańskiej. Najwięcej stanowisk poboru wody było rozmieszczonych w Sobieszewie (5) następnie w Jelitkowie i Brzeźnie (po 3) oraz na Stogach (2). Po jednym stanowisku umieszczono na Zaspie i Przymorzu.

Jakość wód w zbiornikach śródlądowych

W 2002 r. monitoringiem jakości wody były objęte jeziora: Osowskie, Jasień, Wysockie oraz Pusty Staw na Stogach. Wszystkie zbiorniki charakteryzowały się bardzo niskim stopniem zanieczyszczenia bakteriologicznego i nieznacznym stopniem zanieczyszczenia chemicznego. Zastrzeżenia budziły natomiast zanieczyszczenia fizyczne – występowała zbyt mała ilość rozpuszczonego tlenu, ciała pływające (śmieci), zakwity glonów.

W 2002 r. nadal postępowała poprawa stanu sanitarnego jezior. Zgodnie z kryteriami Ministra Zdrowia określającymi przydatność wód do kąpieli, wody wszystkich zbiorników spełniały wymagania w odniesieniu do wskaźników zanieczyszczeń bakteriologicznych. Nie spełniane były nato-

miast normy w odniesieniu do wskaźników zanieczyszczeń fizyczno-chemicznych, głównie z powodu zbyt niskiego stopnia nasycenia wody tlenem.

Jakość wód w ciekach

Jak co roku stopień zanieczyszczenia wód w ciekach powierzchniowych był niski. W odniesieniu do 7 oznaczanych parametrów, w 2002 r 93,3% wyników odpowiadało I i II klasie czystości wód (w 2001 r. – 92,8%). Nadal w ciekach utrzymywał się wysoki stopień zanieczyszczenia bakteriologicznego wód. W 2002 r. wyników w I i II klasie czystości było 54,8%, pozaklasowych 13% (w 2001 r. odpowiednio: 57,9% i 6,4%). Najczystsze pod względem fizyczno-chemicznym były: Potok Jelitkowski, Radunia, Potok Rynarzewski, Czarna Łacha, Potok Siedlicki. Najbardziej zanieczyszczonym ciekiem pod kątem badań fizyko-chemicznych była Rozwójka, w której udział wyników w I i II klasie czystości wód wynosiła 50%.

Stan sanitarny jest kolejnym parametrem, którym badany jest ciek. Wyniki tego parametru nie budziły większych zastrzeżeń w Martwej Wiśle i Rozwójce. Do cieków nieznacznie zanieczyszczonych należały Potok Rynarzewski, Czarna Łacha oraz Radunia. Silnie zanieczyszczone były: Potok Siedlicki, Kanał Raduni oraz Strzyża.

12.4. Ochrona powietrza

W 2002 r. badaniem emisji zanieczyszczeń powietrza objętych było 21 zakładów przemysłowych i energetycznych uciążliwych dla czystości powietrza. Zespół Elektrociepłowni Gdańsk wykonuje ciągłe pomiary emisji w Elektrociepłowni Gdańsk II. Pozostałe zakłady prowadzą pomiary okresowe.

W celu poprawienia jakości powietrza zlikwidowano 3 kotłownie węglowe. Ponadto przeprowadzono modernizację uciążliwych węglowych kotłowni w: 2 obiektach podmiotów gospodarczych, 1 szkole, 2 przedszkolach oraz 68 indywidualnych systemach ogrzewania mieszkań. Ciągłe ograniczenie źródeł emisji prowadzi do poprawy czystości powietrza w Gdańsku. W naszej aglomeracji badania te prowadzone są przez 5 automatycznych stacji pomiarowych monitoringu powietrza Fundacji ARMAAG4 oraz w 47 stanowiskach pomiarów opadu pyłu i 8 punktach pomiarów stężeń średniodobowych wykonywanych przez WSSE5 Gdańsk, w tym 1 punkt pomiarowy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Zgodnie z tendencją obserwowaną w stosunku do poprzednich lat, w roku 2002 stan jakości powietrza uległ poprawie w zakresie podstawowych zanieczyszczeń. Stężenia średnioroczne nie przekraczały obowiązujących norm z wyjątkiem dwutlenku azotu. Najwyższe stężenie średnioroczne wystąpiły w Nowym Porcie – dwutlenku siarki – 9,9 µg/m^3 (w 2001 r. -11 µg/m^3), norma 40 µg/m^3 i we Wrzeszczu – pył zawieszony – 15,4 µg/m^3 rok (w 2001 r – 17µg/m^3 rok), norma 50 µg/m^3 rok. W tej dzielnicy stwierdzono przekroczenie dwutlenku azotu, którego stężenie wynosiło w 2002 roku 44,2 µg/m3 (2001 r. – 43 µg/m3 rok; norma – 40 µg/m3;), co spowodowane było dominującym wpływem zanieczyszczeń ze środków transportu samochodowego. W pozostałych dzielnicach miasta w 2002 r. nastąpił wzrost stężenia dwutlenku azotu w porównaniu z 2001r. Wyjątek stanowi Śródmieście oraz Nowy Port, gdzie notowano spadek tego stężenia.

12.5. Natężenie hałasu w mieście

Mieszkańcy dużych miast narażeni są przede wszystkim na hałas drogowy, kolejowy, przemysłowy i lotniczy. W roku 2002 przeprowadzono kilkanaście pomiarów emisji hałasu do środowiska, których źródłem była prowadzona działalność gospodarcza w sferze wytwórczej, jak również w sferze usług (lokale gastronomiczne, puby itp.). W wyniku tych działań zostały wydane cztery postanowienia nakładające na właściciela podmiotu powodującego ponadnormatywną emisję hałasu, obowiązek przedłożenia Prezydentowi Miasta Gdańska wniosku o wydanie pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska.

Pomiary dotyczyły również określenia emisji hałasu komunikacyjnego na terenie naszego miasta. Wspólnie z zarządcami poszczególnych rodzajów tras komunikacyjnych, tj. Zarządem Dróg i Zieleni w zakresie dróg oraz Zakładem Komunikacji Miejskiej w zakresie komunikacji tramwajowej zostały podjęte działania mające na celu przygotowanie w ciągu najbliższych lat danych składowych, które posłużą do przygotowania kompleksowego planu akustycznego naszego miasta. Działania zostaną zintensyfikowane w najbliższych latach po ukazaniu się szczegółowych aktów prawa regulujących ten zakres. Przeprowadzono również pomiary hałasu zgłaszanych w trybie interwencyjnym przez mieszkańców miasta oraz Straż Miejską.

12.6. Gospodarka odpadami

Odpady stanowią jeden z najtrudniejszych problemów środowiskowych i gospodarczych.

W Gdańsku wytworzone odpady trafiają:

- do różnych przedsiębiorstw zajmujących się utylizacją odpadów, w celu wykorzystania lub unieszkodliwienia

  na składowiska:
  - w Gdańsku-Szadółkach – odpady komunalne i różne odpady przemysłowe,
  - w Wiślince – fosfogipsy,
  - w Gdańsku-Letnicy – odpady paleniskowe (żużle i popioły).
  - w Gdańsku-Przegalinie – odpady paleniskowe (żużle i popioły).

W 2002 r. na wysypisko w Gdańsku – Szadółkach przyjęto 231,7 tys. ton odpadów (tj. o 34 tys. ton odpadów mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku), w tym 196 tys. ton odpadów komunalnych i podobnych do komunalnych (tj. o 23,5 tys. ton mniej niż w 2001 r.)

Dużym obciążeniem dla Gdańska są odpady wytworzone w gdańskich zakładach przemysłowych. W 2002 r. Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych wytworzyły około 130,8 tys. ton fosfogipsów tj. o 3% mniej niż w 2001 r. Z odpadów wyprodukowanych w zakładzie 3,2 tys. ton wykorzystano gospodarczo, a 127,5 tys. ton wywieziono na składowisko fosfogipsów w Wiślince.

Elektrociepłownia w Gdańsku jest kolejnym zakładem produkującym znaczne ilości odpadów. W 2002 roku wytworzyła około 91 tys. ton, z których około 83 tys. ton zostało przekazanych do zakładu POLLYTAG, celem przetworzenia na kruszywo budowlane, około 8 tys. ton złożono na składowisku w Letnicy. Dodatkowo ze składowiska odpadów w Letnicy przekazano do wykorzystania 9,5 tys. ton odpadów paleniskowych.

12.7. Fundusze Ochrony Środowiska

Finansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska wspomagane jest środkami pochodzącymi z funduszów zajmujących się ochroną środowiska. W Gdańsku działają m. in. Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGW) oraz Powiatowy Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (PFOŚiGW).

Przychodami funduszy są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych pobieranych na podstawie ustawy oraz przepisów szczególnych. Przychodami funduszy mogą być również dobrowolne wpłaty, zapisy, darowizny, świadczenia rzeczowe i środki pochodzące z fundacji oraz wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

W 2002 r. przychody GFOŚiGW wynosiły 6 802 tys. zł – były o 41,8% większe w stosunku do 2001 r., a wydatki wyniosły 8 390,8 tys. zł i były o 47,5% większe w stosunku do 2001 r. Nadwyżka wydatków nad przychodami sfinansowana została z oszczędności 2001 r.

Wydatki były przeznaczone między innymi na:

- zagospodarowanie terenu nad Opływem Motławy,
- regulację Potoku Strzyża,
- porządkowanie gospodarki ściekowej na Wyspie Sobieszewskiej,
- wykonanie przyłączy kanalizacyjnych i likwidację szamb,
- dofinansowanie modernizacji ogrzewania na Wyspie Sobieszewskiej, na terenie Dolnego Miasta, Nowego Portu, Dolnego Wrzeszcza, Oliwy oraz na Stogach i Przeróbce
- ochronę terenów leśnych Pasa Nadmorskiego.

W 2002 r. przychody PFOŚiGW wynosiły 2 303,4 tys. zł i były o 10% większe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Wydatki w 2002 r. wyniosły 1 040,7 zł i były o 62,6% niższe niż w 2001 r.

Wydatki były przeznaczone między innymi na:

- budowę kanalizacji sanitarnej w ul. Leszczynowej,
- zagospodarowanie terenu zespołu przyrodniczo–krajobrazowego Dolina Potoku Oruńskiego,
- obsługę zbiórki odpadów organicznych, niebezpiecznych i wielkogabarytowych z terenu Spółdzielni Mieszkaniowej „Orunia" i „Południe" oraz Akademickiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Focha,
- utylizację odpadów usuwanych z terenu byłych ogrodów działkowych w strefie ochronnej „Zaspa" i „Czarny Dwór",
- inwentaryzację obiektów z materiałami azbestowymi.

Turystyka, sport i rekreacja

Turystyka, sport i rekreacja

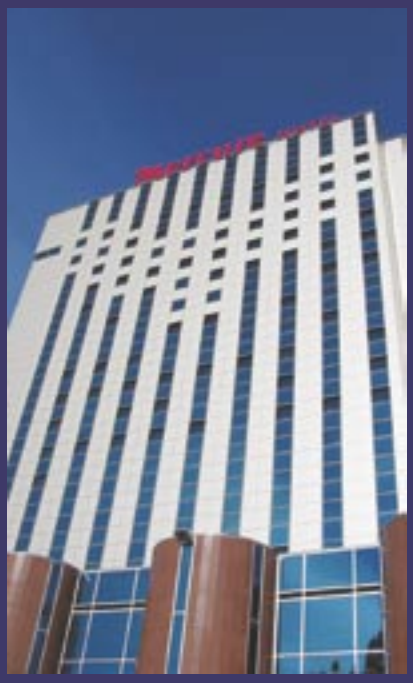

Rozdział 13

13. TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA

Gdańsk to największe w Polsce północnej miasto, które wraz z Sopotem i Gdynią oraz sąsiednimi miastami gminnymi tworzy metriopolię Zatoki Gdańskiej. Jest atrakcją zarówno dla zwolenników intensywnych przeżyć w kontakcie z przyrodą, amatorów czynnego wypoczynku, jak i dla koneserów wszelkich dziedzin sztuki. Zadecydowało o tym korzystne położenie, zarówno pod względem dostępności komunikacyjnej, jak i walorów krajoznawczych, imponująca architektura i historia oraz bogate dziedzictwo kulturowe.

13.1. Baza turystyczna

Gdańsk, dzięki dostępowi do morza, posiada korzystne warunki do rozwoju turystyki morskiej oraz infrastruktury ściśle z nią związanej. Liczne funkcje turystyki morskiej i nadmorskiej pozwalają na stworzenie szerokiego wachlarza usług turystycznych, co skutkuje sukcesywnym osiąganiem korzyści ekonomicznych.

Piękne zabytki Głównego Miasta, jej niepowtarzalna atmosfera, urokliwa ul. Mariacka oraz 20 kilometrów linii brzegowej ze strzeżonymi, zorganizowanymi kąpieliskami i czystą morską wodą to niewątpliwie największe atrakcje turystyczne miasta. Władze samorządowe i usługodawcy biorąc pod uwagę czynniki wpływające na kształtowanie się wielkości struktury i charakteru popytu turystycznego, aktywnie wspierają inicjatywy zmierzające do poszerzenia infrastruktury turystycznej. Zaowocowało to rozwojem bazy noclegowej w mieście, pomimo spadkowej tendencji jaka utrzymywała się w Polsce.

Tabela 103. Hotele w Gdańsku w podziale na kategorie w 2002 r.

nazwa hotelu	kategoria	ulica	liczba miejsc noclegowych
Mercure Hevelius	***	Heweliusza	469
Novotel Gdańsk Marina	***	Jelitkowska	324
Novotel Gdańsk Centrum	***	Pszenna	300
Orbis Posejdon	***	Kapliczna	296
Holiday Inn	****	Podwale Grodzkie	262
Hanza	****	Tokarska	120
Renusz	***	Nadwiślańska	110
Lival	***	Młodzieży Polskiej	76
Dal	***	Czarny Dwór	73
Lipce	**	Trakt Św. Wojciecha	70
Szydłowski	***	Grunwaldzka	61
Bartan	***	Turystyczna	60
Moris	**	Bursztynowa	28
Podewils	*****	Szafarnia	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie stron internetowych hoteli.

Zwiększyła się różnorodność oferty noclegowej oraz jakość wypoczynku - przybysz może nocować na przykład w hotelu 5 gwiazdkowym, schroniskach młodzieżowych czy akademikach. Turyści przyjeżdżający do grodu nad Motławą mają możliwość wyboru dużego hotelu w centrum miasta, z wieloma miejscami noclegowymi lub mniejszego w zacisznym zakątku miasta. Miasto aktywnie wspiera inicjatywy zmierzające do poszerzenia infrastruktury turystycznej, które skutecznie zwiększają bazę turystyczną dla przyjezdnych gości. W ciągu ostatnich kilku lat baza hotelowa uległa istotnej poprawie. W Gdańsku jest 7 hoteli, które mają w swojej ofercie więcej niż 100 miejsc noclegowych, w tym 469 miejsc noclegowych ma Mercure Hevelius (3 gwiazdkowy), usytuowany nieopodal Starego Miasta. W centrum znajduje sie Hotel Novotel (3 gwiazdkowy), Holiday Inn (4 gwiazdkowy) a także położony nad Motławą hotel Hanza (4 gwiazdkowy) oraz 3 gwiazdkowy hotel Renusz na Wyspie Sobieszewskiej. W mieście od ubiegłego roku gości turystów jedyny 5 gwiazdkowy hotel Podwelis z 19 miejscami położony nad Motławą w pobliżu gdańskiej Mariny. W 2002 r. oddano do użytku 2 nowe obiekty hotelowe. Hotel „Lival" usytuowany jest przy plaży w Brzeźnie, nieopodal strzeżonego kąpieliska miejskiego oraz gdańskiego mola. Jednorazowo może przyjąć 76 gości, dla których przygotowano: 30 klimatyzowanych pokoi z widokiem na Zatokę Gdańską i 5 apartamentów, podziemny hotelowy garaż, restaurację i elegancki pub oraz letni ogródek i patio hotelowe. Dodatkowo w hotelu znajduje się centrum rekreacyjne i 2 sale konferencyjne. Kolejnym obiektem, który zyskał już popularność zarówno wśród mieszkańców jak i przyjezdnych gości jest położony w malowniczym zakątku oliwskiego lasu, nieopodal zabytkowej Kuźni Wodnej, zespół dworkowo – parkowy przy ul. Bytowskiej. W 2001 r. otworzono restaurację, kawiarnię i winiarnię, a w październiku 2002 r. oddano do użytku kolejną część kompleksu Dworu Oliwskiego, oferującego luksusowe pokoje gościnne wraz z zapleczem rekreacyjnym. Obiekt ten nie uzyskał jeszcze kategoryzacji hotelowej (stara sie o uzyskanie 5 gwiazdek), bowiem nie cały został ukończony. Do dyspozycji gości jest 14 pokoi w tym 1 pokój de lux. Wszystkie o dużym metrażu i wysokim standardzie wyposażone są w: stylowe meble, klimatyzację, telefon, łącze internetowe, tv sat, łazienkę z toaletą, wanną, mini bar, sejf itp.

Poza hotelami oferującymi szeroki zakres usług rekreacyjnych i biznesowych oraz różnorodną ofertą gastronomiczną, funkcjonuje duża liczba mniejszych obiektów wypoczynkowych tj. pensjonaty, domy wypoczynkowe, schroniska młodzieżowe, domki kempingowe.

Gdańskie obiekty noclegowe w 2002 r. dysponowały prawie 12 tys. miejsc noclegowych, w tym całorocznymi w liczbie 5,8 tys. W 14 gdańskich hotelach było 2301 miejsc. Do końca grudnia 2002 r. skorzystało z obiektów noclegowych 311 tys. osób, w tym 123 tys. turystów zagranicznych. Spadek ilości osób korzystających z noclegów, odnotowany przez urzędy statystyczne, może być spowodowany tym, że w grupie prezentowanych danych nie ma odnotowanych noclegów w prywatnych mieszkaniach u rodzin bądź znajomych, a jest to dość popularna forma noclegu. Najwięcej turystów nocowało w hotelach – 173,8 tys. (55,9%), schroniskach młodzieżowych – 29,1 tys. (9,37%), ośrodkach wczasowych – 17,8 tys. (5,73%). W porównaniu do 2001 r. wzrosła liczba osób korzystających z noclegów na kempingach o 173,8%, w ośrodkach szkoleniowo – wypoczynkowych o 51,9% oraz w zespołach ogólnodostępnych domków turystycznych o 40 %.

Tabela 104. Miejsce noclegowe w Gdańsku w latach 2001 – 2002.

wyszczególnienie	Miejsca noclegowe[1]				
	2001		2002		dynamika ogółem
	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne	
Ogółem:	11 024	5 540	11 934	5 812	108,3%
Hotele	2 001	2 001	2 301	2 301	115,0%
Pensjonaty	72	72	72	72	100,0%
Domy wycieczkowe	453	453	452	452	99,8%
Ośrodki wczasowe	1 590	419	1 411	264	88,7%
Schroniska młodzieżowe	434	357	438	358	100,9%
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1 034	829	1 259	1 062	121,8%
Zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych	110	–	77	–	70,0%
Kempingi	445	–	880	–	197,8%
Pozostałe obiekty	4 885	1 409	5 044	1 303	103,3%

[1] Stan w dniu 31.07.2001 i 31.07.2002.

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku.

Tabela 105. Ilość osób korzystających z miejsc noclegowych w Gdańsku w latach 2001 – 2002.

wyszczególnienie	Korzystający w tys.			dynamika 2002/2001
	2001	2002	w tym zagraniczni turyści	
	ogółem	ogółem		
Ogółem:	313,70	310,97	123,49	99,1%
Hotele	167,50	173,83	106,98	103,8%
Pensjonaty	1,30	1,32	0	101,5%
Domy wycieczkowe	12,20	11,90	2,96	97,5%
Ośrodki wczasowe	17,20	17,81	0,73	103,5%
Schroniska młodzieżowe	28,20	29,14	4,39	103,3%
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	14,50	22,03	1,14	151,9%
Zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych	0,10	0,14	0	140,0%
Kempingi	2,10	5,75	2,03	273,8%
Pozostałe obiekty	70,60	49,05	5,27	69,5%

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku.

Wykres 25. Miejsce noclegowe w Gdańsku w latach 2001 – 2002.

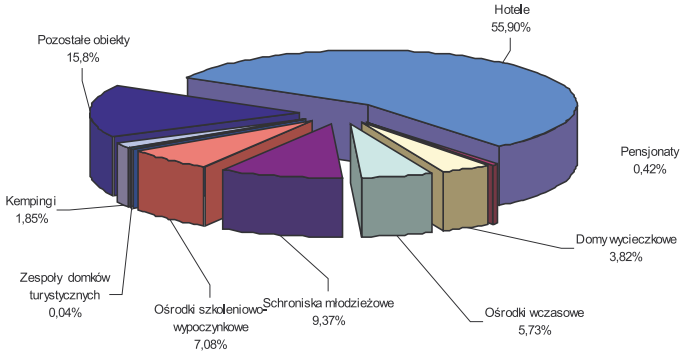

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku.

Według danych Instytutu Turystyki z Warszawy, Gdańsk, obok Warszawy, Krakowa, Poznania, Łodzi i Wrocławia należy do czołówki miast goszczących zagranicznych turystów. Gdańsk jest znakomicie usytuowany, dzięki czemu należy do czołówki węzłów komunikacyjnych Polski, zarówno w ruchu krajowym jak i międzynarodowym. O atrakcyjności miasta jako celu podróży turystycznych i biznesowych świadczy liczba osób, którzy przekraczają tu granicę.

13.2. Ruch turystyczny

W 2002 r. w ruchu paszportowym według informacji uzyskanych od Straży Granicznej w Porcie Morskim w Gdańsku, w Górkach Zachodnich, oraz na lotnisku w Rębiechowie odprawiono 386,8 tys. osób, w tym 213 tys. Polaków. W porównaniu do 2001 r. liczba turystów ogółem spadła o 7,7%. Mniej niż rok temu przybyło do Gdańska Polaków (104,2 tys. osób). Godnym podkreślenia jest fakt, że w 2002 r. do miasta nad Motławą przyjechało więcej o 13,1% obcokrajowców. Spośród 86,5 tys. cudzoziemców przekraczających granicę w Gdańsku, najwięcej było Szwedów 22 tys., Niemców – 13,3 tys., Duńczyków – 15,2 tys., Amerykanów, Norwegów po 5 tys. osób. W porównaniu do 2001 r. przybyło więcej o 270% Duńczyków, o 12,6% Amerykanów i o 15,7% Norwegów i o 6,8% Szwedów. Spadła natomiast liczba turystów z Niemiec o 6,2%. Dodatkowo turyści przekraczali granicę w Gdyni. Funkcjonariusze Morskiego Oddziału Straży Granicznej z placówki granicznej w Gdyni odprawili w 2002 r. 268,5 tys. Bardzo dużą liczbę (ponad połowę) stanowili obcokrajowcy, którzy do Gdyni przypłynęli na pokładzie 54 wycieczkowych statków pasażerskich, by zwiedzić Trójmiasto.

W efekcie intensywnych działań promocyjnych miasta, wzrosło zainteresowanie bałtycką turystyką morską do Gdańska wśród Szwedów i Duńczyków. Przyczynił się do tego otwarty w gdańskim porcie Terminal Promowy „Westerplatte", obsługiwany przez duńskiego armatora DSDF Seaways. Od października 2002 r. otworzono nowe połączenie Gdańsk – Trellegorg – Kopenhaga. Duński przewoźnik DFDS Seaways swoim statkiem „Duke of Skandynawia" w 2002 r. obsłużył 38,1 tys. podróżnych, co stanowiło 21,7% obsłużonych w Porcie Gdańskim. Współpraca z DSDF Seaways, Polską Żeglugą Bałtycką i Stena Line umożliwiała promocję Gdańska wśród turystów już w bazach promowych i na pokładzie promów. Najliczniejszą grupę 22 tys. przyjezdnych stanowili Szwedzi, którzy do Gdańska przypływali z Nynäshamn promem Silesia Polskiej Żeglugi Bałtyckiej. Na bazie promowej w Gdańsku w 2002 r. odprawiono łącznie 175,7 tys. pasażerów, z tego ze Szwecji do Gdańska przy-

płynęło 63,6 tys. pasażerów. Podróż promowa odbywała się we wtorki i czwartki, a w sezonie letnim promy Polskiej Żeglugi Bałtyckiej S.A. przypływały codziennie z Nynäshamn. o godz. 12.00. Szerzej o PŻB S.A. w rozdziale pt.: Transport i łączność.

Miasto jest także dobrze przygotowane do ruchu lotniczego. Posiada nowoczesny międzynarodowy port lotniczy w Gdańsku - Rębiechowie. W 2002 r. obsłużono w nim 317,8 tys. osób, w tym 162,5 tys. obcokrajowców. Do Gdańska przyleciało zatem 158,9 tys. osób z tego 80,9 tys. z portów zagranicznych, a 78 tys. z portów krajowych. W 2002 r. samolot, jako środek transportu wykorzystywany był w 57,8% do celów podróży służbowej, w 34,5% do prywatnych wyjazdów turystycznych, a w 6% jechało w odwiedziny do rodziny bądź znajomych. Najliczniejszą grupą pasażerów lotniska w Rębiechowie byli Polacy 38,6%, Niemcy 17,2%, Skandynawowie 9%, Brytyjczycy 9%, Amerykanie 7,1%, Francuzi 4,6% i inni.

Tabela 106. Przyjazdy i wyjazdy na przejściach granicznych[1)].

wyszczególnienie	2000	2001	2002	dynamika 2002/2001
OGÓŁEM:	386 984	419 246	386 842	92,3%
obywatele polscy	234 610	267 019	213 183	79,8%
cudzoziemcy	152 374	152 227	173 659	114,1%
osoby wyjeżdżające z Polski	200 726	210 306	196 109	93,2%
obywatele polscy	122 885	134 576	108 933	80,9%
cudzoziemcy	77 841	75 730	87 176	115,1%
osoby przyjeżdżające do Polski	186 258	208 940	190 733	91,3%
obywatele polscy	111 725	132 443	104 250	78,7%
cudzoziemcy, w tym:	74 533	76 497	86 483	113,1%
Szwedzi	20 769	20 685	22 098	106,8%
Niemcy	13 118	14 263	13 372	93,8%
Duńczycy	4 400	4 122	15 240	369,7%
Norwegowie	4 449	4 408	5 099	115,7%
Amerykanie	4 113	4 598	5 178	112,6%

[1)] Przyjazdy i wyjazdy na przejściach granicznych w portach morskich i lotniczych.

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku.

Wykres 26. Przyjazdy i wyjazdy na przejściach granicznych.

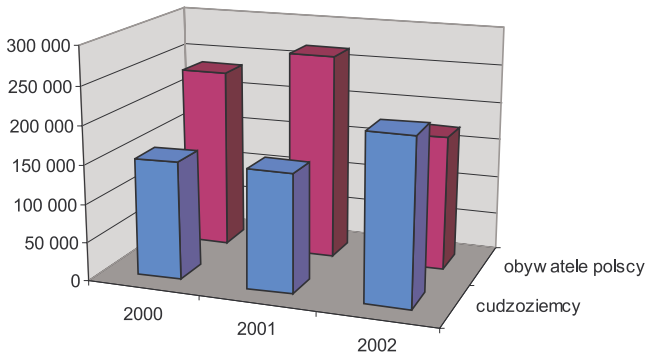

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku.

Wykres 27. Struktura turystów przybywających do Gdańska z zagranicy w podziale na narodowości.

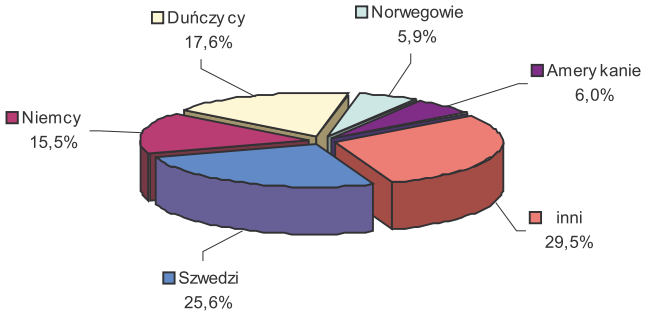

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku.

Należy jednak zaznaczyć, że prezentowane dane statystyczne publikowane przez Urząd Statystyczny dotyczą wyłącznie rejestrowanej bazy turystycznej i ruchu w tej bazie, nie obejmują natomiast osób zatrzymujących się u rodziny czy znajomych, ani też osób przybywających do Gdańska z jednodniowymi wizytami i nie korzystających z noclegów. To oznacza, iż rzeczywisty ruch turystyczny jest wyższy niż przedstawiono. Dość popularną formą jest rozwijająca się w mieście turystyka biznesowa. Miasto Gdańsk jest udziałowcem spółki Międzynarodowe Targi Gdańskie. MTG zorganizowało w 2002 r. liczne imprezy targowe takie jak: Amberif, Polfood, Polfish, Targi Budowlane „Housebulding" i wiele innych. Szerzej na ten temat w rozdziale pt.: Współpraca zagraniczna.

W sferze turystyki i wypoczynku na terenie Gdańska działa wiele jednostek realizujących różne cele w zakresie rozwoju turystyki, począwszy od tych, których działalność skupia się na promocji miasta i regionu, poprzez organizacje ukierunkowane na upowszechnianie turystycznych form rekreacji w różnych środowiskach, aż do wyspecjalizowanych jednostek komercyjnych oferujących usługi turystyczne.

Zadania Miasta w zakresie rozwoju turystyki obejmują:

- promocję turystyki m.in. poprzez organizację i uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych targach i imprezach promocyjnych oraz działalność wydawniczą;
- współpracę z organizacjami turystycznymi, a przede wszystkim z Polską Organizacją Turystyczną, Ośrodkiem Zagranicznym Polskiej Organizacji Turystycznej;
- modernizację i rozbudowę infrastruktury turystycznej.

Referat Turystyki Urzędu Miejskiego uczestniczył w 2002 r. na imprezach wystawienniczych m.in. tj.: Targi ITB w Berlinie (16 - 20 marzec), targi turystyczne w Bielsku - Białej „Beskidy 2002" (17 – 19 maj), targi turystyczne w Kijowie „Ukraine 2002" (10 – 12 październik), targi turystyczne w Poznaniu „Tour Salon" (24-27 październik), targi turystyczne w Londynie „WTM Londyn" (11 – 14 listopada). Na imprezach tych Gdańsk prezentowany był jako stolica bursztynu i miasto solidarności. Reklamowano atrakcje turystyczne Miasta poprzez kolportaż materiałów promocyjno – informacyjnych wydanych przez Urząd Miejski.

Władze miasta, poprzez Referat Turystyki, wspólnie z Ośrodkiem Zagranicznym Polskiej Organizacji Turystycznej w Rzymie zorganizował w maju podróż studyjną dla włoskich dziennikarzy. We współpracy z oddziałem ośrodka w Paryżu zorganizowano w sierpniu pobyt dziennikarki francuskiej w Gdańsku. Efektem podróży był artykuł o Gdańsku w 23 tys. egzemplarzy czasopisma turystycznego „Autocars Info" w związku z uruchomioną do Gdańska linią autokarową „Polka Servis". W czerwcu podróż studyjną po Gdańsku i regionie odbyła grupa siedmiu dziennikarzy z Ukrainy. Po podró-

ży ukazał się obszerny artykuł o atrakcjach turystycznych Gdańska i regionu w czasopiśmie „Turizm" o nakładzie 15 tys. egzemplarzy. W ramach odbywającego się w Warszawie, w czerwcu I Międzynarodowego Workshopu Turystyki Przyjazdowej, odbyło się study – tour do Gdańska dla tour operatorów biorących udział w Forum. Organizatorem tego przedsięwzięcia był Urząd Miejski w Gdańsku wspólnie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego. Wspólnie z Euroregionem Bałtyk miasto zorganizowało study press po Gdańsku dla dziennikarzy z Włoch ,Niemiec i Polski.

13.3. Informacja turystyczna w mieście

W sezonie letnim 2002 r. za prowadzenie informacji turystycznej w Gdańsku odpowiedzialny był gdański oddział PTTK. Na terenie Gdańska, obok funkcjonującego przez cały rok punktu informacyjnego znajdującego się w siedzibie PTTK przy ulicy Długiej 45, od początku maja działał również punkt sezonowy usytuowany w holu głównym Dworca Głównego PKP. Wybór tej drugiej lokalizacji wynika z wieloletnich doświadczeń i wyników przeprowadzonych badań, które dowodzą że turyści przyjeżdżający do Gdańska właśnie na dworcu szukają pierwszych informacji dotyczących hoteli, punktów gastronomicznych i atrakcji turystycznych. W punktach „it" rozdawane były darmowe miejskie materiały informacyjno-promocyjne, a także prowadzono sprzedaż wydawnictw o tematyce turystyczno-krajoznawczej, nie będących autorstwa służb miejskich, ale uzupełniających bogatą ofertę materiałów dotyczących atrakcji turystycznych Gdańska. PTTK prowadził komputerowy system informacji turystycznej zawierający dane dotyczące naszego miasta i regionu, które zostały przekazane do polskich i zagranicznych ośrodków informacji turystycznej. PTTK przeszkoliło funkcjonariuszy Straży Miejskiej, którzy często bywali pierwszymi osobami, do których turyści zwracali się z prośbą o pomoc. Strażnicy dodatkowo dostali mapy turystyczne i plany miasta. Miasto wydało dla turystów, mieszkańców oraz punktów informacji turystycznej w 2002 r. 40 tys. sztuk map informatora oraz 20 tys. sztuk mini informatora turystycznego.

13.4. Wydatki miasta na kulturę fizyczną i sport

Możliwość aktywnego wypoczynku w Gdańsku oferują liczne kluby i sekcje sportowe, Miejska Hala Sportowa i Hala Widowiskowo – Sportowa „Olivia", kluby fitness, kluby bilardowe i bowlingowe, baseny i sale gimnastyczne, dwa kluby jeździeckie oraz położone niedaleko Gdańska pole golfowe. Miasto intensywnie rozbudowuje system ścieżek rowerowych, których długość wynosi ponad 30 km. Wysiłki władz na rzecz rozwoju ścieżek rowerowych doceniono na arenie międzynarodowej i Gdańsk jako drugie miasto na świecie uzyskał grant w wysokości 1 mln USD na program budowy nowych ścieżek rowerowych od ONZ-owskiego funduszu Global Enviroment Facility. W sezonie letnim główną atrakcją miasta i regionu są czyste nadmorskie kąpieliska położone nad Zatoką Gdańską. Miłośnicy sportów wodnych mogą uprawiać je na wodach zatoki (przystań żeglarska Marina znajduje się w samym centrum Starego Miasta), na sztucznym zalewie Opływu Motławy, znakomicie nadającym się na wyprawy kajakowe lub na wodach otaczających miasto jezior.

Miasto, wiedząc o potrzebach wspierania kultury fizycznej wśród mieszkańców, zaplanowało na 2002 r. w budżecie kwotę 7 531,8 tys. zł.

Tabela 107. Wydatki Miasta na kulturę fizyczną i sport w 2002 r.

wydatki	kwota wydatków ogółem (w tys.zł)	w odsetkach
zadania w zakresie kultury fizycznej i sportu	4 076,3	66,1%
obiekty sportowe	1 647,9	26,7%
pozostała działalność	442,6	7,2%
ogółem	6 166,8	100,0%

Źródło: „Informacja z wykonania budżetu miasta Gdańska w 2002 r."

Na kulturę fizyczną i sport wydatkowano 6 166,8 tys. zł (tj. 81,8%), z tego na inwestycje 1 755,6 tys. zł. Bieżące wydatki na kulturę fizyczną i sport w 2002 r. wyniosły 4 411,2 tys. zł, z tego 2 132,7 tys. zł przeznaczono na działalność Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, a 442,6 tys. zł na działalność Ośrodka Promocji i Sprawności Dziecka. Miasto przekazało dotację w wysokości 1 314,4 tys. zł na dofinansowanie zadań w zakresie upowszechniania sportu, w tym na organizację imprez sportowych o randze ogólnopolskiej, a także sportowo-rekreacyjne festyny i turnieje dla mieszkańców Gdańska. Dotację otrzymało 29 stowarzyszeń i organizacji, m.in.: Klub Sportowy AZS-AWF, Organizacja Środowiskowa AZS, Morski Robotniczy Klub Sportowy „Gdańsk", Międzyszkolny Klub Sportowy „Gdańsk", Gdański Uczniowski Klub Sportowy „Conrad", Klub Sportowy „Polonia", Gdański Klub Sportowy „Stoczniowiec", Gdański Klub Sportowy „Wybrzeże", Klub Lekkoatletyczny „Lechia", Auto Moto Klub i wiele innych.

W 2002 r. Miasto Gdańsk dofinansowało imprezy sportowo-rekreacyjne zorganizowane przez stowarzyszenia kultury fizycznej na terenie Gdańska.

Tabela 108. Wybrane imprezy sportowe dofinansowane z budżetu miejskiego w 2002 r.

Lp.	nazwa imprezy – projektu	organizator imprezy	termin realizacji
1	Halowy Turniej w Piłce Nożnej dla Dzieci i Młodzieży	Ośrodek Szkolenia Piłkarskiego „Lechia"	5.01-20.04
2	„Bezpieczne wody 2002"	Wojewódzkie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	02.04-30.11
3	VI Międzynarodowe Otwarte Mistrzostwa Gimnazjalistów w Koszykówce	Uczniowski Klub Sportowy „Conrad"	9.05-10.05
4	Mistrzostwa Miasta Gdańska w Wioślarstwie dla Młodzieży	Pomorski Okręgowy Związek Towarzystw Wioślarskich	09.06
5	Turniej Koszykówki Dziewcząt i Chłopców	Uczniowski Klub Sportowy „Conrad"	8.06-9.06
6	Międzynarodowy Turniej Tańca Sportowego „Perfect Gdańsk-Gala 2002"	Stowarzyszenie Kulturalno Sportowe „Perfect"	8.06-9.06
7	Grand Prix Gdańska XXX Memoriał im. J. Żylewicza, mityng LA	Klub Lekkoatletyczny „Lechia"	14.06.
9	Zawody Spadochronowe o Puchar Bałtyku	Stowarzyszenie Kulturalno-Sportowe „Perfekt"	10.08-11.08
10	VIII Maraton Solidarności	Stowarzyszenie Maratonu „Solidarność"	15.08
11	Zawody Towarzyskie w Gimnastyce Sportowej „Gdańsk-Brema-Praga"	Międzyszkolny Klub Sportowy	13.09-15.09
12	Motocrosowe Mistrzostwa Polski w klasie 80cc i 125cc	Gdański Auto-Moto-Klub	14.09-15.09

13	Regaty Wioślarskie o Puchar Bałtyku	Pomorski Okręgowy Związek Towarzystw Wioślarskich	21.09-22.09
14	V Memoriał Aleksandra Mielewczyka w tenisie stołowym dla dzieci i młodzieży	Morski Robotniczy Klub Sportowy „Gdańsk"	05.10-06.10
15	Festiwal Biegowy pod patronatem Prezydenta Gdańska dla młodzieży	Klub Lekkoatletyczny „Lechia"	17.10-19.10
16	IV otwarte Mistrzostwa Miasta „Międzynarodowe Spotkania Szachistów Baltica 2002"	Uczniowski Klub Sportowy „Gedanensis"	05.11-01.12
17	Turniej Miast Nadbałtyckich w Hokeju na Lodzie	Gdański Klub Sportowy „Stoczniowiec"	29.11-01.12
18	VIII Międzynarodowe Zawody Juniorów i Mistrzostwa Polski w Pływaniu w Płetwach	Klub Płetwonurków „Neptun"	07.12-08.12
19	Grand Prix Juniorów w Łyżwiarstwie Figurowym	Gdański Klub Sportowy „Stoczniowiec"	12.12-16.12

Źródło: Referat Sportu Wydziału Edukacji i Sportu UM w Gdańsku.

W ramach zadań inwestycyjnych rozpoczęto budowę pływalni przy Zespole Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego Nr 3 na ul. Chałbińskiego na Chełmie. Kompleks zajmować będzie 3,8 tys.m^2 powierzchni użytkowej. Realizacja planowana jest na lata 2002-2003. Koszt budowy szacowany jest na kwotę 5,9 mln zł. Zakres inwestycji obejmuje basen pływacki o wymiarach 25 x 12,5 m, dwa brodziki do nauki pływania o wymiarach 12,5 x 6 m każdy, pomieszczenia odnowy biologicznej, sala do gimnastyki korekcyjnej, solarium, sauna i kawiarnia. W 2002 r. rozpoczęto roboty ziemne, fundamentowe, na które wydatkowano kwotę 824,9 tys. zł.

W 2002 r. oddano do użytku boiska w dwóch lokalizacjach na Dolnym, Mieście na łączną kwotę 388,8 tys. zł. W rejonie ulic Jaskółcza i Kamienna Grobla wybudowano boisko do koszykówki o wymiarach 12 x 14 m o nawierzchni z kostki betonowej, stół do tenisa. Natomiast w rejonie ulic Reduta Wilk, Zielona, Fundacyjna i Dobra zakończono i przekazano w użytkowanie MOSiR plac rekreacyjny i zabawowy o nawierzchni żwirowo – piaskowej o powierzchni 530 m^2 wyposażony w zjeżdżalnię, huśtawki, piaskownicę i 2 stoły do tenisa. Dodatkowo na terenie tym oddano do użytku 2 boiska: boisko wielofunkcyjne klepiskowe o wymiarach 44 x 24 m z bramkami do piłki ręcznej i boisko do koszykówki o nawierzchni asfaltobetonowej o wymiarach 26 x 16 m. Miasto w ramach zagospodarowania placów osiedlowych na boiska wykonało 5 boisk do koszykówki wraz ze stołami do tenisa stołowego w Brzeźnie, Rudnikach, Wrzeszczu i Oliwie i tor z przeszkodami do jazdy na deskorolkach w Nowym Porcie. Całkowity koszt zagospodarowania tego terenu wyniósł 166 tys. zł. Ponadto miasto zakupiło i zamontowało w różnych miejscach Gdańska 20 zestawów zabawowych dla dzieci za łączna kwotę 132,3 tys. zł.

Miasto w 2002 r. wykonało wiele inwestycji sportowych w szkołach. W ramach remontów w szkołach zakończono budowy lub przebudowy segmentów sportowych i boisk w Szkole Podstawowej Nr 85 i Gimnazjum Nr 48 na Jasieniu, Szkole Podstawowej Nr 87 w Sobieszewie. W budżecie miasta zaplanowano i wydatkowano kwotę 300 tys. zł na modernizację boisk szkolnych w SP Nr 55 na ul. Wolności, SP Nr 69 na Zielonym Trójkącie, ZKPiG Nr 17 (SP 35) na ul. Wąsowicza oraz w XX LO na ul. Dobrowolskiego. XX LO na Morenie, dzięki pieniądzom z miejskiej kasy, zyskało boisko do piłki nożnej o wymiarach 60 x 30 m wraz z czterotorową bieżnią żużlową, boisko do siatkówki i kort tenisowy o nawierzchni ceglanej oraz uniwersalne boisko o nawierzchni asfaltowej do gry w piłkę ręczną i koszykówkę o wymiarach 40 x 30 m. Wraz z boiskami do użytku oddano także dwie skocznie do skoku w dal, rzutnię do pchnięcia kulą oraz towarzyszącą inwestycji infrastrukturę.

W I półroczu 2002 r. oddano do użytku salę gimnastyczną o powierzchni użytkowej 1 320 m^2 w Zespole Szkół Inżynierii Środowiska na ul. Smoleńskiej, na którą z kasy Miasta przeznaczono kwotę w sumie 4 mln zł, a z Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu 1,5 mln zł. Nowoczesna hala ma 30 metrów szerokości i 44 metry długości. Posiada widownię na galerii na 300 osób, wyposażona została ponadto w szatnie i sanitariaty, pokoje dla trenerów, lekarza i sędziów oraz siłownię, saunę i bufet. W hali na Oruni możliwe jest przeprowadzanie rozgrywek ligowych nawet na szczeblu ogólnopolskim.

W 2002 r. oddano do użytku obiekty sportowe przy szkołach podstawowych, na które częściowo poniesiono już wydatki w roku ubiegłym. W stycznia oddano do użytku pływalnię przy Szkole Podstawowej Nr 26 w Gdańsku, której koszt modernizacji wyniósł 1,1 mln zł. oraz wyremontowaną pływalnię w Szkole Podstawowej nr 76 przy ul. Jagiellońskiej na Przymorzu. Z myślą o dzieciach niepełnosprawnych dokonano niezbędnej modernizacji tego obiektu. Basen ma 12,5 m długości oraz 7,2 m szerokości, a jego głębokość waha się od 1,05 m do 1,45 m. Cały budynek zostały na nowo zaizolowany, wymieniono okna i zamontowano szereg specjalistycznych urządzeń o wysokim stopniu automatyzacji, dzięki którym pełna wymiana wody niezbędna jest jedynie raz w roku. W lutym 2002 r., po trwającym niemal rok remoncie, oddano do użytku szkolną pływalnię przy Szkole Podstawowej Nr 2 na Morenie. Dzięki pracom modernizacyjnym basenu, szkoła zyskała nowe zaplecze sanitarne i socjalne w pełni przystosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych Oprócz remontu niecki basenu wymieniona została stolarka okienna w hali, wykonano nową instalację elektryczną oraz instalacje wodno - kanalizacyjną i centralnego ogrzewania. Na pływalni i w pomieszczeniach sanitarnych zamontowano wentylację. Zmodernizowany basen jest przystosowany do przeprowadzania zawodów rangi ogólnopolskiej. Wyremontowany basen ma wymiary 25,02 m x 12,70 m. Dzięki remontowi zyskał dodatkowo jeden tor i obecnie można pływać w nim po 6 wyznaczonych torach. Remont, w całości sfinansowany przez miejską kasę, kosztował ponad 1,5 mln zł.

1 marca 2002 r. z udziałem prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza i Ministra Edukacji i Sportu polskiego sportu Adama Giersza odbyło się uroczyste oddanie do użytku hali sportowej do tenisa stołowego przy ulicy Meissnera 3 w Gdańsku. Uroczystość połączona została z inauguracją 70. Mistrzostw Polski w Tenisie Stołowym. Budowa hali o powierzchni zabudowy wynoszącej ponad 19 tys. m^2 i kubaturze ponad 15 tys. m^3 sfinansowana została ze środków pochodzących z budżetu centralnego, kasy miasta i środków Polskiego Związku Tenisa Stołowego. Udział miasta wyniósł 1,6 mln zł, co stanowiło ponad 25% całkowitego kosztu budowy, który wyniósł ponad 6 mln zł.

13.5. Formy organizacji sportu i rekreacji

Działalność w sferze sportu i rekreacji prowadzi wiele jednostek, począwszy od szkół, uczelni, poprzez organizacje młodzieżowe, placówki kulturalno - oświatowe, aż do różnego rodzaju związków i stowarzyszeń. Zakres tej działalności jest bardzo szeroki i skierowany do różnych grup wiekowych i środowisk. Podstawową jednostką organizacyjną realizującą cele i zadania w zakresie kultury fizycznej są kluby sportowe, tworzone w formie stowarzyszeń bądź spółek akcyjnych. Kluby sportowe są stowarzyszeniami, które zajmują się przede wszystkim sportem wyczynowym, ale wiele z nich łączy w swojej działalności zarówno zadania z zakresu sportu wyczynowego (w różnych grupach wiekowych), jak i masowej kultury fizycznej.

Pod koniec 2002 r. w Gdańsku zarejestrowanych było 127 klubów sportowych, w Sopocie natomiast działało prężnie 29 klubów a w Gdyni zarejestrowanych było 120 klubów, z tego prężnie działała połowa, przede wszystkim w kwestii szkolenia młodzieży. Zajęcia w Gdańsku w klubach sportowych prowadziło 140 trenerów i instruktorów. W Gdańsku w 2002 r. było 187 sekcji, w których ćwiczyło 10 496 zawodników, w tym 2 370 kobiet. Najwięcej sportowców (1 660) ćwiczyło w 18 sekcjach piłki nożnej. Popularne były także piłka siatkowa, żeglarstwo (łodzie regatowe).

Działalność klubów sportowych umiejscowionych w Gdańsku w sposób syntetyczny przedstawiają tabela 109. W szkołach podstawowych tworzone są Uczniowskie Kluby Sportowe, stowarzyszeniami kultury fizycznej zrzeszające uczniów, rodziców, nauczycieli i sympatyków na rzecz upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. W Gdańsku działało w 2002 r. 49 uczniowskich klubów sportowych. Podstawowe cele UKS to: organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz zangażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej poprzez udział w różnego rodzaju rozgrywkach i zawodach sportowych. Realizując swoje zadania UKS-y umożliwiają powszechny dostęp młodzieży do różnych form aktywności fizycznej, o których decydują sami uczniowie, współpracują ściśle z klubami sportowymi, władzami samorządowymi i sportowymi. Kluby te prowadzą działalność w oparciu o bazę sportową szkół na zasadzie użyczenia obiektu. Poza tym w mieście w 2002 r. działało 17 ognisk Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej i 24 okręgowe związki sportowe.

Tabela 109. Sekcje w klubach sportowych[1)] według dyscyplin w 2001 i 2002 r.

dyscypliny sportowe	Liczba sekcji		Ćwiczący				Trenerzy[2)]	Instruktorzy[2)]
			ogółem		w tym kobiety	z liczby ogółem juniorzy i juniorki		
Ogółem, w tym:	2001	2002	2001	2002	2002			
	198	187	9 914	10 496	2 370	7 678	237	227
Piłka nożna	21	18	1 479	1 660	-	1 319	28	25
Żeglarstwo (łodzie regatowe)	12	12	720	675	129	183	4	53
Piłka siatkowa	17	11	565	693	316	596	14	4
Tenis stołowy	8	9	354	314	55	224	7	3
Lekkoatletyka	9	8	357	440	234	380	26	5
Judo	7	8	663	709	108	595	23	3
Pływanie	7	7	319	361	146	323	17	1
Strzelectwo sportowe	6	5	156	223	16	21	1	9
Sporty motorowe	3	5	162	298	78	267	5	7
Tenis	3	5	124	233	71	206	8	4
Szachy	4	4	111	78	10	25	1	4
Hokej na lodzie	3	3	377	397	24	372	8	3
Wioślarstwo	3	3	273	278	79	229	4	6
Karate	2	3	395	323	67	172	-	11
Rugby	2	3	144	234	-	167	6	1
Żeglarstwo deskowe (letnie)	2	2	11	10	4	4	1	1
Taniec sportowy	3	2	195	155	84	104	2	6
Kajakarstwo klasyczne	2	2	388	200	27	165	4	1
Gimnastyka sportowa	1	2	230	205	-	200	12	-
Żeglarstwo lodowe	2	1	20	29	6	3	-	1
Tekwon-do ITF	3	1	108	45	17	30	1	2
Łyżwiarstwo figurowe	1	1	112	100	73	99	5	5

[1)] Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi i parafialnymi klubami sportowymi.
[2)] Trenerzy i instruktorzy prowadzący kilka dyscyplin ujęci są w każdej z nich.

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku.

13.6. Wykorzystanie obiektów sportowych w mieście

Działalność w sferze sportu prowadzi w Gdańsku wiele jednostek, tj. szkoły, uczelnie, stowarzyszenia i związki oraz organizacje młodzieżowe. Liczne bazy sportowo – rekreacyjne stanowią majątek komunalny. Do obiektów administrowanych przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gdańsku należą:

- molo w Gdańsku – Brzeźnie o długości 130 m i całkowitej powierzchni 2 125 m^2,
- port jachtowy przy ul. Szafarnia z bosmanatem (45m^2) i zapleczem sanitarnym (75m^2) na 85 miejsc o powierzchni pływających bosmanatów 1 325 m^2,
- Miejska Hala Sportowa przy ul. Kołobrzeskiej 63 o wymiarach 42,8 x 24 m,
- obiekty przy ul. Zielonogórskiej 4 o powierzchni 45 tys. m^2,
- obiekt sportowy przy ul. Traugutta 29 o powierzchni 140 tys. m^2.

Do obiektów na ul. Zielonogórskiej należą: boisko piłkarskie pełnowymiarowe (105 x 70 m) o nawierzchni klepiskowej, boisko piłkarskie (wymiary 90 x 60 m) o nawierzchni trawiastej, 5 kortów tenisowych o nawierzchni ceglastej. W administrowaniu MOSiR znajduje się także obiekt sportowy przy ul. Traugutta, w tym wielofunkcyjny stadion KS „Lechii" o wymiarach 110 x 64 m (boisko do piłki nożnej o nawierzchni trawiastej i żużlowa bieżnia lekkoatletyczna), boisko treningowe piłkarskie KS „Lechii" o wymiarach 98 x 58 m o nawierzchni piaszczystej, boisko piaszczyste treningowe lekkoatletyczne o wymiarach 80 x 45 m, boisko piłkarskie piaszczyste o wymiarach 65 x 40 m, korty tenisowe otwarte ziemne i dywanowe kryte, hala sportowa o wymiarach 40 x 18 m. Pozostałymi obiektami komunalnymi zarządza Wojewódzki Międzyszkolny Ośrodek Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji, w skład których wchodzą: Hala Widowiskowo – Sportowa „Olivia" z dwoma krytymi lodowiskami użytkowana przez Gdański Klub Sportowy „Stoczniowiec", oraz obiekt sportowy przy ul. Grunwaldzkiej 244 w Gdańsku – Wrzeszczu, gdzie znajduje się boisko piłkarskie o nawierzchni trawiastej o wymiarach 90 x 60 m, boisko treningowe o nawierzchni trawiastej o wymiarach 60 x 45 m, siłownia i sala rehabilitacyjna.

Poza miejskimi obiektami sportowymi w mieście znajduje się wiele obiektów sportowo – rekreacyjnych należących do klubów i uczelni tj.:

- 12 pływalni krytych (15 basenów), należących do gdańskich szkół i zespołów szkół, Politechniki Gdańskiej, Akademii Wychowania Fizycznego, Klubu Sportowego „Start" i 2 orbisowskich hoteli. W sumie jest to 8 basenów dużych (o wymiarach 25 x 12,5 m) i 7 basenów małych,
- 2 baseny treningowe: basen wioślarski AWF o wymiarach 8 x 11 m i basen kajakowy MRKS „Gdańsk" Ołowianka o wymiarach 9 x 6 m,
- 8 przystani żeglarskich i hangarów m.in. Akademickiego Klubu Morskiego w Górkach Zachodnich z 200 miejscami, Jacht Klubu Morskiego „Neptun" w Górkach Zachodnich z 80 miejscami, AWF - u, Jacht Klubu Stoczni Gdańskiej S.A., Jacht Klubu „Posejdon",
- 3 przystanie kajakowe należące do GKK „Szpicgat", „Wodniaka" i Klubu Wodnego „Żabi Kruk",
- 4 przystanie wioślarskie KS „Gedania", KS AZS-AWF i GKW „Drakkar",
- 3 stadiony, w tym: piłkarski na 11 tys. widzów KS „Poloni" o wymiarach 110 x 70, nawierzchnia trawiasta; stadion lekkoatletyczny Akademii Wychowania Fizycznego o wymiarach 139 x 93 m z widownią na 3 tys. miejsc, stadion żużlowy na 14 tys. widzów GKS „Wybrzeże" z granitowym torem o długości 349 m,
- 13 boisk pełnowymiarowych i 9 boisk niepełnowymiarowych należących m.in. do: AWF, PG, UG, AMG, GKS "Wybrzeże", KS "Polonia", KKS „Gedania",

– 8 obiektów posiadających korty, z tego 7 o nawierzchni ceglastej i korty asfaltowe mieszczące się przy ul Bażyńskiego,
– 12 hal sportowych, którymi zarządzają m.in.: kluby sportowe uczelniane UG PG, AWF, KKS „Gedania", SKS „Start", GKS „Wybrzeże", KS „Atleta". GKW „Drakkar",
– 21 sal sportowych, w tym specjalistyczna sala do tenisa stołowego przy ul. Meissnera, oraz sala taneczna, sale sportów walki i hala do szermierki, którymi zarządza AWF oraz inne sale gimnastyczne.

Lokalizacje obiektów sportowych na terenie miasta obrazuje poniższa mapa 3.

Mapa 3. Obiekty sportowe i ścieżki rowerowe w Gdańsku w 2002 r.

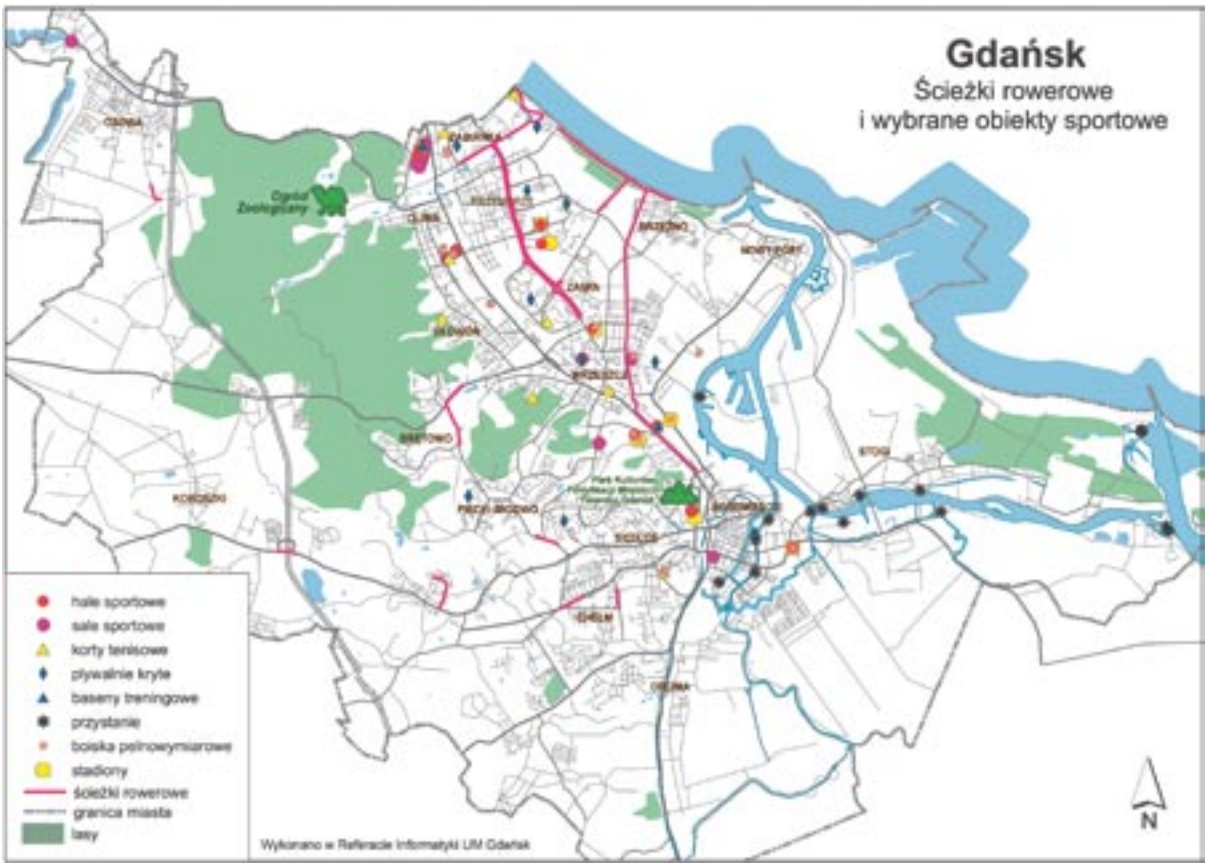

13.7. Działalność Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji

Szczególną rolę w propagowaniu kultury fizycznej w mieście w zakresie sportu, rekreacji i sprawności ruchowej odgrywa Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, który oprócz organizacji imprez masowych, zajmuje sie także administrowaniem bazą sportowo-rekreacyjną w mieście. W 2002 r. w MOSiR średnie zatrudnienie wynosiło 30 etatów. Na swoją działalność wydatkował 2,1 mln zł . W kwocie tej poniesiono wydatki na zakup materiałów i wyposażenia niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania poszczególnych obiektów i przeprowadzenia remontów bieżących. MOSiR osiągnął dochody w kwocie 136,6 tys. zł. Na osiągnięte wpływy w głównej mierze składały się dochody z: Hali

Sportowej przy ul. Kołobrzeskiej, najmu lokali w obiekcie sportowym przy ul. Traugutta, dzierżawy kortów tenisowych przy ul. Zielonogórskiej oraz w obiekcie przy ul. Traugutta, dzierżawy nabrzeża przy przystani jachtowej na prowadzenie działalności gastronomicznej oraz opłat za cumowanie jachtów w okresie sezonu, najmu lokali i dzierżawy terenów pod działalność handlowo – gastronomiczną na kąpielisku Stogi i w Brzeźnie.

Miejscem zmagań sportowych w grach zespołowych tj.: piłka siatkowa, ręczna i koszykówka był obiekt MOSiR-u - Miejska Hala Sportowa przy ul. Kołobrzeskiej, którą zarządza od początku jej istnienia, tj. od 1986 r. Rozegrano w niej w 2002 r. 80 meczy ligowych wobec 62 rozegranych w zeszłym roku, a na treningi wykorzystano 2,5 tys. godzin, w tym:„Spójnia" (194 godz.),„Start" (366 godz.), SMS (896 godz.), AZS (344 godz.), Gedanensis (264 godz.), SP 35 (366 godz.) i inni.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji przejął od października 2000 r. administrowanie obiektu sportowego przy ul. Traugutta 29. Zgodnie z zasadami, które obowiązują gdańskie kluby sportowe na miejskich obiektach, wszystkie sekcje sportowe KS Lechii Gdańsk korzystały bezpłatnie z obiektów sportowych od poniedziałku do piątku. W ciągu roku na obiektach przy Traugutta 29 odbyło się wiele meczów i treningów, w tym na płycie głównej stadionu 56 mecze i 5 treningów. Zespół Lechii – Polonii Gdańsk SSA III ligii odbył 8 płatnych meczów, OSP Lechia Gdańsk – Klasa „A" i V liga – 14 meczów i 2 treningi, juniorzy A starsi i juniorzy B młodsi po 15 meczów i 2 treningi, trampkarze młodsi - 12 meczów turniejowych. Korty otwarte i kryte udostępniane były od 1 marca do 31 grudnia 2002 r. GTT Lechii Gdańsk. W 2002 r. na siłowni łącznie wykorzystano 1 146 godziny. Ćwiczyły tam takie kluby sportowe, jak: KS Lechia - sekcja podnoszenia ciężarów, Ośrodek LA Lechia Gd , Rugby Club Lechia Gd. i OSP Lechia Gd. W hali lekkoatletycznej zajęcia sportowe prowadzone były w wymiarze 513 godzin dla Lechii Gdańsk i dla Szkoły Podstawowej nr 15 - 22 godziny oraz dla innych chętnych. W 2002 r. hala była użytkowana przez ok.1 550 godzin, co do roku poprzedniego stanowi prawie dwukrotny wzrost.

MOSiR udostępnił dla organizowania imprez sportowych także obiekty przy ul. Zielonogórskiej. Na boiskach MOSiR-ru rozegrano: 40 meczy ligowych wobec 77 w 2001 r. klas „A" i „B" i juniorów starszych, 46 meczy szkół ponadgimnazjalnych, w których uczestniczyło 30 szkół z terenu Gdańska oraz finały biegów przełajowych miasta indywidualne i drużynowe szkół podstawowych oraz gimnazjów.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji co roku przeprowadza finały różnorodnych rozgrywek sportowych szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Gdańska. W 2002 r. MOSiR zorganizował kilka znaczących imprez o charakterze sportowo - rekreacyjnym. Były to między innymi:

- Młodzieżowy Turniej Halowy Piłki Nożnej, który rozegrano w hali sportowej przy ul. Traugutta 29 w dniach 28.01 – 01.02.2002 r. Uczestniczyło 20 drużyn pięcioosobowych;
- Młodzieżowy Turniej Koszykówki, który odbył się w Miejskiej Hali Sportowej przy ul. Kołobrzeskiej 61 w dniach 29.01 – 02.02. 2002 r. Uczestniczyło 40 drużyn trójosobowych;
- Bieg „Gwieździsty" z okazji 57. rocznicy powrotu Gdańska do Macierzy, który odbył się 06.04.2002 r. przy molo w Brzeźnie. W 8 kategoriach uczestniczyło około 500 zawodników;
- cykl turniejów koszykówki ulicznej zorganizowanej na ul. Jana Pawła II w Gdańsku Zaspie w dniach 25.05 – 15.06.2002 r. Uczestniczyło około 100 drużyn trzyosobowych w trzech kategoriach wiekowych,
- cykl turniejów plażowej piłki nożnej dla młodzieży w dniach od 11.07 – 01.08 2002 r. na kąpielisku morskim na Stogach, w których uczestniczyło 54 drużyn pięcioosobowych;

– cykl turniejów plażowej piłki siatkowej „VI Grand Prix Gdańska" na plaży w Brzeźnie w dniach 14.07 – 04.08.2002 r., w którym uczestniczyło 214 zawodników;
– Piknik nad Opływem Motławy, który odbył się 1.09.2002 r. W biegach przełajowych na różnych dystansach uczestniczyło około 200 osób w 4 kategoriach wiekowych. Natomiast z rekreacyjnego pływania Opływem Motławy łodziami wiosłowymi skorzystało 350 osób;
– 40. Międzynarodowy Bieg Uliczny Szlakiem Obrońców Wybrzeża' 39, który odbył się 7.09.2002 r. W biegu na 10 km na trasie Westerplatte – Gdańsk udział wzięło 121 zawodników;
– Sztafetowe Biegi Przełajowe z okazji Święta Niepodległości, które odbyły się 11.11.2002 r. Bieg odbył się w Parku Stefensów w Gdańsku Wrzeszczu i uczestniczyło w nich około 250 zawodników.

Przystań jachtowa Marina Gdańsk administrowana przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gdańsku, funkcjonuje w obecnej formie już 6 lat. Wita gości i żeglarzy jak też adeptów sztuki żeglarskiej z całego świata. W czasie swojej działalności przyjęła ponad 4 tys. jachtów, co daje średniorocznie 680 jednostek. Od maja do końca września 2002 r. przyjęto 714 jachtów żaglowych i motorowych. Prawie 32% tej liczby stanowiły jednostki zagraniczne. Wśród tych zdecydowaną większością, prawie 65%, były jachty niemieckie oraz fińskie – 12%. Mniej jednostek niż w ubiegłych latach przypłynęło ze Szwecji (11). Pojawiły się jachty z Holandii (12), Litwy (9), Rosji (7), Wlk. Brytanii (8), Szwajcarii (2), USA, Austrii i Belgii (1). Procentowy wskaźnik zapełnienia mariny w 2002 r. wyglądał następująco: lipiec, sierpień – 54%, czerwiec oraz wrzesień – 35%, maj i październik – 20%. W sezonie 2002 r. marina była współorganizatorem prestiżowych imprez organizowanych przez miasto oraz gdańskie kluby sportowe m.in. obchody Dni Morza, czy Balitc Sail, o których mowa w dalszej części rozdziału. Imprezą cyklicznie organizowaną przez JK Portowiec były Regaty Heweliusza na trasie Gdańsk – Władysławowo. Były one włączone do programu Baltic Sail, podobnie jak odbywające się zaraz po nich Regaty o Puchar Prezydenta Miasta Gdańska. W zawodach wystartowało ponad 40 jednostek i jak zwykle regaty cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem.

W trakcie trwającego Jarmarku św. Dominika, 3 sierpnia odbyły się Wyścigi Łodzi Motorowych o Puchar Scandinavia. Trasa wyścigów wiodła wzdłuż plaży w rejonie mola na Zaspie. Do udziału w tych widowiskowych zawodach zgłosiło się 12 łodzi. Walka była bardzo emocjonująca i licznie zgromadzona publiczność miała powody do zadowolenia.

Kolejną imprezą odbywającą się na terenie Mariny Gdańsk był II Zlot Oldtimerów zorganizowany przez ludzi związanych z Fundacją Żeglarską Antica. Brało w nim udział 12 jednostek. Miał on nieco mniejszy rozmach niż w ubiegłym roku, głównie ze względu na krótki czas organizacji. Impreza była skromniejsza ale równie udana. Jedną z uroczystości zlotu było nadanie nazwy jachtowi typu Opal Chrześcijańskiej Szkoły pod Żaglami.

13.8. Działalność Ośrodka Promocji Zdrowia i Sprawności Dziecka

Gdańsk aktywnie propaguje profilaktykę zdrowotną. Cele te realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Promocji Zdrowia i Sprawności Dziecka. Ośrodek ten prowadzi badanie stanu psychofizycznego i zdrowotnego dzieci przed podjęciem obowiązku szkolnego. Dzieci w obecności rodziców poddawane są badaniu psychologicznemu, pediatrycznemu, sprawności i wydolności fizycznej. Rocznie diagnozowanych jest ok. 4 000 dzieci z większości przedszkoli i szkół podstawowych Gdańska. W 2002 r. badaniu poddano 3 871 przedszkolaków. Drugim zadaniem ośrodka jest bada-

nie postawy ciała oraz przeprowadzenie testów wydolności fizycznej uczniów klas II – VI z 11 szkół podstawowych. W 2002 r. przebadanych zostało 3 466 dzieci za pomocą posturometru (nieinwazyjny, przenośny aparat do masowych badań postawy ciała). Realizowane przez ośrodek programy, promują właściwy styl życia oraz likwidują zagrożenia, które powstają w wieku dziecięcym. Tym bardziej takie badania są pożądane, bowiem sytuacja zdrowotna społeczeństwa polskiego jest słaba, a odsetek ludzi zapadających na choroby układu krążenia, nowotworowe, czy narządów ruchu jest nadal wysoki. W celu podnoszenia jakości świadczonych usług, OPZiSD współpracuje od wielu lat z Pracownią Postawy Ciała Zakładu Antropomotorycznych Postaw Zdrowia AWFiS w Gdańsku. W ramach tej współpracy w placówce ośrodka odbywały się dla nauczycieli w ramach kursów uzupełniających z gimnastyki korekcyjno - kompensacyjnej zajęcia praktyczne. Dodatkowo prowadzone są zajęcia edukacyjne dla studentów IV roku w zakresie przedmiotu ćwiczeń korekcyjnych oraz konsultacje dla studentów IV roku Wydziału Lekarskiego AM w ramach zajęć w przychodniach pediatrycznych. Poza szkołami i przedszkolami ośrodek współpracował ze specjalistycznymi przychodniami i ZOZ-ami, a także z Kliniką Pediatrii, Hematologii, Onkologii i Endokrynologii Instytutu Pediatrii Akademii Medycznej w Gdańsku.

13.9. Nagrody w dziedzinie sportu

W 2002 r. Gdańsk zajął szóste miejsce w ogólnopolskiej klasyfikacji związanej z osiągnięciami w sporcie młodzieżowym. Organizatorem rywalizacji było Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu. Młodzieżowe współzawodnictwo wpisane było w oficjalny program ministerstwa „System Sportu Młodzieżowego 2002". Porównywane były w nim osiągnięcia młodzików, juniorów i młodzieży w 70 dyscyplinach indywidualnych i 8 zespołowych. Wybrane gdańskie kluby sportowe przedstawia tabela 110.

Tabela 110. Klasyfikacja*) gdańskich klubów i sekcji sportowych na tle rywalizacji ogólnopolskiej.

nazwa stowarzyszenia sportowego i sekcje sportowe	pozycja klubu i sekcji na tle klasyfikacji krajowej	zdobyte punkty w rywalizacji sportowej
ASZAWF Gdańsk, w tym sekcje:	4	1 355,83
lekkoatletyka	10	298,83
szermierka	1	236,00
pływanie	12	202,50
judo mężczyzn	3	135,50
judo kobiet	4	118,50
żeglarstwo	8	113,00
wioślarstwo	10	91,00
Lechia Gdańsk, w tym sekcje:	115	189,50
lekkoatletyka	62	64,50
tenis ziemny	10	52,00
piłka nożna	25	28,00
rugby	10	25,00
podnoszenie ciężarów	66	10,00
kolarstwo	83	10,00

MKS Gdańsk, w tym sekcje:	125	183,50
gimnastyka sportowa	1	183,50
Organizacja Środowiskowa AZS, w tym sekcje:	139	175,00
teakwon-do WTF	8	175,00
Stoczniowiec Gdańsk, w tym:	182	139,43
hokej na lodzie	2	60,63
łyżwiarstwo figurowe	3	48,00
boks	41	26,00
Wybrzeże Gdańsk, w tym:	219	123,25
piłka ręczna mężczyzn	6	74,25
judo mężczyzn	18	38,00
judo kobiet	49	11,00
MRKS Gdańsk, w tym:	231	117,50
tenis stołowy	5	106,00
kajakarstwo	60	11,50

*) Są to wybrane gdańskie kluby, które w łącznej rywalizacji sportowej uzyskały powyżej 100 punktów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Edukacji i Sportu UM w Gdańsku.

W 2002 r. do konkursu przystąpiło aż 2 390 klubów sportowych z całego kraju, w tym 35 z Gdańska. Wszystkie one musiały posiadać sekcje juniorów i młodzieżowe. Ogółem sklasyfikowano 13 województw, 346 powiatów i 732 gminy. Gdańsk brał udział w rywalizacji zarówno jako powiat grodzki i gmina. Wśród klubów sportowych na uwagę zasługiwała bardzo wysoka pozycja gdańskiego AZSAWF , który zajął czwarte miejsce w kraju. Gdańsk zdobył w 2002 r. łącznie 2 876,51 punktów. Najwięcej w systemie sportu młodzieżowego zebrał punktów Poznań – 7145,45 pkt, Warszawa – 5 732,23 pkt, Wrocław – 5 408,42 pkt, Łódź – 3 969, 87 pkt, Kraków – 3 23,76 pkt. Wśród dyscyplin sportowych na tle rywalizacji krajowej dyscypliny uprawiane przez gdańskie kluby zajęły bardzo dobre miejsca. I tak np. na 1 miejscu była szermierka AZSAWF, gimnastyka sportowa z MKS Gdańsk, 2 miejsce zajęły hokej na lodzie ze Stoczniowca Gdańsk, i piłka ręczna kobiet z AZSAWF. Judo męskie z AZSAWF i kręglarstwo z klubu „Dębinki" utrzymało się w klasyfikacji krajowej na 3 miejscu. Na uwagę zasługują jeszcze inne dyscypliny, które były w pierwszej dziesiątce, m.in. judo kobiet z AZSAWF (4), tenis stołowy z MRKS Gdańsk (5), piłka ręczna mężczyzn z klubu GKS Wybrzeże (6), piłka siatkowa kobiet z KKS „Gedania", Teakwon-do WTF z Organizacji Środowiskowej AZS. Tenis ziemny i rugby z Lechi oraz wioślarstwo i lekkoatletyka z AZSAWF zajmowały 10 miejsca w swoich kategoriach w kraju.

Prezydent Paweł Adamowicz nagrodził w uznaniu osiągnięć i zasług w 2002 r. sportowców i trenerów z klubu AZS-AWF. Nagrodę finansową z rąk prezydenta otrzymała Adriana Dadci – złota medalistka mistrzostw Europy w judo, które odbyły się w maju w Mariborze w Słowenii oraz Katarzyna Kryczało i Izabela Knop – członkinie drużyny, która w kwietniu zdobyła srebrny medal na mistrzostwach świata kadetek i juniorek w szermierce w Antalii w Turcji. Nagrodami uhonorowanych zostało 14 piłkarek ręcznych AZS-AWF, które w sezonie 2001/2002 zdobyły brązowy medal mistrzostw Polski seniorek. Ponadto pamiątkowe srebrne monety wybite dla uczczenia 30. rocznicy Grudnia 70. za wkład pracy wniesiony w sukcesy sportowców otrzymali z gdańskiej uczelni sportowej: trenerzy szermierki: Longin Szmid i Tadeusz Pagiński, trener judo Radosław Laskowski, trener piłkarek ręcz-

nych Jerzy Ciepliński oraz prezes klubu AZS-AWF Gdańsk i zarazem rektor-elekt uczelni Wojciech Przybylski. Drużyna Rugby Club „Lechia" otrzymała nagrodę za zdobycie tytułu Mistrza Polski w Rugby w sezonie 2001/2002. Trzej zawodnicy z GKS „Wybrzeże" wywalczyli tytuł Mistrza Europy Juniorów w piłce ręcznej a zawodniczka KKS „Gedania", jako reprezentantka kraju zdobyła tytuł Mistrzyni Europy Juniorów w siatkówce. Medale MŚ i ME zdobyli również zawodniczka Adrianna Bieńkowska z sekcji karate kyokushin z Klubu Kyokushin, sportowcy – Aleksandra Gniaź i Karol Baranowski z sekcji kikc-boxingu z Klubu „Duet" – a zawodnik Leszek Blanik z KS MKS z sekcji gimnastyki sportowej srebrny medal na MŚ oraz I i II miejsce w Pucharze Świata. Zawodnicy i ich trenerzy zostali uhonorowani przez Miasto nagrodami.

Władze Gdańska wyróżniły także firmy, które najaktywniej przyczyniły się do rozwoju sportu poprzez sponsorowanie. Gdańskie kluby sportowe zgłosiły do nagrody ponad 139 firm i 20 osób prywatnych. Tytuł „Super Mecenasa Gdańskiego Sportu 2002" przyznano Rafinerii Gdańskiej S.A. Gdańska firma w 2002 r. bardzo aktywnie przyczyniła się rozwoju sportu w Gdańsku. Środki finansowe przekazała między innymi gdańskiej Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu (piłka ręczna – ekstraklasa kobiet). Dzięki umowie sponsorskiej z Rafinerią klub Myszkier – Auto-Sport Gdańsk mógł startować w wyścigach samochodowych, a Lechia Gdańsk zorganizowała memoriał lekkoatletyczny Józefa Żylewicza oraz bieg św. Dominika. Ponadto wsparcie firmy pozwoliło sekcji kolarskiej juniorów z gdańskiego klubu spokojnie przez cały miniony rok trenować. Rafineria wspierała również działania firmy Dell Sport Gdańsk, która przeprowadziła mityng lekkoatletyczny „Balt 2002" oraz mityng dla niepełnosprawnych w Gdańsku. W gronie klubów, które finansowała firma, znalazły się również GKS Stoczniowiec (hokej – ekstraklasa), Gedania (siatkówka żeńska – serii A pierwszej ligi) oraz AZS Zarząd Środowiskowy z Gdańska. Rafineria nie zapomniała o najmłodszych. Pieniądze przekazano Gdańskiemu Międzyszkolnemu Klubowi Sportowemu, a konkretnie sekcji gimnastyki sportowej, gdzie ćwiczy codziennie około 60 dzieci. Ponadto kilku szkołom z Gdańska zostały ufundowane nagrody na różnego typu zawody sportowe, przekazano również sprzęt sportowy między innymi piłki i dresy. Rafineria Gdańska współorganizowała również osiedlowe festyny sportowe. Oprócz głównego tytułu wręczone zostały również trzy równorzędne wyróżnienia „Gdański Mecenas Sportu 2002". Za działalność na rzecz sportu w mieście dostały je firmy: SIETOM, DGT spółka z o.o. oraz przedsiębiorstwo LONZA-NATA. SIETOM w 2002 r. finansował działalność sekcji szermierczej klubu AZS AWF Gdańsk, w tym florecistki – zdobywczynie medali igrzysk olimpijskich, mistrzostw Świata i Europy. Firma ponadto wspierała finansowo imprezy rekreacyjne i festyny sportowe w ramach Jarmarku Świętego Dominika. Była również sponsorem szermierczych klubów kibica w dwóch gdańskich szkołach: w ZKPiG nr 23 oraz w Gimnazjum nr 26. Spółka „DGT" wspierała finansowo męską drużynę piłkarzy ręcznych Wybrzeża Gdańsk (ekstraklasa) oraz sekcję tenisa stołowego w klubie MRKS Gdańsk (pierwsza liga). Firma LONZA-NATA z kolei sponsorowała działalność piłkarek ręcznych Naty AZS AWFiS Gdańsk (ekstraklasa). Środki przekazywano także szczypiornistom Wybrzeża i piłkarzom Lechii.

Dzięki zaangażowaniu miasta, rokrocznie organizuje się w Gdańsku szeregi imprez rekreacyjno-sportowych, przyciągających szerokie rzesze uczestników i widzów. Do najważniejszych imprez należy zaliczyć: Start „Tour de Pologne", „Baltic Sail".

13.10. Imprezy sportowo-rekreacyjne w mieście

IX Międzynarodowy Bieg Świętego Dominika

Już po raz dziewiąty podczas Jarmarku Świętego Dominika, Klub Lekkoatletyczny Lechia Gdańsk, zorganizował Międzynarodowy Bieg Świętego Dominika. Bieg rozpoczął się o 12.00. 3 sierpnia 2002 r. i wiódł przez ulice Głównego Miasta. Rywalizowano w czterech kategoriach: bieg klientów UPC, bieg amatorów i kobiet, bieg VIP-ów oraz bieg główny. Na dystansie prawie 3,7 km zmagali się podzieleni na cztery grupy wiekowe amatorzy. Jedno okrążenie, a więc 940 metrów, mieli do pokonania abonenci telewizji kablowej i VIP-y. Najlepszych polskich długodystansowców oraz kilku utytułowanych biegaczy z zagranicy można było podziwiać w biegu na dystansie 9,4 km, czyli10 okrążeń. Bieg główny zwyciężył Kenijczyk - Clement Kibpor, który dość zdecydowanie wyprzedził na mecie Adama Dobrzyńskiego z AZS-u Biała Podlaska oraz Jana Białka z Klubu Wejhera Wejherowo. W klasyfikacji ogólnej biegu amatorów najlepszy okazał się Dawid Piekarski z Bydgoszczy. W biegu abonentów telewizji kablowej zwyciężył Waldemar Lisicki z Floty Gdynia, a w biegu VIP-ów triumfował Arkadiusz Stubba z Pomorskiej Izby Przemysłowo-Handlowej przed Januszem Jankiem z Poczty Polskiej i Mariuszem Szymańskim z Urzędu Miejskiego w Gdańsku. Wśród Bardzo Ważnych Osób, które stanęły do sportowej rywalizacji nie zabrakło radnych, bankowców, biznesmenów, reprezentantów miejskich władz, a nawet posłów. Wszyscy uczestnicy biegu z zadowoleniem wypowiadali się o własnym starcie zapowiadając jednak poprawę rezultatów już za rok w jubileuszowym „Dominiku". Ładna pogoda i bardzo liczna widownia dopełniły efektownej oprawy jednej z najlepszych i najciekawszych w Polsce imprez lekkoatletycznych.

Baltic Sail

Historia Gdańska zawsze blisko związana jest z Morzem Bałtyckim i żeglugą. Dzięki położeniu u ujścia Wisły, Gdańsk był przez wieki głównym portem morskim w Polsce i jednym z najważniejszych w Europie. Port Gdański może przyjmować statki o maksymalnej długości do 225 m i maksymalnym zanurzeniu do 10 m. Od lat Gdańsk marzył o powrocie żeglarzy na Motławę. Już po raz szósty Gdańsk, Karlskrona, Rostock i Helsingør zorganizowały festiwale portowe. W dniach 14 – 17 sierpnia 2002 r. odbył sie w Gdańsku Międzynarodowy Zlot Żeglarski. Podobnie jak Regaty Heweliusza i Regaty o Puchar Prezydenta Miasta, zlot żaglowców i jachtów wpisał się w radosną atmosferę żeglarskiego święta. Szlak połączeń „Baltic Sail" rozpoczął się 24 lipca 2002 r. w Norrköping i przez Karlskronę prowadził do Rostoku, a później przez Helsingør do Gdańska i Lubeki. Gdańska część imprezy to festiwal żeglarski Sail Gdańsk. Miasta Baltic Sail, w tym Gdańsk, nie szczędziły wysiłków, aby jak najlepiej przyjąć żeglarzy, bowiem żaglowce i jachty są zawsze niebywałą atrakcją dla turystów i mieszkańców. Do Gdańska w 2002 r. przypłynęło ponad 70 jednostek, wśród nich tak znane jak „Baltic Beauty" ze Szwecji, „Jachara" z Niemiec czy „Shtandart" z St. Petersburga. Ten ostatni był przez cały czas pobytu w Gdańsku wprost oblegany przez publiczność. Jest to wspaniała replika żaglowca cara Piotra I. Program tegorocznego zlotu był jak dotąd najbogatszy w imprezy towarzyszące. Pod gdańskim żurawiem odbyło się widowisko „Stary Gdańsk", pokazujące jak pracował gdański port i żuraw w dawnych wiekach. Na żaglowcu „Jachara" wystawiono pantomimę „Wiatr od morza", opowiadającą o morskich podróżach. Piękna muzyka, wspaniała gra aktorska z elementami sztuki cyrkowej oraz nocna sceneria na pokładzie żaglowca oczarowały publiczność. Festiwal Piosenki Żeglarskiej, odbywający się na nabrzeżu Centralnego Muzeum Morskiego zgromadził publiczność kochającą szan-

ty i wesołą zabawę. Towarzyszące festiwalowi konkursy wokalno – instrumentalne stworzyły młodym talentom okazję dla pokazania swoich możliwości. Gdańska Akademia Sztuk Pięknych otworzyła w Centralnym Muzeum Morskim wystawę prezentującą projekty studentów jedynego w Europie Wydziału Architektury Okrętu. Oczywiście „Sail Gdańsk" to również regaty i zawody żeglarskie. Jacht Klub Stoczni Gdańskiej był organizatorem regat o Puchar Prezydenta Miasta Gdańska, które były eliminacją do Pucharu Polski Jachtów Kabinowych, Jacht Klub „Portowiec" - Regat Heweliusza. Klub wioślarski „Wiking" zorganizował popularne w Gdańsku wyścigi smoczych łodzi. Pałac Młodzieży szkolił w tym czasie dzieci na „Optymistach", wpajając im z dużą dozą humoru zasady bezpieczeństwa na wodzie. Lata 2001 i 2002 to czasy wzrostu popularności „Sail Gdańsk" jako imprezy nie tylko żeglarskiej, ale także kulturalnej i integracyjnej. Przedstawiono szeroką ofertę rejsów po Zatoce Gdańskiej dla wszystkich chętnych, bez względu na wiek i żeglarskie umiejętności. Odbyły się także bardzo udane rejsy dla dzieci niepełnosprawnych i weszły one na stałe do programu „Sail Gdańsk", jako forma terapii zajęciowej i rekreacji. Miasto poprzez organizację Zlotu Żaglowców w Gdańsku, zyskuje wiele korzyści, do których m.in. zaliczyć można: promocję miasta, w tym budowanie image miasta morskiego – otwartego dla turystów i żeglarzy, rozwój infrastruktury portowej w zakresie nowych inwestycji i rekonstrukcji morskich obiektów oraz wzmocnienie świadomości społecznej kulturowego dziedzictwa morskiego Gdańska.

„Tour de Pologne 59"

9 września 2002 r. rozpoczął się wyścig „Tour de Pologne 59." – największa kolarska impreza w Polsce. Spod fontanny Neptuna na Długim Targu wyruszyło 144 kolarzy z 24 krajów, wśród których znaleźli się m.in. tak znani zawodnicy, jak były mistrz świata Łotysz Romans Vainsteins z belgijskiej grupy zawodowej Domo, reprezentujący te same barwy słynny francuski kolarz Richard Virenque, Włoch Andrea Tafi z grupy Mapei, Ukrainiec Serhij Gonczar z Fassa Bortolo, Francuz Christophe Moreau z Credit Agricole i jadący w tej samej grupie Niemiec Jens Voight. W „Tour de Pologne" wystartował również Czech Ondrej Sosenka z polskiej grupy CCC Polsat, zwycięzca ubiegłorocznego wyścigu. Z Polaków największe szanse na odegranie poważnej roli w wyścigu miał Piotr Wadecki z Domo i Tomasz Brożyna z grupy Mróz. Kwadrans po godzinie 12, prezydent Gdańska Paweł Adamowicz oraz szef polskiego sportu Adam Giersz dali znak do honorowego startu. Pierwszy etap wyścigu o długości 178 km, wiódł z Gdańska przez Chwaszczyno, Wejherowo, Krokową, Jastrzębią Górę i Gdynię do Sopotu. Tegoroczny „Tour de Pologne" podzielono na 8 etapów, a metę ostatniego z nich wyznaczono 15 września w Karpaczu. Zwycięzcą 59. rajdu został Francuz Laurent Brochard.

Europejski Dzień bez Samochodu

W wielu europejskich miastach, począwszy od 1999 r., 22 września mieszkańcy zamiast z własnych aut korzystają z komunikacji zbiorowej, rowerów czy nawet aut zasilanych energią elektryczną, demonstrując w ten sposób swoje zaangażowanie w ochronę środowiska. Centra aglomeracji biorących udział w przedsięwzięciu były w tym dniu zamknięte dla indywidualnych kierowców. W 2002 r. Gdańsk dołączył do miast, które zgłosiły swój oficjalny udział w obchodach Dnia bez Samochodu. Władze miasta zdecydowały, że 22 września osoby legitymujące się dowodem rejestracyjnym pojazdu i prawem jazdy miały prawo do bezpłatnego korzystania z usług komunikacji miejskiej.

Rajd pod hasłem „Dwa kółka kontra cztery" był niepowtarzalną okazją do przemierzenia rowerami centrum miasta, do spojrzenia na Gdańsk z nieco innej perspektywy i zamanifestowania swojego zaangażowania w ochronę środowiska, polegającego m.in. na ograniczeniu ruchu samocho-

dowego na ulicach. O godzinie 10.00. spod restauracji „Cristal" we Wrzeszczu rowerzyści ruszyli do wspólnego przejazdu w kierunku fontanny Neptuna na Długim Targu. Obchodom Europejskiego Dnia bez Samochodu w Gdańsku towarzyszyła zaplanowana od 20 do 22 września akcja Sprzątanie Świata - Polska 2002.

13.11. Rekreacja

Urozmaicona rzeźba terenów miasta i różnorodne strefy klimatyczne sprawiają, że Gdańsk jest bardzo atrakcyjny zarówno dla mieszkańców jak i przyjezdnych. Dookoła miasta rozpościerają się lasy porastające wzgórza morenowe Pojezierza Kaszubskiego. W obrębie miasta znajduje się Trójmiejski Park Krajobrazowy o całkowitej powierzchni wraz z otulina parku (36,4 tys. ha), 15 parków miejskich, 46 zieleńców, 3 rezerwaty przyrody: Ptasi Raj (198 ha), Mewia Łacha (150,4 ha), Źródliska w Dolinie Ewy (12,4 ha), 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Dolina Potoku Oruńskiego i Dolina Strzyży) oraz 146 pomników przyrody. Miasto oferuje różnorodne formy rekreacji: między innymi można się udać na spacer do Parku Oliwskiego, czy odwiedzić zwierzęta w ZOO. Ogólna powierzchnia terenów zielonych wynosi 4,7 tys.ha, co oznacza że statystycznie na jednego mieszkańca przypada 104 m^2 zieleni. Utworzony Trójmiejski Park Krajobrazowy jest ulubionym miejscem spacerów i wycieczek mieszkańców Gdańska. Gdańsk zyskał uznanie w oczach Unii Europejskiej za wiele proekologicznych przedsięwzięć. Zaliczamy do nich przede wszystkich utworzenie wyjątkowej enklawy ekologicznej na Wyspie Sobieszewskiej oraz rozwój komunikacji rowerowej.

Ścieżki rowerowe

Miasto intensywnie rozbudowuje system ścieżek rowerowych w Gdańsku, dzięki temu trasy rowerowe stały się nie lada gratką dla rowerzystów. Nie brakuje także terenów dla bardziej wymagających miłośników dwóch kółek. Lasy oliwskie to świetne miejsce do jazdy po trudnym terenie. Strome zbocza i wyboiste trasy to rozrywka dla zapaleńców rowerowych. Natomiast dla ludzi ceniących rower, jako narzędzie rekreacji, miasto buduje ścieżki rowerowe. W sezonie szczególnie na ścieżkach w okolicach morza, można spotkać tłumy cyklistów. Połowa mieszkańców Gdańska używa roweru w celach rekreacyjnych. Ponad 3% dojeżdża na nich do miejsca pracy lub szkoły czy na zakupy. Innym rower służy jako narzędzie pracy lub w sporcie wyczynowym. Obecnie Gdańsk posiada ponad 30 km ścieżek rowerowych. Trasa o długości prawie 4,4 km biegnie wzdłuż ulic: Jantarowej, Brzeźnieńskiej do Morskiej oraz przez Park Jelitkowski, Kolejne ścieżki biegną wzdłuż ul. Pomorskiej (2,2 km) i na przedłużeniu ul. Jana Pawła II, Czarny Dwór i Jantarowej (900 m) oraz od ul. Jagiellońskiej do pasa nadmorskiego o dł. 830 m. Kilkusetmetrowe ścieżki dla cyklistów prowadzą też wzdłuż ulic: Damroki (dł. 900 m), Kartuskiej (po wiadukcie nad obwodnicą dł. 400 m) Armii Krajowej (węzeł Łostowicka dł. 550 m) oraz Sikorskiego (400 m). W 2001 r. oddano dla kolarzy nową ścieżkę rowerową wzdłuż Al. gen. J. Hallera od Al. Zwycięstwa do plaży w Brzeźnie o długości 4,5 km. W ramach prowadzonej inwestycji drogowej powstała wzdłuż ul. Jaśkowa Dolina (odcinek Wileńska – Piecewska) ścieżka rowerowa o długości 790 m. W mieście istnieją wydzielone z chodnika przy pomocy oznakowania poziomego ścieżki rowerowe. Do takich należą m.in. trasy wzdłuż: ul. Chłopskiej (2x1841 m=3682 m), ul. Rzeczpospolitej (2x2100=4200 m), ul. Zwycięstwa (1660 m).

W czerwcu 2002 r. z udziałem przedstawicieli władz miasta uroczyście oddano do użytku nową ścieżkę rowerową na Przymorzu. Trasa dla rowerzystów, wraz z chodnikiem dla pieszych, połączy-

ła ulicę Jagiellońską z istniejącym już nadmorskim ciągiem pieszo-rowerowym. Tym samym mieszkańcom Przymorza i okolic umożliwiono bardzo dogodne dojście i dojazd na pobliską plażę i w jej okolice. Nowa ścieżka ma 823 metry długości i przebiega przez tereny byłych ogródków działkowych oraz nadmorski las. Ścieżka rowerowa na Przymorzu ma 3 metry szerokości. Część dla pieszych o szerokości wynoszącej również 3 m oddzielono od ścieżki dla rowerzystów pasem zieleni. Wzdłuż ścieżki zamontowano słupy oświetleniowe, ustawiono ławki i uporządkowano tereny zielone. Koszt inwestycji finansowanej z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska wyniósł 880 tys. zł.

Celem władz miasta, który został zapisany w „Strategii rozwoju Gdańska do 2010 r." jest doprowadzenie do sytuacji, w której 10% podróży na terenie miasta realizowane będzie z wykorzystaniem rowerów. Aby to osiągnąć, w Gdańsku powinna funkcjonować sieć tras rowerowych o łącznej długości 150 km. W celu skoordynowania rozbudowy infrastruktury rowerowej w mieście i określenia głównych kierunków rozwoju opracowano już kilka dokumentów: „Koncepcję sieci tras rowerowych miasta Gdańska" wraz z „Projektem koncepcyjnym drogi rowerowej jako głównej osi komunikacyjnej Gdańska" oraz „Standardy techniczne infrastruktury rowerowej dla sieci dróg rowerowych na terenie miasta Gdańska". Okazuje się jednak, że Trójmiasto to ciągle tereny nie wykorzystane. Udział ruchu rowerów w komunikacji miejskiej w Gdańsku wynosi 3%. Dla porównania ten sam współczynnik w Niemczech sięga 20%.

Plaże

Gdańsk to jedno z miast określanych mianem letniej stolicy Polski. Ruch wokół gdańskich kąpielisk rozpoczyna się co roku, kiedy zbliża sie sezon na wakacyjny wypoczynek. Władze miasta i współpracujące z nimi służby, dokładają starań, żeby pobyt turystów na wybrzeżu był jak najbardziej udany. Składa się na to przede wszystkim, coraz doskonalsze z roku na rok – przygotowanie plaż, zarówno pod względem estetyki, funkcjonalności jak i bezpieczeństwa spędzających tam czas. Upalna pogoda sezonu letniego 2002 r. na gdańskich plażach spowodowała znaczny wzrost liczby plażowiczów. Na strzeżonych kąpieliskach na Stogach oraz w okolicach mola w Brzeźnie pobierali kąpiele słoneczne zarówno turyści jak i mieszkańcy Trójmiasta. Plażami tymi opiekował się jak co roku MOSiR w Gdańsku. Porządku i bezpieczeństwa strzeżonego kąpieliskach strzegło 36 ratowników i 2 sanitariuszki na 10 stanowiskach ratowniczych. Strzeżone kąpieliska funkcjonowały codziennie w godzinach od 9.30 do 17.30. Zgodnie z przepisami kąpieliska te wyposażone są w pawilony dla ratowników, magazyny, punkty medyczne z podstawowymi lekami, artykułami sanitarnymi oraz sprzętem ratowniczym. Ratownicy dużą uwagę przykładali do prewencji, dlatego tak jak w latach poprzednich nie było przypadku utonięcia. Co 100 metrów na piasku stała wieża ratownicza oraz na każde 100 metrów przypadała 1 łódź wiosłowa z wyposażeniem. Gdańskie kąpieliska posiadają też nowoczesne środki łączności umożliwiające współdziałanie w ramach zintegrowanego systemu ratownictwa wodnego obejmującego swoim zasięgiem wszystkie plaże nad Bałtykiem w województwie pomorskim oraz kąpieliska nad jeziorem Wdzydze. W Brzeźnie i na Stogach znajdowały się także wypożyczalnie sprzętu plażowego oraz 10 estetycznych przebieralni. Dla dzieci postawiono zjeżdżalnie wodne, poduszki powietrzne oraz dmuchane zamki. Na boiskach do gry w siatkówkę oraz piłkę nożną w trakcie sezonu odbywały się organizowane przez MOSiR turnieje oraz imprezy sportowo-rekreacyjne. Do najważniejszych zaliczyć należy: cykl turniejów plażowej piłki nożnej dla młodzieży na kąpielisku morskim na Stogach w dniach od 11 lipca do 1 sierpnia, w którym uczestniczyło 270 graczy oraz cykl turniejów plażowej piłki siatkowej „VI Grand Prix Gdańska" na plaży w Brzeźnie w dniach 14 lipca do 4 sierpnia, w którym uczestniczyło 214 zawodników.

Codziennie na odcinku plaży od granicy Gdańska z Sopotem aż do Świbna o długości 23 km odbywało się sprzątanie plaż ręczne i mechaniczne. W sezonie letnim wykonano pięciokrotnie rekultywację piasku polegającą na przesianiu piasku i jego napowietrzeniu. Obserwując gdańskie plaże, oszacowano, że u szczytu sezonu letniego w weekendy molo w Brzeźnie oraz okoliczną plażę odwiedzało dziennie nawet do 50 tysięcy ludzi.

Miejski Ogród Zoologiczny Wybrzeża

Kolejnym miejscem rekreacji mieszkańców i turystów jest spacer alejkami Miejskiego Ogrodu Zoologicznego Wybrzeża. Ogród jest egzotyczną oazą wtopioną w gdański krajobraz. Oliwskie zoo powstało w 1945 r. Urozmaicony pejzaż sprawia, że na tym terenie występuje kilkanaście sfer mikroklimatycznych. To umożliwia lokowanie zwierząt w miejscach najbardziej im sprzyjających. Oliwski ogród pod względem wielkości jest największym w Polsce. Liczy około 120 ha. W ogrodzie przebywa 180 gatunków zwierząt, a kolekcja w 2002 r. wynosiła 1 218 sztuk i poszerzyła się o kilka nowych gatunków. Z rodzinny ssaków zwiedzający mogli obejrzeć patasy, antylopy - koby defassa i alpaki. Natomiast z gadów nowe nabytki to żółwie olbrzymie, żółwie malajskie i gruboszyjne oraz kameleony uszate, pyton królewski i wąż zbożowy. Także rodziny ptaków powiększyły się o nowe gatunki, do których zaliczyć można m.in. damę niebieskobrzuchą, lorysę górską, kakadu molukka, papugę wielką, tukany honduraskie, szpaki balijskie, wdówki rajske oraz błyszczaki purpurowe. Dla zoo najcenniejszymi przychówkami w 2002 r. były: wilk grzywiasty, pantera perska, mandryl, alpaka, zebry, kangury rude, a także pingwiny kondory i rzekotka żabia. Takie urozmaicenie zwierząt stało się możliwe dzięki współpracy z innymi placówkami zoologicznymi na świecie. Wymianę ułatwia przynależność od 10 lat oliwskiego zoo do EAZA – Europejskiego Stowarzyszenia Ogrodów Zoologicznych i Akwariów. Systematyczne w ramach dostępnych środków ogród stara się dostosować wybiegi zwierząt do standardów europejskich. Nowy pawilon wraz z wolierami mają już szympansy i orangutany. Mandryle cieszą się dużym wybiegiem otwartym. Wybudowany został także nowy pawilon dla ptaków i gadów. W 2002 r. dokonano dalszej adaptacji ptaszarni, wybudowano nowy wybieg dla żółwi w centrum ogrodu, wybieg dla kobów defassa wraz z domkiem oraz basen na wybiegu pingwinów. Oliwski unikat na skalę kraju i Europy to najstarszy mieszkaniec zoo chiński aligator. Ogród słynie też na naszym kontynencie z hodowli szympansów – zwierząt zagrożonych wyginięciem. Tutaj też znajduje się jedyna w kraju rodzina orangutanów. Niezwykłością jest też rozmnażanie się mandryli –najbarwniejszych małp świata. Ewenementem jest także jedynie w Gdańsku rozmnażanie się kondorów, które przychodzą na świat w gnieździe lub w inkubatorze.

W 2002 r. zoo odwiedziło 213,5 tys. osób, co stanowiło wzrost do roku poprzedniego o 4,8%. Wykonano remont ciągów pieszych dla zwiedzających, co znacznie usprawniło poruszanie się po ogrodzie, szczególnie osób niepełnosprawnych, korzystających z wózków inwalidzkich. Oprócz zwiedzania dzieci mogą się zaprzyjaźnić ze zwierzątkami w Małym Zoo, które znajduje się za bramą wejściową. W weekendy można pokarmić te zwierzątka, co jest nie lada atrakcją dla młodszych gości ogrodu zoologicznego. W 2002 r. odwiedziło go 10,6 tys. dzieci wraz z rodzicami. Oliwskie zoo nie tylko ocala ginące zwierzęta, ale także edukuje. Ponad 1 000 dzieci i młodzieży korzystało z zajęć prowadzonych przez pracowników działu dydaktyki w sali multimedialnej zoo. Dodatkowo pracownicy ogrodu zorganizowali wraz z Radiem Gdańsk kilka festynów. Odbyły się też szkolenia dla celników. Pracownicy działu hodowlanego i dydaktyki wzięli udział w organizacji i prowadzeniu szkolenia dla około 40 pielęgniarzy z polskich ogrodów zoologicznych. Będąc członkami dwóch międzynarodowych organizacji IZE (Międzynarodowe Stowarzyszenie Dydaktyków) oraz EAZA (Europejskie Sto-

warzyszenie Ogrodów Zoologicznych), pracownicy działu hodowlanego i dydaktyki wraz z dyrekcją uczestniczyli w zjazdach w Barcelonie i Wiedniu.

Park Kulturowy Fortyfikacji Miejskich „Twierdza Gdańsk"

Fort Grodzisko jest zabytkowym parkiem z wysokimi drzewami, mnóstwem ptaków i innych zwierząt, w tym chronionych. Jest zabytkiem udostępnionym do zwiedzania oraz miejscem odpoczynku na świeżym powietrzu. Obszar parku rekreacyjnego znajduje się w obrębie Śródmieścia. Na 24 ha – terenie rozłożonym w kwadracie ulic: 3 Maja, Nowe Ogrody, Powstańców Warszawskich i en. Henryka Dąbrowskiego znajduje się fort łatwo dostępny zarówno dla turystów zorganizowanych, jak i indywidualnych. Spacer warto połączyć ze zwiedzaniem fortyfikacji pod fachowym przewodnictwem.

Zarządcą „Fortu Grodzisko" jest jednostka budżetowa miasta Park Kulturowy Fortyfikacji Miejskich „Twierdza Gdańsk". W 1997 r. powstał Park Kultury i Wypoczynku „Grodzisko", by dokonać rewitalizacji Zespołu Fortecznego „Grodzisko" oraz przygotować program zagospodarowania jego terenów. W 2002 r. jednostka zmieniła nazwę na Park Kulturowy Fortyfikacji Miejskich „Twierdza Gdańsk". PKFM realizuje szereg różnorodnych zadań związanych z rewitalizacją oraz utrzymaniem Grodziska. Priorytetem w działalności parku stała się ochrona i konserwacja obiektów, nierzadko unikatowych w skali europejskiej, a także rekonstrukcja uszkodzonych zabytkowych obiektów fortyfikacji. Od 1998 r. miasto zwiększyło nakłady finansowe, co przyspieszyło prace remontowe. Poprzez wycinkę dziko rosnących drzew i krzewów, które niszczyły mury, odsłonięto istniejące elementy fortów.

W 2002 r. oprócz prac porządkowych i remontowych, przygotowano i przeprowadzono imprezę „Obóz Armii Europy 2002". „II Obóz Armii Europy XIX w." był przypomnieniem gdańskiego epizodu epoki Napoleona. W dniach od 28 do 30 czerwca 2002 r. na terenie fortów gdańskich została zainscenizowane walka o Gdańsk z 1807 r. Zlot rozpoczął się 28 czerwca 2002 r. zakwaterowaniem w obozie przybywających żołnierzy Armii Narodów Europy. Obóz wojskowy, zlokalizowany na Majdanie Fortu Grodzisko, przygotowali harcerze, będący jednym z organizatorów zlotu. Obozowisko powstało wg. wzorów (z początku XIX w.) obozu warownego. Niezwykłą atrakcją było zainscenizowanie epizodu z oblężenia Gdańska z 1807 r. – walki o Bramę Oliwską i Bastion Jerozolimski. Oblężenie i walkę zakończyło podpisanie rozejmu i honorowe wyjście wojsk z fortyfikacji. Inscenizacja walk odbyła się z udziałem członków stowarzyszeń miłośników okresu napoleońskiego, wyposażonych w mundury z tego okresu. W skład walczących formacji weszli m.in. piechurzy, jazda, artyleria, w tym lansjerzy i kirasjerzy z różnych krajów europejskich. Widowisko trwało około 70 minut, a towarzyszył mu podkład muzyczny oraz komentarz spikera. Całość walk była wzbogacona widowiskiem pirotechnicznym.

Podmioty gospodarcze

Podmioty gospodarcze

Rozdział 14

14. PODMIOTY GOSPODARCZE

14.1. Struktura podmiotów gospodarczych w Gdańsku

Na przestrzeni kilku ostatnich lat obserwowany jest w Gdańsku ciągły wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Na koniec 1998 r. było ich 45 045, natomiast w roku 2002 liczba ta wzrosła do 57 853. W tym okresie w Gdańsku powstało ponad 5 tys. firm będących własnością osób fizycznych.

Na szczególną uwagę zasługuje wzrost liczby podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w gronie spółek prawa handlowego. Na koniec 2002 r. były zarejestrowane o 23 spółki więcej niż w 2001 r., co daje łącznie 11 tys. takich firm. Świadczyć to może o rosnącym zainteresowaniu kapitału obcego oraz o wzrastającej atrakcyjności inwestycyjnej miasta dla lokowanych w nim inwestycji.

Tabela 111. Ogółem liczba podmiotów gospodarki narodowej według form pochodzenia kapitału w latach 1998 – 2002.

Lata	Sektor publiczny	Sektor prywatny		Przedsiębiorstwa państwowe	Spółdzielnie	Spółki prawa handlowego	
		ogółem	w tym zakłady osób fizycznych			ogółem	z udziałem kapitału zagranicznego
1998	546	44 499	33 704	49	333	5 159	945
1999	2 046	48 756	36 597	42	333	5 424	1 014
2000	2 820	51 761	38 318	33	330	5 764	1 063
2001	2 687	54 254	40 152	29	330	6 113	1 091
2002	2 695	55 158	40 821	27	331	6438	1 114

Źródło: Opracowanie własne Wydziału Polityki Gospodarczej i Integracji Europejskiej na podstawie „Informatora o sytuacji społeczno-gospodarczej styczeń-grudzień" za lata 1998 – 2002.

Wśród podmiotów gospodarczych w Gdańsku dominują przedsiębiorstwa pracujące w branży handel i naprawy (26,6%). Przeważnie są to podmioty zatrudniające do 9 osób (96%). Należy również zaznaczyć, że w branży tej w Gdańsku działa także 7 firm zatrudniających powyżej 250 osób.

Ponadto w Gdańsku, jako centrum gospodarczym Pomorza, znajduje się wiele firm pracujących w branży obsługa nieruchomości i firm (22,5%). Dominującą rolę również odgrywają przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, których jest 12 693, tj. 97%. Natomiast 8 przedsiębiorstw zatrudniało powyżej 250 osób.

Największy przyrost firm w roku 2002 obserwowany był w branżach usługowych i edukacyjnych. Najwięcej podmiotów przybyło w sekcjach: pośrednictwo finansowe (150), obsługa nieruchomości i firm (680), ochrona zdrowia (117), a także edukacja (64).

Wykres 28. Struktura podmiotów gospodarczych w Gdańsku (stan na 31.XII.2002 r.).

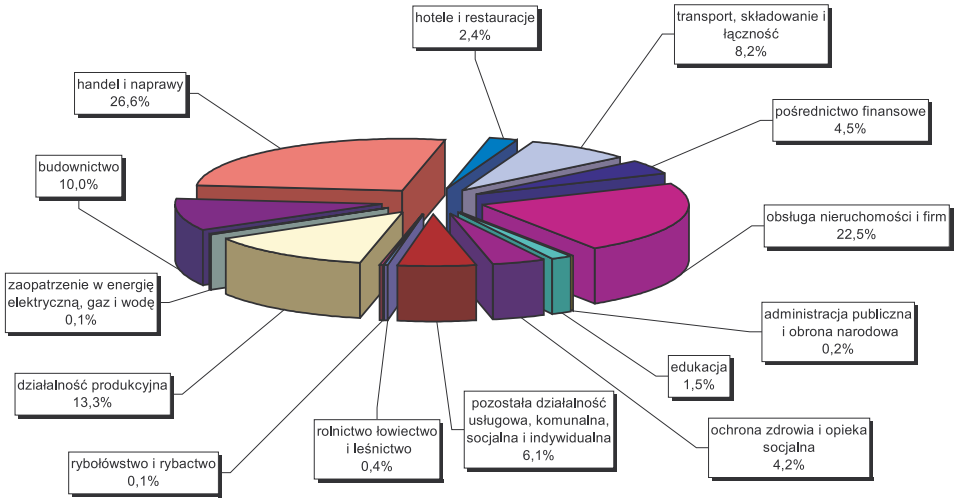

Należy przy tym zaznaczyć, że branże usługowe, które są najliczniejsze pod względem liczby podmiotów gospodarczych skupiają firmy zatrudniające do 9 osób.

Najwięcej średnich i dużych firm działa w branży przetwórstwo przemysłowe (27%) oraz handel i naprawy (25%).

Wykres 29. Struktura podmiotów zatrudniających powyżej 9 osób pracujących w Gdańsku w 2002 r.

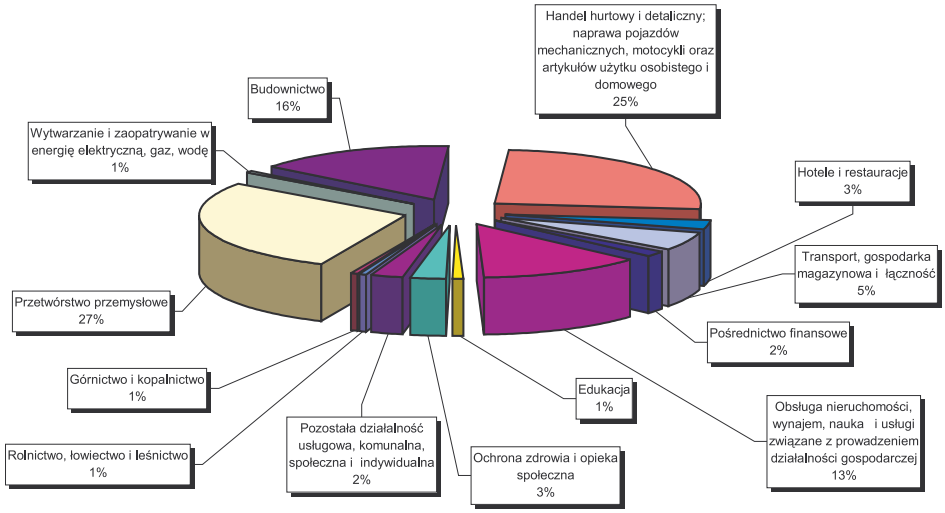

Firmy działające w Gdańsku są skoncentrowane w centrum oraz w dzielnicach handlowych. Najwięcej dużych przedsiębiorstw działało w Śródmieściu (19% wszystkich podmiotów), następnie w dzielnicy Wrzeszcz (15,7%).

W Śródmieściu przeważają firmy z branży przetwórstwo przemysłowe, zajmujące się głównie przetwórstwem spożywczym i działalnością poligraficzną. Następną sekcją bardzo mocno reprezentowaną w Śródmieściu jest handel, zarówno detaliczny jak i hurtowy. Liczna grupa firm reprezentuje branżę obsługa nieruchomości i firm.

Firmy te działały głównie w sferze informatyki i oprogramowania oraz doradztwa w zakresie prawnym i rachunkowo-księgowym.

Drugą dzielnicą, w której występuje powyżej 100 dużych i średnich podmiotów jest dzielnica Wrzeszcz. Dominują tu takie sekcje jak: budownictwo, handel hurtowy i detaliczny, obsługa nieruchomości i firm oraz przetwórstwo przemysłowe. Godnym podkreślenia jest pojawienie się takiej branży jak budownictwo w paśmie handlowym, za jaki uważana jest dzielnica Wrzeszcz. Podobna sytuacja występuje w Śródmieściu – developerzy otwierają swoje siedziby w najbardziej prestiżowych dzielnicach miasta aby zyskać zaufanie klientów.

W pozostałych dzielnicach koncentracja podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób byłą niewielka i nie przekraczała 10% spośród zarejestrowanych w całym Gdańsku. Godna wymienienia jest jeszcze dzielnica Letnica na terenie której pracują dwie firmy zatrudniające powyżej 1000 osób, a także siedem firm zatrudniających od 250 do 999 osób.

Szczegółowe dane zostały zamieszczone na wykresie przedstawionym poniżej:

Wykres 30. Struktura podmiotów zatrudniających powyżej 9 osób w podziale na dzielnice miasta Gdańska (stan nas 31 XII 2002 r.).

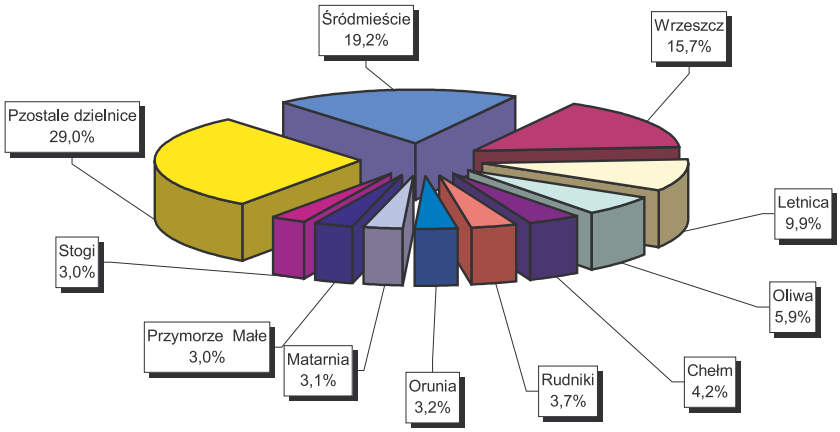

Źródło Dane Urzędu Statystycznego w Gdańsku.

Aby się pomyślnie rozwijać, podmioty gospodarcze powinny osiągać dobre wyniki finansowe.

14.2. Wyniki finansowe przedsiębiorstw

Przychody i koszty

W 2002 r. w sektorze gdańskich przedsiębiorstw na terenie Gdańska wypracowano 22 959,4 mln zł przychodu, co stanowiło spadek w porównaniu do roku poprzedniego o 3,2%. Spadek ten jest spowodowany wynikiem przychodu osiągniętym przez firmy prywatne. W 2002 r. w sektorze prywatnym osiągnięto przychody rzędu 13 818,5 mln zł tj. o 9,9% mniej niż w 2001 r. Natomiast przedsiębiorstwa publiczne zanotowały przychód rzędu 9 140,9 mln zł tj. o 0,8% więcej niż w 2001 r.

Stwierdzić należy, iż w badanym okresie koszty działalności przedsiębiorstw wykazywały ujemną dynamikę, zmieniając się w ujęciu ogólnym z 23 344,9 mln zł w 2001 r. do 22 708,6 mln. zł , tj. o 2,7 %.

Podobnie jak w przypadku przychodów przedsiębiorstwa publiczne zanotowały wzrost kosztów (o 0,2%), a w prywatnych przedsiębiorstwach zanotowano spadek generowanych kosztów (o 4,6%).

Tabela 112. Wyniki finansowe przedsiębiorstw w 2002 r.

(w mln zł)	1999	2000	2001	2002
Przychody z całokształtu działalności ogółem w tym	18 859,4	24 893,7	23 722,9	22 959,4
ze sprzedaży produktów	12 257,2	16 640,1	15 363,9	15 171,2
sektor publiczny	8 199,8	10 393,6	9 072,5	9 140,9
sektor prywatny	10 659,6	14 500,10	15 332,6	13 818,50
Koszty uzyskania przychodów ogółem w przedsiębiorstwach objętych badaniem (w mln)	18 246,9	24 260,40	23 344,9	22 708,60
sektor publiczny	7 989,6	10 013,2	8 973,5	8 994,8
sektor prywatny	10 257,3	14 247,2	14 371,4	13 713,8
Wynik finansowy brutto	610,4	639,7	376,7	253,2
sektor publiczny	206,8	387,4	97,1	146,9
sektor prywatny	403,6	252,3	279,6	106,3
Obciążenia wyniku finansowego brutto	225,0	287,9	203,7	196,1
Wynik finansowy netto	385,4	351,8	173,1	57,1
sektor publiczny	127,9	258,3	44,1	56,0
sektor prywatny	257,5	93,5	129,0	1,1

Źródło: Informator o sytuacji społeczno-gospodarczej styczeń-grudzień 2002.

Wyniki finansowe

W 2002 r. wynik finansowy brutto przedsiębiorstw wyniósł 253,2 mln zł tj. o 32% mniej niż w roku poprzednim. Przyczyną spadku tej pozycji wynikowej, jest zanotowana znaczna strata w sektorze budownictwo oraz powiększenie w stosunku do roku poprzedniego straty w sektorze transport składowanie i łączność. Należy jednak podkreślić, iż w tym samym okresie zanotowano znaczny wzrost wyniku finansowego brutto w sektorze przemysł (o 53%), a także w sektorze obsługa nieruchomości i firm.

Elementem kształtującym ostateczny wynik finansowy są obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto[1]. Z tytułu tych obciążeń przedsiębiorstwa działające w Gdańsku wpłaciły do Skarbu Państwa kwotę 196,1 mln zł, co stanowi spadek o 3,8% w stosunku do 2001 r. Najwięcej odprowadziły przedsiębiorstwa działające w sekcji przemysł - 68,8% wszystkich obciążeń finansowych zapłaconych przez przedsiębiorstwa gdańskie.

Wynik finansowy netto przedsiębiorstw obniżył się o 67% w stosunku do ubiegłego roku. Na obniżenie wyniku finansowego netto wpłynęły wyniki w takich sekcjach gospodarki jak: budownictwo, transport, składowanie i łączność. Przedsiębiorstwa działające w sekcji budownictwo w 2002 roku wypracowały ujemny wynik finansowy (-107 mln zł), podczas gdy w 2001 r. wynik ten wyniósł + 1,4 mln zł.

---

[1] Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują: podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz płatności z nimi związane na podstawie odrębnych przepisów (np. dywidenda do funduszu założycielskiego). „Informator o sytuacji społeczno-gospodarczej Gdańska styczeń-grudzień 2000", Gdańsk 2001, s. 12.
[2] Mających siedzibę w Gdańsku i zatrudniających powyżej 9 osób.

Pozytywne tendencje występowały w sekcji przemysł. W 2002 r. przedsiębiorstwa pracujące w tej sekcji wypracowały dodatni wynik finansowy rzędu 171,4 mln zł, co stanowi wzrost rzędu 55,4% w stosunku do roku poprzedniego.

Majątek przedsiębiorstw

W dniu 31 grudnia 2002 r. zapasy przedsiębiorstw wynosiły 1 739,1 mln zł, tj. o 12,4% mniej niż rok wcześniej. Co ważne obniżyły również swoje zobowiązania względem stanu z poprzedniego roku. Zobowiązania długoterminowe spadły o 16,7% do poziomu 1 526,0 mln zł. Na koniec 2002 r. zobowiązania krótkoterminowe ogółem wyniosły 5 095,9 mln zł i były większe 0,6% niż na koniec 2001 r.

Zatrudnienie i wynagrodzenia

W przedsiębiorstwach[2] mających siedzibę na terenie Gdańska – w dniu 31.12.2002 r. było zatrudnionych 71,9 tys. osób. Najwięcej osób znajdowało zatrudnienie w przemyśle – 31 tys., co stanowiło 43 % wszystkich zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw. W sekcji handel i naprawy pracowało 13 tys. osób, tj. prawie 18%. Należy zauważyć, iż w sekcji hotele i restauracje było zatrudnionych 1 295 osób tj. o 43 % więcej niż w roku poprzednim. Szczegółowa struktura zatrudnienia w przedsiębiorstwach w dniu 31.12.2002 r. została przedstawiona na wykresie 31.

Wykres 31. Struktura zatrudnienia na terenie miasta Gdańska wg podziału na sekcje (stan na 31.12.2002 r.).

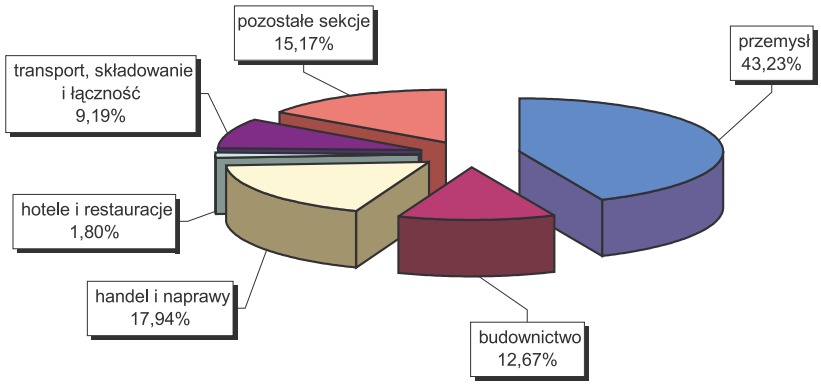

Źródło: „Informator o sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Gdańska styczeń – grudzień 2002".

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw (łącznie z obligatoryjną składką na ubezpieczenie społeczne) ukształtowało się w 2002 r. na poziomie 2 553,8 zł i było o 2,7 % większe niż w roku 2001. W Gdańsku tendencja wzrostowa płac brutto utrzymuje się już od kilku lat. W latach 1999-2002 przeciętne wynagrodzenie wzrosło o 27 %. Tendencja wzrostowa utrzymywała się w całym analizowanym okresie. W Gdańsku, tak jak w całym województwie, można zaobserwować słabnącą dynamikę wzrostu płac. Podkreślić należy, iż znacząco (o 83%) wzrosły wynagrodzenia sekcji hotele i restauracje. W 2002 roku najwyższe zarobki (o 16% wyższe od średniej), były w sekcji transport, składowanie i łączność.

Kształtowanie się średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Gdańsku i województwie pomorskim w okresie od 31.12.1999 r. do 31.12.2002 r. zostało przedstawione w tabeli 113.

Tabela 113. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w latach 1998-2002.

Wyszczególnienie (w zł)	31.12.1999	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002
Województwo pomorskie	1 707,22	1 938,07	2 215,84	2 204,79
Gdańsk	2 004,60	2 311,17	2 487,81	2 553,84

Bez wątpienia od kilku lat obserwować można było symptomy wyhamowania gospodarki. Świadczą o tym takie parametry jak: obniżenie dynamiki przyrostu liczby podmiotów gospodarczych czy wyniki finansowe przedsiębiorstw. Jednym z wielu czynników wywołujących ten stan może być restrukturyzacja gospodarki w Gdańsku. W 2002 r. pojawiły się zwiastuny ożywienia gospodarczego. Wskazuje na to spadek zapasów, co sugeruje mniejsze trudności uplasowania produktu na rynku. Pozytywnym jest także spadek zadłużenia. Szczególnie pozytywny jest spadek długoterminowego zadłużenia w przedsiębiorstwach. Reasumując stwierdzić należy, że choć wystąpiły pewne symptomy ożywienia gospodarczego, to o trwałym wzroście gospodarczym w gdańskich przedsiębiorstwach, będzie można mówić gdy pozytywne tendencje umocnią się w kolejnych latach.

14.3. Ranking Firm

Informacje dotyczące działalności największych gdańskich firm została opracowana na podstawie danych nadesłanych przez przedsiębiorstwa. Szczegółowe zestawienie wyników finansowych nadesłanych przez przedsiębiorstwa zamieszczone zostały w tabeli 114:

Tabela 114. Największe przedsiębiorstwa w Gdańsku ze względu na przychody (stan na dzień 31.12.2002r.) w tys. zł.

Lp.	Nazwa instytucji	Przychody ogółem	Wynik finansowy brutto	Wynik finansowy netto	Nakłady inwestycyjne	Liczba zatrudnionych
1	Rafineria Gdańska S.A.	6 375 890,0	151 919,0	98 418,0	24 523,0	1 471
2	Gdańska Stocznia Remontowa S.A.	575 544,0	5 433,0	5 394,0	14 570,0	2 188
3	Elektrociepłownia Wybrzeże S.A.	460 151,0	28 837,0	23 297,0	32 054,0	1 610
4	Lotos Paliwa Sp. z o.o.	265 085,0	3 875,0	3 896,0	17 751,0	374
5	Zakłady Przemysłu Tłuszczowego Olvit Sp z o.o.	212 508,0				293
6	Stocznia Gdańska Grupa Stoczni Gdynia S.A.	207 888,4	15 569,0	15 587,0	22 066,1	3 339
7	Polnord S.A.	205 410,0	2 171,0	1 173,0	1 593,0	268
8	Zatoka S.A.	145 367,0	811,0	750,0	583,0	560
9	Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych „FOSFORY" Sp. z o.o.	130 759,1	5 410,1	4 128,1	4 006,3	389

10	Saur Neptun Gdańsk S.A.	128 827,0	6 581,0	3 361,0	3 008,0	700
11	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A.	113 828,0	1 695,0	1 327,0	36 754,0	475
12	Spółdzielnia Mleczarska Maćkowy	105 771,0				570
13	Stocznia Północna S.A.	19 544,1	1 124,8	747,9	2 876,9	1 151

Źródło: Opracowanie własne Wydziału Polityki Gospodarczej i Integracji Europejskiej na podstawie danych przysłanych z przedsiębiorstw.

Największe przychody pośród przedsiębiorstw działających w Gdańsku uzyskała **Rafineria Gdańska S.A.**[1] Przedsiębiorstwo to jest w Polsce drugą pod względem wielkości firmą, prowadzącą działalność w zakresie przerobu ropy naftowej. W rafinerii powstaje szeroki asortyment produktów takich jak: benzyny bezołowiowe, olej napędowy, olej opałowy, paliwo lotnicze, oleje smarowe, asfalty, gazy. Firma zajmuje się także dystrybucją i sprzedażą produktów naftowych. W sieci Rafinerii Gdańskiej funkcjonuje ponad 300 stacji paliw.

W 2002 r. Zarząd Rafinerii Gdańskiej podjął dynamicznie działania restrukturyzacyjne zmieniające orientację firmy z produkcyjnej na rynkową. Działania restrukturyzacyjne były potrzebne, aby wykorzystać potężny majątek firmy a także wieloletnie inwestycje. Dzięki szerokiemu wachlarzowi inwestycji Rafineria Gdańska znalazła się wśród najnowocześniejszych rafinerii w Europie o pogłębionej konwersji przerobu ropy. Przedsiębiorstwo to, jest obecnie producentem paliw o bardzo wysokiej jakości, oraz jedną z niewielu rafinerii w Europie, która wytwarza olej napędowy o zawartości siarki poniżej 0,005 proc.

Rafineria Gdańska aktywnie wspiera renomowane imprezy i profesjonalne zespoły sportowe zajmujące wysoką pozycję w rankingach krajowych i zagranicznych. W Gdańsku, jako producentowi paliw i olejów silnikowych Rafinerii bliskie są sporty motorowe. Na początku tego roku Zarząd firmy podjął decyzję o wsparciu gdańskiego żużla, dyscypliny z dobrymi sportowymi tradycjami w regionie gdańskim. Sponsorowana przez firmę drużyna nosi nazwę Lotos Gdańsk.

Inne przykłady to drużyna hokejowa Stoczniowiec Gdańsk, brązowy medalista Mistrzostw Polski oraz zespół piłki ręcznej kobiet AZS Nata AWFiS Gdańsk, który zdobywał medalowe miejsca w Mistrzostwach Polski i z bardzo dobrymi wynikami uczestniczył w rozgrywkach europejskich. Sponsoruje także drużynę żeńskiej piłki siatkowej Gedania Gdańsk oraz wydarzenia lekkoatletyczne, takie jak Bieg Dominika czy Bieg o Bursztynową Milę.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom młodzieży uprawiającej sport, Rafineria wspierała sekcję gimnastyki sportowej Międzyszkolnego Klubu Sportowego, grupę juniorską kolarzy przy klubie „Lechia Gdańsk" oraz turnieje szachowe dla szkół podstawowych. Firma jest także fundatorem nagród na różnego typu szkolnych zawodach sportowych.

Rafinerii Gdańskiej bliskie są także problemy osób niepełnosprawnych uprawiających sport. Dlatego aktywnie wspierała mityngi dla niepełnosprawnych oraz sponsorowała lekkoatletów na wózkach inwalidzkich.

Kolejnym godnym uwagi przedsiębiorstwem działającym w mieście jest **Gdańska Stocznia Remontowa S.A. im. J. Piułsudskiego**, której przychody w 2002 r. wyniosły 575,5 mln zł. Podstawowym źródłem przychodów ze sprzedaży były remonty i przebudowy statków, oraz budowa no-

[1] Obecnie Grupa LOTOS.

wych statków. W 2002 r. przeprowadzono 159 remontów statków, wśród których na uwagę zasługują m. in.: chemikaliowiec „Isabel Knutsen" o długości 159,6 m; tankowiec „Borga" o długości 264,4 m; barkowiec „Atlantic Forest" o długości 262,9 m, gazowiec „Atrice" o długości 126 m, samochodowiec „City of Sunderland" o długości 100 m.

Na uwagę zasługuje też kontrakt na przebudowę promu kolejowego „Oresund", o który ubiegały się najbardziej renomowane stocznie w Europie. Znaczącym źródłem przychodów ze sprzedaży za 2002 rok były również nowe budowy. W 2002 roku wybudowano dwa promy „Volda" i „Eira" dla armatora norweskiego.

Gdańska Stocznia Remontowa S.A. sponsorowała III Festiwal Dobrego Humoru. W 2002 r. Stocznia wsparła pieniężnie lub rzeczowo Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej Oddział Gruźlicy Dziecięcej i Akcję Katolicką Archidiecezji Gdańsk.

Kolejną znaczącą firmą działającą w Gdańsku jest **Elektrociepłownia Wybrzeże S.A.** Podstawę działalności tego przedsiębiorstwa stanowi wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła. Celem działania tej firmy jest zbudowanie przedsiębiorstwa silnego, nowoczesnego, charakteryzującego się wysoką jakością, niskimi kosztami produkcji oraz stosowaniem technik i technologii przyjaznych środowisku.

Elementem uczestnictwa Elektrociepłowni Wybrzeże w życiu miasta jest sponsoring wielu imprez kulturalno - rozrywkowych. Przedsiębiorstwo sponsorowało VI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej „MUSICA NOS UNIT" oraz takie koncerty jak „Gdańskie lato muzyczne 2002" czy „Muzyka na wodzie". Nie obcy mecenatowi firmy jest także teatr, w tym V Ogólnopolski Festiwal Teatrów i Kabaretów Studenckich 2002, oraz wystawa „Gdańskie Portale Pamięci". Ponadto firma sponsorowała Akademię Medyczną w Gdańsku, Polską Filharmonię Bałtycką oraz Diecezjalny Dom Samotnej Matki w Matemblewie.

Jedną z największych firm handlowych pracujących w mieście jest **LOTOS Paliwa Sp. z o.o.** Spółka ta głównie zajmuje się sprzedażą produktów Rafinerii Gdańskiej S.A. oraz zarządzaniem siecią stacji paliw i sklepami firmowymi. W sieci stacji paliw LOTOS działały 332 stacje, w tym 31 własnych. Firma plasuje się na drugim miejscu pod względem liczby stacji i na trzecim miejscu pod względem wielkości sprzedaży. Stacje własne firma lokowała głównie na obszarze Trójmiasta oraz miast i tras województwa pomorskiego. Stacje patronackie sytuowane były na obszarze całego kraju.

Spółka aktywnie uczestniczyła w życiu miasta poprzez wspieranie działalności kulturalnej, edukacyjnej oraz społecznej, w tym jako główny sponsor Gdańskiego Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy.

Zakłady Przemysłu Tłuszczowego Olvit Sp. z o.o. są kolejnym dużym zakładem pracującym w Gdańsku. Firma ta kontynuowała działalność produkcyjno-handlową w zakresie produkcji i dystrybucji tłuszczów roślinnych. Pozycja firmy umocniła się na rynku, o czym świadczy wzrost sprzedaży produktów, wzrosła także liczba krajów do których eksportowano wyroby.

Firma wspomagała organizacją imprezy z branży spożywczej oraz udzielała pomocy takim organizacjom charytatywnym jak np. Caritas, Stowarzyszenie im. Brata Alberta, Markot oraz schroniskom dla bezdomnych.

Jednym z większych przedsiębiorstw pracujących w przemyśle stoczniowym jest **Stocznia Gdańska S.A.** należąca do grupy Stoczni Gdynia S.A. W roku 2002 stocznia przekazała armatorom zagranicznym 4 w pełni wyposażone statki handlowe, o łącznej pojemności brutto 80 572 CGT

i zwodowała 3 kadłuby. Na wielkość produkcji Stoczni, a tym samym na jej wynik finansowy, bezpośredni wpływ wywarły w drugim półroczu 2002 r. opóźnienia dostaw materiałowych spowodowany wycofaniem się sektora bankowego z finansowania budowy statków.

Oprócz bieżącej działalności produkcyjnej istotną sprawą dla przyszłości Stoczni jest restrukturyzacja, która w efekcie ma prowadzić do obniżenia kosztów własnych i zwiększenia efektywności potencjału wytwórczego. Proces ten został zapoczątkowany w 1999 r. Niestety wiąże się także z bolesnymi dla załogi zwolnieniami pracowniczymi. W 2002 r. stan zatrudnienia zmniejszył się o 442 pracowników.

Restrukturyzacja wiąże się przede wszystkim z szeroko zakrojonymi inwestycjami. Najpoważniejszą inwestycją zakończoną w roku 2002 była przekazana do eksploatacji linia konserwacyjno-malarska. Inwestycja ta podyktowana jest wysokimi wymaganiami armatorów w zakresie czyszczenia i malowania sekcji okrętowych oraz wymogami ochrony środowiska, a łączny nakład wyniósł 42 786,1 tys. zł.

Rok 2002 był niewątpliwie trudny dla całej branży budowlanej. W tych warunkach firma **Polnord S.A.** skoncentrowała się, na zachowaniu pozycji w gronie liczących się firm budowlanych.

Pracując jako developer firma realizowała kontrakty jako generalny wykonawca na terenie całego kraju. W ramach generalnego wykonawstwa w Gdańsku firma wybudowała: Bazę promową na Nadbrzeżu Obrońców Westerplatte w Porcie Gdańskim, kontynuowała wykonanie rewitalizacji Zielonej Bramy, rozpoczęła budowę zespołu budynków mieszkalnych pod nazwą „Osiedle Pomarańczowe", budowę domów wielorodzinnych wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. Świętokrzyskiej w Gdańsku, budowę Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego.

Systematycznie wzrastał udział spółki w produkcji związanej z wykonawstwem fasad. Możliwe to było dzięki umiejętnościom zespołów projektowego i wykonawczego. Spółka należy do grona ścisłych liderów na tym rynku. W 2002 r. firma wykonywała fasady w całym kraju m.in. w Warszawie czy Bydgoszczy.

Do wielu nagród jakimi legitymuje się Polnord S.A w 2002 dodana została nagroda Wojskowego Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji, który przyznał firmie Polnord S.A. CERTYFIKAT SYSTEMU JAKOŚCI, potwierdzający spełnianie wymagań AQAP 120:1995 w zakresie: generalnego wykonawstwa inwestycji budowlanych, produkcji i montażu fasad aluminiowo-szklanych, produkcji okien PCW, usług budowlanych poza granicami kraju.

Bogaty udział Polnordu S.A. w życiu miasta polegał na sponsoringu imprez które odbyły się w Gdańsku. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy:

- Konferencję Przedsiębiorców Regionu Gdańsk,
- Konferencję Polskiego Towarzystwa Rzeczoznawców Majątkowych,
- Konferencję naukową „Konstrukcje Powłokowe",
- Festiwal Szekspirowski w Gdańsku,
- Premierę opery „ERNANI" – Verdiego w Państwowej Operze Bałtyckiej.

Jednym z największych przedsiębiorstw działających w branży handlowej jest **Zatoka S.A.** Firma posiada sieć sklepów ogólnospożywczych na terenie Gdańska i Gdyni. W roku 2002 prowadziła 32 sklepy z samoobsługową formą sprzedaży o łącznej powierzchni handlowej ponad 9 000 m^2. Podstawową branżą sklepów są artykuły spożywcze, chemia gospodarcza i kosmetyki oraz artykuły gospodarstwa domowego. Położenie placówek zatoki na osiedlach mieszkaniowych określa

ich specyficzny charakter tj. szeroki asortyment towarów, dostosowanie godzin handlu do potrzeb mieszkańców oraz częste promocje i degustacje.

Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych „FOSFORY" Sp. z o.o. to duża firma działająca w branży chemicznej w Gdańsku. Sytuacja rynkowa spowodowała konieczność wypracowania strategii marketingowej, dostosowanej do potrzeb rynku kształtowanego przez wymagającego i oszczędnego nabywcę. W 2002 r. FOSFORY znacznie rozszerzyły asortyment nawozów; obok znanego i cenionego przez rolników „Superfosfatu Potrójnego Granulowanego" wprowadzono nawozy dwuskładnikowe „Agrafoski", wieloskładnikowe „Amofoski" oraz „Amofosmagi". Wszystkie nawozy charakteryzują się długotrwałym i efektywnym działaniem oraz brakiem pylenia. Ponadto FOSFORY produkują i sprzedają najwyższej jakości kwas siarkowy techniczny, akumulatorowy dla przemysłu papierniczego.

W życiu Gdańska ta duża firma chemiczna brała udział poprzez sponsoring różnych imprez charytatywnych takich jak np.: koncert „dobroczynności" czy dofinansowanie koncertu PCK „Pomóż innym". Dbając o bezpieczeństwo gdańszczan firma dofinansowała także program „Bezpieczne miasto", jak również przekazywała pomoc rzeczową i materialną dla szkół.

Firmą zaopatrującą gdańszczan w wodę jest **Saur Neptun Gdańsk S.A.** Rok 2002 charakteryzował się dużą intensywnością działań dostosowawczych związanych z wejściem w życie Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków[2]. Nowe unormowania zawarte w ustawie wymagały dostosowań regulaminu usług, zasad rozliczania wody bezpowrotnie zużytej, oraz szczegółowych procedur konstrukcji wniosku cenowego.

Zintensyfikowane zostały także działania o charakterze inwestycyjnym. Oddano do eksploatacji stację nawapniania wody na ujęciu powierzchniowym w Straszynie, co powinno skutkować wyeliminowaniem negatywnych właściwości wody po podgrzaniu (zjawisko korozyjności wody). Została przekazana do użytkowania przepompownia „Bogatka" oraz przepompownia „Ołowianka II". W 2002 r. w zakładzie była także wdrażana norma ISO 9001/2000.

W 2002 r. SNG S.A. brał czynny udział w szeroko przeprowadzonej debacie na temat gdańskiej wody i ścieków poprzedzonej kampanią prasową. Efektem było zorganizowanie międzynarodowej konferencji „Woda 2002" w której udział wzięło ponad 500 uczestników z Polski, a także wielu z innych krajów np. z: Kanady, Francji, Szwecji i innych.

Ponadto firma ta uczestniczyła w życiu miasta poprzez ufundowanie wielu nagród np.: w konkursie „Czerwonej Róży", spółka brała także udział w kampanii „Wigilijna Paczka".

Do nietypowych działań jakie wspierała SNG należał udział przy realizacji filmu dla Ekofunduszu o oczyszczalni ścieków „Wschód".

Kolejną dużą firmą w branży morskiej jest **Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A.** który zarządza gruntami i infrastrukturą portową. Na terenie ponad 600 ha zarządzanych przez ZMPG S.A. działalność prowadzą niezależne firmy zajmujące się przeładunkami i innymi usługami na rzecz statków.

Głównym źródłem przychodów są wpływy z dzierżaw terenów, budynków i budowli oraz opłat statkowych. ZMPG S.A. jest spółką „non-profit" i wygenerowane środki finansowe lokuje w rozwój infrastruktury portowej. Strategia portu ukierunkowana jest na zapewnienie uniwersalności oraz do-

---

[2] Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzenia w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków , Dziennik Ustaw z dnia 13 lipca 2001.

stosowanie do oczekiwań klientów i rynku. Wynikiem przyjętej strategii rozwoju są działania portu mające na celu budowę specjalistycznych terminali oraz baz przeładunkowych. Jednymi z wielu baz są: baza przeładunku i produkcji słodu – Baltic Malt, baza przeładunku gazu płynnego – Gaspol, baza przeładunku sjenitu – North Cape Minerals czy terminal kontenerowy w porcie wewnętrznym – Gdański Terminal Kontenerowy S.A.

Do najważniejszych przedsięwzięć, zrealizowanych w 2002 r. zaliczyć należy oddanie do użytku terminalu pasażersko – promowego Westerplatte i uruchomienie regularnego połączenia promowego w relacji Gdańsk – Trelleborg – Kopenhaga. Ponadto rozbudowano Gdański Terminal Kontenerowy poprzez przedłużenie nabrzeża Szczecińskiego o 100 mb, co ma umożliwić jednoczesną obsługę dwóch statków o długości do 155 m każdy. Zapadła również decyzja o poszerzeniu Wolnego Obszaru Celnego o nabrzeża Oliwskie i Szczecińskie.

Wiele inwestycji było w przygotowaniu do realizacji. Do najważniejszych należały np.: budowa drugiego stanowiska statkowego dla terminalu pasażersko-promowego Westerplatte, Morski Terminal Kontenerowy w Porcie Północnym, budowa bazy zbożowo-paszowej. Inwestycje te będą realizowane ze środków własnych i inwestorów zewnętrznych przy współfinansowaniu Unii Europejskiej.

Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A. uczestniczył szeroko w życiu miasta poprzez sponsoring, oraz organizację lub współorganizację imprez.

ZMPG S.A. sponsorował wiele konferencji dotyczących transportu i logistyki. Do ciekawszych zaliczyć należy konferencję, która odbyła się w dniach 27-28 maja 2002 pt. „Dostosowanie polskiego transportu do Unii Europejskiej. Współpraca i konkurencja w poszerzonej UE" oraz forum portów i armatorów bałtyckich 2002 zorganizowane w czasie I Międzynarodowych Targów Transportu, Spedycji i Logistyki Balt-Trans-Port i seminarium pt. „Lokalizacja Portu Gdańsk w VI Korytarzu Transeuropejskim".

W branży mleczarskiej działa w Gdańsku jeden z największych zakładów tego typu tj. **Spółdzielnia Mleczarska Maćkowy**. Firma od lat inwestuje w nowoczesny park maszyn i nowe technologie. Obecnie należy do czołówki polskich producentów wyrobów mleczarskich pod względem bogactwa asortymentu. Jest również liderem we wprowadzaniu na rynek nowych produktów.

W 2002 r. firma wspierała akcje charytatywne w tym: X Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Akcję „Wzajemna pomoc wśród dzieci i młodzieży", Festyn Gier i Zabaw ruchowych dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie. Spółdzielnia przekazywała także wiele swoich produktów na akcje letnie dla Domu Dziecka prowadzonego przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Wincentego a'Paulo.

Kolejnym dużym gdańskim przedsiębiorstwem działającym w przemyśle morskim jest **Stocznia Północna S.A.** budująca statki od 1945 roku.

W 2002 r. stocznia sprzedała 13 jednostek, wśród których na wyróżnienie zasługuje prom pasażersko – samochodowy „Linga" dla armatora z Wielkiej Brytanii. Pozostałymi jednostkami były kadłuby statków rybackich, holowników oraz jednostek do obsługi platform wiertniczych.

Dzięki kontraktom podpisanym w 2002 r. stocznia może bez obaw patrzeć w przyszłość. Do największych należy zaliczyć umowy na budowę serii w pełni wyposażonych trawlerów.

W celu podniesienia jakości produktów stocznia systematycznie inwestuje. Do najważniejszych inwestycji zaliczyć należy: przedłużenie torów i płóz na pochylni. Inwestycje te na obu pochylniach spowodowały powstanie uniwersalnego systemu transportu kadłubów w dowolne miejsce oraz umożliwienie wodowania kadłubów o szerokości przekraczającej dotychczasowe parametry po-

chylni. Ponadto firma uzyskała potwierdzenie wysokiej jakości cyklu produkcyjnego (potwierdzenie certyfikatu ISO w najnowszej wersji 9002).

Stocznia uczestniczyła w życiu miasta poprzez wsparcie wielu imprez sportowych (VII Maratonu Solidarności), wsparcie finansowe wystaw takich jak „Znajomi znad morza" czy sponsorowanie wydania książki inż. arch. Andrzeja Lercha „Architektura Statków" a także poprzez wsparcie materiałowe udzielone Akademii Sztuk Pięknych czy Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej.

14.4. Instytucje otoczenia biznesu

Panujące w Gdańsku uwarunkowania ekonomiczne sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości. W mieście istnieje rozbudowana infrastruktura otoczenia biznesu. Przedsiębiorcy i inwestorzy mogą liczyć na wsparcie kilkuset lokalnych firm proponujących świadczenia w takich obszarach jak: zarządzanie firmą, doradztwo dla menadżerów, marketing, rozwiązania systemowe, techniczne i technologiczne, logistyka, finanse, księgowość, komunikacja wewnątrz przedsiębiorstwa i zagadnienia systemu komputeryzacji.

Swoje przedstawicielstwa mają w Gdańsku międzynarodowe koncerny specjalizujące się w konsultingu i audycie, m.in.: Ernst & Young, Deloitte & Touche, PriceWatrhouseCoopers. Ponadto istnieje możliwość uzyskania pomocy w zakresie klasyfikacji i certyfikacji międzynarodowej, począwszy od norm serii ISO 9000 i 14000, na specyficznych normach branżowych kończąc. Wyspecjalizowane w tym zakresie firmy to: Bureau Veritas Quality International, Det Norske Veritas, Lloyd's Register Quality Assurance, SGS ICS Polska, Polski Rejestr Statków, Biuro Certyfikacji, TÜV Nord Polska.

W dzisiejszej dobie firmy doradcze i konsultingowe spełniają przede wszystkim rolę partnerów. Obsługują zarówno bardzo duże podmioty, jak też sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Wachlarz świadczonych przez nie usług jest szeroki, a wszechstronnie wykształceni specjaliści ze względu na swój profesjonalizm budzą zaufanie. Doradztwo i konsulting jest ważny na każdym etapie rozwoju firmy, tak w dobie kryzysu, kiedy może się ono przyczynić do uzdrowienia przedsiębiorstwa poprzez np. zmniejszenie kosztów i nakładów czy jego restrukturyzację, jak i w czasach prosperity, gdy dokoła działają firmy konkurencyjne.

Dobry klimat dla przedsiębiorczości w Gdańsku buduje kilkadziesiąt instytucji okołobiznesowych zrzeszających i wspomagających przedsiębiorców (izby handlowe i przemysłowe, stowarzyszenia). Są to m.in.: Business Center Club Loża Gdańska, Gdański Klub Biznesu, Gdański Związek Pracodawców, Pomorska Izba Rzemieślnicza Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Pomorska Izba Przemysłowo-Handlowa. W Gdańsku swoje oddziały mają m.in.: Polska Agencja Promocji Turystyki, Polski Klub Ekobiznesu, Polskie Stowarzyszenie Właścicielek Firm. Głównym powodem istnienia stowarzyszeń gospodarczych jest reprezentacja, ochrona i promocja interesów ich członków. Działalnością informacyjną, szkoleniową i doradczą zajmują się m.in. Agencja Rozwoju Pomorza S.A., Gdańska Fundacja Kształcenia Menadżerów oraz Centrum Euro-Info przy Stowarzyszeniu „Wolna Przedsiębiorczość". Instytucje te służą pomocą przedsiębiorstwom w skutecznym wchodzeniu na rynek europejski oraz w przygotowaniu się do zmian, jakie niesie integracja Polski z Unią Europejską.

W Gdańsku działa ok. 200 firm prawniczych. Większość z nich zajmuje się kompleksową obsługą prawną dużych, małych i średnich podmiotów gospodarczych zarówno z branży produkcyjnej jak i usługowej czy handlowej. Kancelarie prawnicze prowadzą sprawy o charakterze formalno-organiza-

cyjnym, sprawy związane z przedmiotem działalności firmy oraz sprawy pracownicze. Ponadto, w celu kompleksowej realizacji usług przy realizacji określonych projektów i zleceń, kancelarie współpracują ze specjalistami innych dziedzin, np.: księgowymi, biegłymi rewidentami, czy ekonomistami.

W Gdańsku swoje siedziby mają także konsulaty dwunastu państw: niemiecki, rosyjski, białoruski, ukraiński, chiński, duński, holenderski, brytyjski, łotewski, meksykański, węgierski i szwedzki. Głównymi zadaniami konsulatów jest działalność kulturalna, polityczna i publiczna. Placówki te często współuczestniczą w organizowaniu misji handlowych przedstawicieli biznesu, ułatwiają ekonomiczną, naukową i technologiczną współpracę między Polską, a krajami które reprezentują.

14.5. Bankowość

Gdańsk od wielu lat jest wiodącym centrum finansowym województwa pomorskiego. Miasto posiada dobrze rozwinięte zaplecze obsługi finansowej osób fizycznych i przedsiębiorstw. W Gdańsku w 2002 r. działała jedna centrala banku, wydział zamiejscowy centrali oraz 80 oddziałów, czyli o 5 więcej niż w roku 2001. Ponadto w mieście miały siedzibę jeszcze 102 inne jednostki bankowe. Były to głównie banki uniwersalne z różnorodną ofertą, która uwzględniała między innymi usługi ze sfery bankowości inwestycyjnej. Tak jak w całym kraju, w Gdańsku rozwija się bankowość internetowa i telefoniczna.

W 2002 r. wielkość depozytów zgromadzona przez mieszkańców Gdańska[1] wzrosła o 0,1%. Zmieniła się struktura oszczędzania. Odnotowano wzrost udziału depozytów w walucie krajowej w stosunku do depozytów w walucie obcej. Depozyty złotowe w 2002 r. wyniosły 83,5 % natomiast w 2001 r. 85 %.

Szczegółowe dane dotyczące struktury depozytów zostały zamieszczone na wykresie 32.

Wykres 32. Depozyty banków i jednostek bankowych w Gdańsku w latach 2001 – 2002.

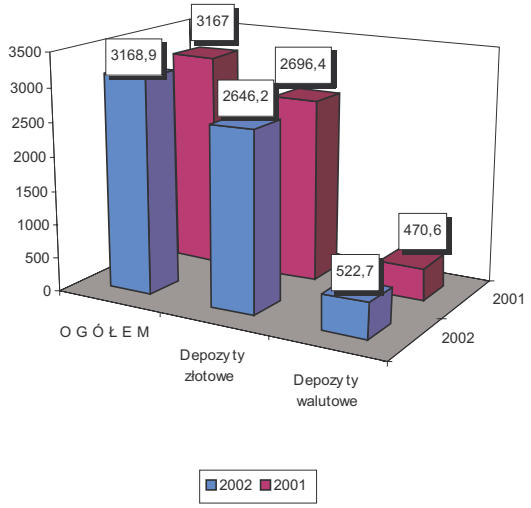

Źródło: Opracowanie własne Wydziału Polityki Gospodarczej i Integracji Europejskiej na podstawie „Informatora o sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Gdańska styczeń-grudzień 2001" oraz „Informatora o sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Gdańska styczeń-grudzień 2002".

[1] Zlokalizowanych na terenie Gdańska według każdorazowego stanu organizacyjnego, bez banków spółdzielczych, Millennium, Invest Banku S.A., Banku Handlowego S.A., Nordea Bank Polska S.A. (dwóch oddziałów).

W 2002 r. depozyty terminowe spadły o 8% co wiąże się ze stałym obniżaniem wielkości oprocentowania lokat terminowych w bankach, a także opodatkowaniem dochodów z lokat bankowych. Wynika z tego, że coraz więcej gdańszczan lokuje oszczędności w inne instrumenty rynku finansowego niosące co prawda większe ryzyko, ale przynoszące większy zysk.

W Gdańsku banki udzieliły kredytów na ogólną sumę 7,2 mld zł, co stanowiło wzrost akcji kredytowej o 14%. Najchętniej kredytobiorcy korzystali z kredytów złotowych (74% wartości wszystkich udzielonych kredytów). Z kredytów denominowanych w walutach obcych korzystały przedsiębiorstwa państwowe i spółki państwowe (81% wartości wszystkich kredytów zaciągniętych przez te podmioty było w walucie obcej). Na przeciwległym biegunie znajdują się osoby prywatne. W tej grupie klientów banków zdecydowanie dominowały kredyty zaciągnięte w walucie krajowej. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że osoby fizycznie w przeciwieństwie do dużych przedsiębiorstw państwowych, czy też prywatnych, nie są w stanie tak skutecznie zabezpieczyć się przed ryzykiem kursowym, jakie niesie ze sobą zaciągnięcie kredytu w walucie obcej. Kredyty zaciągane w bankach gdańskich były zaciągane przeważnie na okres od 1 roku do 5 lat (47% wszystkich kredytów).

Wykres 33. Wielkość udzielonych kredytów w bankach gdańskich w roku 2001 i 2002.

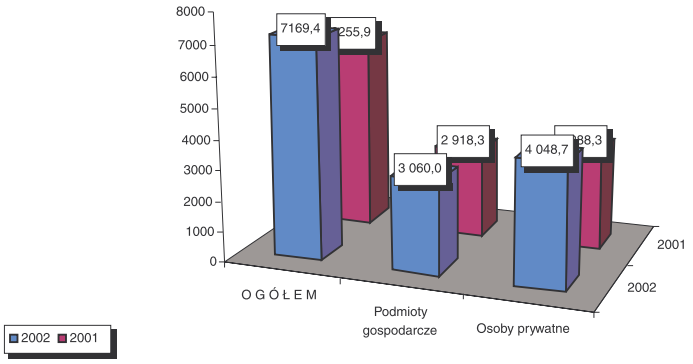

Źródło: Opracowanie własne Wydziału Polityki Gospodarczej i Integracji Europejskiej na podstawie „Informatora o sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Gdańska styczeń-grudzień 2001" oraz „Informatora o sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Gdańska styczeń-grudzień 2002".

Wykres 34. Bankomaty w wybranych miastach Polski w 2002 r.

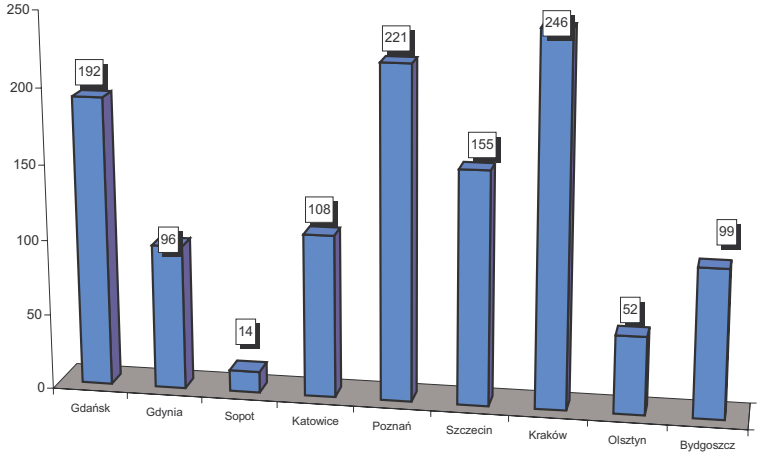

Źródło: Panorama Firm z 2002 roku.

W obecnych czasach nieodzownym uzupełnieniem oferty banków jest dobrze rozwinięta sieć bankomatów. Bankomaty to łatwo dostępne miejsca, w których między innymi można pobrać gotówkę przez 24 godziny. Należy pamiętać, że urządzenia te już dawno przestały służyć tylko do wypłacania gotówki. Z ich pomocą możemy też wykonać przelew, doładować komórkę lub wpłacić pieniądze na konto. Łatwy dostęp do pieniędzy jest jednym z najważniejszych czynników decydujących o wyborze banku. W Gdańsku istnieją 164 bankomaty.

Fundusze Poręczeń Kredytowych działające w Gdańsku powołane są do życia przeważnie przez instytucje samorządowe lub organizacje społeczne działające na terenie miasta. Fundusze takie powoływane są do życia, aby wspierać małe i średnie przedsiębiorstwa, które z reguły mają trudniejszy dostęp do kredytów w bankach. W takich funduszach przedsiębiorcy mają możliwość korzystania z bezpłatnych usług konsultacyjno – doradczych. Usługi dotyczą w szczególności doradztwa w zakresie: marketingu, finansów, prawa, planowania, zarządzania, dotacji z funduszu PHARE (innowacje i technologie, eksport, jakość).

Miasto w 2002 r. podjęło uchwałę o utworzeniu Gdańskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych, wyasygnowało środki na ten cel i rozpoczęło przygotowania do działalności poręczycielskiej. Celem „GEDANIUM" Gdańskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. jest udzielanie poręczeń dla małych i średnich przedsiębiorstw mających siedzibę w Gdańsku.

Wszystkie tego typu fundusze zgodnie z rządowym programem „Kapitał dla przedsiębiorczych", przyjętym w sierpniu 2002 r., mają funkcjonować w ramach zintegrowanego systemu poręczeń kredytowych. Docelowy model będzie obejmował:

- Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych przy Banku Gospodarstwa Krajowego jako fundusz centralny,
- 16 regionalnych i około 100 lokalnych funduszy poręczeń kredytowych.

Poza funduszami lokalnymi, gdańscy przedsiębiorcy mogą także korzystać z poręczeń oferowanych przez Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. oraz Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych.

Wykres 35. Firmy i filie firm udzielających kredytów w wybranych miastach Polski w 2002r.

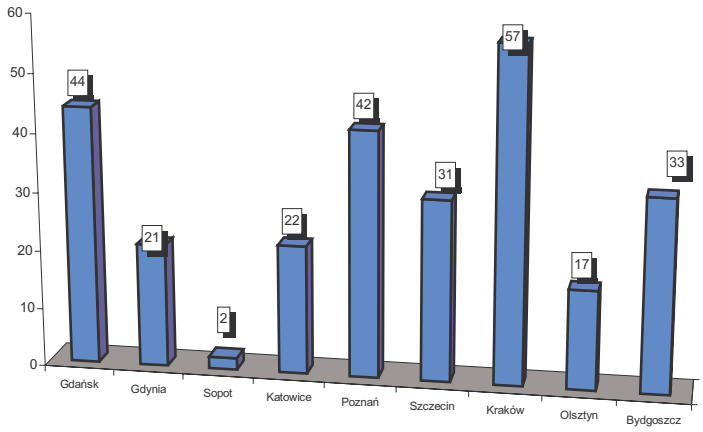

Źródło: Panorama Firm z 2002 roku.

Innym rodzajem firm, w których można uzyskać kredyt, są firmy oferujące klientom krótkoterminowe pożyczki gotówkowe udzielane i spłacane w domu klienta. Dla klienta jest wygoda i oszczędność czasu, a dla firmy – możliwość weryfikacji zdolności kredytowej przez wyspecjalizowanego przedstawiciela.

Kolejną grupą firm, oferujących kredyt, są wyspecjalizowane firmy oferujące udzielenie ich klientom kredytów ratalnych na zakup towarów i usług na bardzo atrakcyjnych warunkach. Tworzy się ofertę z myślą o korzyściach, jakie przyniesie ona potencjalnemu klientowi. Podstawowymi cechami takiego kredytu są: minimum formalności, szybka decyzja o udzieleniu kredytu, do 10 000 zł bez poręczycieli, możliwość uzyskania towaru bez pierwszej wpłaty, swobodny okres kredytowania do 24 miesięcy, kompleksowa obsługa w miejscu sprzedaży.

W Gdańsku w 2002 r. działały 44 podmioty lub ich filie oferujące kredyty na zasadach opisanych powyżej.

W Polsce z leasingu korzysta jedna piąta małych i średnich przedsiębiorstw. Leasing jest określany dziś jako fenomenalna forma finansowania inwestycji, ponieważ traktuje się go jako panaceum na braki kapitałowe oraz sposób na zmniejszenie obciążeń podatkowych.

Obecnie w Gdańsku działa 22 firmy leasingowe lub ich filie. Ich liczba nie odbiega znacznie od liczby firm funkcjonujących w innych dużych miastach Polski.

Obecnie kantory służą jako placówki, w których można wymienić walutę. Ta forma działalności gospodarczej szczególnie przydatna jest dla turystów przyjeżdżających z innych krajów. W Gdańsku działa 27 podmiotów tego typu.

Wykres 36. Kantory w wybranych miastach Polski w 2002 r.

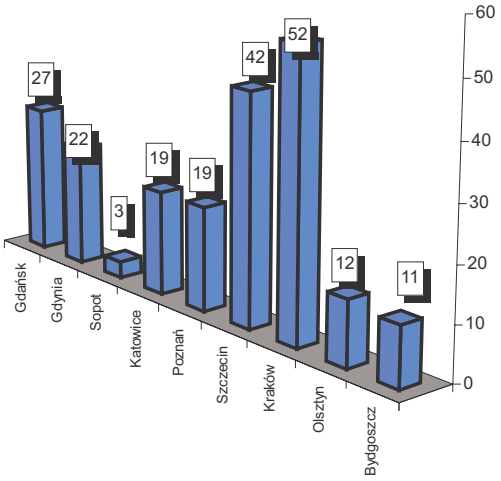

Źródło: Panorama Firm z 2002 roku.

Pełny wachlarz możliwości inwestycyjnych gdańszczan uzupełniają Domy Maklerskie. Za pośrednictwem Biura Maklerskiego można kupić i sprzedać akcje, obligacje, udziały w funduszach inwestycyjnych, kontrakty terminowe i inne produkty finansowe. W Gdańsku działa 11 Domów Maklerskich i Punktów Obsługi Klienta.

Wykres 37. Punkty obsługi klienta domów maklerskich w wybranych miastach Polski w 2002 r.

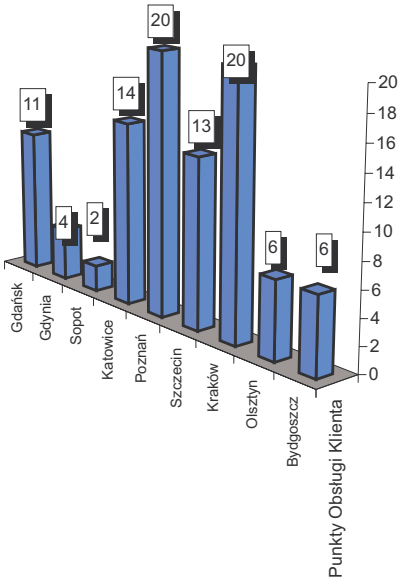

Źródło: Panorama Firm z 2002 roku.

W dużej części są to podmioty, które wyodrębniły się z banków. Gdańsk zalicza się do ścisłej czołówki miast, w których istnieje tak duża liczba tego typu placówek.

14.6. Bezrobocie

W 2002 r. sytuacja na rynku pracy pogorszyła się w stosunku do 2001 r. W 2002 r. nastąpił wzrost liczby bezrobotnych oraz spadek liczby zgłoszonych ofert pracy. W grudniu 2002 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy było zarejestrowanych 26 579 osób bezrobotnych. Bezrobotni z terenu miasta Gdańska stanowią 82,4% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Gdańsku. Dodatkowo była to najniższa od 4 lat dynamika przyrostu liczby bezrobotnych.

Stopa bezrobocia, tj. stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób zawodowo czynnych w Gdańsku zwiększała systematycznie w każdym kwartale 2002 r. i według danych GUS-u na dzień 31.12.2001 r. wyniosła 12,8%, przy średniej stopie bezrobocia w województwie wynoszącej 21,5%, a w kraju 18%.

W 2002 r. zarejestrowano w Gdańsku 20 036 osoby bezrobotne. Równocześnie z ewidencji wyłączono 14 146 osób. Najwięcej osób wyrejestrowało się z powodu podjęcia pracy (56,3%). Wśród osób bezrobotnych największą grupę stanowią poszukujący pracy przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. W roku 2002 stanowiły one 51% ogółu osób pozostających bez pracy. Coraz więcej jest osób, które mieszczą się w tzw. strukturalnym bezrobociu, tj. osób które są długotrwale bezrobotni.

Niekorzystną cechą istniejącego bezrobocia, w wysokim stopniu określającą możliwości na rynku pracy, jest duży odsetek osób o niskim wykształceniu. W rejonie gdańskim osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym stanowiły 33,7% ogółu zarejestrowanych. Ponadto obserwuje się stały wzrost liczby bezrobotnych z wykształceniem średnim oraz z wykształceniem wyższym. W roku 2002 przybyło 409 osób bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Jeszcze poważniejszy wzrost nastąpił w grupie osób posiadających wykształcenie wyższe

– przybyło 618 bezrobotnych. Szczegółowe dane dotyczące liczby bezrobotnych zostały zamieszczone w tabeli 115.

Tabela 115. Liczba bezrobotnych w podziale na wykształcenie w latach 2001 – 2002

	2001	2002	Struktura 2000	Struktura 2001
Ogółem	20 689	26 579	100,00%	100,00%
Wyższym	1 584	2 202	7,66%	8,28%
Policealnym i średnim zawodowym	5 004	6 095	24,19%	22,93%
Średnim ogólnokształcącym	1 890	2 299	9,14%	8,65%
Zasadniczym zawodowym	5 491	7 033	26,54%	26,46%
Podstawowym i niepełne podstawowym	6 720	8 950	32,48%	33,67%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Informatora o sytuacji społeczno-gospodarczej Gdańska styczeń-grudzień za lata 2001 i 2002".

W 2002 r. zmalał udział osób posiadających prawo do zasiłku w liczbie bezrobotnych i wyniósł 10,4%. Według stanu na dzień 31.12.2002 r. z ewidencji PUP wynika, iż na terenie Gdańska 2 191 osób pobierało zasiłek przedemerytalny, to jest o 306 osób mniej niż w 2001 roku.

Postępująca restrukturyzacja gospodarki oraz pierwsze efekty ożywienia gospodarczego, powodują spadek liczby zakładów pracy, zgłaszających zamiar dokonania zwolnień grupowych. W ciągu całego 2002 r. 69 zakładów zlokalizowanych na terenie miasta zgłosiło zamiar dokonania zwolnień grupowych (w 2001 r. 75 zakładów), z liczby tej to: zakłady świadczące usługi (30), podmioty działające w sektorze produkcyjnym (13), podmioty działające w budownictwie (8), w handlu (7), i inne.

W roku 2002 do Powiatowego Urzędu Pracy w Gdańsku zgłoszono 7508 ofert pracy firm mających swoje siedziby na terenie Gdańska. W porównaniu z rokiem ubiegłym wpłynęło o 407 ofert mniej. Pomimo to spadła liczba bezrobotnych przypadająca na 1 zgłoszone miejsce pracy. Daje się także zauważyć coraz większą liczbę ofert pracy wykonywanej na zlecenie. Dotyczy to przede wszystkim prac zleconych dla osób o niskich kwalifikacjach. Na stałe miejsca pracy pracodawcy poszukują osób o wysokich, często złożonych kwalifikacjach, które mogłyby pracować na łączonych stanowiskach pracy.

Współpraca zagraniczna i promocja miasta

Współpraca zagraniczna i promocja miasta

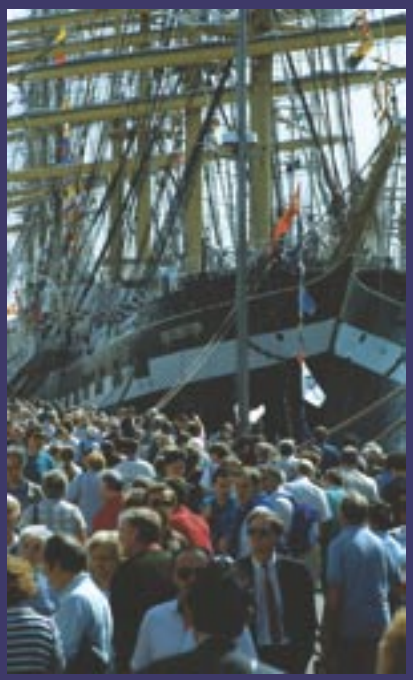

Rozdział 15

15. WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA I PROMOCJA MIASTA

15.1. Współpraca zagraniczna

Kierunki współpracy międzynarodowej Gdańska zmierzają do zaznaczenia jego pozycji w jednoczącej się Europie. Gdańsk jest członkiem kilku organizacji międzynarodowych, m.in.: Związku Miast Bałtyckich, Nowej Hanzy, Bałtyckiego Stowarzyszenia ds. Turystyki, Wizji i Strategii wokół Bałtyku VASAB 2010, Konsorcjum Metropolii Europejskich „Eurocities", Międzynarodowego Związku Samorządów Lokalnych i Telecities.

Gdańsk współpracuje z wieloma zagranicznymi miastami, spełniającymi określone kryteria. Wybór partnerów zagranicznych Gdańska jest z jednej strony pochodną wspólnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, z drugiej zaś podobieństw natury geograficznej, naukowej i kulturalnej (gospodarka morska, funkcjonowanie portów, zagospodarowanie terenów około-portowych i przemysłowych, ochrona środowiska, rozwój turystyki i nauki). Są to miasta pełniące ważną rolę w danym regionie. Gdańsk jest związany 16 umowami o współpracy partnerskiej z miastami: Astana (Kazachstan), Barcelona (Hiszpania), Brema (Niemcy), Cleveland (USA), Helsingör (Dania), Kaliningrad (Federacja Rosyjska), Kalmar (Szwecja), Marsylia (Francja), Nicea (Francja), Odessa (Ukraina), Rotterdam (Holandia), Rouen (Francja), Sefton (Wielka Brytania), St. Petersburg (Federacja Rosyjska), Turku (Finlandia) i Wilno (Litwa).

Miasto podnosi swój prestiż poprzez kontynuację starań o usytuowanie w Gdańsku biur organizacji bałtyckich jak też organizowania międzynarodowych konferencji, sympozjów i zjazdów.

I Światowy Zjazd Gdańszczan

W dniach 23-26 maja 2002 r. odbył się w naszym mieście I Światowy Zjazd Gdańszczan, zjazd wszystkich poczuwających się do wspólnoty z naszym miastem jego dawnych mieszkańców. W tym znaczącym wydarzeniu uczestniczyły nie tylko osoby urodzone w Gdańsku, lecz emocjonalnie związane z Gdańskiem, mieszkające, zarówno w kraju, jak i za granicą. Na Zjeździe pojawiło się co najmniej kilkuset gdańszczan mieszkających obecnie w Niemczech, Francji, Grecji, USA, Kanadzie, Australii oraz Nowej Zelandii.

I Światowy Zjazd Gdańszczan obfitował w wiele różnorodnych imprez, takich jak: spotkanie honorowych obywateli grodu nad Motławą, forum gospodarcze, sympozja naukowe, dyskusja panelowa w Teatrze Wybrzeże, koncert „Przyjaciele Gdańska", czyli prezentacje miast partnerskich (Rotterdam, Newcastle, Sefton, Wilno), koncert gdańskich wirtuozów fortepianu Waldemara Malickiego i Leszka Możdżera z udziałem orkiestry Polskiej Filharmonii Bałtyckiej na Wyspie Ołowianka oraz szeroki wachlarz innych imprez towarzyszących. Jednym z wydarzeń była np. wystawa grafik Guntera Grassa pt. „Metamorfozy Rzeczywistości", wzbogacona o ilustracje do „Blaszanego bębenka" autorstwa Heinricha Richtera.

Podczas koncertu „Przyjaciele Gdańska" doszło do podpisania planu działań na rok 2003, który jest rozszerzeniem umowy o współpracy miast Wilna i Gdańska.

Symbolicznym, ale niezwykle istotnym wydarzeniem w czasie trwania Zjazdu, było odsłonięcie pomnika „Cmentarz Nieistniejących Cmentarzy", który przywoływać ma pamięć o zniszczonych i nieistniejących już gdańskich nekropoliach. Merytorycznym trzonem I Światowego Zjazdu Gdańszczan była dwudniowa konferencja naukowa historyków polskich i zagranicznych, poświęcona fenomenowi Gdańska jako tygla społeczeństw i kultur pod takim właśnie tytułem: „Dzieje wielonarodowościowego Gdańska - Tożsamość – Historia – Trwanie: Gdańsk tyglem społeczeństw i narodów".

Wśród kilkunastu imprez towarzyszących wyjątkowe znaczenie miało otwarcie dwóch wystaw w Domu Uphagena: „Ślady Gdańska przed rokiem 45" oraz „Zniszczenia i odbudowa miasta". Składały się na nie przede wszystkim fotografie ze zbiorów muzealnych Haus Hanzestadt Danzig /Domu Hanzeatyckiego Gdańska/ w Lubece, a także kolekcja przedmiotów z okresu Wolnego Miasta.

Trzydniowe spotkanie wielkiego rozproszonego grona Gdańszczan i wszystkich sympatyków miasta niewątpliwie zaowocowało wzmocnieniem więzów i tożsamości gdańskiej, ale stało się potężnym elementem promocji współczesnego Gdańska i na pewno przyczyniło się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej miasta.

I Światowy Zjazd Gdańszczan okazał się imprezą niezwykle udaną i z pewnością wpisze się na stałe do kalendarza gdańskich imprez.

Konferencja TELECITIES

Międzynarodowe stowarzyszenie TELECITIES skupia ponad 130 miast europejskich (m.in. tak ważne metropolie europejskie jak Amsterdam, Antwerpia, Barcelona, Berlin, Londyn, Lizbona, Wiedeń, Wenecja), które wspólnie rozwijają idee społeczeństwa informacyjnego oraz pragną odnieść korzyści z tego tytułu.

W dniach 24-25 czerwca 2002 r. w Gdańsku, po raz pierwszy w Polsce odbyła się konferencja TELECITIES. Poświęcona była porównaniu doświadczeń miast Europy Wschodniej i Zachodniej w budowaniu podstaw społeczeństwa informacyjnego na szczeblu lokalnym. W konferencji TELECITIES w Gdańsku udział wzięli przedstawiciele miast z całej Europy, świata biznesu i przedsiębiorstw zajmujących się nowymi technologiami, instytucji europejskich oraz reprezentanci elit rządzących. Konferencja niewątpliwie stała się doskonałą okazję do wypowiedzenia się na forum europejskim, zacieśnieniu współpracy z kręgami europejskimi, w tym z Unią Europejską, co może w przyszłości zaowocować wymiernymi korzyściami finansowymi. Dzięki wspólnym warsztatom i dyskusjom udało się wypracować memorandum w stosunku do UE w sprawie pełniejszego udziału naszych miast w międzynarodowych projektach finansowanych z budżetu UE (zgodnie z inicjatywami e-Europe i e-Polska, których celem jest adaptacja najnowszych technologii informatycznych do różnych dziedzin życia w efekcie utworzenia społeczeństwa informacyjnego).

Jednym z efektów zaangażowania się miasta Gdańska w funkcjonowanie TELECITIES jest duże zaawansowanie prac nad stworzeniem Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego Miasta Gdańska.

15.2. Integracja z Unią Europejską

Wręczenie Gdańskowi honorowej flagi Rady Europy

2 września 2002 r. w Dworze Artusa odbyło się uroczyste wręczenie władzom Gdańska Honorowej Flagi Rady Europy. Z rąk Benno Zierera, członka Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy flagę odebrali prezydent Gdańska Paweł Adamowicz oraz przewodniczący Rady Miasta Gdańska Bogdan Oleszek. Wieczorem Honorową Flagę Rady Europy wciągnięto na maszt przed Nowym Ratuszem.

To ważne wyróżnienie, o którym decyduje Zgromadzenie Parlamentarzystów Rady Europy w Strasburgu, stanowi wyraz uznania dla aktywności miasta w rozwijaniu kontaktów z zagranicznymi miastami partnerskimi oraz jest swoistą nagrodą za dokonania Gdańska w dziedzinie promocji idei jedności europejskiej.

Zasługi miasta dla Europy i integracji europejskiej wiążą się nie tylko z najnowszą historią. Nie ograniczają się one bowiem jedynie do czasów „Solidarności" i roli jaką odegrał ten ruch społeczny w dziejach najnowszej Europy. Nie wszyscy wiedzą bowiem, że to właśnie urodzony w Gdańsku, żyjący w latach 1580-1622 geograf Filip Kluwer (Cluverius), twórca sławnej w świecie geografii historycznej, jako pierwszy określił wschodnią granicę współczesnej Europy opierając ją na Uralu. Zmieniło to znacząco sytuację polityczno-geograficzną Polski, która odtąd przestała być zaliczana do Europy Wschodniej, a wraz z Niemcami i Czechami zaczęła stanowić centrum Europy Środkowej (Centralnej). Gdańsk znalazł się wówczas w samym środku mapy kontynentu i stał się punktem względem którego zaczęto określać strony geograficzne na naszym kontynencie.

Dni Europejskie w Gdańsku

W dniach 9-12 maja 2002 r. miasto zorganizowało „Dni Europejskie w Gdańsku", w ramach których odbyły się różnorodne imprezy o charakterze informacyjnym, edukacyjnym i promocyjnym. Można było wziąć udział w konferencji, seminarium, debacie politycznej oraz paradzie i festynie w centrum Gdańska.

Do realizacji przedsięwzięć udało się zaprosić m.in. NBP o/Gdańsk, Wirtualną Polskę S.A., Uniwersytet Gdański - Wydział Skandynawistyki, Akademię Wychowania Fizycznego i Sportu. Celem tych działań było przygotowanie społeczeństwa do przyszłego członkostwa w Unii Europejskiej, uświadamianie jakie zmiany przyniesie ono całemu krajowi oraz jak wpłynie na życie każdego obywatela.

Konferencja „Szanse Bałtyckiego Lobby w Unii Europejskiej"

W dniach 16-17 grudnia 2002 r. została zorganizowana w Gdańsku międzynarodowa konferencja poświęcona tematyce unijnej a w szczególności przykładom dobrego funkcjonowania w UE w świetle doświadczeń partnerów Gdańska. Jak odnaleźć się we wspólnocie europejskiej, czy Gdańsk udźwignie ciężar unijnych wymogów? O tych problemach dyskutowano podczas dwudniowej debaty zorganizowanej przez Referat Spraw Zagranicznych (Biuro Prezydenta Miasta) przy współpracy reprezentanta miasta ds. Unii Europejskiej w Brukseli Igora Strzoka. Pomysł realizacji tego przedsięwzięcia to nie tylko owoc wydelegowania do brukselskiego biura Bremy reprezentanta miasta ds. Unii Europejskiej , ale przede wszystkim chęć podzielenia się z naszymi partnerami i sąsiadami zdobytym już doświadczeniem oraz dodatkowo stworzeniem płaszczyzny wymiany poglądów. Grudniowa impreza miała szerszy niż dotychczas charakter. Objęła swoim działaniem wszyst-

kich tych, którym bliska jest problematyka europejska i kwestie właściwego korzystania z funduszy pomocowych zarówno w samorządach lokalnych naszego województwa, w organizacjach pozarządowych, wyższych uczelniach, a także samorządach gospodarczych. Szalenie istotnym tematem był aspekt bałtycki, a tym samym przeforsowanie interesów regionu Morza Bałtyckiego w Unii Europejskiej. Grudniowa konferencja była niewątpliwie bardzo ciekawym przedsięwzięciem z udziałem doświadczonych partnerów niemieckich i skandynawskich. Na zaproszenie prezydenta Gdańska na konferencję przybyli przedstawiciele biur regionalnych krajów członkowskich przy UE w Brukseli: Bilyan Raeva - przedstawiciel organizacji Eurocities, Christian Bruns – dyrektor Biura Wolnego Hanzeatyckiego Miasta Bremy przy UE, Krista Taipale-Salminen – dyrektor biura Południowo–Zachodniej Finlandii w Brukseli oraz Christina Maria Hansen – konsultant ds. europejskich z Biura Południowo zachodniej Danii w Brukseli.

Konferencja „Szanse Bałtyckiego Lobby w UE" była niezwykle istotnym elementem w procesie integracji naszego kraju, a w szczególności tak ważnego ośrodka regionalnego jakim jest Gdańsk, z Unią Europejską. W okresie bezpośrednio poprzedzającym akcesję do UE warto w większym stopniu korzystać z doświadczeń naszych sąsiadów w dziedzinie pozyskiwania funduszy europejskich na rozwój gospodarki opartej na wiedzy. Prezentowanie dobrej praktyki naszych sąsiadów i partnerów w dziedzinie pozyskiwania funduszy europejskich na generowanie rozwoju gospodarczego powinno być wykorzystane jako element promocji integracji europejskiej w okresie przygotowań do referendum europejskiego.

15.3. Wizyty zagraniczne w 2002 roku

1. Pani Beth Eden Kite – radca Ambasady Izraela w Polsce – jednym z powodów wizyty było wręczenie medali i dyplomów „Sprawiedliwych wśród Narodów Świata;
2. Jego Ekscelencja Ambasador Palestyny Hafez Al. Nimer – wizyta kurtuazyjna;
3. Pan Szewach Weiss – Ambasador Izraela – wizyta kurtuazyjna;
4. Pan Ludwig Bieringerem – przewodniczący Bundesratu Austrii – wizyta kurtuazyjna;
5. Pan Berndt Saxe – burmistrz Lubeki i prezydent Związku Hanzy – przyjazd związany był z organizowanym XV Rajdem Harcerzy zatytułowanego: „Śladami Przeszłości Gdańska";
6. Pan Gerrit Braks - przewodniczący Izby Stanów Generalnych Królestwa Holandii;
7. Wizyta władz samorządowych z ośmiu największych miast Armenii – wizyta była drugą częścią projektu pt. „Gospodarcza strategia rozwoju regionalnego i lokalnego"; celem wizyty było zapoznanie się z rezultatami reform ustrojowych w Polsce na szczeblu lokalnym; posłużyły temu przykłady czterech wybranych miast: Gdańska, Krakowa, Poznania i Warszawy.

15.4. Promocja i wystawiennictwo

Gdańsk aktywnie uczestniczył w imprezach o dużych walorach promocyjnych, takich jak targi i wystawy, które organizowane były zarówno w kraju jak i za granicą.

Ważnym elementem życia gospodarczego i promocji miasta są imprezy targowe organizowane przez Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A. W roku 2002 nastąpiła inkorporacja Centrum Targo-

wego Sp. z o.o. z Międzynarodowymi Targami Gdańskimi S.A. W roku 2002 Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A. zorganizowały 13 imprez targowych. Wzięło w nich udział 1569 wystawców. Do najciekawszych imprez należy zaliczyć:

1. Amberif – Międzynarodowe Targi Bursztynu, Biżuterii i Kamieni Jubilerskich

Targi są największą wystawą bursztynu na świecie, a zarazem największymi targami jubilerskimi w Europie Środkowo – Wschodniej. W Hali Złotej prezentowana jest złota biżuteria, kamienie szlachetne i zegarki. W Hali Bursztynowej, eksponowana jest biżuteria z bursztynu, srebra i złota oraz maszyny i narzędzia jubilerskie. Targowej ekspozycji towarzyszy rokrocznie Galeria Projektantów z biżuterią autorską artystów polskich i zagranicznych oraz Galeria Paleontologiczna. Międzynarodowe jury ocenia najnowsze propozycje wzornicze wystawców w konkursie jubilerskim Mercurius Gedanensis oraz w awangardowym konkursie Amberif Design Award Elektronos. Nagrodzone prace oraz najnowsze tendencje w modzie są prezentowane na Wielkiej Gali Jubilerskiej.

2. Housebuilding – Międzynarodowe Targi Budownictwa i Wyposażenia Wnętrz

Targi organizowane są od 1990 roku. W tej największej w Polsce Północnej jesiennej imprezie budowlanej prezentowane są najnowsze technologie i produkty związane z budownictwem. Targom towarzyszą seminaria i prezentacje informujące o nowościach rynkowych, zarządzaniu, bezpieczeństwie i jakości w budownictwie. Najlepsze oferty targowe nagradzane są w konkursie o Grand Prix im. inż. Eugeniusza Kwiatkowskiego.

3. Polfish – Międzynarodowe Targi Przetwórstwa i Produktów Rybnych

Polfish to jedyne w Polsce i jedyne z największych w Europie Środkowo-Wschodniej specjalistyczne targi dla branży rybnej. Targi organizowane są co dwa lata. Targi gromadzą krajowych przetwórców rybnych, reprezentujących ponad 90 % obrotu całej branży rybnej w Polsce oraz liczne przedsiębiorstwa zagraniczne. Wyróżnikiem targów są narodowe ekspozycje reprezentujące zagraniczne rynki rybne. Potwierdzeniem dobrej marki Polfish są liczni goście z Europy nie tylko na targach, ale również na konferencjach i seminariach towarzyszących targom.

4. GTT – Gdańskie Targi Turystyczne

Gdańskie Targi Turystyczne to największe w północnej Polsce targi turystyczne, prezentujące rynek turystyki przyjazdowej i wyjazdowej w Polsce i zagranicą. Jedyne w Polsce targi ofert turystycznych państw, regionów i miast basenu Morza Bałtyckiego. Targom towarzyszą m.in.: Pomorskie Forum Turystyczne, giełda hoteli i pensjonatów, giełda szkół językowych, prezentacje i seminaria. Najlepszy produkt turystyczny targów nagradzany jest prestiżowym Medalem Mercurius Gedanensis.

5. Balt-Military-Expo – Bałtyckie Targi Militarne

Jedyna w basenie Morza Bałtyckiego specjalistyczna impreza targowa przeznaczona dla marynarki wojennej i lotnictwa morskiego. Targi organizowane są przy współpracy Marynarki Wojennej RP i Polskiej Izby Producentów na Rzecz Obronności Kraju. Na targach prezentowane są najnowsze rozwiązania dla Marynarki Wojennej, Lotnictwa Morskiego, Straży Granicznej, Policji i Straży Pożarnej państw nadbałtyckich. Równolegle z targami Balt-Military-Expo odbywają się Targi Ratownictwa i Bezpieczeństwa Safety.

6. Jarmark Św. Dominika

Tę największą w Polsce i jedną z największych w Europie imprezę o charakterze handlowo-kulturalnym Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A. organizują od 1996 roku. W ciągu 16 dni w scenerii starego miasta Gdańska odbywają się liczne imprezy kulturalne, m.in. festiwal orkiestr dętych, święto teatrów ulicznych, festiwal bursztynowy, festiwal zespołów dziecięcych, a także koncerty rockowe i pokazy sztucznych ogni. W Jarmarku uczestniczyło 819 handlowców, artystów i kolekcjonerów, których stoiska zajmują kilka ulic w centrum starego miasta. Szacuje się, że Jarmark Św. Dominika odwiedziło ok. 1 300 tys. osób.

7. Trako – Międzynarodowe Targi Kolejowe

Największa w Polsce wystawa i targi branży kolejowej. Prezentacja aktualnego poziomu techniki transportu kolejowego w Polsce, Europie i na świecie. Targom towarzyszy wystawa modelarstwa „Świat Małej Kolei". Na targach przyznawana jest prestiżowa nagroda im. Ernesta Malinowskiego w dziedzinie kolejowych innowacji technicznych oraz nagroda im. prof. Czesława Jaworskiego za najlepsze rozwiązanie technologiczne w zakresie trakcji elektrycznej. Targi organizowane są co dwa lata.

Tabela 116. Imprezy Targowe zorganizowane przez Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A. w 2002 r.

Wyszczególnienie	Termin	Liczba wystawców	Liczba zwiedzających
Gdańskie Targi Sportów Wodnych „POLYACHT"	1-3 lutego 2002	31	3521
ELEKTROINSTALACJE Targi Elektrotechniki, Elektroenergetyki i Technik Oświetleniowych	12-14 lutego 2002	39	2290
NAPĘDY I STEROWANIE Targi Producentów, Kooperatorów i Sprzedawców Zespołów Napędowych i Układów Sterowania		47	
BALTPIEK Targi Piekarstwa, Cukrownictwa i Lodziarstwa	22-24 lutego 2002	56	3230
GASTROEXPO Targi Wyposażenia i Zaopatrzenia Obiektów Gastronomicznych, Hoteli i Sklepów		46	
AMBERIF Międzynarodowe Targi Bursztynu	7-10 marca 2002	288	6821
GTT Gdański Targi Turystyczne	12-14 kwietnia 2002	198	5391
BALTMEBLE Targi Mebli i Aranżacji Wnętrz	25-27 kwietnia 2002	40	wstęp wolny
OKNA I DRZWI Targi Okien, Drzwi, Fasad i Urządzeń Ochrony Mienia		28	
GDAŃSKA WIOSNA BUDOWLANA Targi Budowlane		72	
AQUABUD Targi Technik i Urządzeń Basenowych		22	
CIEPŁO Targi Energooszczędnego i Ekologicznego Ogrzewania, Wentylacji i Klimatyzacji	7-9 maja 2002	25	1186
ECOENERGIA Targi Energetyki i Ochrony Środowiska		32	

BALT-TRANS-PORT Morskie Targi Międzynarodowego Transportu, Spedycji i Logistyki	14-16 maja 2002	46	1387
POLFOOD Targi Przetwórstwa i Produktów Żywnościowych	23-25 maja 2002	45	wstęp wolny
FERMA DROBIU Targi Drobiarstwa		12	
REWIA MLECZNA Targi Mleczarstwa		53	
CLEAN ECO Targi Urządzeń i Technologii Utrzymania Czystości		6	
SAFETY Targi Ratownictwa i Bezpieczeństwa	27-29 czerwca 2002	22	1414
BALT-MILITARY-EXPO Bałtyckie Targi Militarne		109	
AMBERMART Międzynarodowe Targi Bursztynu	23-25 sierpnia 2002	57	1995
HOUSEBUILDING Międzynarodowe Targi Budownictwa i Wyposażenia Wnętrz	19-22 września 2002	148	4822
HYDRO-BUD Targi Budownictwa Wodnego		22	
MÓJ DOM Pomorska Giełda Nieruchomości		12	
URODA Targi Kosmetyczne i Fryzjerskie	5-6 października 2002	58	3144
CEREMONIA Targi Artykułów i Usług Okolicznościowych		55	
	RAZEM:	1 569	35 201

Źródło: Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A.

Gdańsk corocznie uczestniczy w prestiżowych imprezach targowo - wystawienniczych. Utrwala tym samym wizerunek miasta jako turystycznego centrum Pomorza i jednego z ważniejszych ośrodków gospodarczych Polski. W 2002 roku miasto uczestniczyło w następujących imprezach:

1. Międzynarodowe Targi Turystyczne „Vakantiebeurs 2002" w Utrechcie (8-13.01.02)
2. Międzynarodowe Targi Turystyczne „Holiday World 2002" w Pradze (7-10.02.02)
3. Międzynarodowe Targi Turystyczne „Reisen 2002" w Hamburgu (6-10.02.02)
4. Dni Polskie w Luksemburgu, Brukseli i Gandawie (15-17.02.02)
5. Międzynarodowe Targi Nieruchomości „MIPIM 2002" w Cannes (12-15.03.02)
6. Międzynarodowe Targi Turystyczne „TUR 2002" w Goeteborgu (21-24.03.02)
7. Międzynarodowe Targi Turystyczne „Salon de Vacances" w Brukseli (22-26.03.02)
8. Targi Hanzeatyckie w ramach XIII Bałtyckich Targów 2002 w Rostocku (26.02-2.03.02)
9. Gdańskie Targi Turystyczne (12-14.04.2002)
10. Gdańska Wiosna Budowlana (25-27.04.2002)
11. Międzynarodowe Targi Turystyczne „SITC 2002" w Barcelonie (18-21.04.02)
12. Jarmark Gdański z okazji I Światowego Zjazdu Gdańszczan (24-26.05.02)
13. XXII Międzynarodowy Zjazd Nowej Hanzy w Bruggii (27-30.06.02)
14. XI Międzynarodowe Targi Morskie „Baltexpo 2002" (3-6.09.02)
15. Festyn Hanzeatycki w Lubece (6-8.09.02)
16. Międzynarodowe Targi Budownictwa Mieszkaniowego i Wyposażenia Wnętrz „HOUSEBUILDING 2002" w Gdańsku (19-22.09.02)
17. Międzynarodowe Targi Turystyczne „TT Warsaw 2002" w Warszawie (23-25.09.02)

18. Targi Inwestycyjne Miast Polskich „INVESTCITY 2002" w Poznaniu (19-21.11.02)
19. Międzynarodowe Targi Wielobranżowe „Idea Natale 2002" w Udine (15-18.11.02)
20. Międzynarodowe Targi Turystyczne „Reisemarkt 2002" w Kolonii (30.11-1.12.02)

Na targach turystycznych Gdańsk promowany był jako stolica bursztynu i Miasto Solidarności. Prezentowane były materiały promocyjno – informacyjne wydane przez Urząd Miejski, atrakcje turystyczne miasta oraz baza noclegowa.

Miasto na bieżąco współpracuje w zakresie promocji z Polską Organizacją Turystyczną i jej zagranicznymi ośrodkami w Europie, zagranicznymi placówkami dyplomatycznymi RP, Pomorskim Urzędem Marszałkowskim oraz z innymi miastami – Gdynią i Sopotem, z gdańskimi hotelami i punktami informacji turystycznej (przy dystrybucji materiałów przeznaczonych dla turystów). Stałe są również kontakty z gdańskimi placówkami kulturalnymi (muzea, galerie itp.) oraz firmami, szczególnie przy opracowywaniu materiałów promocyjnych.

Jednym z podstawowych elementów promocji turystycznej i gospodarczej jest opracowywanie i kolportaż materiałów reklamowych. W ramach działań promocyjnych w 2002 r., miasto opracowało różnorodne materiały promujące, m.in.:

1. Folder ogólnomiejski (wersja polsko-angielsko-niemiecka);
2. Leaflet turystyczny (w 10 wersjach językowych: polska, angielska, niemiecka, szwedzka, duńska, rosyjska, hiszpańska, czeska, francuska, węgierska);
3. Turystyczny „Informator Trójmiejski" (4 wersje językowe: polska, niemiecka, angielska i szwedzka);
4. Turystyczny plan Gdańska (wersja polsko-angielsko-niemiecka);
5. Folder wydany z okazji I Światowego Zjazdu Gdańszczan (wersja polsko-angielsko-niemiecka);
6. Oferty inwestycyjne (wersja polska i angielska);
7. Kalendarz imprez miejskich (4 wersje językowe: polska, angielska, niemiecka, rosyjska);
8. Płyta CD z filmem promocyjnym o Gdańsku (8 wersji językowych: polska, angielska, niemiecka, rosyjska , szwedzka, francuska, duńska, hiszpańska).

Materiały promocyjne przekazywane są gościom i delegacjom z zagranicy, celem zapoznania się z walorami bogatego w historię, a jednocześnie nowoczesnego miasta jakim jest Gdańsk.

Administracja

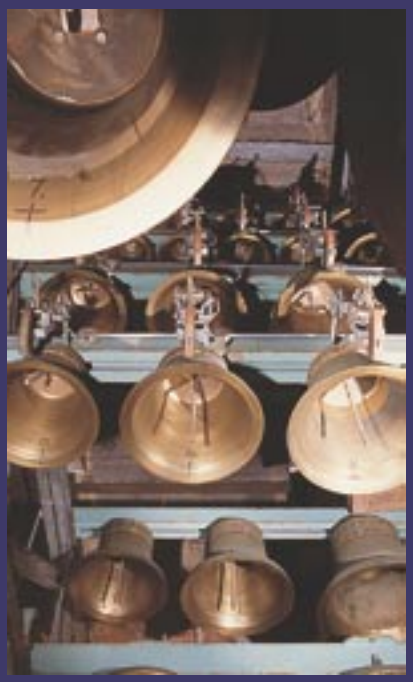

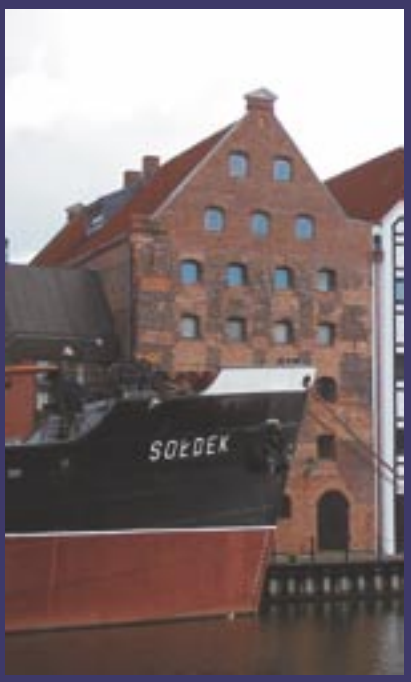

Rozdział 16

16. ADMINISTRACJA

16.1. Rada Miasta Gdańska

27 października 2002 r., zgodnie z nową ordynacją wyborczą odbyły się wybory samorządowe. W ich wyniku w Gdańsku wybrano nową Radę Miasta składającą się z trzydziestu czterech radnych. Radni wybrani z tej samej partii lub organizacji społeczno-politycznej tworzą w Radzie Miasta Kluby Radnych.

Radni wybrani w wyborach samorządowych w roku 2002:

KLUB RADNYCH PLATFORMY OBYWATELSKIEJ

1. Wiesław Kamiński – przewodniczący
2. Jerzy Adamski
3. Marek Bumblis
4. Małgorzata Chmiel
5. Piotr Dzik
6. Tadeusz Gleinert
7. Jarosław Gorecki
8. Sławomir Kosakowski
9. Maciej Lisicki
10. Tadeusz Mękal
11. Czesław Nowak
12. Bogdan Oleszek
13. Agnieszka Pomaska
14. Arkadiusz Rybicki
15. Monika Tomaszewska

KLUB RADNYCH SOJUSZU LEWICY DEMOKRATYCZNEJ

1. Aleksander Żubrys – przewodniczący
2. Eugeniusz Głogowski
3. Władysław Łęczkowski
4. Barbara Meyer
5. Marek Polaszewski
6. Eugeniusz Węgrzyn

KLUB RADNYCH PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ

1. Grzegorz Strzelczyk – przewodniczący
2. Ryszard Klimczyk
3. Kazimierz Koralewski
4. Ryszard Nikiel
5. Tomasz Sowiński
6. Mirosław Zdanowicz

KLUB RADNYCH LIGI POLSKICH RODZIN

1. Elżbieta Grabarek-Bartoszewicz – przewodnicząca
2. Marek Glinka
3. Zofia Gosz
4. Maria Małkowska
5. Grzegorz Sielatycki

BEZ KLUBU

1. Janusz Kasprowicz (Obywatelski Komitet Bogdana Borusewicza)
2. Ryszard Olszewski (Samoobrona)

19 listopada 2002 r., podczas pierwszej uroczystej sesji w Sali Białej Ratusza Głównego Miasta, nowi radni wyłonili spośród swojego grona prezydium rady – przewodniczącym Rady Miasta został Bogdan Oleszek. Na kolejnej sesji radni ustalili składy komisji problemowych Rady Miasta.

Tabela 117. Komisje Rady Miasta Gdańska.

Komisja	Liczba członków z Rady Miasta	Przewodniczący Komisji
Komisja Budżetowa	6	Wiesław Kamiński
Komisja Edukacji	6	Tomasz Sowiński
Komisja Kultury	7	Tadeusz Gleinert
Komisja Turystyki i Sportu	7	Marek Bumblis
Komisja Polityki Gospodarczej i Morskiej	7	Kazimierz Koralewski
Komisja Rewizyjna	7	Grzegorz Strzelczyk
Komisja Rozwoju Przestrzennego	7	Tadeusz Mękal
Komisja ds. Samorządu i Ładu Publicznego	7	Aleksander Żubrys
Komisja Spraw Społecznych i Ochrony Zdrowia	7	Monika Tomaszewska

Źródło: Biuro Rady Miasta Gdańska.

W 2002 r. Rada Miasta obradowała na 15 sesjach zwyczajnych (kadencja III – 11 sesji, kadencja IV – 4 sesje) i 3 sesjach uroczystych. W czasie obrad podjęto 435 uchwał (kadencja III – 360 uchwał, kadencja IV – 75 uchwał).

Tabela 118. Ilość interpelacji, wniosków i zapytań złożonych przez Radnych Miasta Gdańska w latach 1999-2002.

Rok	Interpelacje	Wnioski	Zapytania
1999	118	111	117
2000	81	149	92
2001	109	118	188
2002	135	97	169

Źródło: Biuro Rady Miasta Gdańska.

Analizując interpelacje i zapytania radnych za najistotniejsze problemy podejmowane w nich należałoby uznać sprawy:

- bezpieczeństwa i porządku – ograniczenia możliwości szybkiej jazdy pojazdami samochodowymi po ulicach osiedlowych, zwiększenia nadzoru nad wykonywaniem przepisów porządkowych przez właścicieli psów, zwiększenia liczby patroli Straży Miejskiej i Policji, uporządkowania targowiska na Przymorzu, porządku i czystości w dzielnicach miasta - zwiększenia liczby pojemników do segregacji odpadów, funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej,
- oświaty – remontu sali gimnastycznej w szkole, wykonania ogrodzenia gimnazjum, konkursów na dyrektorów szkół,
- zdrowia – rozdziału grantów na profilaktykę przeciwalkoholową, najmu lokali placówkom niepublicznym służby zdrowia,
- infrastruktury – sygnalizacji świetlnej na ulicach, remontów budynków, ścieżek rowerowych, wykonania zatoczek dla autobusów, naprawy chodników, zagospodarowania i sprzątania plaż, likwidacji płyt azbestowych na budynkach, modernizacji ul. Słowackiego, gazyfikacji dzielnicy, zabezpieczenia miasta przed ewentualną powodzią, wzniesienia pomnika A. Mickiewicza,
- socjalno-bytowe – pomocy dla poszkodowanych przez powódź, przydziałów mieszkań, wykupów mieszkań, lokali socjalnych, obniżenia opłat za pobyt dzieci w przedszkolu.

16.2. Prezydent Miasta

W 2002 r. mieszkańcy Gdańska mieli możliwość wyboru prezydenta miasta w wyborach bezpośrednich. W pierwszej turze do urn wyborczych poszło prawie 35% wyborców, natomiast w drugiej – około 28%. Stanowisko prezydenta miasta gdańszczanie powierzyli Pawłowi Adamowiczowi.

Najważniejsza zmiana dokonana w organach samorządu gminnego w roku 2002 polegała na zlikwidowaniu organu gminy jakim był zarząd. Obecnie decyzje nie są już podejmowane kolegialnie przez wszystkich wiceprezydentów, takie prawo ma wyłącznie prezydent jako organ wykonawczy miasta. Może on powierzyć prowadzenie określonych spraw miasta w swoim imieniu zastępcy prezydenta bądź sekretarzowi miasta.

Prezydent wykonuje uchwały Rady Miasta i zadania miasta określone przepisami prawa. Kieruje też bieżącymi sprawami miasta, a także reprezentuje je na zewnątrz. W związku z tym, iż prezydent został wybrany przez mieszkańców, tylko oni mogą odwołać go z zajmowanego stanowiska; nie może być odwołany przez Radę Miasta. Jeśli natomiast Rada Miasta nie udzieli prezydentowi absolutorium, to oznacza, że podejmuje inicjatywę przeprowadzenia referendum w sprawie jego odwołania. Wygaśnięcie mandatu prezydenta jest równoznaczne z odwołaniem jego zastępców. Obecnie także prezydent, a nie Rada Miasta, poprzez specjalne zarządzenie może określać zasady funkcjonowania urzędu oraz zmieniać jego organizację.

W Gdańsku zastępcami prezydenta zostali:

- Anna Fotyga – ds. Polityki Gospodarczej,
- Szczepan Lewna – ds. Polityki Mieszkaniowej i Komunalnej;
- Wiesław Bielawski – ds. Polityki Przestrzennej;
- Waldemar Nocny – ds. Polityki Społecznej;

Nad sprawami związanymi z efektywnym funkcjonowaniem Urzędu czuwa Sekretarz Miasta Gdańska – Danuta Janczarek. Za gospodarkę finansową odpowiedzialny jest Skarbnik Miasta – Włodzimierz Pietrzak.

W 2002 r. Prezydent Miasta spotkał się m.in. z mieszkańcami dzielnic Nowy Port (22 kwietnia) i Oliwa (13 maja). W spotkaniach tych uczestniczyli również dyrektorzy najważniejszych wydziałów Urzędu Miejskiego, przedstawiciele Straży Miejskiej i Policji. Przed spotkaniami do wszystkich mieszkań w danej dzielnicy rozesłane zostały ulotki przedstawiające najważniejsze problemy dzielnicy, planowane inwestycje itp. Ulotki zawierały również informacje o telefonach do radnych i terminach oraz miejscach ich dyżurów. Jednym z głównych celów spotkań z prezydentem jest przedstawienie głównych założeń polityki społeczno-gospodarczej miasta.

16.3. Struktura organizacyjna Urzędu Miejskiego w Gdańsku

Podział Urzędu Miejskiego na komórki organizacyjne, zakresy zadań tych komórek oraz uprawnienia i obowiązki kadry kierowniczej regulują następujące akty prawne:

- Statut Miasta Gdańska,
- Regulamin Organizacyjny,
- Zarządzenie Prezydenta Miasta Gdańska w sprawie określenia szczegółowego zakresu działania i wewnętrznej struktury wydziałów Urzędu Miejskiego w Gdańsku.

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym strukturę Urzędu tworzy 17 wydziałów i biur. Wydziałami i biurami kierują dyrektorzy, na których spoczywa odpowiedzialność za organizację pracy, ustalanie zasad funkcjonowania oraz zakresy obowiązków i odpowiedzialności pracowników. Odpowiadają oni za dyscyplinę pracy w wydziałach i podnoszenie kwalifikacji pracowników. Dyrektorzy upoważnieni są ponadto do podpisywania korespondencji prowadzonej przez wydziały oraz do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie otrzymanych uprawnień.

Tabela 119. Zatrudnienie w osobach w Urzędzie Miejskim w Gdańsku na dzień 31.12.2002 r.

Lp.	Nazwa komórki organizacyjnej	Zatrudnienie
1	Biuro Konserwatora Zabytków	7
2	Biuro Prezydenta Miasta	58
3	Biuro Rady Miasta Gdańska	14
4	Wydział Finansowy	116
5	Wydział Geodezji	60
6	Wydział Infrastruktury Miejskiej	34
7	Wydział Inwestycji i Remontów	38
8	Wydział Kontrolingu	27
9	Wydział Kadr i Organizacji	78
10	Wydział Mieszkalnictwa	65
11	Wydział Obsługi Interesantów	15
12	Wydział Ochrony Środowiska	32

13	Wydział Skarbu	72
14	Wydział Spraw Obywatelskich	134
15	Wydział Spraw Społecznych	69
16	Wydział Koordynacji Rozwoju	46
17	Wydział Urbanistyki i Architektury	65
18	Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności	18
	RAZEM	948

Źródło: Wydział Kadr i Organizacji.

Liczba zatrudnionych w stosunku do 2001 roku wzrosła o 9 osób. Struktura zatrudnienia ze względu na staż pracy przedstawiała się następująco:

– staż pracy do 10 lat – 20,57%,
– staż pracy 11 - 20 lat – 23,52%,
– staż pracy 21 - 30 lat – 37,55%,
– staż pracy 31 - 40 lat – 16,88%,
– staż pracy pow. 40 lat – 1,48%.

W 2002 r. osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 52,06% ogółu zatrudnionych, z wykształceniem średnim – 44,13%, a z zawodowym i podstawowym – 3,81%.

W celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników w 2002 roku odbyło się 286 osobo-szkoleń w ramach szkoleń indywidualnych oraz 689 osobo-szkoleń w ramach szkoleń grupowych.

Zakres szkoleń obejmował m.in. tematykę dotyczącą funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, prawa budowlanego, zamówień publicznych, wdrażania systemu zarządzania jakością, archiwizacji dokumentów i instrukcji kancelaryjnej, ordynacji podatkowej, promocji miasta w kraju i za granicą.

16.4. Informatyka i komputeryzacja

Urząd Miejski w Gdańsku otrzymał wyróżnienie specjalne „Krzemowa Gmina 2002" w kategorii „Miasta wojewódzkie" nadane przez tygodnik „PC kurier" jako najlepiej zinformatyzowany urząd w miastach wojewódzkich. Była to najwyższa i jedyna nagroda w tej kategorii. Pozostałe kategorie obejmowały: gminy wiejskie, wiejsko-miejskie i miejskie miast, które nie są siedzibami województwa.

Zasadniczą rolę w zwiększaniu efektywności i skuteczności funkcjonowania Urzędu odgrywa Zintegrowany System Wspomagania Zarządzania Miastem „RATUSZ". Podstawowe cele systemu Ratusz to między innymi:

- stymulowanie harmonijnego rozwoju Miasta poprzez oddziaływanie na sferę gospodarczą, ekologiczną, społeczną i kulturalną,
- wspomaganie w kreowaniu polityki optymalnego pozyskiwania dochodów Miasta,
- poprawianie jakości i optymalizacja czasu obsługi mieszkańców,
- usprawnienie działania Urzędu.

W Gdańsku funkcjonuje rozbudowany system informatyczny – System Informacji Przestrzennej (SIP). Istnieje możliwość integracji tego systemu z systemem Ratusz, co umożliwia sporządzanie analiz tematycznych na mapie Gdańska z ich graficzną wizualizacją.

W 2002 roku na informatyzację wydano 3 161 tys. zł. Zakupiono sprzęt komputerowy i sieciowy, materiały i usługi serwisowe oraz oprogramowanie narzędziowe i systemowe. Ponadto środki finansowe przeznaczono na wdrażanie i konserwację SIP, Systemu Ratusz, obsługę techniczną sieci Internet i Intranet oraz wdrażanie oprogramowania i usług specjalistycznych.

16.5. Obsługa klientów

W 2002 r. do Wydziału Obsługi Interesantów wpłynęło 175 072 szt. korespondencji, tj. o 14% więcej niż w roku ubiegłym.

Magistrat wydaje rocznie 140 rodzajów decyzji administracyjnych. W roku 2002 wydano łącznie 251 009 decyzje, z czego do II instancji – Samorządowego Kolegium Odwoławczego (SKO) odwołano się w 1 077 przypadkach, a więc w 0,43 % ogółu spraw. Ponadto w Urzędzie Miejskim wydano 151 215 postanowień, opinii, skierowań, zaświadczeń, wypisów i wyrysów.

Tabela 120. Liczba wybranych decyzji administracyjnych wydanych przez Urząd Miejski w Gdańsku w roku 2002.

Zakres działalności Miasta	Rodzaj decyzji	Liczba wydanych decyzji
Aktywność gospodarcza mieszkańców	Wpis do ewidencji działalności gospodarczej	5 051
	Zmiana wpisu do ewidencji gospodarczej	5 205
	Wykreślenie z ewidencji gospodarczej	5 005
Rozbudowa miasta	Pozwolenia na budowę	2 038
	Warunki zabudowy i zagospodarowania terenu	1 235
Sprawy obywatelskie	Dowody osobiste	33 936
	Prawa jazdy, karty rowerowe, świadectwa kwalifikacji	38 302
	Dowody rejestracyjne	34 700
	Rejestracje tymczasowe	8 800
	Dodatki mieszkaniowe	23 248
	Podatki od nieruchomości	49 882

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wydziały Urzędu Miejskiego.

16.6. System zarządzania jakością

4 kwietnia 2002 r. w Dworze Artusa w Gdańsku odbyła się uroczystość nadania Urzędowi Miejskiemu w Gdańsku certyfikatu ISO 9001. Oznacza to, że funkcjonowanie całego urzędu podlega ustalonym procedurom, ściśle określonym przez normę ISO 9001. Norma ta, od wielu lat stosowana w krajach Unii Europejskiej, przyczynia się do lepszego funkcjonowania skomplikowanych organizacyjnie przedsiębiorstw i urzędów administracji publicznej, jak i małych i średnich firm. Norma dostosowuje polskie firmy do działania według standardów obowiązujących w krajach unijnych. Certyfikat ISO 9001 nadał Urzędowi Miejskiemu Polski Rejestr Statków, zaś wdrażanie wszystkich zasad

związanych z ISO 9001 nadzorował konsultant ze Stowarzyszenia Konsultantów UMBRELLA z Warszawy. Warto podkreślić, że certyfikat ISO 9001 nie został przyznany bezterminowo. Przez cały czas praca urzędników jest weryfikowana i certyfikat może zostać cofnięty. Polski Rejestr Statków będzie sprawował nadzór nad systemem jakości przez trzy lata. Funkcjonowanie sytemu zarządzania jakością oznacza, że zwiększa się dostępność do różnego rodzaju informacji, urzędnicy pracują w ramach bardzo ściśle nakreślonego harmonogramu działań, sprawy powinny być załatwiane na bieżąco, a obieg dokumentów powinien być dokładnie monitorowany. Klienci Urzędu Miejskiego w Gdańsku mogą więc liczyć na sprawniejsze i szybsze załatwianie swoich spraw, a wszelkie czynności podejmowane przez urzędników winny być celowe, zorganizowane i zgodne z procedurami dotyczącymi poszczególnych spraw.

Spis tabel, wykresów i map

Spis tabel, wykresów i map

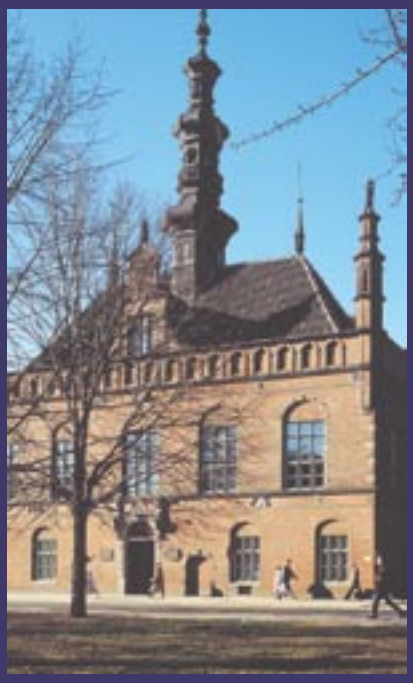

Rozdział 17

SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP

Tabela 1. Ogólne dane o ludności Gdańska w latach 2000-2002 10
Tabela 2. Struktura ekonomiczna ludności Gdańska w latach 2000-2002 10
Tabela 3. Dynamika budżetu miasta Gdańska w latach 1999-2002 (mln zł)..... 14
Tabela 4. Struktura dochodów budżetu miasta Gdańska. Porównanie 2000-2002 (mln zł). 15
Tabela 5. Dynamika wydatków miasta Gdańska w latach 1999-2002 (mln zł)..... 18
Tabela 6. Struktura wydatków budżetu miasta Gdańska wg działów klasyfikacji budżetowej. Zestawienie 2001-2002. 19
Tabela 7. Deficyt budżetu miasta Gdańska w roku 2002 (tys. zł). 22
Tabela 8. Kredyty i pożyczki Miasta Gdańska zaciągnięte w 2002 roku. 22
Tabela 9. Wydatki inwestycyjne (majątkowe) największych miast – powiatów grodzkich. Lata 1999-2002..... 28
Tabela 10. Struktura wydatków inwestycyjnych (majątkowych) miasta Gdańska (w mln zł). Zestawienie 1999-2002. 29
Tabela 11. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gdańska w 2002 r. 39
Tabela 12. Charakterystyka gdańskich placówek oświatowych..... 40
Tabela 13. Programy realizowane w gdańskich placówkach oświatowych w 2002 r. 40
Tabela 14. Wyposażenie gdańskich placówkach oświatowych..... 41
Tabela 15. Wydatki miasta na zadania edukacji i wychowania w latach 2000 – 2002. 42
Tabela 16. Wydatki budżetowe na remonty obiektów oświatowych w 2002 r. 43
Tabela 17. Średni roczny koszt nauczania jednego ucznia w 2002 r..... 43
Tabela 18. Liczba kierunków na uczelniach w 2002 r. 44
Tabela 19. Kadra dydaktyczno-naukowa gdańskich uczelni publicznych..... 45
Tabela 20. Liczba otwartych przewodów naukowych w 2002 r. 45
Tabela 21. Liczba studentów uczelni publicznych w 2002 r. 46
Tabela 22. Nakłady finansowe na działalność badawczo – rozwojową w Uniwersytecie Gdańskim, Politechnice Gdańskiej oraz Akademii Medycznej w Gdańsku w 2002 r. 47
Tabela 23. Źródła finansowania działalności badawczo – rozwojowej w uczelniach w 2002 r. 49
Tabela 24. Zatrudnienie w działalności badawczo – rozwojowej w uczelniach w 2002 r. 51
Tabela 25. Kadra pracowników i kierunki studiów na uczelniach niepublicznych..... 52
Tabela 26. Budżet (dochody i wydatki) CTO w latach 2000 – 2002 (tys. zł). 57
Tabela 27. Wydatki budżetu miasta na ochronę zdrowia w 2002 r. 61
Tabela 28. Liczba łóżek w wybranych oddziałach szpitalnych..... 62
Tabela 29. Kadry medyczne w Gdańsku w 2002 r..... 63
Tabela 30. Opieka stacjonarna, paliatywna i otwarta w Gdańsku w 2002 r. 64
Tabela 31. Informacja o pacjentach Izby Wytrzeźwień w latach 2000 - 2002..... 65
Tabela 32. Powody przyznania pomocy społecznej w 2002 r. 70
Tabela 33. Placówki pomocy społecznej w Gdańsku. 71
Tabela 34. Działające w Gdańsku instytucje kultury w 2002 roku (stan na dzień 31.12.2002)..... 75
Tabela 35. Dotacje z budżetu Miasta przeznaczone na dofinansowanie działalności wybranych instytucji kulturalnych w roku 2002. 76
Tabela 36. Projekty artystyczne dofinansowane w roku 2002. 76
Tabela 37. Budżet Komendy Miejskiej Policji w Gdańsku.Zestawienie 2001-2002. 89
Tabela 38. Przestępstwa stwierdzone wg rejonów działania komisariatów policji w Gdańsku. Zestawienie 2000-2002. 90
Tabela 39. Przestępstwa stwierdzone, o charakterze kryminalnym, na terenie Gdańska. Zestawienie 2000-2002. 90
Tabela 40. Problematyka wykroczeń na terenie Gdańska. Zestawienie 2000-2002. 91
Tabela 41. Bezpieczeństwo ruchu drogowego na terenie Gdańska. Zestawienie 2000-2002. 91
Tabela 42. Struktura interwencji Straży Miejskiej w Gdańsku. Zestawienie 2000-2002. 92

Tabela 43. Interwencje ratownicze Państwowej Straży Pożarnej na terenie Gdańska. Zestawienie 20002002. ... 94
Tabela 44. Zatrudnienie i kwalifikacje funkcjonariuszy PSP w Gdańsku. Zestawienie 2000-2002. ... 94
Tabela 45. Sprawy przyjęte do Sądu Rejonowego w Gdańsku. Zestawienie 2001-2002. ... 95
Tabela 46. Struktura sieci drogowej i koszty utrzymania dróg publicznych w roku 2002. ... 99
Tabela 47. Struktura ulic. ... 99
Tabela 48. Wielkość obiektów inżynieryjnych. ... 100
Tabela 49. Wykaz obiektów inżynieryjnych. ... 101
Tabela 50. Wykaz zadań inwestycyjnych wykonanych w 2002 r. ... 101
Tabela 51. Wielkość terenów zieleni miejskiej. ... 102
Tabela 52. Nakłady finansowe na konserwację zieleni w mieście. ... 102
Tabela 53. Ceny jednostkowe usług dla osób fizycznych w latach 2000 – 2002. ... 105
Tabela 54. Koszty utrzymania systemu wodociągowo – kanalizacyjnego w 2002 r. ... 106
Tabela 55. Wybrane wskaźniki kosztów utrzymania infrastruktury. ... 108
Tabela 56. Wartość netto środków trwałych GPEC na 31.12.2002 r. ... 109
Tabela 57. Odpady utylizowane w latach 2000 – 2002. ... 111
Tabela 58. Wyniki finansowe spółek z wyłącznym kapitałem miasta. ... 112
Tabela 59. Spółki prawa handlowego ze 100% udziałem kapitału miasta w 2002 r. ... 113
Tabela 60. Udziały i akcje miasta w spółkach w 2002 r. (mniej niż 100 % kapitału). ... 114
Tabela 61. Zestawienie połączeń regularnych w 2002 r. ... 118
Tabela 62. Połączenia promowe Gdańska z innymi miastami ... 119
Tabela 63. Połączenia kolejowe Gdańska z innymi miastami ... 122
Tabela 64. Ceny biletów jednorazowych ... 123
Tabela 65. Ceny biletów miesięcznych (na przejazd tam i z powrotem) ... 123
Tabela 66. Ceny biletów obowiązujące w Gdańsku w 2002 r. ... 125
Tabela 67. Liczba pojazdów w Gdańsku w okresie od 2001 r. do 2002 r. ... 128
Tabela 68. Ilość mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia. ... 136
Tabela 69. Ilość wydanych pozwoleń na budowę nowych mieszkań w budynkach jedno i wielomieszkaniowych. ... 137
Tabela 70. Liczba mieszkań w Gdańsku, których rozpoczęto budowę. ... 137
Tabela 71. Mieszkania oddane do użytku w Polsce w 2002r. ... 138
Tabela 72. Mieszkania oddane do użytku w województwie pomorskim w latach 2001 i 2002. ... 138
Tabela 73. Liczba mieszkań oddanych do użytku w Gdańsku. ... 139
Tabela 74. Powierzchnia użytkowa (w m2) mieszkań oddanych do użytku ogółem w Gdańsku w latach 2000 – 2002. ... 139
Tabela 75. Lokalne inicjatywy inwestycyjne w latach 2000 - 2002 (wybrane zadania) ... 142
Tabela 76. Komunalne zasoby mieszkalne w 2002 r. ... 143
Tabela 77. Komunalne zasoby użytkowe w budynkach mieszkalnych w 2002 r. ... 144
Tabela 78. Dane dotyczące ilości i struktury budynków wspólnot mieszkaniowych w 2002 r. ... 145
Tabela 79. Struktura komunalnych budynków mieszkalnych Gdańska według okresu budowy w 2002 r. ... 146
Tabela 80. Struktura budynków wspólnot mieszkaniowych Gdańska, gdzie znajdują sie lokale gminne według okresu budowy w 2002 r. ... 146
Tabela 81. Standard mieszkań komunalnych w 2001 i 2002 r. ... 146
Tabela 82. Wykonanie remontów przez PGM-y w 2002 r. ... 147
Tabela 83. Liczba i kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Gdańsku w 2002 r. ... 148
Tabela 84. Przyczyny przekwaterowań rodzin w 2001 r. i 2002 r. ... 149
Tabela 85. Powody i liczba skierowań do zawarcia umowy najmu lokali mieszkalnych w 2001 r. i 2002 r. ... 150
Tabela 86. Siedziby Biur Obsługi Mieszkańców w Gdańsku 2002 r. ... 151
Tabela 87. Zatrudnienie (etaty) w Gdańskim Zarządzie Nieruchomości Komunalnych w 2002 r. ... 152
Tabela 88. Struktura przychodów PGM-ów (stan na 31.12.2002 r.). ... 153
Tabela 89. Struktura rozchodów PGM-ów (stan na 31.12.2002 r.). ... 154
Tabela 90. Należności PGM-ów w 2002 r. ... 155
Tabela 91. Zobowiązania PGM-ów w 2002 r. ... 155
Tabela 92. Wskaźnik inkasa należności w dniach ... 156
Tabela 93. Zaległości powyżej 3 miesięcy w opłatach z tytułu czynszu i świadczeń ... 156
Tabela 94. Ilość spraw skierowanych do sądu w 2002 r. ... 157
Tabela 95. Struktura gruntów Gdańska (w ha) w 2001 i 2002 r. ... 166
Tabela 96. Dzierżawa gruntów od Miasta Gdańska w 2001 i 2002 r. wg rodzajów działalności. ... 170

Tabela 97. Ilość uchwalonych panów w latach 2000–2002 ... 174
Tabela 98. Wybrane oferty sprzedaży działek budowlanych uzbrojonych na rynku wtórnym w Gdańsku w 2002 r. Działki posiadają pełne uzbrojenie, media: prąd, woda, gaz ... 175
Tabela 99. Wybrane ceny mieszkań na rynku pierwotnym w 2002 r. w Gdańsku ... 177
Tabela 100. Zestawienie zbiorcze powierzchni użytkowej handlu w Gdańsku. ... 179
Tabela 101. Centra handlowo-usługowe w Gdańsku w 2002 r. ... 180
Tabela 102. Faktyczny stopień redukcji zanieczyszczeń w gdańskich oczyszczalniach w 2002 roku. ... 186
Tabela 103. Hotele w Gdańsku w podziale na kategorie w 2002 r. ... 193
Tabela 104. Miejsce noclegowe w Gdańsku w latach 2001 – 2002. ... 195
Tabela 105. Ilość osób korzystających z miejsc noclegowych w Gdańsku w latach 2001–2002. ... 195
Tabela 106. Przyjazdy i wyjazdy na przejściach granicznych. ... 197
Tabela 107. Wydatki Miasta na kulturę fizyczną i sport w 2002 r. ... 200
Tabela 108. Wybrane imprezy sportowe dofinansowane z budżetu miejskiego w 2002 r. ... 200
Tabela 109. Sekcje w klubach sportowych według dyscyplin w 2001 i 2002 r. ... 203
Tabela 110. Klasyfikacja gdańskich klubów i sekcji sportowych na tle rywalizacji ogólnopolskiej ... 208
Tabela 111. Ogółem liczba podmiotów gospodarki narodowej według form pochodzenia kapitału w latach 1998-2002 ... 219
Tabela 112. Wyniki finansowe przedsiębiorstw w 2002 roku ... 222
Tabela 113. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w latach 1998-2002 ... 224
Tabela 114. Największe przedsiębiorstwa w Gdańsku ze względu na przychody (stan na dzień 31.12.2002r.) w tys. zł. ... 224
Tabela 115. Liczba bezrobotnych w podziale na wykształcenie w latach 2001-2002 ... 236
Tabela 116. Imprezy Targowe zorganizowane przez Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A. w 2002 roku. ... 244
Tabela 117. Komisje Rady Miasta Gdańska. ... 250
Tabela 118. Ilość interpelacji, wniosków i zapytań złożonych przez Radnych Miasta Gdańska w latach 1999-2002. ... 250
Tabela 119. Zatrudnienie w osobach w Urzędzie Miejskim w Gdańsku na dzień 31.12.2002r. ... 252
Tabela 120. Liczba wybranych decyzji administracyjnych wydanych przez Urząd Miejski w Gdańsku w roku 2002. ... 254

Wykres 1. Struktura ludności Gdańska w dniu 31.12.2001 ... 9
Wykres 2. Dynamika budżetu miasta Gdańska w latach 1999 – 2002. ... 13
Wykres 3. Dynamika dochodów największych polskich miast – powiatów grodzkich. Zestawienie 1999–2002 ... 14
Wykres 4. Struktura dochodów budżetu miasta Gdańska w roku 2002 ... 15
Wykres 5. Struktura wydatków budżetu miasta Gdańska w roku 2002. ... 19
Wykres 6. Udział wydatków inwestycyjnych (majątkowych) w wydatkach ogółem największych miast – powiatów grodzkich. Zestawienie 1999-2002. ... 28
Wykres 7. Struktura wydatków inwestycyjnych (majątkowych) miasta Gdańska w roku 2002 ... 30
Wykres 8. Sprawy przyjęte do Sądu Rejonowego w Gdańsku w 2002 roku. ... 96
Wykres 9. Struktura przylotów i odlotów w Porcie Lotniczym Trójmiasto ... 117
Wykres 10. Ruch samolotów w regionalnych portach lotniczych w kraju ... 118
Wykres 11. Wielkość przeładunków w portach lotniczych ... 119
Wykres 12. Struktura obsłużonych pasażerów w porcie gdańskim w 2002 ... 120
Wykres 13. Liczba osób podróżujących z Gdańska promami Polskiej Żeglugi Bałtyckiej S. A. ... 120
Wykres 14. Liczba osób podróżujących Szybką Koleją Miejską (w mln osób) ... 123
Wykres 15. Wykres ilość taboru w Gdańsku w latach 2001 – 2002 ... 125
Wykres 16. Liczba pasażerów przewieziona komunikacją miejska w latach 2001 i 2002 ... 126
Wykres 17. Liczba przewoźników pracujących w Gdańsku i w innych miastach ... 128
Wykres 18. Liczba spedytorów i agencji celnych działających w Gdańsku i w innych miastach ... 129
Wykres 19. Liczba oddanych mieszkań w Polsce i w Gdańsku w 2002r. ... 139
Wykres 20. Mieszkania oddane do użytku w Gdańsku w latach 2000 – 2002 ... 140
Wykres 21. Ilość oddanych mieszkań przez GTBS w okresie swojej działalności. ... 158

Wykres 22. Charakterystyka użytkowania gruntów w Gdańsku w 2002 r. 167
Wykres 23. Struktura użytkowania gruntów Gdańska (w %) w latach 2001r. i 2002 r. 167
Wykres 24. Struktura własnościowa gruntów w granicach administracyjnych Gdańska w 2002 r. 168
Wykres 25. Miejsce noclegowe w Gdańsku w latach 2001 – 2002. 196
Wykres 26. Przyjazdy i wyjazdy na przejściach granicznych 197
Wykres 27. Struktura turystów przybywających do Gdańska z zagranicy w podziale na narodowości. 198
Wykres 28. Struktura podmiotów gospodarczych w Gdańsku (stan na 31.XII.2002) 220
Wykres 29. Struktura podmiotów zatrudniających powyżej 9 osób pracujących w Gdańsku w 2002 r. 220
Wykres 30. Struktura podmiotów zatrudniających powyżej 9 osób w podziale na dzielnice miasta Gdańska (stan nas 31 XII 2002) 221
Wykres 31. Struktura zatrudnienia na terenie miasta Gdańska wg podziału na sekcje (stan na 31.12.2002 roku) 223
Wykres 32. Depozyty banków i jednostek bankowych w Gdańsku w latach 2001 – 2002 231
Wykres 33. Wielkość udzielonych kredytów w bankach gdańskich w roku 2001 i 2002 232
Wykres 34. Bankomaty w wybranych miastach Polski w 2002 r. 232
Wykres 35. Firmy i filie firm udzielających kredytów w wybranych miastach Polski w 2002 r. 233
Wykres 36. Kantory w wybranych miastach Polski w 2002 r. 234
Wykres 37. Punkty obsługi klienta domów maklerskich w wybranych miastach Polski w 2002 r. 235

Mapa 1. Mapa Gdańska w podziale na zespoły urbanistyczne 171
Mapa 2. Pokrycie obszarów Gdańska miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego 176
Mapa 3. Obiekty sportowe i ścieżki rowerowe w Gdańsku w 2002 r. 205

GDAŃSK

morze możliwości